Frank Sanello

Cavalerii Templieri

războinicii Domnului bancherii diavolului

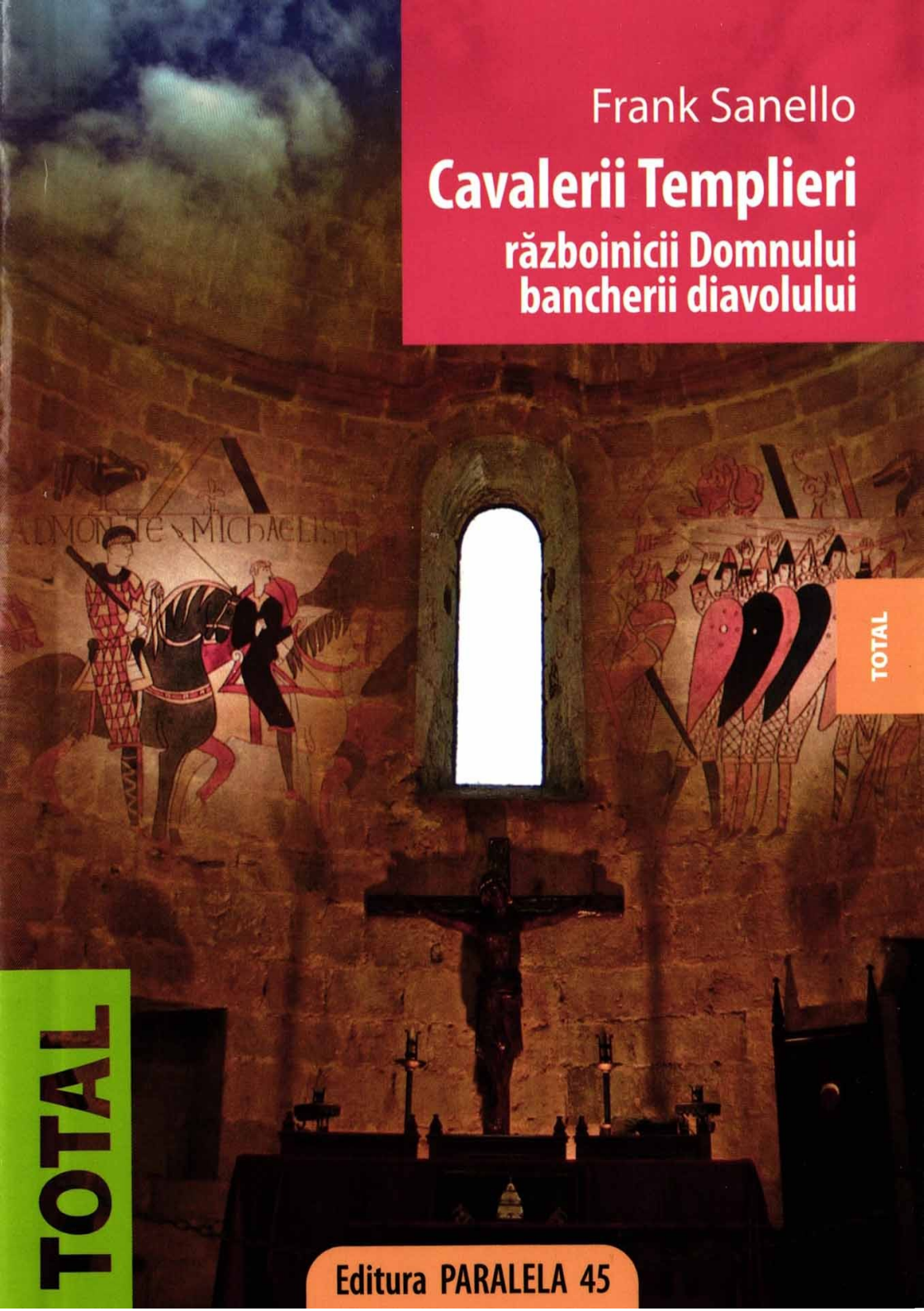

TOTAL

TOTAL

Editura PARALELA 45

Colecţie coordonată de Constantin Dumitru

Editor: Călin Vlasie

Redactor: Mugurel Butuza
Tehnoredactor: Anca-Ioana Bârloiu
Coperta colecţiei: Andrei Mănescu
Prepress: Viorel Mihart

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SANELLO, FRANK
Cavalerii templieri: războinicii Domnului, bancherii diavolului / Frank Sanello; trad.: Otilia Tudor. - Piteşti: Paralela 45, 2008

Bibliogr.
ISBN 978-973-47-0136-0

I. Tudor, Otilia (trad.)

271.024 Templierii
929 Templieri

The Knights Templars: God's warriors, the devil's bankers / Frank Sanello

Copyright ® 2003 by Frank Sanello

Copyright ® Editura Paralela 45, 2008, pentru prezenta ediţie

Frank Sanello

Cavalerii Templieri: războinicii Domnului, bancherii diavolului

Traducere din limba engleză de Otilia Tudor

PARALELA 45

Partea I PALESTINA

Ierusalimul, şi chiar întreaga Ţară Sfântă, era un ţinut de coşmar, nu foarte diferit de Vestul nostru sălbatic, atunci când un veteran al Cruciadei, Hugues de Payns, a ajuns acolo, cândva, în primii ani ai secolului al XII-lea. Oraşul, capitală a regiunii, era mereu asediat şi hărţuit, numai că, spre deosebire de Vestul nostru, tâlharii din partea locului nu erau nişte vânători din Epoca de Piatră, ci membrii unei civilizaţii mult mai avansate şi luptători chiar mai bine echipaţi şi înarmaţi decât asediaţii care-i deposedaseră de pământurile şi de patria lor.

„Ordinul Cavalerilor Săraci ai lui Hristos şi ai Templului lui Solomon" a fost fondat de de Payns, un cavaler care luptase în Prima Cruciadă şi care participase la cucerirea Ierusalimului.

De Payns era un reprezentant al micii nobilimi şi vasal al unui puternic şi înstărit feudal - contele de Champagne.

Într-o zi, rătăcită între filele istoriei, în anul 1118, de Payns împreună cu opt camarazi, fără a fi convocaţi, s-au prezentat la palatul lui Baudouin I, regele Ierusalimului. Fratele decedat al lui Baudouin, Godefroy de Bouillon, smulsese oraşul de sub dominaţia sarazinilor, cu 19 ani în urmă.

Patriarhul Ierusalimului era şi el prezent la întrunire. Atât liderul secular, cât şi cel religios i-au întâmpinat călduros pe de Payns şi pe oamenii săi. Mai mult, regele le-a pus la dispoziţie o întreagă aripă a castelului său şi le-a oferit toate cele trebuincioase traiului. Noul sediu al Ordinului se înălţa peste ruinele unei moschei arabe[1] profanate, sub care se aflau rămăşiţele vechiului Templu al lui Solomon, care a dat numele noului Ordin al Templierilor. Prima dintre numeroasele legende ţesute în jurul numelui Templierilor s-a născut în acest loc, unde cavalerii au petrecut zece ani săpând în piatră cu speranţa descoperirii Sfântului Graal, legendara cupă din care Iisus Hristos a băut vinul în timpul Cinei de Taină.

[1] Moscheea Al-Aksa (n.t.)

Susţinătorii teoriei conspiraţiilor, spre deosebire de specialiştii în istorie, pretind că Templierii au avut succes în căutările lor, iar Sfântul Graal a fost una dintre cele mai preţuite comori ale Ordinului, dispărută odată cu restul presupusului tezaur, atunci când Templierii au fost proscrişi două secole mai târziu.

În afară de săpături, Templierii au schimbat faţada şi interiorul Templului, astfel încât acesta să reflecte rolul militar al Ordinului. Noul Templu al lui Solomon a anticipat cu aproape un mileniu faimosul dicton al lui Mies van der Rohe, care susţinea că forma se conformează funcţiei, astfel că faţada templului a fost ornamentată cu armuri şi scuturi.

Fiecare centimetru pătrat al pereţilor interiori înfăţişa armamentul medieval: căpestre, şei şi lănci. Templul era mai degrabă o fortăreaţă decât o mănăstire, o cazarmă militară mai degrabă decât un templu religios.

Regele Ierusalimului nu s-a opus săpăturilor Templierilor pe locul sfânt şi nici gustului lor decorativ deloc evlavios pentru interioare. De fapt, Baudouin era o gazdă plină de zel datorită serviciilor lui Payns şi ale camarazilor săi puse în slujba monarhului asediat.

Cavalerii i-au spus regelui că ţelul lor mergea „până unde puterea omenească îngăduie, ţinând drumurile în siguranţă, oferind ocrotire mai cu seamă pelerinilor”. Oferta era irezistibilă pentru rege şi patriarh. Prima Cruciadă avusese ca scop declarat recucerirea Ierusalimului pentru ca pelerinii să se poată închina la locul Naşterii Domnului, lucru care fusese interzis după ce sarazinii egipteni ocupaseră oraşul la sfârşitul secolului al XI-lea.

După ce cruciaţii au cucerit Ierusalimul şi l-au transformat într-un loc sigur, drumul către Ierusalim a fost luat cu asalt de tâlhari, musulmani desproprietăriţi şi înfricoşători călăreţi beduini care veneau din taberele lor de pe malurile Iordanului. Istoricul victorian Charles G. Addison a descris laconic această criză: „Păgânii au fost goniţi din Ierusalim, dar nu şi din Palestina”. Pelerinii care debarcau în portul Jaffa trebuiau să călătorească pe uscat către Ierusalim, înfruntând obstacole şi primejdii care nu excludeau nici atacurile sălbăticiunilor. Regele a fost, probabil, extrem de receptiv faţă de oferta Templierilor, de vreme ce el însuşi fusese cândva prizonier al sarazinilor.

Într-o ceremonie ţinută la Biserica învierii din Ierusalim, condusă de patriarh, cavalerii s-au transformat în călugări şi au

rostit jurământul de castitate, supunere şi sărăcie. Mai târziu, cui anume îi datorau Templierii supunere va fi subiectul unor controverse aprinse şi al unor acuzaţii criminale.

În ceea ce priveşte jurămintele de sărăcie, Biserica din acea perioadă recunoştea în mod extrem de convenabil trei forme de sărăcie: prima şi cea mai strictă interzicea posesia oricărui bun şi a oricărei proprietăţi, a doua nu îngăduia unui singur individ să aibă o proprietate, dar permitea ca aceasta să aparţină grupului căruia el îi aparţinea, iar a treia permitea posesia individuală de alimente şi haine, dar de celelalte bunuri se bucurau în comun. Templierii au adoptat a doua formă de sărăcie, care era foarte elastică, adică aceea care le îngăduia îmbogăţirea nemărginită în pofida jurământului de viaţă austeră.

* * *

La începutul secolului al XII-lea, Ţara Sfântă era mai degrabă înspăimântătoare decât sfântă. Dar de ce fusese recucerit Ierusalimul cu preţul atâtor vieţi şi cheltuieli, dacă pelerinii creştini nu puteau să ajungă la locurile sfinte din interiorul oraşului?

Extenuat financiar şi fizic de războiul recuceririi Ţării Sfinte şi părăsit de mulţi cruciaţi care se reîntorseseră în Europa imediat ce oraşul fusese eliberat, regele Baudouin s-a trezit într-o poziţie vulnerabilă din pricina numărului mic de soldaţi, prea sărac şi dezarmat pentru a putea continua planul Primei Cruciade, adică să asigure pelerinilor accesul în siguranţă către Oraşul Sfânt. Templierii au umplut acel gol ca străjeri desemnaţi de Biserică pentru a-i ocroti pe pelerini.

În ciuda denumirii lor oficiale, *Ordinul Cavalerilor Săraci ai lui Hristos şi ai Templului lui Solomon*, membrii-fondatori erau oricum, numai săraci nu. Mulţi dintre ei aparţineau unor familii aristocratice influente în Franţa şi Flandra. Cum faima cavalerilor din Ţara Sfântă a ajuns şi înapoi, în Europa, datorită cronicarilor care serveau ca biografi ai Templierilor, multe figuri proeminente de principi şi nobili s-au alăturat Ordinului ca fraţi laici. Unul dintre ei, Foulques, conte de Anjou, a aderat la acest ordin contribuind cu o dotă anuală de treizeci de livre de argint. Aderarea la Ordin devenise o chestiune atât de în vogă, încât suzeranul lui Hugues de Payns, Contele de Champagne, s-a

supus fostului său vasal şi s-a înrolat în acest ordin ca membru laic în anul 1123.

PIOS ŞI FIOROS: Cu toate că acest personaj în armură arată ca un cavaler medieval obişnuit, el era în acelaşi timp şi călugăr, care se supunea jurămintelor de castitate, sărăcie şi obedienţă ca membru al Cavalerilor Templieri, la origine un grup de aristocraţi francezi, care au acţionat în timpul Cruciadelor ca protectori ai creştinilor veniţi în pelerinaj la Locurile Sfinte din Ierusalim.

Regele Baudouin al Ierusalimului, preţuind serviciile militare ale Templierilor, a devenit cel mai bun sprijin al Ordinului şi a trimis doi Templieri în Europa pentru a obţine aprobarea papei în recrutarea de noi cavaleri-protectori ai regatului asediat.

În 1127, cu binecuvântarea Patriarhului Ierusalimului, Baudouin îi însărcinează pe Templierii Andrew şi Gondemar să facă o vizită în locurile de baştină ale lui Hugues de Payns, în regiunea Champagne din Franţa. Cavalerii duceau cu ei o scrisoare adresată de Baudouin celui mai eficient orator al acelor timpuri, St. Bernard, abatele de Clairvaux, din Franţa. Scrisoarea cerea înaltului prelat să se folosească de influenţa sa pentru a obţine recunoaşterea oficială a Ordinului de către papă, şi încă ceva, mult mai important: o sumă de bani, finanţare din partea marelui pontif.

Se simte un vag fior de panică în proza pretenţioasă a lui Baudouin atunci când cere în scris lui Bernard: „să poruncească Sfinţia Ta să se trimită ajutor şi *stipendii* pentru a putea lupta împotriva duşmanilor Credinţei, strânşi laolaltă în râvna lor de a ne nimici şi de a năvăli peste tărâmurile creştinătăţii”.

Nerăbdător, Regele Ierusalimului şi-a reînnoit eforturile şi l-a trimis, pentru a fi mai convingător, chiar pe Hugues de Payns, împreună cu alţi cinci Templieri în faţa papei, la Roma.

Papa Honorius era încântat de noua plămadă cu iz de sacru şi profan, de oameni sfinţi care ucideau în numele lui Hristos, astfel că îi primi pe de Payns şi pe însoţitorii săi cu toate onorurile cuvenite. Între timp, Bernard se ocupă de reunirea Conciliului de la Troyes în 1128, în cadrul căruia papa recunoscu Ordinul şi îl încorporă în Biserică ca organizaţie militar-religioasă, iar Hugues de Payns primi titlul de Maestru. Conciliul era o gală ecleziastică la care participau toate feţele bisericeşti influente din Franţa, incluzând câţiva arhiepiscopi şi episcopi.

În formula lor originală, Templierii îngemănaseră disciplina austeră a mănăstirii cu zelul militar împins la limita fanatismului. Ei se imaginau călugări războinici, soldaţi mistici, o „miliţie” a lui Hristos.

St. Bernard acceptase scrisoarea lui Baudouin şi a devenit cel mai puternic susţinător al Templierilor. El a conceput şi un pamflet religios exploziv, *De laude Novae Militiae (În cinstea noilor apărători)*, care avea rolul de a chema la arme şi recruta noi adepţi. Pamfletul contrazicea criticile conform cărora a te

lupta pentru orice scop, oricât de nobilă era cauza, era un păcat. Lucrarea lui St. Bernard era un cod al izbăvirii, chiar dacă pentru cititorul modern argumentele sale seamănă cu discursul dublu orwellian: într-un pasaj abatele condamnă crima, iar în următorul el oferă Templierilor permisiunea sacră de a ucide.

Bernard oferea o motivaţie sau o perspectivă criminalului care, în loc să se îndrepte spre pierzanie ucigând, putea să o facă alegând calea Paradisului. În al doilea capitol al tratatului, el argumentează sofistic: Bernard ordona Templierilor să nu „aţâţe războiul sau să işte necazuri din neghiobia mâniei, nici din poftă necurată de faimă, şi nici din râvna nestăpânită pentru lucrul altuia. Pentru astfel de cauze nu e lipsit de pericole nici să ucizi şi nici să fii ucis”.

Totuşi, în capitolul următor, el dă deplină libertate de acţiune cavalerilor pentru a ucide întru Hristos. „Dar ostaşii lui Hristos luptă în bătăliile Domnului cu adevărat, fără înţeleapta frică de păcat când măcelăresc duşmanul sau fără teama de primejdia morţii. Atunci când moartea, într-adevăr, este dată sau primită în numele lui Hristos, nu are nimic criminal, căci în ea se află gloria”.

Bernard, de asemenea, a compus şi o cartă a Templierilor care conţinea reguli de conduită similare celor ale călugărilor cistercieni[1], un ordin din care el însuşi făcea parte. Ca şi cistercienii, Templierii rosteau jurământul de sărăcie, castitate şi supunere. În pofida ulterioarelor reclamaţii cu privire la averile lor, carta a fost făcută cu specificarea clară ca bogăţiile să aparţină Ordinului, şi nicidecum vreunui membru al acestuia. Dacă un cavaler primea un cadou în bani sau pământ, el era obligat prin regulile cartei să le predea de îndată Marelui Maestru. De-a lungul secolelor, această instituţie a devenit extrem de bogată, dar membrii ei au fost, dacă nu săraci, măcar asceţi, plasându-se în contrast cu stilul de viaţă extrem de risipitor al celorlalte ordine monastice.

Ca o dovadă în plus a faptului că aveau un univers al lor, particular, Templierilor le era interzis să se bărbierească, în vreme ce laicii puteau să o facă. Părul trebuia să fie tuns, într-o epocă când pletele lungi erau la modă: „Nu este cumsecade ca un bărbat să aibă părul lung” spunea St. Bernard în carta sa. Calomniatorii lor vor afirma mai târziu, fără să aibă dreptate, că Templierii juraseră chiar împotriva îmbăierii! Acuzaţia, însă, nu

[1] Congregație benedictină din Franța (n.t.).

este complet nefondată, căci Bernard descria obiceiurile Templierilor: „Nu sunt niciodată pieptănaţi, *arareori spălaţi* şi apar mai degrabă cu părul în neorânduială, plin de ţărână, cu pielea arsă de soare şi înveşmântaţi în zale”. Printre rafinaţii Evului Mediu, bronzul pielii era *declassé*, o însuşire a ţăranilor care erau forţaţi să muncească pământul sub arşiţa soarelui, cu multe secole înainte de apariţia loţiunii de plajă. Bronzul deloc modern al Templierilor se adăuga flagelării cărnii.

Carta lui Bernard conţinea o combinaţie elegantă, dar oximoronică de viaţă marţiană şi monastică, sugerându-le acestora să îşi pună „platoşa supunerii şi să fie smerenia şi umilinţa înseşi întru ocrotirea Sfintei Biserici Catolice... să aibă pură supunere şi stoică stăruinţă în sacra lor misiune astfel încât să primească fericiţi destinul sfinţilor războinici sortit celor care au lăsat viaţa lor zălog pentru Hristos”.

Acesta era un soi de credinţă pe vârful săbiei. Când călugării nu se aflau pe câmpul de luptă, ei erau obligaţi să se afle în biserică. Regulile lui Bernard prevedeau „drastice practici cucernice, autoflagelări, postire şi rugăciuni şi participarea permanentă la utrenii, vecernii şi liturghii ale Bisericii, şi astfel reîmprospătaţi cu hrană cerească nimeni nu se va teme de luptă”. Îndatoririle contemplative ale călugărilor aveau şi un scop practic. Meditaţia îi menţinea vigilenţi, rugăciunea îi făcea luptători mai buni. Carta lui Bernard includea şi alte reguli care îi separa pe călugări de influenţele ispititoare ale lumii profane. Scrisorile de la prieteni sau familie erau interzise.

Femeilor nu le era îngăduit să pătrundă în incinte, iar Bernard a ţinut în mod expres să le poruncească să se „ferească de sărutul femeii”. Exhaustiva cartă, extrem de minuţios întocmită, conţinea 72 de clauze care guvernau viaţa Templierilor până în cele mai mici detalii. Tăcere în timpul cinei, carne doar de trei ori pe săptămână, în zilele fără carne, doar trei feluri de legume. Bernard era atât de minuţios că până şi bârfa era interzisă în clauzele cartei. Dezbaterile nostalgice asupra performanţelor sexuale din trecut erau, de asemenea, prohibite călugărilor. „Nu se vor îngădui vorbe despre plăcerile cărnii cu femei nenorocite... iară noi de îndată osândim toate istoriile spuse de vreun frate cu privire la neghiobia şi necumsecădenia de care s-a făcut vinovat pe lume”.

Codul vestimentar era şi el la fel de restrictiv. Călugării războinici nu aveau voie să îşi ornamenteze armura cu aur sau

argint. Dacă primeau în dar o armură deja decorată cu metale preţioase, ei trebuiau să o picteze în negru „astfel ca splendoarea şi frumuseţea ei să nu dea celui care o poartă o apariţie de fală printre camarazii săi de luptă”. Pe lângă beneficiul spiritual al negării de sine, mai era şi un scop practic pentru surghiunirea armurii decorate. „La apropierea bătăliei ei se întăresc cu credinţa din trup şi cu oţelul de deasupra lui, şi nu cu aur, căci doar înarmaţi, şi nu împodobiţi, vor semăna ei teroarea în rândurile duşmanului mai degrabă decât să îi nască pofta de a prăda.”

Din motive mai puţin coerente, membrilor nu le era permisă purtarea pielii de animal, cu excepţia celei de berbec sau miel. Cavalerii purtau haine de culoare albă tot anul, iar slugile purtau negru. Dacă hainele negre nu puteau fi procurate, culoarea la fel de demodată care îl putea înlocui era maronul sau o altă culoare „neprietenoasă”. Fiecare cavaler avea un singur paj, dar putea poseda trei cai. Distribuirea generoasă de cai reflecta probabil funcţiunea războinică a cavalerului. Pajii care serveau fără plată nu puteau fi bătuţi de stăpânii lor. Carta lui Bernard specifica faptul că doar slugile plătite trebuiau să îndure abuzul fizic de la stăpâni.

Roba albă călugărească a Templierilor a evoluat într-o mantie albă. În 1146, din ordinul papei Eugeniu, crucea roşie, simbolul cruciaţilor, trebuia brodată în dreptul inimii, astfel ca Templierul să poată fi identificat printre aliaţii creştini pe câmpul de luptă. Papa nu părea să realizeze că acea cruce roşie va funcţiona şi ca ţintă în mişcare pentru săgeţile şi lăncile inamicului.

Potrivit Cartei, dacă un Templier era luat prizonier, lui nu i se îngăduia să implore milă sau să aştepte răscumpărare, ci trebuia să lupte până la ultima suflare. Însă, pe măsură ce puterea Ordinului a crescut, simţul Templierilor de autopreţuire s-a dezvoltat considerabil de mult, şi ei şi-au permis să se răscumpere ca orice alt nobil sau principe.

Vânătoarea cu şoimi era o obsesie printre aristocraţii medievali, tot astfel cum golful este preferat de oamenii de afaceri în zilele noastre, dar el era prohibit în viaţa lipsită de bucurii a Templierilor.

Vânătoarea de animale cu arcul şi arbaleta îi erau interzise cavalerului întrucât aceste activităţi trebuiau rezervate doar „ocrotirii sale faţă păgânul făţarnic”. În ciuda unei vieţi de ascetism opac înscrisă în cartă, Bernard a lăsat o breşă imensă

printre tabuurile puritane, aceea care i-a îmbogăţit pe Templieri, dar i-a condus, în cele din urmă, la propria nimicire. Clauza 51 descria caracterul unic al organizaţiei: „unirea dintre războinic şi religie, astfel încât religia, fiind înarmată, să îşi croiască drum cu sabia şi să îl lovească pe duşman fără a face vreun păcat”. Pentru a împlini sacra, dar contradictoria lor misiune, Bernard hotăra: *„Ei pot să aibă pământ”*. Cu acest simplu îndemn, Bernard a permis Templierilor să devină unii dintre cei mai puternici latifundiari din lumea creştină. Ei erau săraci în spirit şi înfăţişare, dar bogaţi în pământuri, cu vaste proprietăţi care se întindeau din nordul Scoţiei până la castelele cruciaţilor din Palestina.

În 1139, papa Inocenţiu al II-lea a emis bula papală *Omne Datum Optimum*, care hotăra ca Templierii să nu dea socoteală nimănui decât papei însuşi. Ei nu erau sub jurisdicţia niciunei alte autorităţi religioase sau laice. Templierii erau mai presus de regi, principi sau episcopi, lucru care a alimentat invidia şi animozităţile dintre Ordin şi autorităţile locale care nu erau de acord cu acest „regat în regat”. Ca şi iezuiţii, câteva secole mai târziu, Templierii erau soldaţii papei, autonomi şi deasupra legii. Şi, la fel ca iezuiţii, într-o zi aveau să fie suprimaţi.

Cu binecuvântarea şi reputaţia papalităţii de partea sa, Ordinul crescu veritiginos în faimă, număr şi... avere.

În 1128, Hugues de Payns îl vizitează pe Henric I în Anglia, unde este primit cu toate onorurile. Ca şi cruciaţii, Templierii erau ca un magnet pentru tinerele vlăstare ale familiilor nobile care nu mai aveau pământ sau avere. Aceştia se îngrămădeau să se înroleze în acest ordin fie din smerenie, fie din dorinţa de a-şi căpăta propria moştenire. Fără ironie sau ipocrizie, aceşti tineri au făcut jurământul de sărăcie la intrarea în acest Ordin şi şi-au cedat proprietăţile, cât de mici ar fi fost, Templierilor. Cei mai cinici dintre ei însă, fără îndoială că plănuiau să îşi recupereze pierderea prin înşfăcarea prăzilor de război din Cetatea Sfântă, să se retragă din Ordin şi să se bucure de noile lor proprietăţi.

Într-o epocă în care darurile în pământ sau galbeni oferite instituţiilor de caritate erau ca o asigurare pentru „viaţa de apoi”, garantându-se astfel intrarea în Rai, donaţiile către Templieri curgeau râuri-râuri din toate părţile creştinătăţii. Testamentul fiecărui aristocrat conţinea şi o donaţie în beneficiul Templierilor. Pentru a-şi face intrarea în Rai mai lesne, deseori nobilii rosteau pe patul de moarte jurământul sfânt al

Templierilor, lucru care le dădea privilegiul de a fi înmormântaţi în foarte mondena mantie albă a cavalerilor. În decursul unui an scurs de la înfiinţarea ordinului în cadrul Conciliului de la Troyes, aceste testamente le-au asigurat Templierilor averi incomensurabile. Ordinul a primit proprietăţi substanţiale în Franţa, Anglia, Scoţia, Flandra, Spania şi Portugalia.

Vasta feudă Cressing le fusese donată de regele Stephen al Angliei. În peninsula Iberică, Templierii au luat parte la lupta contra păgânilor musulmani, sub comanda regilor creştini care recucereau Spania de sub ocupaţia maură. Regele Alfonso de Aragon, în nordul Spaniei, a apreciat contribuţia militară a Templierilor la Reconquista la un nivel atât de înalt, încât, la moartea sa în anul 1133, el şi-a donat întregul regat acestui ordin religios! Totuşi, templierii nu au putut să intre în posesia acestui „cadou” din pricina faptului că vasalii răposatului rege au refuzat să legitimeze testamentul, chiar dacă, până la urmă, au sfârşit prin a dărui ordinului posesiuni generoase în Aragon.

Mai era la modă, de altfel, ca regii şi principii, încă vii şi sănătoşi, să-şi cedeze simbolic domeniile către Templieri, în vreme ce continuau să deţină, în realitate, aceste proprietăţi. Un cadou oferit Templierilor mai servea la salvarea prestigiului unui principe care voia să se sustragă de la o cruciadă la care nu dorea să participe în persoană. Sfântul împărat Roman Lothar şi-a luat, însă, oferta mult mai în serios şi a cedat o imensă porţiune din imperiul său cât timp era încă în viaţă.

La zece ani după Conciliul de la Troyes, cavalerii au îmbrăţişat cu entuziasm Clauza 51 din carta scrisă de St. Bernard. Acum era ironică denumirea Cavalerii Săraci ai lui Hristos, căci ei deţineau teritorii în Italia, Austria, Germania, Ungaria şi Ţara Sfântă. Se estimează că, în perioada de vârf a bogăţiei şi puterii deţinute, Templierii stăpâneau peste 9 000 de castele şi reşedinţe aristocratice. Doar în Europa venitul lor anual era estimat la şase milioane de lire sterline! În ciuda jurământului de sărăcie rostit individual de cavaleri, curioasa cartă interzicea Ordinului donarea acestor cadouri către alte organizaţii caritabile.

Promiscuitatea din mănăstiri (unul dintre scandalurile care l-au împins pe Luther să lanseze religia protestantă patru secole mai târziu) era deja un subiect stânjenitor de proporţii internaţionale când Templierii au format Ordinul. Abaţii şi subordonaţii lor trăiau alături de metrese pe domeniile mănăstirilor. Pentru a preveni ca aceste practici să-i molipsească şi pe Templieri, lor nu

li se permise să accepte în Ordin şi călugăriţe, iar aceasta era o prohibiţie nemaiîntâlnită printre ordinele monastice din acele vremuri. „Este cu atât mai periculos ca surorile să se lege de această sfântă îndeletnicire, din pricină că duşmanul, din vechi timpuri, i-a abătut pe mulţi de la calea cea dreaptă către Paradis prin întovărăşirea cu femeile”, scria St. Bernard.

În familiile de nobili, al doilea fiu născut, care nu avea moştenire, era de cele mai multe ori abandonat în mănăstiri încă din timpul copilăriei, lucru care a creat un alt scandal medieval - copii de viţă nobilă abuzaţi de preoţi sau maici-stareţe. Pentru a evita asemenea abuzuri, Carta Templierilor stipula ca pruncii predestinaţi vieţii la mănăstire să fie crescuţi acasă şi admişi în Ordin numai după ce ajungeau la maturitate. Recrutarea în Ordinul Templierilor se făcea după împlinirea a douăzeci de ani. St. Bernard a dat dovadă de cunoştinţe moderne de psihologie atunci când a explicat că acei copii trebuiau să trăiască mai întâi viaţa adevărată înainte de a renunţa la ea. „Pentru aceasta e bine să nu se jure în copilărie altminteri ca om în toată firea va cădea mişeleşte [în păcat].”

Ţinând cont că ulterior şi-au câştigat reputaţia de oameni aroganţi şi orgolioşi, pare ironic faptul că una dintre clauze stipula că, dacă un membru lăudăros refuza să-şi schimbe comportamentul după repetate avertismente, el trebuia excomunicat de Ordin. „Dacă după o dumnezeiască mustrare şi întemeiată judecată el nu se va îndrepta şi va merge mai departe întru mândrie, atunci el va fi izgonit din turmă”.

Într-o crudă mistificare a fiului risipitor al Vechiului Testament, Bernard scrise: „Este trebuincios ca din turma Fraţilor Credincioşi să fie aruncată oaia moartă”.

Nu toţi aceia care se înrolau în Ordin erau pruncii fără moştenire ai familiilor nobile care voiau să-şi creeze o avere proprie. Aristocraţii bogaţi şi idealişti căutau şi ei sau acceptaseră viaţa de mănăstire. Când aderau la acest Ordin, nobilii îşi cedau toate proprietăţile şi pământurile, aceasta fiind o altă explicaţie a rapidei acumulări de averi a Templierilor.

Un pedigriu de fală nu era totuşi o garanţie a primirii în rândurile Templierilor. Aspiranţii trebuiau să-şi demonstreze meritele prin fapte, nu prin culoarea sângelui. Un bun exemplu a fost acela al puternicului Hugues d'Amboise care stăpânea domenii întinse în Franţa. Hugues a fost acuzat de perceperea unor tributuri grele de la supuşii săi, ignorând avertismentele

date de nobilul suzeran, contele de Anjou, de a opri acest abuz. Când Hugues a cerut să se înroleze în rândurile Templierilor, ei I-au respins până când acesta s-a căit public şi a returnat birurile celor pe care îi jecmănise. Un alt motiv pentru situaţia tot mai prosperă a cavalerilor era şi faptul că, fiind o organizaţie caritabilă, erau scutiţi de taxe, avantaj care mai târziu îi va irita pe conducătorii regatelor în care călugării formau un stat în stat.

Înarmat cu carta lui St. Bernard, binecuvântarea papei şi un imens contingent de cavaleri care se înrolaseră în Ordin în timpul vizitei lui în Europa, Hugues de Payns s-a reîntors triumfător la Ierusalim, unde a fost din nou sărbătorit de regele recunoscător şi de Patriarhul Ierusalimului. Un consiliu numeros s-a constituit, în faţa căruia Regele şi Templierii au schiţat strategiile pentru a-i ţine în şah pe musulmani. Din nefericire, de Payns a murit la scurt timp după reîntoarcerea sa în Ţara Sfântă, în anul 1136. Oglindind prestigiul mereu crescând al Ordinului, noul Mare Maestru, Robert de Burgundia, se trăgea dintr-o familie mult mai influentă decât cea a lui Payns, pe lângă faptul că era ginerele lui Anselm, arhiepiscopul de Canterbury.

Ca mulţi alţi nou-veniţi în rândurile cavalerilor, Robert era văduv de puţină vreme şi a decis să nu se recăsătorească, rostind jurământul de castitate al Templierilor. Aptitudinile militare ale noului Mare Maestru erau inferioare rangului pe care îl purta şi, în perioada de zece ani a conducerii sale, o serie de înfrângeri suferite de forţele creştine au restrâns dramatic Regatul Ierusalimului. Sub presiunea atacurilor a doi generali musulmani puternici, Emod ed-Din şi Nur ed-Din, creştinii au pierdut un oraş-port de mare însemnătate - Edessa -, precum şi castelele Ariene, Mamula, Basarfont şi Kafarlatha. Temându-se de pierderea capitalei, regele îşi trimise emisarii la Roma pentru a cere întăriri, unde papa i-a poruncit lui St. Bernard să organizeze o a doua cruciadă.

Incompetentul Robert de Burgundia moare şi este înlocuit, în 1146, de Évrard de Barres, fostul Stareţ al Franţei, care a convocat un consiliu de mari proporţii la Paris asistat de papa Eugeniu al III-lea, regele Ludovic al VII-lea şi de o mulţime de feţe bisericeşti şi laici influenţi din toată Europa Occidentală. Adunarea s-a transformat într-un consiliu de război unde a fost plănuită strategia celei de-a doua cruciade. Bernard Baliol a donat castelul său din Wedelee, care a devenit sediul central al Templierilor din Anglia. Chiar şi mari nobili, ca ducele de Bretania

şi Lorena şi conţii de Brabant şi Fourcalquier, au contribuit cu vaste domenii, cu ale căror venituri s-a finanţat cea de-a doua cruciadă.

* * *

În 1146, noul Mare Maestru, Évrard de Barres, însoţit chiar de Regele Franţei, a plecat către Ţara Sfântă însoţit de toată crema nobilimii europene. În timpul marşului plin de pericole prin Asia Mică (Turcia de azi), Templierii au păzit flancurile Cruciaţilor şi s-au distins prin curajul împins uneori la limite suicidale. Bravura lor mai avea o motivaţie. În Evul Mediu, a merge la mănăstire era o cale garantată către poarta Raiului. Călugări fiind, Templierii simţeau că reprezintă asigurarea de eternă izbăvire a sufletului, lucru care contribuia la zelul lor războinic. Moartea nu era ceva terifiant pentru ei, de vreme ce acest lucru îi conducea direct în Paradis. Ca războinici ai lui Dumnezeu, ei credeau că luptă pentru însăşi călătoria lor spre Rai. Musulmanii aveau aceeaşi credinţă, care, de altfel, le asigurase succesul militar. Mahomed decretase că orice războinic care murea luptând pentru Islam mergea direct în Rai. Această promisiune în fericita viaţă după moarte a permis unui mic trib nomad din Peninsula Arabă să cucerească jumătate de lume în secolul morţii lui Mahomed. O promisiune similară provocase şi entuziasmul cruciaţilor, dar cu mult mai puţin succes.

În timpul primejdioasei călătorii spre Palestina, regele Ludovic a fost fermecat de Templieri, nu doar de curajul lor, dar şi datorită sărăciei şi modestiei lor. Într-o cronică, capelanul regelui, Eudes de Deuil scrise că Ludovic a convocat un consiliu în care a adus elogii Templierilor, ordonându-le cavalerilor săi laici să imite comportamentul acestora. Ludovic mai avea să stârnească, de asemenea, pizma care, în cele din urmă, va distruge Ordinul Templierilor, punându-i la comanda tuturor cavalerilor săi.

Când cruciaţii au ajuns, în cele din urmă, la Ierusalim, au găsit oraşul în stare de criză şi sub asediu. Împăratul Romano – German Conrad al III-lea reuşise să ajungă în Ţara Sfântă înaintea corpului principal al armatei cruciate, cu o imensă armată sub comanda sa. Dar soldaţii lui Conrad nu au fost pe măsura celor musulmani, care i-au ciopârţit armata înainte ca ea să ajungă la Ierusalim.

Împăratul a fugit la Constantinopol, unde s-a îmbarcat pe un vas de comerţ şi a plecat din nou spre Palestina. Armata împăratului fusese drastic redusă la câţiva însoţitori, care au intrat în capitală odată cu el. Templierii care rămăseseră în Ierusalim, în timp ce Maestrul lor recruta noi adepţi în Europa, l-au primit pe nefericitul împărat în templul lor şi l-au consolat cu costisitoare desfătări. Ludovic şi Évrard de Barres au sosit la scurt timp după aceea şi împreună cu Conrad au mărşăluit din Ierusalim până în Damasc, unde au asediat oraşul supranumit „Regina Siriei", având o mare importanţă strategică.

În pofida unor forţe armate de 50 000 de oameni, cruciaţii nu au reuşit să ocupe oraşul şi s-au retras în Ierusalim. Deşi pierduseră ruşinos, regele Ludovic i-a omagiat din nou pe Templieri pentru curajul în luptă. Dar, într-o scrisoare curioasă destinată abatelui Suger din St. Denis, care conducea Franţa în absenţa sa, Ludovic sugera că entuziasmul său pentru Templieri se datora şi generozităţii lor, care avea să se extindă, în cele din urmă, şi asupra caselor regale din toată Europa. Iată ce i-a scris Ludovic confidentului său, abatele Suger: „Nu îmi pot închipui cum am fi rezistat chiar şi pentru o fărâmă de timp prin aceste cătune dacă nu ar fi fost tovărăşia şi sprijinul lor [al Templierilor]".

Apoi Ludovic a mai dat o justificare trimiterii acelei scrisori. „Trebuie să-ţi dau de veste că am primit spre folosinţă o mare sumă de bani care trebuie să le fie înapoiată imediat astfel încât eu să-mi pot ţine făgăduiala..." Ludovic era încercat de o mare recunoştinţă faţă de creditorii săi.

Viitorii regi ai Franţei vor avea, însă, resentimente faţă de puterea exercitată de băierile pungii Templierilor, lucru care în cele din urmă va distruge Ordinul. Între timp, zvonurile despre faptele de seamă ale călugărilor războinici pătrundeau până în Europa, materializându-se în entuziaste donaţii de pământ de la regi şi aristocraţi. Doi feudali influenţi din Anglia, Roger de Mowbray şi William de Warrenne, au luptat alături de Templieri în Palestina. Ei au fost atât de impresionaţi de aliaţii lor monastici, încât, reveniţi pe plaiurile natale, le-au donat nu doar conace şi castele, ci şi oraşe întregi, inclusiv Balshall din Warwickshire. Regele Stephen al Angliei a refuzat să-i însoţească pe Templieri în a doua cruciadă, dar, dacă i-a lipsit curajul, s-a revanşat cu vârf şi îndesat prin donaţii imense de pământ făcute Ordinului. Soţia sa, Regina Matilda, i-a recompensat pe Templieri, de

asemenea, cu domenii oferite în numele tatălui ei, pentru a-i face acestuia calea mai dreaptă către Raiul sfânt.

După umilirea sa în faţa cetăţii Damascului, asediată, dar rămasă cu porţile închise, Ludovic îşi pierde entuziasmul pentru această a doua cruciadă şi se reîntoarce în Franţa în anul 1148 luând cu el şi pe cavalerul său favorit, Marele Maestru al Templierilor, Évrard de Barres.

Nefericiţii Templieri rămaşi în Orient se trezesc fără lider şi cu rândurile mult împuţinate de către inamic. În timp ce Évrard îşi juca rolul de curtean favorit la Paris, vistiernicul Ordinului din Ierusalim îi trimise Marelui Maestru o scrisoare disperată, descriind înfrângerile şi implorând întăriri. Trezorierul îl informă despre pierderea critică a citadelei Antiohia şi despre moartea domnitorului acesteia în bătălie. Ca să sublinieze starea de deteriorare a situaţiei de la sosirea celor 50 000 de soldaţi din Europa, vistiernicul îi dădu de ştire că regele Ierusalimului a încercat să recâştige citadela Antiohia cu doar 120 de cavaleri şi 1000 de scutieri, care îşi găsiseră repede sfârşitul înconjuraţi de inamic.

Din tabăra asediată, scrisoarea vistiernicului suna ca un disperat strigăt de ajutor către Évrard la Curtea lui Ludovic: „Copleşit de durerea condiţiei nemiloase la care am fost reduşi, vă conjurăm a abandona totul şi a vă îmbarca [reîntoarce în Palestina, n.a.] fără întârziere”. Vistiernicul a prezis corect pierderea întregii Cetăţi Sfinte dacă Marele Maestru nu avea să se întoarcă şi l-a implorat să-şi folosească influenţa faţă de prietenii monarhi şi clerici pentru ca ei să facă acelaşi lucru. „Este, de asemenea, important să dăm de veste despre pustiirea Oraşului Sfânt papei sau regelui Franţei, sau principilor şi prelaţilor Europei... Vino de îndată în ajutorul nostru. Domnia Ta este cea de la care aşteptăm libertatea şi viaţa!”

Ceva se petrecuse cu viteazul Évrard de Barres după dezastrul de la Damasc. La primirea scrisorii vistiernicului său, în loc să orchestreze o nouă cruciadă cu ajutorul prietenilor săi influenţi, Évrard a renunţat la titlul său şi a intrat în mănăstirea patronului iniţial al ordinului, Clairvaux, unde îşi sfârşi zilele într-un paşnic şi cât se poate de tradiţional mod de viaţă călugăresc, angajându-se în autoflagelare şi rugăciune.

Succesorul lui Évrard avea un *curriculum vitae* mult mai impresionant şi era mult mai avid de succese militare. Bernard de Tremelay venea dintr-una din cele mai nobile familii din

Burgundia şi fusese militar şi, înainte de înrolarea în acest Ordin, Tremelay era un lider întreprinzător. Când forţele musulmane au asediat Ierusalimul, noul Mare Maestru a ieşit din cetate şi i-a atacat pe asediatori. Bernard de Tremelay nu doar i-a măcelărit pe mulţi dintre atacatori, ci i-a hăituit şi pe cei rămaşi în viaţă pe toată distanţa până la fortăreaţa lor de pe malurile Iordanului. Cinci mii de musulmani au pierit în aceste bătălii.

Succesele militare şi faima Templierilor au creat în rândurile lor acea aroganţă dezaprobată de multe cronici contemporane. Cel mai vehement critic, însă, Guillaume de Tyr, care, în secolul al XII-lea era arhiepiscop al oraşului şi cancelar al Regatului Ierusalimului. Guillaume a compus faimoasa cronică, *Historia Rerum in Partibus Transmarinis Gestarum*, care înfiera lăcomia Templierilor. În relatarea sa privind asaltul cetăţii Ascalon din Palestina din 1153, Guillaume scria că, atunci când Templierii au zdrobit zidurile cetăţii ei, nu au permis niciunui cruciat să intre laolaltă cu ei, astfel încât să înhaţe doar ei prada de război. Aceasta nu era doar lăcomie, ci şi o strategie militară nechibzuită, iar Templierii aveau să plătească scump cupiditatea de care dăduseră dovadă. Fără a fi însoţiţi de ceilalţi cruciaţi, cavalerii au fost curând înconjuraţi şi întreaga trupă anihilată, inclusiv Marele Maestru, de Tremelay. Învingătorii au spânzurat corpurile Templierilor măcelăriţi de zidurile cetăţii.

Succesorul lui de Tremelay, Bertrand de Blanquefort, a avut parte aproape de aceeaşi soartă ca şi predecesorul său. Templierii păreau să fie tot timpul angajaţi într-o acţiune militară, iar decimarea numărului lor reflecta curajul lor nebun. Însoţindu-l pe regele Baudouin într-o călătorie către Tiberiada, Templierii au fost atraşi într-o ambuscadă şi 300 dintre ei au murit în bătălie, iar 87 au fost luaţi prizonieri, printre ei numărându-se şi Blanquefort. În ciuda cartei lor, care interzicea plata răscumpărării, regula a trebuit, în cele din urmă, încălcată din pricina prea valoroaselor lor servicii, precum şi datorită rangului aristocratic al multor membri ai Ordinului.

Blanquefort a fost răscumpărat pentru o sumă fabuloasă de bani plătită de Manuel Comnenul, împăratul Constantinopolelui, care îi preţuia pe cruciaţi în general, iar pe Templieri în mod special, ei fiind un tampon important între imperiul lui şi lumea musulmană care îi depăşea limitele. De îndată ce a fost eliberat, Blanquefort a trimis o scrisoare patronului său, regele Ludovic al VII-lea al Franţei, descriind ferocitatea musulmanilor, care

cucereau oraş după oraş pe Pământul Sfânt. Adăugându-se la pierderile militare, un cutremur de pământ a distrus câteva fortăreţe ale Templierilor şi zidurile altui oraş dominat de creştini. Raportul lui Blanquefort nu avea numai veşti rele însă. Templierii capturaseră oraşul strategic şi bine populat Belbeis din Egipt. Din nefericire, în timp ce trupele principale ale Templierilor erau în afara ţării, generalul egiptean Nur ed-Din a invadat Palestina. Într-o bătălie cu cei câţiva Templieri rămaşi, egiptenii au măcelărit pe 60 dintre ei, lăsându-le leşurile să putrezească pe câmpia din jurul Ierusalimului.

UN PRIZONIER VALOROS: Bertrand de Blanquefort, cavaler francez, a fost Mare Maestru al Templierilor din 1156 până în

1169. Capturat de sarazini în Palestina, de Blanquefort a fost răscumpărat de către împăratul Constantinopolelui, care îi preţuia pe templieri pentru calitatea lor de „tampon” între forţele invadatoare ale Islamului şi Imperiul Bizantin aflat în declin.

O altă afirmaţie din cronica lui Guillaume de Tyr susţine că lăcomia Templierilor îi împingea la sacrilegiu. După ce au capturat un nobil egiptean, Nasr-ed-din, el a fost de acord să se convertească la creştinism în schimbul libertăţii sale. După Guillaume, Nasr-ed-din a învăţat latina şi a fost botezat creştineşte. (Un alt ţel important al Templierilor era să-l reconvertească pe păgân, iar Nasr-ed-din le oferea oportunitatea de a aduce un păgân pe calea dreptei credinţe.) Dar cronicarul Guillaume susţine însă, că pentru 60 000 de galbeni, egipteanul a fost vândut de Templieri forţelor inamice după ce l-au convertit, iar aceştia din urmă l-au executat. Istorici arabi contemporani dau alte informaţii despre acest incident, care neagă afirmaţiile lui Guillaume de Tyr. După aceşti istorici, Nasr-ed-din ucisese pe califul Egiptului (un lider religios temporar), apoi a fugit către fortăreaţa Templierilor din Gaza. Sora califului a scris comandantului din Gaza, oferind o recompensă dacă aceştia l-ar fi predat pe asasinul fratelui ei. Templierii au acceptat oferta şi l-au împrejmuit pe Nasr-ed-din, căruia, după cronicile arabe, i-a fost ciopârţit trupul în bucăţi mici de către odaliscele furibunde ale haremului califului egiptean ucis.

Templierii aveau însă şi apărători printre adepţii credinţei lor. Jacques de Vitry, contemporan şi adversar al lui Guillaume, episcop de Acra, un orăşel de pe coasta Palestinei, preţuia Ordinul şi susţinea că sunt admiraţi la nivel universal pentru pioşenia şi modestia lor. Vitry scria: *„Nulii molesti erant sed ab omnibus pro- pater humilitatem et regionem ambantur”*. („Ei nu fac rău nimănui şi sunt iubiţi pentru smerenie şi dăruirea închinată credinţei”).

Templierii mai aveau un susţinător, la un nivel foarte înalt. Papa Alexandru al III-lea trimisese scrisori către episcopii şi arhiepiscopii din toată Europa, lăudându-i pe Templieri şi cerând înalţilor prelaţi să le ofere ajutor sub orice formă posibilă.

„Implor şi îndemn frăţia voastră”, scria Alexandru, „căci, din dragoste de Dumnezeu şi pentru izbăvirea sufletelor voastre, eu îi preţuiesc şi omagiez, le păstrez drepturile în întregime şi

neatinse şi consimt ca ei să se bucure de binefacerea şi ocrotirea voastră”.

Scrisoarea papei sublinia încă o dată motivul principal pentru neîntrerupta popularitate a Templierilor. Donaţiile către călugării sfinţi înlesneau drumul către Rai sau cel puţin astfel justifica Alexandru motivul susţinerii Templierilor, „pentru izbăvirea sufletelor voastre”.

Amaury, succesorul la tron al lui Baudouin, ca rege al Ierusalimului, avea o motivaţie mai importantă decât asigurarea vieţii de după moarte pentru a-i susţine pe Templieri. Într-o scrisoare trimisă lui Ludovic al VII-lea, el sublinia că numai datorită Templierilor Regatul Creştin încă mai exista în Palestina.

„Noi implorăm cu smerenie pe Majestatea Voastră să lărgească binefacerile şi să ţină seama de fraţii din Templu care, fără contenire, îşi încredinţează vieţile lui Dumnezeu şi credinţei, căci în ei îşi pun încrederea toţi cei aflaţi în regiunile estice care păşesc pe calea cea dreaptă.”

Deşi Amaury preţuia serviciile Templierilor, ambiţiosul lider nu a ţinut cont de sfaturile lor, lucru care a condus la căderea Ierusalimului. În 1168, creştinii şi sarazinii s-au bucurat de o scurtă pace după semnarea unor tratative. Amaury decide să abroge tratatul şi invadează Egiptul doar din dorinţa de a prăda un regat a cărui bogăţie era legendară. Când Amaury l-a întrebat pe Marele Maestru al Templierilor – Filip de Nablus – dacă va participa la această cruciadă coruptă, Filip nu numai că a refuzat, ci a şi ordonat tuturor Templierilor aflaţi sub comanda sa să ignore invitaţia lui Amaury. Pentru prima şi singura dată, acerbul lor critic, Guillaume de Tyr, a scris vorbe prietenoase despre călugării pe care se obişnuise atât de mult să îi urască: „Pentru că părea a fi o îndeletnicire grea pentru Templieri de a purta un război fără o cauză, sfidând un tratat şi mergând împotriva onoarei şi conştiinţei şi împotriva unei naţiuni prietenoase, ei au păstrat credinţa noastră găsind sprijin în ea”.

Fără a se lăsa descurajat, Amaury se întoarse către rivalul ordinului Templierilor din Ţara Sfântă, un alt ordin de călugări cunoscut sub numele de Cavalerii Ospitalieri. Amaury l-a mituit pe Marele Maestru al Cavalerilor Ospitalieri, Gilbert d'Assalit, promiţându-i că vor putea „poseda *in perpetuum*” bogăţia oraşului Belbeis ca recompensă a participării la campania sa militară din Egipt.

Amaury şi Ospitalierii au capturat oraşul Belbeis cu uşurinţă, căci era lipsit de apărare, apoi au măcelărit întreaga populaţie. Chiar şi cronicarii creştini erau revoltaţi de un asemenea carnagiu şi de conduita atât de necavalerească a unui ordin de călugări. Clericul de Vertot scrie: „Ei nu au cruţat nici femei şi nici bărbaţi, sau măcar pe copiii alăptaţi la sân”. Deşi atacul asupra oraşului Belbeis se considera un succes militar, el a avut un impact catastrofal asupra întregului regat creştin din Palestina, deoarece atrocitatea lui Amaury şi a Cavalerilor Ospitalieri a trezit monstrul adormit care va fi cunoscut în istorie sub numele de Saladin.

În momentul atacului, Saladin, viitorul sultan al Egiptului, era un playboy indolent, o căpetenie de kurzi care se dedicase cu devotament vieţii de plăcere în luxul cosmopolit din Damasc. Aflând despre carnagiul din Belbeis, căpetenia epicuriană, clasicul adult întârziat, a luat comanda oştilor şi l-a alungat pe Amaury din Egipt. Trupele lui Saladin îi vor alunga într-o zi pe creştini de pe tot tărâmul Palestinei. Istoricul victorian al secolului al XIX-lea, Charles Addison, specula că Saladin nu ar fi devenit niciodată un lider atât de important, dacă spiritul aventurier al lui Amaury nu l-ar fi împins la acţiune. „Fără nejustificata expediţie a regelui Amaury şi Cavalerilor Ospitalieri împotriva păgânilor [în Egipt], talentul şi energia latentă a tânărului lider de oşti kurd [Saladin] nu s-ar fi arătat, după toate probabilităţile, niciodată”.

Doi ani după măcelul de la Belbeis, Saladin se simţea destul de puternic ca să contraatace tabăra cruciaţilor. În 1170, în fruntea unei cavalerii şi infanterii de 40 000 de oameni el începu raidul în regiunile de frontieră ale Palestinei. Călăreţi beduini şi arabi din tot Orientul Mijlociu se încolonau sub steagul lui Saladin şi el se simţi îndeajuns de puternic ca să asedieze fortăreaţa Templierilor din Gaza, care era considerată cheia porţii Ierusalimului şi a oricărui obstacol care stătea în faţa cuceririi capitalei Ţării Sfinte. Templierii nu au aşteptat ajutorul din afară ca să se elibereze din asediu. După o perioadă de rugăciune şi post, armata Templierilor a ieşit din Gaza şi a atacat armata lui Saladin, care a fost decimată.

Supravieţuitorii şi comandantul lor s-au retras în tabăra lor din Egipt. Vestea noii mari victorii a Templierilor a făcut ocolul Europei unde, la un an după această bătălie, papa Alexandru a emis o bulă papală, *Omne Datum Optimum*, care dădea acestui

Ordin şi mai multă putere şi imunitate. Dar aceste favoruri adiţionale au stârnit invidia printre autorităţile laice şi clericale, iar acest lucru a contribuit şi el la distrugerea totală a Ordinului.

În bula papală, papa Alexandru îi scutea pe Templieri nu doar de taxele către liderii laici, dar îi făcea imuni şi faţă de puterea autorităţilor laice şi religioase. Ordinul răspundea doar în faţa papei şi a nimănui altul. Într-o uimitoare abdicare de la propria putere, papa a permis Templierilor să ofere servicii religioase o dată pe an oamenilor sau ţărilor pe care le excomunicase. Excomunicarea era arma cea mai puternică a papei. Orice ţară care era sub interdicţie (excomunicare) îi damna la iadul veşnic pe nefericiţii cetăţeni care mureau înainte ca acest surghiun să fie ridicat. Dar iată că papa dădea Templierilor această putere de a exercita slujbele dinainte de moarte şi de a-i exonera pe anatemizaţi de eterna pedeapsă. În Evul Mediu, precum în celebra frază a lui Hobbes, „viaţa e murdară, brutală, dar scurtă”, viaţa de după moarte era de cele mai multe ori singura consolare care îl mai ţinea pe un mizerabil legat de credinţa sa.

În mai puţin de zece ani de la bula papală, favorurile pe care le garantase Templierilor le-au atras atât de multe resentimente încât, în consiliul general al Bisericii întrunit la Roma, ierarhia Bisericii a condamnat abuzul Templierilor de privilegiile acordate de papă, limitându-le dreptul de a accepta daruri de pământ şi abrogând scutirea de la taxele către biserică. Al Treilea Conciliu de la Lateran a decis că Templierii abuzau de puterea lor oferind slujbe excomunicaţilor de mai multe ori pe an. Conciliul a reiterat că acest privilegiu trebuia să fie folosit doar o singură dată pe an. Conciliul a mai decretat că Templierii aveau nevoie de aprobarea Bisericii înainte de a primi donaţii testamentare. Li se mai interzicea, de asemenea, dreptul de a hirotonisi preoţi care să servească în bisericile care le fuseseră donate. Acesta era un privilegiu profitabil, căci preoţii desemnaţi de Templieri trebuiau să contribuie cu o taxă pentru obţinerea acestei poziţii. Guillaume de Tyr a asistat la întrunirea acestui conciliu în 1179 şi a raportat deciziile despre soarta inamicilor lui, fără a-şi ascunde vădita bucurie.

Templierii s-au simţit poate, în mod justificat, mândri de realizările lor impresionante. Pe lângă curajul în luptă, ei au demonstrat şi un cu totul particular talent în delicata sarcină a diplomaţiei. Au acţionat ca moderatori în disputele dintre cruciaţi, care distrăgeau atenţia de la ţelul suprem, acela de a

elibera şi apăra Ierusalimul. De multe ori cavalerii europeni aduceau cu ei vrajba dintre ţările de origine în Ţara Sfântă. Regele Ludovic al VII-lea al Franţei i-a creditat pe Templieri să prevină aceste neînţelegeri care aproape că distruseseră Prima Cruciadă. Templierii s-au ţinut de promisiune şi i-au ţinut pe cruciaţi uniţi şi gata de luptă împotriva duşmanului păgân.

Sfera lor de influenţă s-a extins în secolul următor din Ţara Sfântă până în Europa, unde au devenit diplomaţi de înalt rang în slujba regilor şi aristocraţiei. Geniali diplomaţi, ei au reuşit să menţină relaţii diplomatice bune în perioadele de armistiţiu cu duşmanii sarazini. După o generaţie de la fondarea Ordinului, mulţi Templieri se născuseră în Palestina şi cunoşteau mult mai bine obiceiurile locului, precum şi pe duşmanul cu care se confruntau. Marele Maestru Filip de Nablus, care a condus Ordinul din 1169 până în 1171, era sirian după locul de naştere.

Eforturile lor diplomatice din Ţara Sfântă au fost uşurate de faptul că mulţi dintre cavaleri vorbeau fluent araba şi erau experţi în religia locurilor, cultelor şi sectelor. Aceste capacităţi explicau neobişnuita şi improbabila relaţie cu grupul *Hashshashin* sau *Asasin*[1]. *Hashshashin*-ii erau echivalentul islamic al Templierilor, chiar dacă erau cu mult mai fanatici în devotamentul lor pentru religie şi război. Ei jurau supunere oarbă conducătorului lor, cunoscut ca „Bătrânul de pe munte”, care rezistase tuturor tentativelor de a fi capturat, ascunzându-se în munţii de lângă Tripoli[2]. Maeştri ai deghizării, *Hashshashin*-ii executau asasinate împotriva unor persoane importante atunci când operaţiunile militare de mare amploare eşuau. Îşi atingeau obiectivul folosindu-se de mici stilete ascunse sub robele foarte largi, denumite *hassissin*[3], un cuvânt persan care a introdus în vocabularul european termenul pentru ocupaţia de asasin. *Hashshashin*-ii plăteau tribut Templierilor şi se specula că ar fi lucrat sub comanda lor. Numai ramura siriană a Asasinilor plătea

[1] Sectă ismaelită, șiită, apărută în Persia (Iranul de azi), a cărei ramură palestiniamă s-a dedat la comiterea asasinatelor amintite de autorul lucrării de față. (*n.t.*).

[2] Oraș din nordul Libanului de azi, numit altădată și Tripoli de Siria, pentru a nu fi confundat cu Tripoli de est, astăzi capitală a Libiei. (*n.t.*).

[3] Etimologia cuvântului este controversată. Cea mai plauzibilă dintre ele este aceea conform căreia „asasinii” sunt „Urmașii lui Hassan Ibn Sabbã”, un misionar persan al comunității ismaelite șiite. (*n.t.*).

anual o sumă de 3 000 de galbeni. Acest acord financiar a dat energie şi mai mare obsesivelor atacuri ale lui Guillaume de Tyr împotriva Ordinului. Conform spuselor arhiepiscopului, *Hashshashin*-ii au cerut convertirea la creştinism, lucru care îi scutea de plata tributului către Templieri. Nevrând să-şi piardă o bună sursă de venit, aceştia l-au ucis pe emisarul *Hashshashin*-ilor pe drumul către Templu, unde mesagerul plănuia să facă regelui Ierusalimului oferta convertirii lor la creştinism.

Aceasta era versiunea partizană a lui Guillaume de Tyr asupra evenimentelor. Alţi cronicari susţin că uciderea emisarului era parte dintr-un sângeros conflict care începuse din pricina unui membru al *Hashshashin*-ilor care îl ucisese pe Raymond, fiul Contelui de Tripoli, în timp ce îşi rostea rugăciunea în Biserica Binecuvântatei Fecioare din Tortosa. Templierii şi-au ieşit din minţi, deoarece această crimă avusese loc într-un lăcaş sfânt. Revoltaţi de acest sacrilegiu, ei au reuşit acolo unde alţi războinici creştini eşuaseră: au urcat muntele care adumbrea oraşul Tripoli şi l-au capturat pe alunecosul „om sfânt”, care fu de acord să plătească un tribut anual de două mii de coroane Templierilor. După ce l-au eliberat, imamul, sau omul sfânt, Sinan Ben Suleiman a trimis un mesager al sectei la Amaury cu oferta de a se converti la creştinism dacă Templierii îl scuteau de tributul anual. Amaury l-a primit pe emisar cu tot onorul cuvenit şi l-a trimis la *Hashshashin* cu consimţirea sa şi o călăuză dintre cavalerii creştini.

Când emisarul a ajuns la graniţa cu Palestina, un detaşament de Templieri sub comanda lui Gautier du Mesnil a atacat grupul şi l-a ucis pe emisar. Revoltat, regele Ierusalimului a întrunit un consiliu la Sidon, în care a ordonat lui Eudes de Saint Amand, Marele Maestru al Templierilor să i-l predea pe asasinul emisarului, Du Mesnil. Eudes răspunse amintindu-i lui Amaury că numai cu doi ani în urmă bula papală îi situase pe Templieri deasupra oricăror ordine date de altcineva în afară de papa însuşi. Dar, pe cât de mândru, pe atât de onorabil, Marele Maestru nu a putut să lase nepedepsită fapta subordonatului său. Respectând bula papală, Eudes îl puse în lanţuri pe du Mesnil şi îl trimise la Roma ca să fie judecat de papă.

Ca de obicei, cronicarii moderni sunt foarte binevoitori cu Templierii. În anii '50, Sir Steven Runciman a mers până într-acolo încât să afirme că liderul *Hashshashin*-ilor „intuise” că, trimiţând un emisar, va putea obţine un conflict.

La sfârşitul secolului, Peter Partner, în cartea *Cavalerii Templieri şi mitul lor* (1981), era categoric: „Este puţin probabil, într-adevăr, ca liderul [musulman] să fi luat serios în considerare convertirea la creştinism”. Dar Partner este ori viclean, ori deloc familiarizat cu natura umană, atunci când adaugă ca dovadă zdrobitoare faptul că nicio cronică musulmană nu menţionează presupusa ofertă de convertire la creştinism, lucru care ar fi mai degrabă un lucru prea stânjenitor de menţionat pentru cei de credinţă islamică decât o lipsă de evidenţă istorică. În timp ce istoricii rămân ambivalenţi, o evidenţă de secole asupra mişcărilor religioase şi politice sugerează că fanaticii religioşi sunt susceptibili de a întreprinde convertirea voluntară la altă credinţă.

Templierii continuau să prospere în Ţara Sfântă. Douăzeci de ani înaintea incidentului cu secta *Hashshashin*-ilor ei fuseseră învinşi după năvălirea în cetatea de la Ascalon. Acum, în 1177, în bătălia din afara zidurilor cetăţii, ei răzbunau dureroasa înfrângere de odinioară. Cu doi ani în urmă, într-o altă bătălie la Ascalon, Saladin, sultanul Egiptului, îşi consolidase puterea preluând controlul asupra Damascului la moartea sultanului. Acum Saladin ameninţa Ţara Sfântă din nord (Siria) şi din sud (Egipt). Noul lui regat îi furniza mai mulţi soldaţi, iar sultanul îşi organizase o armată mai mare decât văzuse vreodată Orientul: 40 000 de oameni în infanterie, 8 000 de călăreţi, un contingent enorm de arcaşi şi lănceri călare pe dromaderi. Pe lângă aceste trupe, Saladin părăsi capitala sa, Cairo, cu un detaşament personal de o mie de sclavi convertiţi în soldaţi, denumiţi *mameluci*.

În fruntea acestei „armada” a deşertului, sultanul părea imbatabil oricui, mai puţin Templierilor care, sub comanda lui Eudes de Saint Amand, confruntă armata islamică în afara oraşului Ascalon. Istoria cruciadelor şi a prezenţei europene în Palestina era cât pe ce să fie schimbată pentru totdeauna în timpul acestei bătălii. La 1 noiembrie 1177, Eudes de Saint Amand, în fruntea a aproape 80 de cavaleri se avântă asupra detaşamentului de mameluci, le ucise căpetenia şi intră în cortul lui Saladin. Umilit şi aproape gol, Saladin reuşi să iasă din cort şi scăpă fugind pe o cămilă. Lipsită de sultan, odinioară invincibila armată a Islamului intră în panică şi se retrase în deşert urmărită de cavalerii Templieri care au reuşit să-i nimicească pe cei rămaşi în urmă, dar nu au putut distruge marele corp al armatei.

Saladin se refăcu în Damasc, iar acolo îi trebui un an ca să se reorganizeze şi să recupereze ce a pierdut. Între timp, Templierii începură să construiască o fortăreaţă la frontiera de nord a Imperiului Roman de Răsărit, într-un loc denumit Vadul lui Iacov, pe malurile râului Iordan. Plecând din Damasc, Saladin îi atacă pe Templierii care nu terminaseră fortăreaţa, dar o armată condusă de Regele Ierusalimului ripostă în faţa loviturilor sultanului, iar Templierii reuşiră să termine construcţia fortăreţei.

Retragerea lui Saladin nu dură mult şi, după un scurt răgaz, asedie iarăşi fortăreaţa creştină. Templierii şi Cavalerii Ospitalieri împreună cu liderii laici contraatacară într-o bătălie în afara fortăreţei. Armata lui Saladin s-a retras, iar creştinii au urmărit-o, dar oastea lor avea comanda împărţită, lucru care a creat confuzie în rândurile soldaţilor. Sarazinii s-au regrupat şi aproape că i-au nimicit pe creştini. Liderul secular, contele de Tripoli, a fugit la Tyr. Marele Maestru al Cavalerilor Ospitalieri, după ce fu martor la măcelărirea celor mai mulţi dintre cavaleri, a traversat râul Iordanului şi a cerut refugiu în castelul Beaufort. Templierii refuză să se retragă. Majoritatea sunt ucişi sau reţinuţi prizonieri, inclusiv Marele Maestru, Eudes de Saint Amand.

Templierii din interiorul fortăreţei rămaşi fără comandant rezistă asediului lui Saladin până când acesta dă foc zidurilor şi invadează cetatea.

Cronicarul musulman Abulpharadge afirmă că Templierii învinşi s-au sinucis în masă. „Templierii s-au aruncat în flăcări unde au pierit de vâlvătaia focului, alţii s-au aruncat în apele Iordanului, câţiva s-au aruncat de pe zidurile cetăţii pe stânci şi s-au zdrobit în bucăţi. Astfel au pierit nimiciţi de inamic.” Saladin a ras de pe faţa pământului ce a mai rămas din citadelă. Poate că se răzbuna pentru umilinţa pe care o simţise când fusese nevoit să fugă din cortul său după atacul Templierilor, cu un an în urmă, iar sultanul ordonă ca Templierii rămaşi în viaţă să fie tăiaţi în două, cruţând doar pe aceia care aveau ranguri înalte, pentru a-i putea da spre răscumpărare. Într-o cronică a vremii stă scris că Saladin l-a trimis pe Eudes de Saint Amand în lanţuri de fier la Alep unde l-au oferit la schimb cu nepotul sultanului, capturat de Templieri. Marele Maestru invocă jurământul Ordinului (de multe ori ignorat), acela că Templierii nu se vor lăsa niciodată răscumpăraţi şi că rostiseră un legământ de onoare să moară luptând. Eudes îi spuse lui Saladin că nu avea decât şaua şi spada să i le ofere drept recompensă. Impresionat de curajul

Templierului, Saladin îi cruţă viaţa, iar Eudes îşi sfârşi zilele într-o temniţă din Damasc.

Arnaud de Toroge părăsi Franţa şi fu numit noul Mare Maestru al Ordinului în Ierusalim.

Regatul latin era în criză. Timp de patru ani, Saladin a devastat Palestina, incendiind toate oraşele pe care le cucerise inclusiv câteva dintre fortăreţele Templierilor. Oştile sale s-au apropiat extrem de mult de Ierusalim când oraşul a fost salvat de la o capitulare sigură în 1184, după revoltele din Nord şi Est din sânul imperiului lui Saladin, lucru care l-a forţat să îşi abandoneze atacul din Palestina. Saladin semnă un armistiţiu de patru ani cu creştinii, în schimbul unei sume enorme de bani, îndreptându-şi atenţia asupra rebelilor din interiorul imperiului său. Acest răgaz îi regrupă pe creştini care întruniră un consiliu la Ierusalim şi trimiţând pe Heraclius, patriarhul oraşului şi pe Maeştrii Templierilor şi Ospitalierilor în misiune în Europa pentru lansarea unei noi cruciade. Primul obiectiv al emisarilor era Henric al II-lea, regele Angliei. Henric era nepotul lui Foulques, răposatul rege al Ierusalimului, şi văr cu Baudouin. Regele englez avea o puternică obligaţie de a-i ajuta pe emisarii disperaţi. El primise iertarea după uciderea lui St. Thomas Becket, arhiepiscopul de Canterbury, în schimbul promisiunii de a participa la Cruciada din Ţara Sfântă. În drumul lor spre Anglia, emisarii s-au oprit la Roma unde primiră scrisori de la papă, prin care i se amintea lui Henric de obligaţiile pe care le avea, ameninţându-l cu excomunicarea dacă nu avea să-şi îndeplinească misiunea.

În Verona, Italia, Marele Maestru al Templierilor, Arnaud de Toroge se îmbolnăveşte şi moare. Restul emisarilor continuă călătoria şi îl întâlnesc în Anglia pe rege, în oraşul Reading. Înfăţişând situaţia disperată din Palestina, emisarii, inclusiv augustul patriarh se aruncă plângând la picioarele lui Henric al II-lea şi îl imploră să le salveze oraşul. Vicleanul monarh, care avea chiar el probleme destule în regat, le dădu liber emisarilor, promiţându-le că va aduce în discuţie acest subiect la prima întrunire a Parlamentului, în acel an. Henric era, însă, şiret, căci nu avea nicidecum nevoie de consimţământul adunării embrionice, lipsite de putere a Parlamentului ca să declare un război, dar această instituţie îi oferea scuza convenabilă de a întârzia Cruciada pe care regele nu avea nicio intenţie să o onoreze cu prezenţa.

Din Reading, Patriarhul Ierusalimului şi-a continuat drumul către Londra, unde stătu la mănăstirea Templierilor. În timpul vizitei sale, patriarhul a târnosit noua biserică a Ordinului. Se pare că Heraclius avea mari speranţe de la Henric în privinţa participării acestuia la cruciadă, pentru că regele le arătase o generozitate fără reproş în trecut, oferindu-le moşii vaste, conace şi biserici atât în Anglia, cât şi în Irlanda, de curând cucerită de englezi.

Parlamentul a fost convocat în aprilie 1185 la sediul Cavalerilor Ospitalieri, în Clerkenwell, Londra. Pe lângă baronii englezi şi clerici, mai erau prezenţi regele Scoţiei, fratele acestuia şi mulţi baroni scoţieni. Templierii erau şi ei reprezentaţi de noul lor Mare Maestru, Gerard de Ridefort.

Din culise, Henric schiţa coregrafia procedurilor şi oferi parlamentarilor scuze plauzibile pentru a-l scuti de vina neonorării promisiunii făcute în privinţa plecării sale în Orient. Parlamentul, la sfârşitul secolului al XII-lea, nu avea nimic din monstruozitatea regicidă, omnipotentă, pe care o va avea cinci sute de ani mai târziu, în timpul domniei lui Carol I. Parlamentul lui Henric nu era deloc reprezentativ şi nici nu avea putere electivă, ci era mai degrabă o adunătură a elitei autohtone, completată exotic de un rege străin (normand, n.a.) şi de suita sa. Era un parlament de plastilină, care i-a oferit lui Henric o spoială de motive legitime pentru a se eschiva de la îndeplinirea promisiunii făcute, aceea de a-şi lua mantaua de cruciat, în schimbul iertării pentru uciderea arhiepiscopului. Adresându-se patriarhului şi însoţitorilor săi, Parlamentul susţinea că regele ar fi vrut să participe la lupta cu păgânii, dar o combinaţie de detalii tehnice îl împiedicau să-şi împlinească această arzătoare dorinţă.

Ei au subliniat că jurământul de încoronare, care îl lega să stăpânească peste nestăpânitul regat întins de ambele părţi ale Canalului Mânecii, fusese făcut înainte de legământul de a salva Ierusalimul. Baronii au mai adăugat că opinia lor „legală” era că mult mai important pentru mântuirea sufletului regelui era apărarea regatului său de „barbarii (sic) francezi” decât să apere Ierusalimul împotriva barbarilor sarazini. Vârsta regelui, 54 de ani, o vârstă înaintată pentru acele timpuri, excludea şi ea organizarea unei expediţii militare de proporţii într-o ţară atât de îndepărtată. Oricum, mesagerii veniţi din Ierusalim n-au plecat cu mâna goală. Henric şi baronii săi le-au oferit o mărire a

veniturilor cu 50 000 de mărci[1] ca să angajeze mercenari. A mai „recomandat”, de asemenea, tinerilor săi supuşi, inclusiv feţelor bisericeşti, să lupte pentru Cruce. După scrierile cronicarului – abate Joan Bromton –, Henric însuşi i-a oferit arginţii patriarhului care, spune cronicarul, era nemulţumit de propunerea regelui. Patriarhul afirmă că: „Noi căutăm o căpetenie, nu bogăţie, şi nicio bucată de pământ nu ne va aduce un prinţ. De aceea căutăm un prinţ care să aibă nevoie de arginţi, şi nu arginţi care să aibă nevoie de un prinţ.”

Heraclius a plecat furios din parlament şi şi-a înşeuat calul pentru a se întoarce în Palestina. Henric l-a însoţit de-a lungul coastei, scuzându-se şi căutând cât mai multe justificări. De exemplu, Henric i-a explicat faptul că fiii lui ar avea ocazia să provoace revolte interne odată ce el ar părăsi regatul, aşa cum mai făcuseră în trecut. Patriarhul a refuzat să se lase îmbunat de aceste scuze şi îi flutură din nou pe sub nas regelui asasinarea arhiepiscopului. La un moment dat, înaltul prelat înălţă capul în faţa regelui şi-i spuse: „Fă cu mine ce ai făcut cu binecuvântatul Thomas de Canterbury, pentru că mai degrabă sunt ucis de tine decât de sarazini, deşi tu eşti mai rău decât oricare sarazin”.

Patriarhul trecu canalul încă escortat de rege, care nu contenea scuzându-se, dar menţinându-şi poziţia de a nu se aventura în expediţii îndepărtate. În Normandia, în mai 1185, Heraclius se întâlni cu Henric şi cu regele Franţei, cerând ca măcar unul dintre ei să plece alături de el în Ţara Sfântă. Cei doi monarhi l-au refuzat.

Bătrân de o jumătate de veac, idealismul cavaleresc de a elibera locul naşterii lui Iisus devenise desuet. Când patriarhul s-a reîntors la Ierusalim fără ajutoare, cronicarii spun că isteria a cuprins populaţia creştină din Ţara Sfântă.

Panica ce lovi Ierusalimul la reîntoarcerea lui Heraclius fu domolită de Templieri, care îl dominau chiar şi pe rege, căci aveau puterea de a aduce noi suverani la putere. Baudouin al IV-lea muri la scurtă vreme după reîntoarcerea lui Heraclius, iar nepotul său, Baudouin al V-lea, fu proclamat rege într-un moment în care o naţiune disperată avea nevoie de un lider puternic. Templierii se angajară în controlarea vidului de putere. Regele infant muri la numai şapte luni după încoronarea sa la sediul Ordinului, Templul lui Solomon. Marele Maestru, Gerard de

[1] Unitate de măsură a greutății aurului și argintului în Evul Mediu, echivalentă cu opt uncii (249 gr.). (*n.t.*).

Ridefort, i-a ales pe noii conducători: Sybilla, mama infantelui decedat, şi al doilea soţ al acesteia, Guy de Lusignan. Pentru a întări succesiunea la tron, Templierii au înconjurat palatul regal cu trupe şi au sigilat porţile cetăţii pentru a-i ţine departe pe rivali sau pe cei care ar fi putut revendica tronul. De Ridefort avea în posesie coroana regală şi alte obiecte de protocol monarhic, pe care i le dădu patriarhului cu ordinul de a-i încorona pe Sybilla şi pe Guy la Biserica învierii.

Punând în evidenţă crescânda lor influenţă, Templierii au ţinut ceremonia de încoronare în Templul lui Solomon. Dreptul de a încorona al lui Ridefort a fost condamnat şi a creat disensiuni între baronii din acele timpuri tocmai când creştinii trebuiau să fie uniţi în faţa barbarilor care erau literalmente la porţile lor. Guy de Lusignan era renumit pentru două însuşiri: frumuseţea fizică şi caracterul său corupt. Reputaţia sa era atât de rea încât chiar fratele său, Godefroy de Lusignan, spunea: „Dacă pe el l-au uns rege, pe mine ar trebui să mă facă Zeu!”. Mai rău, puternicul conte Raymond de Tripoli se revoltă că nu i se oferise lui această coroană, părăsi oraşul şi îşi luă şi soldaţii de care era atâta nevoie. Mulţi alţi aristocraţi refuzară, de asemenea, să-şi depună omagiile la desemnarea regelui de către Ridefort.

În timp ce Templierii şi liderii laici erau implicaţi în disensiuni politice distrugătoare, Saladin îşi reorganiza armata pentru asaltarea capitalei creştine. În mai 1187, fiul lui Saladin, Malik al Afdal, a traversat Iordanul şi a invadat Palestina în fruntea a 7 000 de oameni. Ridefort îşi trimise mesagerii la toate fortăreţele Templierilor pentru întăriri, dar nu reuşi să adune decât 130 de cavaleri împotriva a 7 000 de invadatori. Cu un curaj tipic, sinucigaş, mica armată de Cavaleri Templieri alături de Cavalerii Ospitalieri i-au atacat pe sarazini pe malurile râului Kishon. În masacrul ce a urmat, toţi cavalerii au fost măcelăriţi sau capturaţi, cu excepţia lui Ridefort şi a doi oameni de-ai săi care au reuşit să se elibereze.

Dezinteresaţi de recompensă, învingătorii i-au decapitat pe cavaleri, inclusiv pe Marele Maestru al Cavalerilor Ospitalieri, apoi i-au tras în ţepe. Înfiorătoarea procesiune s-a mutat apoi la Hattin, singura fortăreaţă care mai stătea între armata păgână şi capitală. Pe 4 iulie 1187, Saladin, cu 80 000 de oameni în infanterie şi cavalerie, a înfruntat forţele creştine la Hattin, lângă Ierusalim. Ca de obicei, Templierii s-au aruncat în linia întâi a luptei. Ei i-au atacat pe oamenii lui Saladin, care s-au retras din

faţa furiei oarbe a asaltului Templierilor. Un cronicar arab şi martor la luptă a depăşit obişnuitele prejudecăţi ale istoricilor medievali şi a lăudat curajul inamicului. „Nicicând nu am văzut o armată mai puternică şi niciuna de care să le fie mai teamă celor care cred în adevărata religie”, spunea cronicarul, doctor în drept.

Saladin dădu foc ierbii uscate care separa cele două armate, şi vântul slab aruncă cenuşa în ochii cavalerilor creştini, întunecându-le privirea. Un alt cronicar, abatele Radulph de Coggleshale, raporta despre moralul creştinilor care era foarte scăzut din pricina „caracterului laş” al patriarhului Heraclius. Obiceiul cerea ca patriarhul să mărşăluiască în fruntea armatei, ţinând în mâini Sfânta Cruce. După ce eşuase în a le aduce sprijinul european, Heraclius nici nu a mai apărut la bătălia crucială, pasând episcopilor din Ptolemais şi Lidda această sarcină sinucigaşă de a conduce armata. Cea mai serioasă acuzaţie împotriva Templierilor este considerată aceea că, din pricina incompetenţei lor, s-a pierdut fortăreaţa de la Hattin, lucru care a fost urmat de căderea Ierusalimului. Conform acuzaţiilor adversarilor Ordinului, Gerard de Ridefort a insistat să atace trupele lui Saladin, în ciuda copleşitoarei superiorităţi numerice a inamicului.

Liderul laic al cruciaţilor, Guy de Tripoli, plănuise retragerea spre Ierusalim, dar Ridefort l-a acuzat public de laşitate, şi nobilul, umilit, s-a simţit obligat moral să comande atacul sinucigaş. Întreaga armată creştină a fost distrusă în bătălie. Deşi anumiţi cronicari învinovăţesc înverşunarea Templierilor în acest atac, alţi istorici dau vina pe Guy de Tripoli, care a părăsit câmpul de luptă înainte ca zarurile să fi fost aruncate, abandonându-i pe Templieri şi pe Ospitalieri.

Dezertarea lui Guy a fost o catastrofă pentru forţele creştine. Unul dintre cei lipsiţi de noroc, episcopul de Ptolemais, a fost ucis, iar episcopul de Lidda, luat captiv. Dar ceea ce era cel mai grav a fost că Sfânta Cruce a căzut în mâinile păgânilor. Regele Ierusalimului şi Marele Maestru al Templierilor au fost şi ei capturaţi. Marele Maestru al Ospitalierilor a reuşit să evadeze şi să ajungă la Ascalon, dar a murit la scurt timp după aceea din pricina rănilor prea adânci. Secretarul lui Saladin, Omad ed-Din, a subliniat puterea superstiţiei când a scris: „Capturarea acestei cruci a fost mai însemnată decât capturarea regelui însuşi”.

Templierii erau admiraţi pentru curajul lor şi însuşi secretarul lui Saladin simţea un soi de milă pentru umilinţa captivităţii

acelora care odinioară fuseseră mari războinici. Imaginea vie descrisă de acest scrib a rămas la fel de puternică peste secole de la măcel. „Am văzut treizeci sau patruzeci dintre ei legaţi de o coardă. Am mai văzut într-un loc, păzit de un musulman, două sute dintre aceşti războinci de fală, înzestraţi cu o putere năucitoare, cum rămâneau fără ea. Mândria lor dispărea, stăteau goi cu ochii lăsaţi în pământ”.

Numărul prizonierilor capturaţi era atât de mare că învingătorii nu mai aveau corzi ca să-i lege şi le-au rupt pe cele care erau folosite la susţinerea corturilor.

După ce captivii au fost imobilizaţi, Saladin i-a adunat pe cei mai influenţi dintre ei în cortul său: Regele Guy al Ierusalimului, Marele Maestru Ridefort şi un baron francez, Renaud de Châtillon. Baronul fusese declarat infam în Ţara Sfântă din pricină că atacase nişte musulmani neînarmaţi pe drumul lor către Mecca. Saladin îşi exprimă dezacordul faţă de sacrilegiul comis de Châtillon. La început, jucă rolul unei gazde pline de maniere faţă de oaspeţii ei. Ţinând la obiceiurile musulmane ale ospitalităţii, sultanul oferi regelui şi lui Ridefort o cupă de sorbet proaspăt, o delicatesă curioasă în acel tablou neprielnic. Atunci când Châtillon încercă să guste din cupă, Saladin îl opri şi îi ordonă nobilului să îi declare credinţă lui Mohamed pe care îl profanase, atacându-i pe pelerini pe drumul lor către locul de naştere al profetului, sau să se supună execuţiei sale imediate.

Châtillon a refuzat să îmbrăţişeze credinţa musulmană, iar Saladin i-a spintecat umărul cu iataganul. Lovitura n-a fost fatală, iar străjerii sultanului au terminat ceea ce acesta începuse, tăindu-l pe nobilul francez în bucăţi. Două zile mai târziu, la recepţia sa regală, Saladin se ocupă şi de restul prizonierilor săi. Îşi adună armata, ca să fie martoră la soarta nefericiţilor. La sunetul trompetei, toţi Templierii şi Ospitalierii au fost aduşi în faţa sultanului. Cavalerilor li s-a propus acelaşi lucru pe care Châtillon îl refuzase. Dacă ei urmau să renunţe la Hristos, să se convertească la Islam şi să îl accepte pe Mahomed ca profet (precum şi o dureroasă circumcizie), vieţile lor ar fi putut fi cruţate.

Un cronicar arab a descris cum fiecare dintre cavaleri a refuzat oferta propusă şi au fost decapitaţi pe loc, în vreme ce Saladin „privea cu un zâmbet împăcat pe chip”. Câţiva dintre călăi au dat dovadă de o asemenea măiestrie încât mulţimea a izbucnit într-un ropot spontan de aplauze. Secretarul lui Saladin, Omad ed-

Din, care cândva lăudase valoarea creştinilor, descrise măcelul lor cu un egal entuziasm. „Oh, ce minunat ornament al straielor este sângele necredincioşilor ţâşnind peste cei care sunt călăuziţi de adevărata credinţă!” Două sute treizeci de Templieri, scria Maestrul Templului mai târziu, au fost măcelăriţi timp de trei zile. Hagiografii[1] creştini pretind că „raze cereşti de lumină se jucau deasupra trupurilor sfinţilor martiri”.

Ridefort a respins trocul lui Saladin dintre convertire şi moarte, dar Marele Maestru a fost cruţat de la moarte deoarece se presupunea că Templierii din Europa, a căror bogăţie era de-acum legendară, vor oferi pe capul lui o imensă recompensă. Odată armata creştină nimicită, sarazinii au putut rade de pe faţa pământului în jur de 40 de oraşe din Ţara Sfântă, precum şi multe fortăreţe ale Templierilor.

La 20 septembrie 1187, armata lui Saladin ajunge la zidurile Ierusalimului. Înăuntru, doar doi cavaleri se mai aflau în Templul lui Solomon. Oraşul, rămas fără conducători, reuşise să reziste 14 zile înainte ca invadatorii să ajungă în faţa zidurilor cetăţii. Ca un ultim act de disperare şi credinţă, regina Sybilla, slujitoarele sale, nobilii şi preoţii au mers desculţi până la Mormântul Sfânt, rugându-se pentru sfârşitul vieţii lor.

Regina şi curtenii ei îşi tăiară părul în semn de penitenţă şi se aşezară în copăi cu apă rece pe locul unde Hristos suferise odinioară, pe Muntele Calvar. Dar era prea târziu pentru rugăciuni. Steagurile musulmane fluturau deja pe meterezele Templului.

Un cronicar de originie siriană şi franceză le învinuia chiar pe victime pentru soarta lor. „Domnul nostru Iisus Hristos nu ar fi desluşit nicio rugăciune făcută de ei. Din pricina murdăriei, a lăcomiei şi preacurviei care cuprinsese oraşul nu mai era loc pentru nicio rugăciune sau strigăt de ajutor pentru ca să se mai poată urca la dreapta Domnului”.

În ciuda absenţei fizice, Templierii continuau să joace un rol mistic în tragedia care urma să aibă loc. La 2 octombrie, 1187, când sarazinii au invadat oraşul, ei au năvălit mai dintâi în Templul lui Solomon.

Ura lor era alimentată de o fervoare religioasă. Templul era sacru musulmanilor, pentru că acesta fusese locul de unde Mahomed urcase la cer. Islamul considera gestul Templierilor de a-şi însuşi templul drept un act de profanare. Preoţii musulmani,

[1] Autori care scriu cronici despre viețile sfinților. (*n.t.*).

imamii şi enoriaşii lor năvăliră în Templu urlând „Allah akbar!” („Allah este victorios”). După alungarea creştinilor care mai avuseseră curajul de a rămâne înăuntru, Saladin intră în Templu şi i-l închină lui Allah.

Templierii construiseră o imensă clădire lângă Templu, pentru a servi drept reşedinţă şi grânar, lucru care lăsase în obscuritate o mare parte din priveliştea sacră a împrejurimilor. Cuceritorii musulmani demolară construcţia, şi noul spaţiu fu destinat rugăciunii. Ultimul vestigiu al prezenţei Templierilor în Ierusalim fusese astfel nimicit.

Creştinii au plătit o sumă imensă drept răscumpărare pentru regele Ierusalimului şi pentru Marele Maestru al Templului. În loc de aur, o serie de oraşe fură oferite invadatorilor în schimbul libertăţii prizonierilor. Unsprezece oraşe strategice şi fortăreţe vitale destinate apărării Ţării Sfinte, incluzând Ascalonul, Gaza, Jaffa şi Nablus, au fost predate inamicului.

În 1188, Gerard de Ridefort, recent eliberat, se duse la Antiohia, unde Templierii supravieţuitori se regrupau după pierderea capitalei.

Căderea Ierusalimului şi profanarea Locului Sfânt au traumatizat apaticul Vest şi au impulsionat armatele europene să acţioneze. Curând după împrăştierea veştii despre această calamitate, Europa de Vest şi un contingent de 300 de cavaleri, precum şi o mică *armada* au debarcat în Sicilia. Abandonând vieţile comode din puful european, toţi Templierii încă aflaţi în putere, susţin cronicarii plini de entuziasm, au părăsit mănăstirile şi s-au grăbit către Mediterana, unde s-au îmbarcat pentru Palestina din porturile Genova, Pisa şi Veneţia.

Alunecosul rege Henric al Angliei a refuzat să ia parte şi la această expediţie, dar şi-a descărcat conştiinţa făcând o donaţie pecuniară imensă pentru a plăti apărarea oraşului Tyr, asediat în Palestina.

Templierii, care erau cei mai de încredere soldaţi, au fost desemnaţi să îndeplinească această sarcină, dar când au ajuns în portul Tyr au descoperit că asediaţii reuşiseră singuri să se elibereze de musulmani. Conrad de Monferrat, căpetenia militară a oraşului Tyr, ceru banii trimişi de Henric ca recompensă a victoriei sale. Templierii se amestecară în politica oraşului şi refuzară să-i dea banii lui Conrad de vreme ce acesta fusese implicat în contestarea tronului lui Guy de Lusignan în Ierusalim, care era candidatul Templierilor la coroană. Conrad îi scrise atât

regelui Henric, cât şi arhiepiscopului de Canterbury o scrisoare plină de furie, condamnându-i pe Templieri de intransigenţă, lucru care învenină şi mai mult crescânda dispută în Europa.

Saladin regreta acum propria lăcomie şi îşi dorea să-l fi ucis pe Marele Maestru al Templierilor atunci când îi măcelărise pe ceilalţi cavaleri. Într-un an de la eliberarea sa, Gerard de Ridefort conducea un contingent de Templieri şi alte forţe de întărire din Europa la Tyr apoi către Acra, unde asedie fortăreaţa cea mai importantă, adică cel mai mare port de intrare a pelerinilor din Europa. Saladin se grăbi la Acra pentru a ridica asediul. La 4 octombrie 1189, armata creştină atacă tabăra lui Saladin, dar, în loc să conducă atacul, Templierii au rămas pe flancurile din urmă, lucru care s-a dovedit a fi cea mai bună alegere. Atacatorii creştini se bucurară de acest prim succes, ajungând din nou până la cortul lui Saladin, care, însă, de data aceasta, nu mai era ocupat de celebrul său chiriaş.

Saladin îşi reorganiză trupele şi neexperimentaţii cruciaţi din Europa simţiră suflul panicii şi bătură în retragere. Înţelepciunea strategiei Templierilor ieşea acum la iveală. Cum extenuaţii cruciaţi se găseau acum ca tampon între armata lui Saladin şi zidurile cetăţii Acra, grupul proaspăt al Templierilor care ţinuseră flancurile din urmă au intrat pe câmpul de luptă şi au oprit retragerea. Marele Maestru a condus armata din prima linie a luptei, dar a plătit scump pentru curajul său, când o săgeată i-a străpus coiful. Seneşalul (prim ofiţer financiar, n.a.) Ordinului a fost şi el ucis împreună cu mai mult de jumătate din contingentul Templierilor. Asediul de la Acra a durat un întreg an şi nouă bătălii au fost purtate înainte ca oraşul să fie câştigat de sarazini. Istoricii acelor vremuri estimează pierderi de 100 000 de oameni din rândurile cruciaţilor în timpul asediului, ceea ce pare să fie o exagerare de-a dreptul grosolană. În ciuda enormelor pierderi umane, rândurile s-au reîntregit datorită sosirii întăririlor din Vest. Noii recruţi erau produsul celei de-a Treia Cruciade organizate chiar de cârcotaşul Templierilor, Guillaume, arhiepiscopul de Tyr, care, întors la Curtea Franţei şi Angliei, ţinu o serie de discursuri eficiente dramatizând sacrilegiile comise de duşmanul musulman şi despre faptele de vitejie ale cruciaţilor aflaţi în disperată nevoie de întăriri de la fraţii din ţările lor natale.

Guillaume a fost mai norocos decât predecesorii săi. Prefăcutul rege Henric murise, iar succesorul său la tron, Richard „Inimă de

Leu”, spre deosebire de tatăl său, era dornic să se arunce în luptă. Latentul ideal cavaleresc al Cruciaţilor reînvia în Europa sub puterea oratorică a lui Guillaume, şi o nouă generaţie de regi şi aristocraţi simţea dorinţa de a lua din nou în piept lupta pentru Crucea Sfântă. Richard şi egalul său inamic, Filip August al Franţei, cu reputaţia sa de perfect amant de-o noapte, puseră deoparte toate disputele lor belicoase asupra teritoriul Franţei şi declarară război sfânt păgânilor.

În mai 1191, noii aliaţi au intrat în golful Acra. Între timp, Templierii se trasformaseră într-un brand virtual. Aderarea laică la Ordinul lor era atât de „în vogă” încât mulţi cavaleri laici intrau sub comanda noului Mare Maestru Templier, un englez cu numele de Robert de Sablé purtând cu mândrie crucea roşie a Templierilor şi mantaua albă pe deasupra armurii.

Cel mai entuziast cronicar al Ordinului, episcopul de Acra, deposedat de episcopie, Jacques de Vitry, descrie plăcerea pe care o simţeau alături de crema monarhilor şi nobilimii europene. „Numele şi reputaţia lor, faima sfinţeniei lor”, scrie el probabil însufleţit de speranţa de a primi o episcopie, „sunt ca o încăpere al cărei parfum împrăştie un dulce miros împrăştiat peste întreaga omenire, iar toate congregaţiile de sfinţi vor povesti despre bătăliile şi gloriosul lor triumf în faţa duşmanului lui Hristos. Cavaleri din toate zările, duci şi principi, luând exemplul lor, rupând piedicile lumeşti, uitând de fală şi de trufia vieţii mărunte sau de poftele cărnii, de dragul lui Hristos, s-au grăbit să-i însoţească şi să pună umărul la îndeletnicirea lor sfântă întru credinţă”.

Proaspetele forţe anglo-franceze au echilibrat balanţa puterii şi în şase săptămâni de la debarcarea lui Richard şi Filip August la Acra armata lui Saladin fu alungată, lăsând oraşul lipsit de apărare şi deschis victoriei creştine.

Înainte de a intra în posesia premiului, Templierii şi-au dovedit talentul de diplomaţi supraveghind ca ordinea diviziilor să nu fie perturbată de conflictele dintre trupele aliate. Richard, Filip, vasalii lor cei mai importanţi, precum şi emirii turci renegaţi care se aliaseră cu forţele creştine se reuniră în cortul Marelui Maestru şi semnară un tratat pentru a evita ulterioare manifestări beligerante asupra naţiunii care urma să controleze oraşul cucerit. Rolul lor de arbitru funcţiona ca un pivot printre capetele înfierbântate ale cuceritorilor care aduseseră învrăjbirile europene odată cu ei în Ţara Sfântă. Templierii preveneau

izbucnirea unui război civil datorită colericului Richard care dăduse jos steagul austriac şi-l aruncase într-un şanţ. Cavalerii Templieri s-au plasat fizic între germanicii revoltaţi şi oamenii lui Richard, detensionând altercaţia. Richard era atât de fascinat de Templieri încât şi-a făcut o reşedinţă în noul lor Templu din Acra.

Templul era un tampon şi între Richard şi dubiosul său aliat, Filip August al Franţei, care alesese să-şi aşeze reşedinţa în centrul fortificat al oraşului. Richard, plin de energie, fusese ocupat în timpul expediţiei sale din Anglia către Orient de cucerirea unor valoroase domenii de-a lungul rutei sale. Navigând din portul sicilian Messina până în Palestina, Richard făcu un mic ocol în Cipru pentru a-şi regla nişte conturi cu Isaac Comnenul, guvernatorul acestei insule, care-o insultase pe mireasa lui Richard, Berengaria, dar şi pe sora lui, atunci când nava celor două fusese deturnată de la cursul iniţial, şi ele au cerut refugiu într-un port cipriot. Richard a debarcat cu toate trupele în Cipru, a devastat portul Limassol şi a preluat controlul asupra întregii insule. Regele englez nu a pierdut timp, convertindu-şi cucerirea în sume pecuniare, vânzând insula Templierilor, care i-au plătit 300 000 de livre de aur în bani lichizi, un alt indiciu al imensei lor bogăţii şi un alt motiv pentru care Richard era îndrăgostit de aceşti călugări înstăriţi.

Menţinând Acra ca important port strategic, Richard şi aliaţii săi s-au simţit pregătiţi să înceapă lupta pentru recucerirea Ţării Sfinte.

Din Acra, armata lui Richard s-a mutat spre sud de-a lungul liniei de coastă către strategica citadelă Ascalon. Rupând tradiţia, Templierii s-au amplasat în spatele trupelor cruciate dintr-un motiv inexplicabil. Saladin a rezistat cruciaţilor în orice punct ar fi fost lovit. Atunci când armata creştină a trecut prin Jaffa, undeva pe drumul dintre Ascalon şi Acra, Saladin a atacat, iar această bătălie a durat 11 zile. Dar liderul musulman nu a reuşit să oprească armata creştină, iar marşul către Ascalon a continuat.

Templierii erau extrem de practici şi pe durata acestei campanii nu au scăpat oportunitatea de a se îmbogăţi „muncind şi în schimbul de noapte”. După fiecare zi de luptă, în timp ce restul trupelor se odihneau, un contingent de Templieri şi aliaţii lor turci lansau raiduri călare care, de obicei, începeau la miezul nopţii. Ei prădau satele şi se reîntorceau în tabără în zori cu turme de oi sau orice puteau transporta ei sau caii lor. Apoi,

după o scurtă odihnă, îşi reluau locul în corpul armatei şi se pregăteau pentru o nouă zi de luptă.

Într-una dintre incursiunile din miez de noapte, simţul atât de practic al Templierilor aproape că a dus la nimicirea lor când s-au trezit înconjuraţi de 4 000 de musulmani. Chiar când se găseau în pericolul de a fi măcelăriţi de copleşitoarea forţă inamică, regele Richard însoţit de Contele de Leicester şi de oamenii săi au apărut şi i-au salvat pe Templieri de la o moarte sigură.

Pe întinsa câmpie din afara oraşului Ramla, aflat între Jaffa şi Ascalon, Saladin a mai făcut o ultimă încercare de a opri asaltul cruciaţilor. Valuri de beduini călare şi pedestraşi, pe care însoţitorul lui Richard, cronicarul creştin Godefroy de Vinsauf, îi descrie ca „întinzându-se de la malul mării până în munţi”, asaltează flancurile creştinilor, dar nu reuşesc să rupă rândurile acestora. Godefroy de Vinsauf susţine că Richard „Inimă de Leu” era chiar în fruntea armatei sale ţinând strânse rândurile împotriva atacului musulmanilor. Saladin şi armata lui s-au retras de pe câmpul de luptă şi s-au baricadat în interiorul fortăreţei Ramla, care era una dintre cele mai mari obstacole care mai stătea între cruciaţi şi ţelul lor suprem: Ierusalimul.

Pentru moment, Richard şi-a distras atenţia de la Saladin şi a plecat spre Gaza, care avea semnificaţie simbolică pentru Templieri de vreme ce aici fusese principala fortăreaţă ocupată de sarazini după măcelul de la Hattin cu patru ani înainte. După ce a ocupat oraşul, Richard îl returnă Templierilor. Saladin fiind blocat în Ramla, oraşul Ascalon a căzut şi el sub ocupaţia oştilor cruciaţilor care acum controlau întreaga coastă a Palestinei, la doar şase luni de la sosirea lor în Acra.

Saladin nu avea încredere în trăinicia zidurilor cetăţii Ramla şi abandonă oraşul pentru Ierusalim, care era mult mai bine fortificat. Iarna sosi cu ploile sale torenţiale care făceau marşul imposibil. Templierii iernară în Gaza, în vreme ce Richard se aşeză în oraşul Ascalon, ale cărui ziduri distruse fură reconstruite în timpul răgazului de luptă.

După ce ploile s-au oprit, armata creştină a avansat până la câteva mile depărtare de Ierusalim. Atunci, cu premiul cel mare în faţa ochilor, coaliţia creştină începu să se destrame. Certurile dintre francezi, germani şi englezi aproape că dădură naştere unui adevărat război. Saladin a profitat de avantajul oferit de diferenţele de opinie ale cruciaţilor şi a asediat Jaffa. Acesta fu gestul care i-a şocat pe creştini şi i-a reunit. Templierii au

mărşăluit către Jaffa, în vreme ce Richard ajunse în oraş navigând de-a lungul coastei. Forţele reunite ale creştinilor au învins armata lui Saladin, iar Jaffa a rămas sub ocupaţie creştină.

Templierii jucaseră un rol important în a Treia Cruciadă, iar acum doreau să joace acelaşi rol şi la finalul ei, însă rezultatele au fost şi bune şi rele. Realizând că certurile distrugătoare dintre cruciaţi ar fi putut conduce la un dezastruos triumf al lui Saladin, după cum se dovedise elocvent la Jaffa, Templierii au reunit un consiliu al liderilor armatelor europene. Ei l-au sfătuit pe Richard să abandoneze tentativa sa de a recâştiga Ierusalimul şi să semneze un armistiţiu de trei ani cu Saladin. Creştinii ar fi avut controlul oraşelor de coastă cu excepţia fortăreţei de la Ascalon, care urma să fie demolată. Mai mult decât atât, Saladin era de acord cu dreptul pelerinilor creştini de a avea acces liber către Lăcaşele Sfânte din Ierusalim.

Prima Cruciadă fusese organizată atunci când accesul pelerinilor către locurile sfinte fusese interzis, iar tratatul Templierilor putea fi considerat un mare succes, căci redeschidea oraşul credincioşilor. Dar cronicarii europeni au blamat Ordinul pentru că i-a împiedicat pe cruciaţi să preia controlul asupra oraşului. Relaţia foarte strânsă a lui Richard cu Templierii nu s-a terminat însă odată cu această cruciadă. În timpul şederii sale în Palestina, regele a reuşit să-i irite pe atât de mulţi dintre aliaţii săi, în mod special pe ducele de Austria, încât Richard a trebuit să se întoarcă în Europa în taină. Consultându-se cu consilierul său, Robert de Sablé, Marele Maestru al Templului, au căzut de acord ca regele şi regina să călătorească separat. Cu multă pompă, pentru a distrage atenţia de la plecarea tainică a soţului său, regina Berengaria se îmbarcă pe navă, trecând strâmtoarea Gibraltar către Anglia. Richard ţinu itinerariul său secret, şi călătoria de întoarcere acasă s-a făcut atât pe mare, cât şi pe uscat. Plănuia să acosteze într-un port la Marea Adriatică, apoi să continue călătoria călare. Templierii aveau la dispoziţie o întreagă flotă şi i-au închiriat lui Richard una dintre navele lor pentru reîntoarcerea sa acasă.

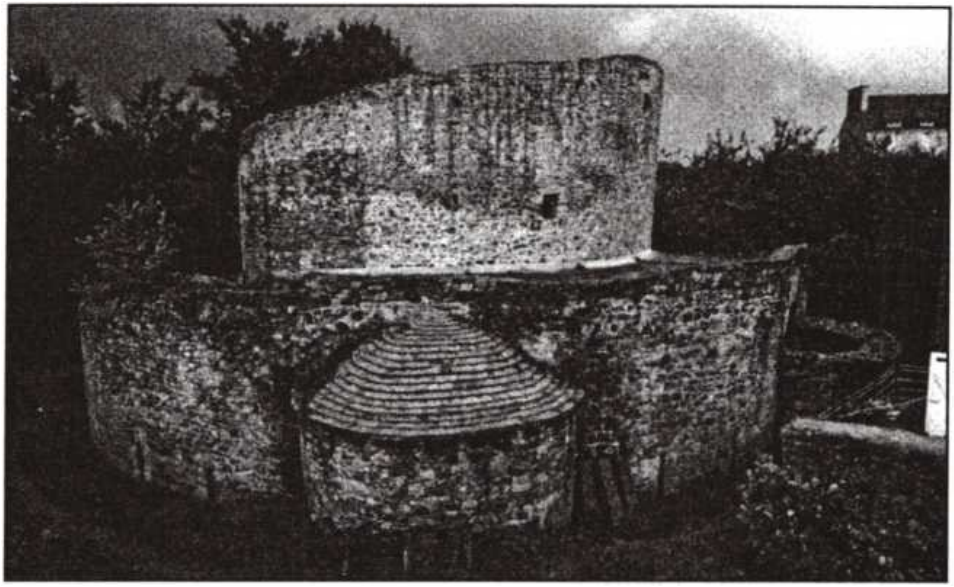

BANCHERII LUI DUMNEZEU: ruinele capelei Maicii Domnului aparţinând de Templul din Lanieff, Franţa. Pe lângă cartierul general din Palestina, Cavalerii Templieri deţineau mănăstiri, castele şi biserici pe tot cuprinsul Europei, care slujeau în acelaşi timp şi ca bănci unde membri ai regalităţii şi aristocraţiei îşi puteau depozita averea într-un loc şi să şi-o recupereze în alt loc, un adevărat prototip pentru sistemele bancare din zilele noastre. (Marc Gregor)

Regele s-a deghizat în cavaler Templier şi a călătorit alături de patru membri ai Ordinului, îmbarcându-se din portul Acra la 15 octombrie 1192. Şiretlicul său a eşuat însă şi a fost recunoscut trecând prin Viena de către ducele Leopold de Austria, care încă mai avea resentimente faţă de Richard datorită steagului austriac aruncat în şanţ în Ţara Sfântă de către regele englez.

Richard a petrecut doi ani în captivitate înainte de a se plăti o imensă sumă de răscumpărare pentru eliberarea sa. Înapoiat în Anglia, el şi-a arătat recunoştinţa faţă de Templieri oferindu-le conacul din Calow. În 1195, Robert de Sablé fu înlocuit de Gilbert Hérail care se pregăti de plecare în Palestina din Franţa, unde fusese Mare Preceptor în slujba Ordinului. Hérail n-a pierdut vremea şi odată ajuns în Ţara Sfântă a început construcţia unei serii de fortăreţe ale căror impresionante ruine ne amintesc azi

de măreţia rolului Templierilor în apărarea teritoriilor creştinătăţii.

Cea mai importantă fortăreaţă ridicată de Hérail este Castelul Pelerinilor care străjuia drumul dinspre Acra către Ierusalim. Citadela era o minune a zilelor sale, iar ruinele ei încă mai constituie o imensă atracţie turistică. Două turnuri de înălţimea a zece etaje străjuiesc castelul. Zidurile de 5 metri grosime şi 13 metri înălţime înconjurau un oraş sigur de sine, protejând palatul Marelui Maestru, o biserică gotică, crame, grădini, livezi, iazuri şi păşuni pentru animale care furnizau carnea în timpul asediilor. Cea mai importantă trăsătură a Castelului Pelerinilor din punctul de vedere al asediilor era un izvor de apă proaspătă care curgea în interiorul zidurilor cetăţii.

În pofida blamului generalizat pentru a nu fi reuşit recucerirea Ierusalimului, decizia Templierilor de a face pace cu sarazinii a permis Palestinei creştine să supravieţuiască timp de încă un secol! Istoricul victorian Charles Addison insista că „Regatul Latin din Palestina a fost apărat şi menţinut numai datorită diplomaţiei Templierilor şi Ospitalierilor. Nicio acţiune cât de cât importantă în lupta cu păgânii nu a avut loc fără ca Templierii să o fi influenţat în mod distins şi activ”.

În vreme ce continau să apere Ţara Sfântă, acţiunile Templierilor în Europa se extindeau pe măsură ce reuşeau să îndeplinească o serie de alte însărcinări. Găzduiau regi, funcţionau ca bancheri, erau mijlocitori ai papei acţionând pentru colectarea taxelor. Fratele lui Richard şi succesorul lui la tron, regele Ioan, se bucura de o relaţie mai apropiată cu membrii Ordinului decât fratele său de sânge. Ioan folosea Templul din Londra ca reşedinţă regală, stând acolo săptămâni întregi, ba chiar conducând diverse afaceri între zidurile acestuia. Semnătura lui Amaury de St. Maur, Maestrul Templului din Londra, apare pe un act pus în executare de regele Ioan în 1203, garantând o dotă soţiei sale. Templierii aveau atât de mare încredere în acest rege, încât au depozitat aproape toate averile lor în Templul din Londra. Regele Filip August al Franţei depozitase şi el mult aur şi argint în biserica pariziană a Ordinului. După ce fu excomunicat de papă, care, de asemenea, a pus interdicţie pe întreaga ţară, regele Ioan a fost convins de către doi Templieri să se supună exigenţelor papei, cavalerii fiind delegaţi cu această sarcină de nunţiul papal în Anglia, Pandulf. Văduva regelui Richard, Berengaria, îşi depuse în siguranţă

zestrea în Templul londonez şi îi rugă pe Templieri să îl convingă pe cumnatul său să plătească împrumutul de câteva mii de lire pe care ea i-l acordase cândva, o avere în acele vremuri.

Templierii s-au pomenit că sunt participanţi activi la pârghiile istoriei atunci când regele Ioan a fost obligat de împrejurări să semneze Magna Carta înaintată de nobilii rebeli după înfrângerea sa în luptă. Ioan a fugit şi a cerut protecţie Templierilor la Londra, unde baronii victorioşi îl vizitează şi îi aduc la cunoştinţă exigenţele lor. Ioan era chiar mai generos decât fratele său faţă de Ordinul Templierilor. El le oferi întreaga insulă Lundy, precum şi imensele ţinuturi Radenach şi Harewood în comitatul Hereford.

În vreme ce puterea şi influenţa Templierilor în Europa era mereu crescândă, norocul lor în Palestina fluctua între triumf şi nimicire. Dar vasta lor corespondenţă cu diverşi suverani pontifi sau alte figuri importante din Vest indica faptul că Templierii erau extrem de ocupaţi cu făurirea unor planuri mari de recucerire. Într-o scrisoare adresată papei Honorius în anul 1217, Marele Maestru din Palestina, Guillaume de Chartres, lăuda succesul Ordinului, dar izul implorator dintre rânduri pălea oarecum în faţa cuvintelor pompoase. Guillaume de Chartres scrise că Templierii îl intimidaseră atât de tare pe Safadin[1] – sultanul Egiptului –, încât acesta se temea pentru siguranţa capitalei sale.

În ciuda realizărilor lor militare, Templierii au fost copleşiţi de un imens influx de pelerini din Europa, printre care şi vizitatori cu sânge albastru, precum regele Ungariei sau ducii de Austria şi Moravia împreună cu oaspeţii lor, epuizându-le resursele, în special caii şi proviziile de alimente. Adăugându-se la aceste probleme, recolta din Palestina a fost slabă, astfel că populaţia creştină se confrunta cu foametea. Guillaume de Chartres îl imploră pe papă să trimită grânele pe care le promisese, dar care nu ajunseseră la destinaţie. Cavaleria Templierilor, cea mai eficientă componentă a armatei lor, suferise şi ea drastice pierderi de cai, iar Marele Maestru îi cerea papei să trimită înlocuitori pentru a-i putea aşeza pe Templieri din nou în şa. Scrisoarea lui Guillaume de Chartres poate că exagerase disperarea membrilor Ordinului, de vreme ce avură destule resurse ca să lanseze un atac de proporţii un an mai târziu asupra fortăreţei egiptene Damietta, unde începuseră un asediu

[1] Fratele mai mic al lui Salladin, cunoscut și sub numele de Malik al-Adil. (*n.t.*).

care a durat un an. De Chartres nu a supravieţuit ca să poată vedea rezultatul campaniei sale. La scurt timp după sosirea sa în Egipt, izbucni o epidemie de ciumă, iar Chartres a fost una dintre numeroasele ei victime.

Pierre de Montaigu, Mare Preceptor al Spaniei, îşi grăbi plecarea spre est pentru a-i lua locul.

Cronicarul Jaques de Vitry, episcop de Acra, trimite rapoarte despre faptele de seamă ale Templierilor, lucru care le sporeşte deja legendara faimă. Vitry descrie epic bătăliile de pe apele Nilului, în mod special una în care o imensă galeră a Templierilor se scufundă ucigându-i pe toţi cei aflaţi la bordul ei. Dar chiar şi o înfrângere ca aceasta spori reputaţia acestor războinici ca martiri ai credinţei creştine.

Templierii şi aliaţii lor erau mai bine pregătiţi pentru lupta pe uscat. După ce fuseseră eroii asedierii cetăţii Damietta timp de un an, populaţia oraşului lansă un atac al cavaleriei în tabăra cruciaţilor. Trupele creştine fură luate prin surprindere şi întreaga armată era cât pe ce să fie nimicită, Templierii însă au rămas la posturile lor respingând atacul egiptenilor. Creştinii s-au regrupat şi împreună cu călugării Templieri au învins armata egipteană. Fără apărare, oraşul Damietta a căzut sub ocupaţia cruciaţilor. Forţele creştine nu au avut însă timp să savureze victoria. Profitând de absenţa cruciaţilor din Palestina, sultanul Damascului o invadă prin partea de nord, capturând Cezareea, şi puse sub asediu principala fortăreaţă a Templierilor, Castelul Pelerinilor.

În pofida bogăţiei lor nemăsurate din Europa, Templierii din Ţara Sfântă păreau perpetuu nevolnici. Într-o scrisoare adresată episcopului de Ely din Anglia, Marele Maestru Pierre de Montaigu lăuda campania încununată de succes împotriva fortăreţei Damietta şi descrise foarte dinamic o serie de bătălii dintre Templieri şi flotele egiptene de-a lungul coastelor Palestinei. Dar ultimul paragraf al scrisorii Marelui Maestru dă la iveală adevăratul motiv pentru care scrisese. Montaigu ameninţa: „Dacă vom fi înşelaţi în aşteptările noastre de a primi sprijin în vara ce vine, toate cetăţile cucerite nu demult, precum şi lăcaşurile pe care le-am ocrotit din timpuri trecute vor fi părăsite în jalnica lor stare. Noi înşine ne găsim împovăraţi de nevoi şi de spezele duse pe umeri pentru împlinirea îndatoririlor noastre faţă de Iisus Hristos, astfel că nu mai putem lua hotărârile

trebuincioase decât dacă primim grabnic sprijin şi stipendii de la credincioşi”.

Cititorii moderni se vor întreba de ce Marele Maestru nu solicita fonduri chiar din tezaurul lor din Europa, de vreme ce ramurile europene ale Ordinului oferiseră împrumuturi atâtor nobili strâmtoraţi de-a lungul istoriei. Probabil că ramurile Ordinului din Occident erau atât de bogate tocmai datorită faptului că se zgârceau să ofere ajutorul necesar celor din Orient.

După succesul iniţial datorat absenţei armatelor cruciate care erau implicate în bătăliile din Egipt, campania începută de sultanul Damascului în Palestina a eşuat. Armatele lui au fost alungate de sub zidurile Castelului Pelerinilor până dincolo de graniţele Siriei.

Încurajaţi de victoriile din Damietta şi de înfrângerea sultanului Damascului, liderii laici din Palestina s-au lăsat copleşiţi de lăcomie şi şi-au fixat ca ţel bogăţia, depăşind misiunea iniţială de a apăra Ţara Sfântă de năvălirea musulmană. Ignorând sfatul Marelui Maestru, cruciaţii neliniştiţi din Europa îl convinseră să îi însoţească în atacul contra capitalei egiptene, Cairo. Dar cruciaţii nu fuseseră trimişi din Europa ca să prade oraşele bogate din afara Palestinei, iar liderul Templier le-a reamintit să nu folosească acest avantaj, însoţită de nunţiul papal, care dăduse acestei campanii acordul tacit al papei, armata trecu în Egipt şi îşi aşeză tabăra pe malurile râului Taphenos, un afluent al Nilului, în octombrie 1222. De cealaltă parte a râului, se afla imensa armată a sultanului egiptean. Ofensiva cruciaţilor a fost prost gândită din punctul de vedere al momentului, pentru că a fost stabilită chiar în timpul inundaţiilor anuale ale Nilului.

După ce albia unui canal secat s-a umplut cu apa de ploaie, sultanul şi-a trimis galerele de-a lungul Nilului, unde flota sa întâlni flancurile cruciaţilor din Sud, care îşi aşezaseră tabăra pe malurile râului. Grăbindu-şi sosirea din Siria, sultanul Damascului şi-a plătit poliţele blocând flancul nordic al cruciaţilor. Înconjuraţi din ambele părţi, armata creştină a suferit şi alte pierderi atunci când Nilul ieşi din matcă şi toate proviziile le-au fost luate de apă. Cum nivelul apei continua să crească, armata creştină pierdu şi caii, căruţele şi echipamentul militar. Într-o scrisoare dezolată trimisă Preceptorului Templierilor din Anglia, care contrasta puternic cu expunerea pompoasă trimisă episcopului de Ely, Marele Maestru descrie sec proporţiile dezastrului: „Am pierdut totul”.

Prins în capcana Nilului ieşit din matcă şi a armatelor musulmane, de Montaigu se tânguie: „Nu aveam de mâncare şi eram prinşi ca peştele în nadă, nu ne mai rămânea nimic altceva de făcut decât să cădem la învoială cu sultanul.”

„A cădea la învoială” era, de fapt, un eufemism al cuvântului capitulare. Marele Maestru îşi răscumpără armata cedând fortăreaţa Damietta şi eliberându-i pe toţi ostaticii. A mai fost nevoit să accepte şi un armistiţiu pe opt ani. Ca bacşiş, sultanul Egiptului a spintecat atât Sfânta Cruce, cât şi pe câţiva dintre prizonieri capturaţi în timpului campaniei din Cairo. Predarea oraşului lor îi revoltă pe locuitorii cetăţii Damietta, în special pe noul ei episcop, Jacques de Vitry, care fusese cea mai bună portavoce a Templierilor. Episcopul şi cancelarul său au vrut să apere oraşul, dar Marele Maestru refuză după ce inspectă zidurile slăbite ale cetăţii. Aşa cum explică într-o scrisoare trimisă la Templul din Londra, Templierii rămăseseră fără soldaţi şi fără mijloace pecuniare. Veninul lui Vitry era de înţeles de vreme ce fusese unul dintre ostaticii predaţi pentru a asigura armistiţiul. Oglindind eleganţa cavalerească pe care ambele tabere beligerante o arătaseră în timpul nemiloasei cruciade, Marele Maestru menţionează într-o scrisoare trimisă în Anglia că sultanul a onorat armistiţiul şi i-a hrănit pe soldaţii creştini înfometaţi din propriul lui grânar.

* * *

În ciuda dezastrului din Ţara Sfântă, în Europa, Templierii continuau să prospere, iar serviciile lor erau căutate de multe capete încoronate. Războinici, arhitecţi, diplomaţi, aceşti medievali „renascentişti” au servit multe interese. În 1223, la un an după sinistra pierdere de pe Nil, Templierii au intrat într-o dispută periculoasă cu frecventul lor angajator, Henric al III-lea al Angliei. Disputa ajunsese atât de înveninată, încât regele ceru intervenţia papei. Bula papală din 1223, *De Insolentia Templariorum Reprimenda* ţinu partea lui Henric şi făcu publice plângerile acestuia împotriva Ordinului, printre care refuzul Templierilor de a plăti taxe, precum şi relaţia prea apropiată pe care aceştia o aveau cu unii judecători desemnaţi chiar de ei şi care dovedeau părtinire în cauzele de judecată ce priveau colectarea taxelor. Bula papală desemna doi abaţi englezi care să pregătească acuzaţiile împotriva Templierilor. Investigaţiile nu

au condus însă la nici un rezultat. Se pare că Templierii erau prea pricepuţi în serviciile pe care i le aduceau regelui care tocmai depusese plângeri împotriva lor. Iată cum: la un an după promulgarea actului oficial al papei, Henric ceru liderului Templierilor din Anglia, Alan Marceli, să medieze un armistiţiu cu regele Franţei. Relaţiile dintre regele reclamant şi cei care făceau evaziune fiscală deveniseră între timp atât de cordiale, încât Henric chiar a fost invitat să îşi aşeze reşedinţa la Templul din Londra. Anul următor, Henric apelă din nou la priceperea diplomatică a lui Marceli, trimiţându-l în Germania pentru mijlocirea mariajului său cu fiica ducelui de Austria.

Templierii erau nu numai buni diplomaţi, ci şi străluciţi bancheri, iar talentul lor financiar le-a adus bogăţii considerabile. În ciuda jurămintelor de sărăcie, Templierii erau inovatori financiari şi au introdus în Evul Mediu conceptul filialei bancare din zilele noastre. Desemnaţi ca moştenitori financiari ai muribunzilor, ei primeau astfel binevenita mită cu care „asigurau” biletul către Rai, iar pe lângă aceasta împrumutau monarhilor aflaţi la strâmtoare importante sume de bani, devenind astfel potenţialii bancheri ai oricărui tron din Europa. Chiar şi sultanii musulmani se bucurau de serviciile inamicului lor şi luau cu împrumut sume mari de la aceşti vrăjitori fiscali. Templierii erau în Evul Mediu ceea ce Fuggerii au însemnat pentru Renaştere sau Rothschild pentru secolul al XIX-lea.

Henric al III-lea îşi rezolva toate afacerile financiare în Templu. În timpul domniei sale, Tezaurul Regal fu depozitat la sediul Templului londonez. Regele plăti împrumutul acordat contelui de Flandra în rate anuale retrase din contul său din depozit şi transferate la filiala Templierilor din Flandra. Imensa bogăţie a Ordinului s-a demonstrat şi prin evidenţa unei alte plăţi, 10 000 de unităţi de aur, făcute de Henric împăratului bizantin folosindu-se de contul său din filiala din Constantinopole.

ASIGURARE PENTRU MOARTE: Adesea proprietarii de pământuri înstăriţi lăsau prin testament, parţial sau în întregime, proprietăţile pe care le deţineau ordinelor sfinte asemenea Templierilor ca un fel de „asigurare” care să le înlesnească ajungerea în rai. O astfel de proprietate este prezentată în imaginea de mai sus: Casa-Templu din Ballymote, Comitatul Sligo, Irlanda. (Michael St. Maur Sheil).

Templierii erau favoriţii regelui şi de cealaltă parte a Canalului Mânecii. În 1224, Filip al II-lea lăsă Ordinului prin testament 10 000 de lire. Regele trebuie să fi simţit nevoia imperioasă de a plăti în aur multă căinţă pentru mântuirea sufletului său printr-o donaţie extrem de generoasă. Templierii deveniră indispensabili în afacerile care implicau călătoriile în şi dinspre Ţara Sfântă. Creativa lor invenţie, filiala bancară nu era rezervată doar capetelor încoronate. Un pelerin sau un cruciat putea să îşi depună banii la mănăstirea/banca Templierilor din orice oraş european, eliberându-i-se cecuri de călătorie medievale valabile la sosirea lor în Ţara Sfântă. Templierii erau principalii convertori de monedă. Este foarte adevărat că cecul a fost inventat de Ordinul Templierilor.

Datorită faptului că Templierii deţineau biserici pretutindeni în Europa şi în Orientul Mijlociu, ei au contribuit la lansarea unor idei împrumutate din Islam sau cultura iudaică şi au introdus chiar inovaţii ale lumii musulmane, care, tehnologic vorbind, era mult mai avansată decât cea a barbarilor vest-europeni.

Templierii au fost primii europeni care au folosit busola magnetică. Au contribuit la progresul măsurătorilor geografice, cartografiei, construirii de drumuri şi navigaţiei. Ca stat în stat, aveau propriile porturi cu deschidere la mare, şantiere navale şi flote care erau folosite atât în scopuri militare, cât şi în scopuri comerciale.

Templierii făceau negoţ de mari proporţii pe Atlantic sau Mediterana, lucru care în Evul Mediu a deschis multe porţi naţiunilor izolate de pe insulele Europei. Comerţul Templierilor se întindea până în nord în Anglia şi până în estul îndepărtat din Ţara Sfântă. Pânza de olandă englezească şi alte bunuri erau transportate de navele Templierilor în portul francez La Rochelle de pe coasta Atlanticului, apoi, pentru a evita controalele musulmane din strâmtoarea Gibraltar, exporturile erau transportate pe uscat până în porturile Mediteranei, unde erau din nou încărcate pe navele Ordinului şi livrate clienţilor nerăbdători din Palestina. îndeplinind cu sfinţenie clauza 53 din Carta Ordinului în care St. Bernard decreta: „Ei sunt îngrijitorii acelora cu sănătatea şubredă, cu pricepere şi băgare de seamă, oferind cu supunere şi cu credinţă tot ceea ce bolnavii au nevoie în bolniţele[1] lor”, Templierii se ocupau de spitalele din toată Europa şi din Orientul Mijlociu. Prevalându-se de cunoştinţele superioare ale medicilor arabi acumulate în timpul staţionării lor în Est, ei deveniră adepţii folosirii medicamentelor şi organizară cursuri cu ajutorul medicilor şi chirurgilor lor, creând echivalentul unei şcoli de medicină medievale. Ei au început să promoveze pricipiile igienei moderne fără a cunoaşte, în entuziasmul lor, cele mai elementare chestiuni legate de microbi. Timp de două secole, până la nimicirea lor, Templierii au fost maeştrii absoluţi ai universului lor medieval.

Printre membrii Ordinului se aflau şi excelenţi ingineri constructori. Istoricul francez Louis Charpentier susţine că Templierii au finanţat şi construit catedrala gotică Notre Dame din Chartres în mai puţin de 30 de ani, în secolul al XIII-lea.

În timp ce Templierii din Europa îşi sporeau performanţele de buni diplomaţi, finanţişti şi oameni de ştiinţă, camarazii lor din Ţara Sfântă păreau osificaţi în postura lor iniţială de războinici. În 1229, Preceptorul Templierilor din Antiohia, Guillaume de Montserrat, a decis să îşi extindă teritorul atacând fortăreaţa vecinilor musulmani. Ca în episodul capcanei din Cairo, lăcomia

[1] Spitale aflate sub administrarea mănăstirilor. (*n.t.*).

Templierilor i-a condus la dezastru. Apărătorii cetăţii au năvălit afară şi, depăşiţi numeric, creştinii au fost copleşiţi de forţele inamice, dar Montserrat a refuzat să se retragă. În bătălia ce a urmat, 100 de cavaleri Templieri şi 300 de arcaşi au fost măcelăriţi împreună cu mulţi alţi cavaleri laici şi infanterişti. Învingătorii au mărşăluit către Antiohia şi au cucerit oraşul. În încercarea de a arunca o lumină pozitivă asupra unui dezastru evident, cronicarul Matthew Paris raporta că Montserrat, „înainte de a-şi da duhul, a trimis în iad 16 păgâni”.

Când vestea despre înfrângere ajunse în Europa, a Şasea Cruciadă a fost lansată, finanţată în mare parte de ramura engleză a Ordinului, care a contribuit şi cu un contingent de cavaleri la armata conducătorului cruciadei, Frédéric al II-lea[1], Sfântul Împărat Roman.

Armistiţiul de opt ani încheiat între creştini şi musulmani care urmase predării cetăţii Damietta expirase şi un nou război pentru posesia Ţării Sfinte părea inevitabil odată cu sosirea împăratului şi a armatei sale. Frédéric însă prefera calea diplomatică şi trimise un Templier să mijlocească situaţia la Cairo, care reuşi să îl convingă pe sultanul Al Kamil să predea locurile sfinte din Ierusalim, Bethleem, Lidda şi Nazaret fără luptă! Marele Maestru al Ordinului din acel timp, Armand de Périgord, scrise o scrisoare plină de euforie guvernatorului Templul londonez, Robert de Sanford, în care descria reîntoarcerea creştinilor în capitala sfântă printr-o victorie fără vărsare sânge: „Spre bucuria îngerilor şi oamenilor, Ierusalim este acum locuit doar de creştini, iar toţi sarazinii au fost alungaţi”. Bisericile creştine, precum şi alte locuri sfinte care fuseseră transformate în moschei au fost sfinţite din nou. „În aceste locuri unde numele Domnului nu a fost rostit de 56 de ani, sfinţit să fie numele Său, căci miracolele divinităţii sunt zilnic sărbătorite. Către toate locurile sfinte credinciosul în Domnul Iisus Hristos are din nou drum liber”, scria Périgord.

Bucuria Marelui Maestru fu domolită de certurile dintre ocupanţii creştini care slăbeau unitatea de care aveau nevoie pentru a combate inamicul care îi înconjura. Périgord se plânse că apărarea Regatului era pusă doar pe umerii Templierilor şi a

[1] A Șasea Cruciadă (1228 – 1229) a fost organizată de Împăratul Romano-German Frédéric al II-lea, cunoscut pentru scepticismul său relegios. Cu toate că fusese excomunicat de către Papă, el a reușit să cucerească Ierusalimul, Bethleemul și Nazaretul. (*n.t.*).

câtorva baroni care nu se implicaseră în disputele nimicitoare. În aceeaşi scrisoare, Marele Maestru menţiona că Ordinul construia o nouă fortăreaţă lângă Ierusalim pentru a proteja capitala, dar era destul de pesimist în privinţa unei prezenţe creştine de lungă durată în acel loc. „În adevăr, nu putem ocroti pentru multă vreme ceea ce am dobândit de la sultanul Egiptului, care este un om puternic şi înzestrat, decât dacă Hristos şi urmaşii lui credincioşi ne dau un sprijin priincios”.

Armistiţiul din 1229 a durat până în 1244 când a fost încălcat de nou-veniţi din alte regiuni, un trib nomad de turci coresmieni. Alungându-i pe mongoli din Est, turcii au năvălit în Palestina şi au prădat Ierusalimul, măcelărind întreaga populaţie, inclusiv pe creştinii care, pentru a se apăra, au căutat adăpost în Biserica Sfântului Mormânt.

Turcii au continuat asaltul către fortăreaţa Templierilor din Gaza. În acord cu termenii armistiţiului de la Damietta, sultanul Egiptului şi cel al Damascului promiseseră să lupte alături de forţele creştine împotriva turcilor, dar musulmanii şi-au părăsit aliaţii şi au trecut de partea turcilor în ciuda unei ancestrale dispute dintre cele două forţe musulmane. Într-o bătălie care a durat doar două zile, turcii au nimicit întreaga armată a Templierilor. Trei sute de cavaleri, servitorii lor şi alte trupe de mercenari angajaţi de Ordin au pierit în acest conflict. Ferocii turci nu au cruţat niciun membru al clericilor, poate şi pentru că ei au participat la luptă în postura de combatanţi activi. Războinicul arhiepiscop de Tyr, episcopul de Saint George, abatele de Saint Mary din Jehoshphat şi mulţi alţi prelaţi care luaseră spada în mână împotriva păgânilor au murit de tăişul ei. Un mic grup de 33 de Templieri şi 26 de cavaleri Ospitalieri au reuşit să scape şi s-au retras în fortăreaţa de la Ascalon, apoi s-au îmbarcat pe nave, ancorând în portul oraşului Acra, care era mult mai bine fortificat. Vice-Maestrul Templierilor, care supravieţuise bătăliei din Gaza, a scris într-o scrisoare, citită în consiliul Bisericii întrunit de papa Inocenţiu la Lyon pentru organizarea unei noi cruciade, că „nu a fost nicio gospodărie sau familie care să nu fi pierdut un bătrân sau vreo rudă de sânge”. Idealismul şi fervoarea cruciadelor anterioare erau deja desuete în Europa, iar răspunsul la chemarea papei fu sec, materializat printr-un infim număr de soldaţi sau bani ca sprijin pentru Templierii copleşiţi numeric de forţele inamice.

Turcii au continuat hăituirea supravieţuitorilor şi au asediat Acra în 1246. Dar flota Templierilor a rezistat, păstrând portul Acra deschis pentru întăriri venite sub forma unor escadroane de Templieri din Vest, care îşi goliseră vistieriile pentru a subvenţiona armata. Într-un an, Templierii nu numai că au ridicat asediul de la Acra, dar au distrus armata atroce a turcilor care a fost „măcelărită”, spune un cronicar, „până la ultimul om”, adăugând cu un entuziasm însetat de sânge că „însuşi numele lor a pierit de pe faţa pământului”. Templierii au reuşit, de asemenea, să păstreze câteva fortăreţe pe care le foloseau ca garnizoane de foarte mulţi ani. Multe dintre trupele lor rămaseră în Palestina pentru ca, la sosirea regelui Ludovic al IX-lea al Franţei în 1249, flota de la Acra să fie pregătită să-i însoţească pe rege şi armatele unite în Egipt pentru a putea recuceri Damietta. Campania se sfârşi cu o triumfătoare victorie a cruciaţilor. Marele Maestru al Templierilor, Cuillaume de Sonnac, spunea într-o scrisoare adresată Preceptorului Ordinului din Anglia că doar un singur soldat creştin (!) a murit în asaltul asupra fortăreţei Damietta.

Încurajat de triumful său, Ludovic, la fel ca şi predecesorii săi, decide să asalteze capitala Egiptului şi să pună capăt ameninţării musulmane asupra Palestinei creştine o dată pentru totdeauna. Templierii se deosebeau în timpul marşului către Cairo, iar prietenul regelui, seniorul de Joinville, trimite scrisori în Franţa lăudându-le curajul. Pentru a-şi conserva energiile pentru atacul asupra capitalei Cairo, regele Ludovic ordonă trupelor să evite provocarea inamicului de-a lungul drumului. Cu toate acestea, contele de Artois, fratele îndărătnic al regelui, ignoră acest ordin şi hăituieşte un grup de turci până în tabăra lor din oraşul Massoura, în pofida sfatului Templierilor de a nu rupe rândurile. Turcii se regrupează şi contraatacă. Contele plăti cu viaţa lipsa sa de supunere şi cu pierderea a 300 de războinici, dintre care 14 erau cavaleri Templieri. Moartea contelui întunecă soarta armatei creştine în campania pentru cucerirea oraşului Cairo. Pentru a putea cuceri oraşul, Ludovic e obligat să atace strategica fortăreaţă de la Massoura. Regele reuşeşte să cucerească citadela, dar Marele Maestru al Templierilor, Guillaume de Sonnac, moare pe câmpul de luptă. Ludovic nu poate să îşi capitalizeze victoria pentru că, înainte de a ajunge la Cairo, Nilul iese din matcă şi mii de soldaţi ai regelui pier înecaţi

în fluviu. Izbucnirea unei epidemii de ciumă colaborează ca factor nimicitor al rândurilor armatei creştine.

Extenuat, Ludovic ordonă retragerea la Damietta. Sleitele sale armate sunt hărţuite de trupele egiptene. Pe 7 aprilie 1250, regele însuşi împreună cu întreaga sa armată cad prizonieri în mâinile sarazinilor.

O uriaşă sumă de răscumpărare este pusă pe capul regelui în schimbul eliberării sale şi a baronilor săi. În loc să se înapoieze acasă acoperit de ruşine, Ludovic rămâne în Palestina timp de patru ani, reconstruind fortăreţele slăbite de la Acra, Cezareea şi Jaffa, ridicând un nou castel la Sidon. Conduşi de un nou Mare Maestru, Renaud de Vichiers, Templierii s-au alăturat construirii de noi clădiri strategice care să consolideze puterea în Palestina. Templierii luptă şi alături de seniorul de Joinville în ambuscadele organizate la graniţele Palestinei de către tâlharii beduini şi împreună cuceresc castelul din Panias de lângă malurile râului Iordan.

În vreme ce Templierii îi ţineau pe păgâni înghesuiţi, s-au trezit implicaţi în dispute cu cei care le împărtăşeau credinţa. În 1252, Henric al III-lea al Angliei şi-a amintit de „dragostea” cu iz de ură pe care o purta Templierilor şi se plânge că aceştia deveneau din ce în ce mai prosperi şi mai influenţi. Henric găsea aroganţa lor insuportabilă şi ameninţa că le confiscă toate bogăţiile. Ca pentru a întări acuzaţiile regelui, Marele Maestru a respins critica acestuia denumindu-l pe scurt „prostuţ” şi adăugând o ameninţare: „Câtă vreme căuta-vei dreptate, vei domni, dar, de vei încălca-o, coroana ta va cădea”.

Cu câteva secole înainte ca Rousseau să conceapă celebrul *„contrat social”*[1] în opoziţie cu drepturile divine ale regilor, Templierii ameninţau ca aceste drepturi să fie îngrădite, dacă regele nu îşi respecta obligaţiile.

În doi ani, relaţiile cu sponsorul lor monarh reveniră la termeni mai amiabili, iar Templul din Paris îi ceru lui Henric să facă o călătorie pentru a-i domoli pe vasalii răsculaţi din fieful englez din Gasconia. La o zi după sosirea lui la Templu, Henric organiză un ospăţ de proporţii pentru a hrăni plebea. Se aştepta ca Templierii să plătească dărnicia regelui, lucru pe care aceştia l-au făcut fără să ezite. Mai târziu, în acea zi, Henric fu gazda unui alt festin dedicat regelui Franţei, în Templu. Ospitalitatea generoasă a Templierilor devenise deja legendară şi nu mai este

[1] În franceză, în original. (*n.t.*).

uimitor faptul că se regăseşte în numeroase cronici. Matthew Paris descrie ospăţul şi beţia celor doi regi: „nicicând în vremuri trecute nu s-a ţinut aici un praznic atât de nobil şi de sărbătorit. [Regii Franţei şi Angliei] ţinură festinul în marea sală a Templului, acolo unde scuturile atârnă pretutindeni, atât de multe încât astupă cele patru ziduri.”

Templierii deveniră hotelierii de patru stele aflaţi în slujba regilor, prelaţilor şi diplomaţilor de pretutindeni în Europa. Atunci când ambasadorul Castiliei vizitează curtea lui Henric al III-lea din Anglia, acesta îi oferă găzduire la Templul din Londra, trimiţând „trei cimpoaie cu vin” din crama regală şi „zece căpriori graşi din pădurea regală din Essex”. A mai ordonat, de asemenea, primarului şi prefectului Londrei, precum şi anturajului de notari civili să facă o vizită de curtoazie suitei spaniole sosite la Templu. În vreme ce Henric şi Templierii englezi continuau să întreţină relaţii cordiale, regele rămase totuşi insensibil la apelul disperat al fraţilor lor din Palestina. La un an după banchetul oferit regelui Franţei, Henric primeşte o serie de scrisori de la Marele Maestru al Ordinului, Thomas Bérard, care îl imploră să îi acorde sprijin militar. La fel ca şi bunicul său, Henric al II-lea, regele se eschivă de la participarea la cruciadă invocând sărăcia. Poate că exista un sâmbure de adevăr în motivaţiile lui Henric, de vreme ce a trebuit să îşi amaneteze pietrele care îi împodobeau coroana pentru a putea onora un ajutor pecuniar trimis Templierilor din Palestina.

Cămătarul bijuteriilor era Templul din Paris, unde au fost depuse în siguranţă. Istoricii nu au reuşit să dea un răspuns clar la întrebarea care se naşte firesc atunci când sunt descrise astfel de situaţii disperate: dacă ramura europeană a Ordinului era atât de bogată încât să împrumute regelui bani pentru a-i ajuta pe Templierii din Palestina, atunci de ce Templierii înşişi nu-i sprijineau pe camarazii lor din Orient?

Thomas Bérard, Marele Maestru, nu exagera disperarea situaţiei din Palestina în scrisoarea sa către Henric. La acel moment, un nou sultan venise la putere, care se dovedi a fi chiar mai bun strateg decât legendarul Saladin. Baibars, noul sultan al Egiptului, a avut cel mai modest debut. S-a născut sclav sau mameluc (în limba arabă „sclav”) şi urcase până la cel mai înalt nivel în Egipt. Succesele sale militare i-au adus celebritatea, i se spunea Cuceritorul şi a fost la înălţimea poreclei sale atunci când

a invadat Palestina în 1262 în fruntea unei oşti de 30 000 de călăreţi.

În câţiva ani de războaie perpetue, a debusolat armatele Templierilor şi Ospitalierilor care au suferit pierderi uriaşe. Atrocităţi s-au comis de ambele părţi, carnagii de o asemenea infamie încât descrierile lor au ajuns în aproape toate cronicile vremii. Dar creştinii au fost aceia care au avut cel mai mult de suferit. Iminenta nimicire a ambelor ordine militare au produs reverberaţii în toată Europa, iar papa Clement al IV-lea a declarat doliu acestei tragedii într-o enciclică[1] în care menţiona: „Prin moartea atâtor cavaleri din cele două ordine, nobila şcoală a Ospitalierilor, precum şi ilustra cavalerie a Templierilor au fost aproape nimicite şi nu ştiu cum putem, după toate acestea, să găsim oameni cu suflet atât de nobil care să aibă aceleaşi însuşiri astfel încât să înlocuiască de-ajuns pe cei mulţi care au pierit”. Disperarea papei semăna izbitor cu comentariul elegiac al Ministrului de Externe britanic, Edward Grey, în pragul izbucnirii Primului Război Mondial: „Felinarele se sting în toată Europa şi nu vom mai vedea lumină în viaţa care ne-a mai rămas”.

Baibars cucerea fortăreţele creştine una după alta. În 1265, el a zdrobit zidurile fortului Ospitalierilor din Arsuf, ucigând 90 de membri ai Ordinului şi înrobind alţi 1 000. În anul care a urmat, el a cucerit Castelul Blanco al Templierilor, apoi şi-a continuat drumul către castelul Saphet unde a întâmpinat o puternică rezistenţă, dar nu s-a retras. Sultanul a preferat să-i înfometeze pe locuitorii castelului până la capitulare, asediind fortăreaţa. Asediul nu a durat mult. Preceptorul Templierilor din interiorul oraşului a rămas fără provizii în scurt timp şi a acceptat să se predea fără luptă în schimbul promisiunii de trecere în siguranţă a 600 de Templieri până la fortăreaţa din apropiere, lucru cu care Baibars a fost de acord. Spre deosebire de spiritul cavaleresc al predecesorului său Saladin, Baibars şi-a încălcat promisiunea imediat ce a preluat controlul asupra fortăreţei şi le-a propus Templierilor imposibila alternativă: convertirea la Islam sau moartea. Cronicarii europeni pretind că Templierii au rezistat acestei propuneri şi au fost ucişi până la ultimul. Conform scrierilor cronicarului arab Schafi Ibn Ali Abbas, însă, doi dintre Templieri au îmbrăţişat noua credinţă islamică şi au fost supuşi

[1] Circulară trimisă de Papă tuturor catolicilor, care cuprinde directive oficiale în probleme religioase, etice, sociale sau politice. (*n.t.*).

durerosului ritual al circumciziei. Cei care scuză lipsa de onoare a lui Baibars pretind că restul Templierilor au fost măcelăriţi datorită faptului că au încălcat termenii învoielii, refuzând să-şi predea armele şi ascunzând valorile din fortăreaţă.

Baibars „Cuceritorul” şi-a conservat astfel renumele. La un an după atrocităţile din Saphet, el a adăugat la şiragul cuceririlor sale oraşele Homs, Belfort, Bagras, fortăreaţa Templierilor de la Sidon, porturile strategice Laodiceia, Gabala, Tripoli, Beirut şi Jaffa. Atunci când cetatea de la Antiohia căzu, sultanul se dovedi mai cruţător decât la Saphet, ucigând doar 17 locuitori şi înrobind restul de aproape 100 000. Toată Palestina era acum sub dominaţia lui Baibars, cu excepţia portului Acra, care era să cadă şi ea, când regele Eduard, Prinţul Ţării Galilor, fiul făţarnicului Henric al III-lea, şi-a surclasat tatăl ancorând în port cu o uriaşă armată de cruciaţi. Norocul nu i-a mai surâs lui Baibars, căci cruciaţii au alungat oştile sultanului înapoi în Egipt. „Cuceritorul” a consimţit un armistiţiu de 10 ani impus de Prinţul Ţării Galilor.

Prinţul decise să se întoarcă în Anglia pe drumul pe care venise, luând aminte la dezastruoasa rută aleasă de celebrul său unchi, Richard Inimă de Leu, care fusese ţinut ostatic în Austria. Dacă certurile dintre europeni făceau călătoria călare extrem de primejdioasă, pe mare era încă şi mai plină de pericole din pricina şubredei tehnologii navale din acele timpuri şi, înainte de a părăsi portul Acra, prinţul îşi făcu testamentul. Încrederea pe care monarhii englezi le-o acordau Templierilor este zugrăvită şi de faptul că Thomas Bérard, Marele Maestru al Ordinului a fost invitat ca martor la legalizarea testamentului.

În Anglia, Templierii au continuat să-şi pună amprenta pe afacerile regale. În timpul călătoriei de înapoiere a fiului său, tatăl lui Eduard îşi sfârşi zilele. Un conciliu regal compus din arhiepiscopii de Canterbury şi York, câţiva episcopi şi întregul grup de baroni s-a precipitat să umple golul de putere. Au ales Templul din Londra ca sediu pentru a-l declara pe Eduard rege şi pentru a-i jura credinţă acestuia. Ca să evite izbucnirea unui război civil în timpul absenţei regelui, conciliul l-a desemnat pe Walter Giffard, arhiepiscop de York, şi pe conţii de Cornwall şi Gloucester ca regenţi. Nobilii foloseau Templul ca reşedinţă trimiţând de acolo depeşe regelui aflat în călătoria sa pe mare, prin intermediul galerelor, înştiinţându-l despre moartea tatălui

său şi de numirea lor ca viceregi. În timpul regenţei, s-au emis o serie de edicte formulate în Templu.

În 1273, la un an după înapoierea lui Eduard din cruciadă, noul Mare Maestru al Templului, Guillaume de Beaujeu, a părăsit Palestina şi a revenit în Europa pentru deja tradiţionalul motiv de a căuta ajutor pentru Regatul asediat. Dar Beaujeu mai avea un motiv pentru vizita sa în Anglia. În timpul campaniei din Palestina, Eduard împrumutase mari sume de bani din vistieria Templului. Noul rege s-a dovedit un bun platnic şi a înapoiat suma de bani atunci când Marele Maestru ajunse la Templu.

Situaţia în Ţara Sfântă devenise atât de disperată încât Marele Maestru al Ospitalierilor a venit şi el în Europa oprindu-se la Lyon, în Franţa, unde papa a întrunit un alt conciliu pentru a mai lansa o cruciadă. Cei doi Mari Maeştri erau atât de stimaţi, încât aveau întâietate chiar în faţa nobilimii europene sau clericilor din conciliu. Cum papa trăise o perioadă în Palestina, a promovat viguros această cruciadă şi a perceput o serie de taxe de la clerici în scopul finanţării campaniei militare.

Mai important decât strângerea banilor, papa a ordonat monarhilor Europei să oprească orice dispută şi să înceapă lupta sub crucea sfântă. Sub presiunea papei, mulţi regi şi principi au consimţit să participe la cruciadă, dar nu s-au ţinut de făgăduială. În timpul reunirii conciliului de la Lyon, papa muri şi, fără sprijinul său, tot acesta fu şi sfârşitul cruciadei. De-a lungul Evului Mediu, entuziasmul pentru cruciade slăbi şi, în cele din urmă, pieri cu desăvârşire. Sfârşitul secolului al XIII-lea marcă o perioadă de apatie. Istoricul secolului al XIX-lea, Charles Addison, a descris elocvent starea de spirit a acelor vremuri: „O mare schimbare de atitudine a traversat secolul; entuziasmul curajos insuflat de războiul sfânt păli, şi Marii Maeştri ai Templului şi Ospitalierilor s-au întors în Orient fără niciun sprijin, în dezolare şi tristeţe.”

Fără arme sau mijloace pecuniare, Guillaume de Beaujeu s-a înapoiat la Acra în 1275 şi trebui să se bazeze doar pe diplomaţie pentru a realiza ceea ce nu putea prin forţa armată. Armistiţiul de 10 ani impus de Prinţul Ţării Galilor prin uimitoarea victorie se apropia de sfârşit. Ca mulţi dintre predecesorii săi, Guillaume era un priceput negociator. În ciuda slăbiciunii forţelor creştine, el îl convinse pe sultanul egiptean, Malik Mansour, să reînnoiască armistiţiul şi încheie Pacea de la Tortosa pentru încă 10 ani. Ambele tabere fură de acord să nu se încalce teritoriile

adversarului. Pentru a evita viitoare conflicte, tratatul de pace desemna clar care oraşe aparţineau musulmanilor şi care urmau să rămână sub dominaţie creştină.

În pofida condiţiilor elaborate în tratat, armistiţiul nu a durat foarte multă vreme, dar, după o serie de bătălii inconcludente, oponenţii extenuaţi ajung la un nou armistiţiu, care, de asemenea, a avut o viaţă scurtă. De data aceasta, ostilităţile se reînnoiră după atrocităţile comise de un grup de mercenari europeni care au ajuns la Acra cu scopul jafului. Ei au capturat 19 comercianţi egipteni care locuiau în oraş, i-au extorcat de sume imense de bani în schimbul libertăţii, după care, încălcând învoiala, i-au spânzurat. Sultanul Egiptului, furios, jură să nimicească orice fiinţă creştină din Palestina şi invadează fortăreaţa Margat şi oraşul Tripoli. În numai trei ani, sultanul ocupa toată Palestina, cu excepţia portului Acra şi sediul Templierilor, Castelul Pelerinilor.

În primăvara anului 1291, noul sultan, Khalil, a decis să le dea lovitura de graţie creştinilor, tăindu-le singura legătură cu lumea din afară, portul Acra. Enormă pentru acele vremuri, armata sultanului număra 60 000 de călăreţi şi 140 000 de infanterişti grupaţi în afara oraşului. Inginerii Templierilor au venit cu ideea excavării unui tunel pe sub pământ pentru a-şi putea croi un drum în afara cetăţii. În tabăra opusă acestui ocean de asediatori era o garnizoană de numai 12 000 de cavaleri şi infanterişti creştini. Asediaţii ştiau că singura lor scăpare era flota de galere a Templierilor şi a Ospitalierilor care se afla în port şi care era gata să-i transporte în siguranţă în insula Cipru. Marii Maeştri ai ambelor Ordine au refuzat să părăsească citadela, dar noncombatanţii, majoritatea femei şi copii, au fost evacuaţi via Cipru. Locuitorii care au ales să rămână erau pregătiţi să apere oraşul.

Asediul a durat şase săptămâni, iar atacurile asupra zidurilor cetăţii se lansau necontenit. Tehnologia de război a fost pe deplin întrebuinţată în timpul asaltului. Artileria medievală era impresionantă. Mai mult de 600 de catapulte şi berbeci erau pregătiţi în afara zidurilor fortăreţei. Unul din berbeci era atât de mare că au fost folosite 100 de căruţe pentru a-l putea transporta. Mai înalte decât zidurile oraşului şi protejate cu piei de animale, turnurile mobile adăposteau războinici care lansau o ploaie de săgeţi şi suliţe peste meterezele fortăreţei. Pentru un timp, creştinii au reuşit să dea foc turnurilor mobile sau

berbecilor şi să-i atace pe inginerii şi pe mamelucii care încercau să surpe zidurile. Dar soarta apărătorilor depăşiţi numeric era fără scăpare. Spre deosebire de idealul cruciaţilor, care dispărea în Europa, fanatismul musulmanilor înflăcăra Orientul Mijlociu şi constant soseau întăriri care-i înlocuiau pe cei căzuţi în luptă.

După treizeci şi trei de zile sub atac, turnul de comandă al oraşului a fost distrus de maşinile de război. Turnul ajutase la protejarea zidurilor duble ale cetăţii care acum erau vulnerabile oricărui atac. După alte zece zile, musulmanii au reuşit să spargă ambele ziduri. Unul dintre apărători, regele Ciprului, a părăsit cu laşitate lupta, când a văzut că atacatorii au trecut şi de ultimul obstacol, şi s-a îmbarcat pe timp de noapte cu 3 000 dintre oamenii săi pe nave. A doua zi, pe 18 mai, armata de mameluci egipteni pătrunse prin spărtura zidului cetăţii lăsate fără apărare de ciprioţi şi invadă centrul oraşului unde au fost opriţi de cavalerii aflaţi sub comanda celor doi Mari Maeştri ai ordinelor militare. În lupta corp la corp de pe străduţele strâmte, creştinii au reuşit să-i împingă pe mameluci în afara zidurilor doborâte.

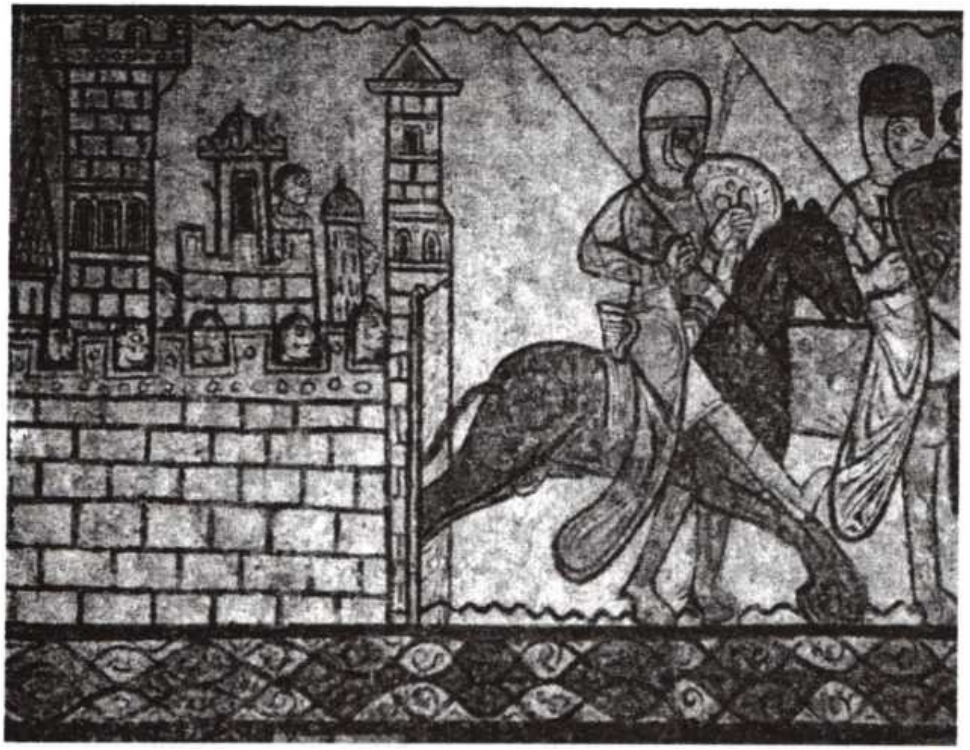

FILANTROPIE SACRĂ: Pe măsură ce în Europa le creştea faima de apărători ai Ţării Sfinte, regii şi magnaţii feudali donau templierilor nu doar mănăstiri, dar şi oraşe întregi, printre care şi cetatea fortificată prezentată în imagine, ceea ce a făcut, în cele din urmă, ca aceştia să devină cei mai bogaţi proprietari de pământuri din Europa, (Gianni Dagli Orti).

Incapabili să repare spărturile din zidurile fortăreţei, au făcut un zid de oţel viu – propriile lor trupuri – pentru a-i opri pe năvălitori din asaltul lor. Templierii şi Ospitalierii au făcut faţă armatei sultanului până când Marele Maestru al Ospitalierilor a fost rănit grav, iar Guillaume de Beaujeu ucis de o ploaie de săgeţi. Cavalerii Templieri s-au făcut scut în faţa trupului liderului lor şi l-au dus pe braţe, cât încă mai respira, înapoi în Templu, unde şi-a dat ultima suflare. În timp ce lupta continua, lui Beaujeu i se făcu o scurtă slujbă de înmormântare în faţa altarului din Templu.

Câţiva dintre cavalerii lui Beaujeu au fost cuprinşi de panică la căderea liderului lor şi fugiră către port unde se îmbarcară pe nave şi părăsiră oraşul condamnat. Alţii se retraseră către fortăreaţa din Sidon, iar de acolo s-au îmbarcat şi ei pentru a ajunge în Cipru în siguranţă. Mai rămaseră înăuntrul oraşului 300 de cavaleri care luptară cu valurile de mameluci, reuşind să se refugieze în spatele zidurilor Templului fortificat şi să blocheze porţile în faţa inamicilor. În timpul scurtului răgaz, ei reuşiră să se regrupeze şi să aleagă pe noul Mare Maestru, italianul Thibaud Gaudin (de asemeni cunoscut şi sub numele de Guadini).

Templul era o fortăreaţă în interiorul cetăţii, de mărimea unui oraş mediu. Era înconjurat de ziduri groase şi turnuri de comandă. Fortăreaţa era destul de mare pentru a încăpea în interior palatul Marelui Maestru, o biserică şi dormitoarele cavalerilor de ranguri inferioare. Un grânar şi un grajd denumit Piaţa de Vite au permis cavalerilor să reziste unui îndelungat asediu.

Poate conştienţi de trăinicia fortăreţei, sultanul şi armata sa, extenuaţi de vărsarea de sânge le-au oferit condiţii generoase pentru capitulare. Templierii trebuiau să evacueze fortăreaţa în siguranţă şi să plece în acelaşi mod din port, unde sultanul voia să le pună la dispoziţie propriile nave. Cavalerilor li se mai

permitea de altfel să plece cu toate bogăţiile din interiorul Templului pe care le puteau transporta. Sultanul le făcu promisiunea solemnă că nu va încălca aceste condiţii şi trimise 300 de soldaţi ca să îi protejeze pe cavaleri la evacuarea lor din port.

Templierii nu erau singurii refugiaţi. Un număr mare de femei îşi găsiseră adăpost în Templu, dar, în timpul evacuării lor din fortăreaţă, musulmanii au încercat să le siluiască, iar Templierii, furioşi, au închis din nou porţile prinzându-i înăuntru pe musulmani şi măcelărindu-i până la unul.

În afara Templului, armata sultanului şi-a reluat atacurile, însă Templierii au reuşit să reziste încă o zi. Dar Marele Maestru şi-a dat seama că nu făcea decât să întârzie un inevitabil măcel. Spera ca sultanul să fi aflat de ce escorta sa fusese ucisă, şi astfel să fie de acord cu un alt armistiţiu. În acel impas, Gaudin i-a trimis pe mareşalul Ordinului şi pe alţi câţiva cavaleri în tabăra sultanului cu steagul alb. Dar sultanul egiptean nu mai avea răbdare pentru trucuri diplomatice şi, până să ajungă în faţa cortului său, emisarii fură toţi decapitaţi. Asaltul asupra Templului reîncepu. Spre deosebire de predecesorii săi, Marele Maestru Gaudin nu era dispus să se „scufunde odată cu nava”. În schimb, plănui să evadeze pe una dintre ele. Gaudin a fost singurul Mare Maestru din istoria Ordinului care şi-a abandonat cavalerii în loc să moară alături de ei. Însoţit de câţiva oameni, Gaudin a adunat comorile care puteau fi transportate, inclusiv ornamentele de pe altar şi s-a strecurat în afara cetăţii pe o poartă secretă, croindu-şi drum către port, unde s-a îmbarcat pe o navă şi a fugit în Cipru.

Grupul de Templieri rămaşi în voia sorţii, luptând pentru o cauză pierdută, rămăseseră fără lider. Cavalerii se retraseră în ultimul refugiu care le mai rămăsese, Turnul masiv al Templului. Val după val, mamelucii năvăleau în fortăreaţă, dar apărătorii ei luptau, refuzând să se predea. Trupele noi ale sultanului, care înlocuiau morţii, păreau inepuizabile, iar un martor ocular descrise că grămada de leşuri se înălţa până la câţiva metri de la pământ în jurul turnului. Sultanul decise că era timpul să-i elimine pe apărători distrugând zidurile turnului. Inginerii musulmani au sprijinit grinzi de lemn pe zidurile turnului, în vreme ce sclavii săpau tuneluri pe dedesubtul lor. Abordând o clasică tehnică aplicată în asedii, invadatorii au aşteptat până când tunelul săpat sub zid era destul de mare, apoi au dat foc

grinzilor de lemn, iar focul a cuprins turnul. Templierii au fost scutiţi de nedemna postură de a cădea captivi sau executaţi, căci prăbuşirea turnului i-a ucis pe toţi.

Deşi controla întregul oraş Acra, sultanul s-a asigurat că un nou val de cruciaţi din Europa nu mai aveau pentru ce lupta. A dat ordin să ardă în flăcări patru localităţi, iar oraşul Acra a fost ras de pe faţa pământului. Astăzi, ruinele fortăreţei Templierilor sunt punct de atracţie turistică, cel din urmă bastion care mai aminteşte de ultimii cavaleri, eroii din Ţara Sfântă. Prezenţa Templierilor în Palestina se sfârşi cu căderea acestei fortăreţe şi, imediat ce ea căzu, se născu şi inevitabila întrebare: cine a pierdut Ţara Sfântă?

O întrebare similară pusă de cronicarii sarazini, precum şi de evreii care locuiesc acum pe pământul Ţării Sfinte este: „Unde este Dumnezeul vostru acum, unde este Dumnezeul creştinilor?”

Minţile cinice, în căutarea unui ţap ispăşitor şi a explicaţiilor eşecului unei cauze care părea să fi fost divină, au găsit ereticei întrebări un convenabil răspuns sugerat de celebra întrebare a unui gânditor: „A murit Dumnezeu?” Disperarea din această întrebare şi faptul că a fost pusă într-un secol al credinţei subliniază criza în care se găsea creştinătatea la sfârşitul secolului al XIII-lea. Criza generează întrebări drastice, iar Europa este nevoită să răspundă şi ea drastic împotriva războinicilor ai căror lideri au fost demonizaţi, ei fiind cei răspunzători de pierderea locului de naştere al lui Hristos. De data aceasta, pierderea Ţării Sfinte nu a mai aprins flacăra idealistă a cruciadelor, ba dimpotrivă, poate din pricina secolelor de extenuare, flacăra a fost etern înăbuşită. Cinismul abordării religiei alimentat şi de eşecul militar a generat un val anticlerical şi antimonastic, lucru care a condus la sfârşitul Templierilor, dar şi la sfârşitul idealului monastic în general, luând naştere Reforma Protestantă în religia creştină.

Alimentată mai curând de cinism, decât de idealism, marea mişcare propagată de Luther poate fi interpretată mai degrabă ca sfârşitul unui nihilism religios, şi nu ca începutul unei reforme. Ar fi prea simplist să sugerăm că ar fi vorba de o legătură de tip cauză şi efect între stânjenitoarea pierdere a fortăreţei templiere în 1291 şi lista celor 95 de teze afişate pe uşa unei biserici dintr-

un orăşel german 226 ani mai târziu[1], dar, deşi subtilă şi indirectă, legătura este solidă şi de necontestat.

Cauza creştină în Palestina a murit sub ruinele turnului doborât în 1291 odată cu secolele de idealism şi lăcomie, cu speranţele unor cavaleri altruişti şi setea de pământ a fiilor lor fără moştenire.

[1] 226 de ani mai târziu, în 1517, Martin Luther iniţia Reforma Protestantă. Prin cele 95 de teze afişate pe uşa bisericii Wittenberg, Luther condamna Biserica Catolică în general. El este excomunicat de papă care porunceşte să fie executat, dar reuşeşte să se salveze. Se căsătoreşte cu o fostă călugăriţă, lucru care dovedeşte că era şi împotriva celibatului preoţilor. Biserica Catolică nu a reuşit să îi conteste prin Biblie tezele de reformare. (*n.t.*).

Partea a II-a EUROPA

Templierii au refuzat să abandoneze visul creştin de a recuceri Ţara Sfântă. După căderea Acrei, în ultimul deceniu al secolului al XIII-lea, Thibaud Caudin a trăit într-o dizgraţie absolută în Cipru, unde şi-a găsit sfârşitul în ruşine, după cum spun unii, la doar doi ani după ce şi-a abandonat camarazii în luptă. Liderii Templieri s-au întrunit în Anglia şi au ales un nou şi ultim Mare Maestru, Jacques de Molay, care fusese Preceptor al Ordinului din ramura englezească, în ciuda obârşiei franceze. Spre deosebire de laşul său predecesor, Molay spera să împlinească visul suprem al Templierilor: recuperarea Palestinei. Eşecul idealismului cruciadelor în general şi energia prost direcţionată a Templierilor în special erau demonstrate de jalnicul număr de soldaţi pe care Molay a reuşit să-i recruteze pentru acest epilog întristător al cruciadelor. Cu doar 120 de cavaleri, Molay a ancorat în portul Acra, fiind imediat atacat de flota sultanului egiptean. Molay a supravieţuit şi s-a reîntors într-o Europă care nu-i mai idolatriza de mult timp pe călugării războinici din Palestina, ci mai degrabă manifesta resentimente faţă de bogăţia lor fără margini şi faţă de puterea acestor asceţi sibariţi. Templierii s-au întors în Europa învinşi, iar pentru unii părea nedrept ca ei să mai fie atât de bogaţi. Într-o schemă a logicii divine, bogăţia lor părea să fie recompensa eşecului.

Într-un poem scris de Rostan Berenguier din Marsilia în perioada dintre căderea Acrei şi desfiinţarea Ordinului care a avut loc două decenii mai târziu, apar întrebări retorice care sună mai degrabă a acuzaţii decât a versuri. Deloc liric, poetul prevedea în exortaţia sa soarta Ordinului:

„De vreme ce mulţi Templieri zac acum gâdilaţi de plăceri de partea aceasta a mării (Europa, n.a.) călărind pe caii lor cenuşii sau lenevind la umbră, admirându-şi buclele perfecte, de vreme

ce au dat o pildă rea lumii, de vreme ce sunt atât de revoltător de mândri încât cu greu cineva îşi poate ridica privirea înainte-le, spune-mi de ce papa continuă să-i ţină în preajmă? Spune-mi de ce încuviinţează ca ei să se bucure de foloasele averii lor, căci ea a fost oferită pentru servirea Domnului nu pentru dezonoare sau în scopuri nelegiuite. Ei risipesc bogăţia care e de folos recuceririi Sfântului Mormânt pentru a se arăta rafinaţi în lume, îi dezamăgesc pe oameni cu aroganţa lor puturoasă, îl insultă pe Dumnezeu. Dacă ei şi Ospitalierii le-au dat voie prefăcuţilor turci să pună stăpânire pe Acra şi Ierusalim, dacă au fugit din faţa pericolului mai repede ca şoimii, este un păcat, spun eu, să nu ne descotorosim de ei pentru totdeauna."

IERTAREA DE AFURISENIE: Ca să-şi sporească numărul, templierii recrutau cavaleri excomunicaţi, lucru care-i umplea de furie pe liderii religioşi deoarece excomunicarea era un mijloc puternic de a-i controla pe cavalerii nesupuşi, care sfidau autorităţile ecleziastice.

Succesul financiar hrănea invidia duşmanilor Ordinului, dar şi aroganţa şi corupţia din rândurile lui. Aceste slăbiciuni sporeau proporţional cu bogăţia, puterea şi indolenţa lor. De acum niciun păcat nu era prea neînsemnat pentru a le fi atribuit călugărilor, iar printre aceste fărădelegi se număra şi abuzul de alcool. „A

bea ca un Templier” era o expresie-clişeu a acelor vremuri. Intrau în conflict cu autorităţile ecleziastice locale recrutând cavaleri dintre excomunicaţi, deposedând Biserica de cea mai eficientă formă de pedeapsă şi control asupra supuşilor care nu mai arătau obedienţă. Dacă Templierii prosperau acum în Europa, motivul iniţial al întemeierii ordinului, acela de a proteja Ţara Sfântă, se dezintegrase odată cu eşecul cruciadelor. Fără o misiune, cavalerii şi-au concentrat atenţia în achiziţionarea de proprietăţi din ce în ce mai mari pretutindeni în Europa. Într-un ultim efort, în secolul al XIII-lea, Templierii au mai înfiinţat un ordin, Cavalerii Teutoni, care şi-au creat un principat autonom care a suprapus şi s-a războit cu Prusia şi Rusia secole de-a rândul.

În timpul aşa-ziselor cruciade ale secolului al XIII-lea duse împotriva catarilor, care erau numiţi şi albigenzi, o sectă eretică din sudul Franţei, membrii acestei secte au căutat refugiu, din pricina persecuţiilor la care erau supuşi, în castelele Templierilor, ale căror fortăreţe indestructibile i-au împiedicat pe francezi să nimicească această sectă. Reputaţia Templierilor a mai avut de suferit şi datorită faptului că s-au implicat în războaie care nu aveau nicio justificare religioasă. În 1298, la şapte ani după pierderea Palestinei, Templierii s-au aliat cu viitorul lor persecutor, Eduard I al Angliei, şi au luptat în bătălia de la Falkirk împotriva regelui Scoţiei. Pe lângă pătarea reputaţiei, amestecul lor în politică a mai avut şi alte rezultate dezastruoase din punct de vedere practic. Atât Maestrul Templului din Londra, cât şi secundul său, Preceptorul Scoţiei, au murit în această bătălie. În aceeaşi perioadă, Templierii s-au amestecat şi în disputa asupra graniţelor iscată între contele de Anjou şi vecinul său, regele de Aragon, participând la câteva bătălii purtate între nobilii beligeranţi.

În pofida protecţiei temporare oferite de Templieri ereticilor catari, papalitatea rămânea cel mai bun protector al lor. Tot restul Europei nu mai împărtăşea acelaşi entuziasm ca al papei, iar atacurile împotriva Templierilor venite din partea liderilor laici sau spirituali deveniseră atât de veroase, încât papa Alexandru al III-lea a fost nevoit să emită în 1160 o serie de bule de excomunicare împotriva unor înalţi prelaţi sau nobili de rang superior. Într-una dintre bule, Alexandru amintea enoriaşilor săi marile servicii aduse de către Templieri în Ţara Sfântă atunci când restul Europei ignora total chemarea la cruciade. În altă

bulă, el poruncea credincioşilor să nu-i mai tragă pe cavaleri jos din şa!

Alexandru acuză faptul că unii episcopi nu mai permiteau accesul Templierilor în bisericile lor sau că alţii încercau să-i oprească să mai colecteze sume de bani pentru săraci. În ciuda reputaţiei pătate de lăcomie, papa lăuda numele Ordinului ca fiind cea mai filantropică fundaţie de pe bătrânul continent.

El i-a condamnat şi pe clericii care îi extorcau pe Templieri de taxe imense pentru înmormântarea cavalerilor, iar alţii, imitând apucăturile monarhilor, se înfăţişau la porţile comanderiilor cerând găzduire şi mâncare gratis.

Mărinimia papei faţă de Templieri avea, probabil, ceva în comun cu faptul că, asemeni multor guvernatori laici, el împrumuta sume enorme de bani de la ei. Templierii erau împărţitorii de pomeni, şambelanii sau castelanii papei. Aşa cum făcuseră şi în Ţara Sfântă, acum construiau fortăreţe pentru domeniile Papale. Câţiva Templieri deveniră duhovnicii lui Alexandru. După mai mult de un secol în care fuseseră desemnaţi beneficiari ai testamentelor unor regi sau aristocraţi prin care le erau lăsate moştenire conace şi pământuri, Templierii deveniseră cei mai mari latifundiari ai Europei la sfârşitul veacului al XIII-lea. Acum, însă, monarhii sau principii dezaprobau generozitatea pioasă a strămoşilor lor, considerându-i mult prea superstiţioşi.

În contrast cu excelentele relaţii dintre Templieri şi o întreagă succesiune de monarhi englezi, Eduard I s-a întors împotriva celor pe care predecesorii săi îi folosiseră drept bancheri, diplomaţi sau gazde generoase. Acesta era acelaşi Eduard care, ca Prinţ de Wales, luptase umăr la umăr cu călugării războinici pentru recucerirea Acrei şi le lăsase testamentul în păstrare înainte de călătoria sa spre casă, în urmă cu câteva decenii.

Prin 1302, regele era ruinat şi înglodat în datorii faţă de trupele care îl ajutaseră să facă pace în Ţara Galilor. Uitând de ajutorul Templierilor în bătălia de la Falkirk, ingratul monarh confiscă vistieria Templului din Londra, promisă fraţilor călugări din Cipru, care plănuiau un alt asalt în Palestina. Supremul proto-sofist, Eduard, justifică această deposedare a Ordinului de vistieria sa prin faptul că bogăţia Templierilor fusese acumulată datorită apărării Ţării Sfinte. De vreme ce nu mai exista nici urmă de creştin acolo, Eduard, decis ca averile Ordinului să fie împărţite

săracilor, iar regele se oferea voluntar la această dificilă sarcină a distribuirii bogăţiilor către fundaţii de pietate.

Papa i-a salvat din nou pe Templieri. Sub ameninţarea excomunicării sale şi a interdicţiei asupra serviciilor bisericeşti în întreg regatul, Eduard returnă vistieria pe care Templierii o trimiseră degrabă în Cipru înainte ca regele să se răzgândească.

Căci Eduard chiar s-a răzgândit. Temându-se de o răscoală a soldaţilor neplătiţi, Eduard a mai găsit un şiretlic din care să poată stoarce nişte bani. Însoţit de Sir Robert Waleran şi suita sa echipată militar, regele apăru în faţa Templului din Londra cu o cerere ingenuă. Voia să se asigure că bijuteriile mamei sale, care fuseseră depozitate de călugări, se aflau în siguranţă. Odată ce porţile indestructibilei fortăreţe i-au fost deschise, Eduard şi oamenii săi au scotocit mănăstirea până când au găsit vistieria. Regele însuşi puse umărul la transportarea a 10 000 de lire, o sumă fabuloasă în Evul Mediu, şi fugi cu prada la Castelul Windsor. De data aceasta, banii nu aveau să mai fie returnaţi. Lăcomia lui Eduard părea să fie ereditară, pentru că, cinci ani mai târziu, odată cu ascensiunea la tron a fiului său, Eduard al II-lea, noul rege şi ibovnicul lui, Piers Gaveston, puseră ochii pe bogăţia Templierilor, iar avariţia fiului o surclasă pe cea a tatălui său. Noul rege confiscă 50 000 de livre de argint, precum şi o cantitate necunoscută de aur şi pietre preţioase. Dar tezaurul furat nu aparţinea Templierilor. El fusese depozitat în Templul din Londra de către nefericitul episcop de Chester, care crezuse în reputaţia de onestitate a Templierilor, dar nu prevăzuse vulnerabilitatea Ordinului în faţa lăcomiei regale.

În 1306, regele Filip al IV-lea (cel Frumos) al Franţei se hotărăşte să scape o dată pentru totdeauna de Templierii prea aroganţi, însă armata acestora era superioară atât numeric, cât şi logistic, castelele lor fiind situate în locuri strategice şi risipite prin tot regatul. Însă nu aroganţa Templierilor era adevăratul motiv al duşmăniei lui Filip. Falimentarul şi deloc popularul rege împrumutase mari sume de bani de la „Bancherii Domnului” fără vreo speranţă de a le putea returna. Deşi acest lucru a devenit un izvor nesecat de mituri şi legende, bogăţia cavalerilor nu era o simplă fabulaţie. Istoricul britanic Peter Partner estima că la începutul secolului al XIV-lea, chiar înainte de desfiinţarea Ordinului, averile în lichidităţi, fără a lua în considerare domeniile care aparţineau pentru totdeauna aristocraţilor din rândurile lor, erau de circa 150 000 de florini de aur, adică jumătate din

cheltuielile anuale ale lui Eduard al II-lea, şi de circa patru ori mai mari decât veniturile nobililor rebeli din regat. Bogăţiile ramurii franceze a Ordinului îl vor înfuria pe Filip al cărui venit, spre deosebire de cel colectat de centralizatul stat englez, se risipea la Paris în pierderi înnebunitoare. Istorici mai conservatori decât Partner spun că cei 150 000 de florini sunt doar o fantezie sau un vis neîmplinit al regelui ajuns la disperare. Oricare ar fi fost adevărata avere, comoara Templierilor parizieni nu a fost pentru mult timp păstrată căci a fost investită în forţele armate din Cipru, care se pregăteau de o nouă campanie împotriva sarazinilor.

Filip avea mai multe motivaţii pentru ura sa decât averea celei de-a „Cincea Coloane[1] Financiare" din capitala sa. El s-a trezit datornic faţă de ei încă o dată, de data aceasta într-o ipostază şi mai stânjenitoare. Odată, fugind de plebea pariziană, regele ceru protecţie în citadela Templierilor din centrul oraşului. Legenda spune că, înăuntrul fortăreţei, Filip a rămas uimit de bogăţiile care se găseau în fastuosul sanctuar şi a devenit conştient de prosperitatea protectorilor săi.

La această umilinţă a regelui se mai adăuga şi faptul că, înainte cu câţiva ani, regele „aplicase" pentru înrolarea în acest ordin ca membru laic şi... fusese respins! Respingerea unor membri dovedea aroganţa care-i irita pe atât de mulţi critici ai Templierilor.

Filip al IV-lea a fost un personaj complex, şi ar fi necinstit să fie judecat invocând doar lăcomia sau răzbunarea, chiar dacă în el existau pregnant aceste două motivaţii. Clasic diletant, lipsit de realizări importante în tinereţe, regele şi-a găsit refugiu în credinţă doar după dezastrul dublu: înfrângerea în bătălia de la Courtrai, din 1300, şi moartea soţiei sale, în 1307. Istoricul Peter Partner este reprezentantul unei opinii minoritare atunci când îl descrie pe Filip ca retras şi paralizat de o preocupare de sine religios-habotnică. Cruzimea cu care i-a vânat pe Templieri nu sugerează comportamentul pasiv-agresiv al unui văduv căzut în depresie sau al unui războinic frustrat de înfrângere. Deşi a fost condus către o mină de aur, persecuţiile la care i-a supus pe

[1] Termen care aparţine lui Emilio Mola Vidai, naţionalist spaniol, prin care descria un grup clandestin care subminează din interior o comunitate mai mare. A cincea coloană de soldaţi fusese cea trimisă de Vidai pentru cucerirea din interior a Madridului în timpul Războiului Civil Spaniol. (*n.t.*).

Templieri reflecta îngrijorarea faţă de actele de corupţie şi sacrilegiu pe care el era convins că Ordinul le comitea la cel mai înalt nivel al societăţii monastice. Ideea că făptaşii se mai aflau şi în vârful elitei financiare a fost de natură să adauge o motivaţie irezistibilă, dar nu acest lucru reprezenta motorul răzbunării regelui.

Perspectiva omului medieval asupra lumii furniza o imagine elastică asupra persoanei care era îndreptăţită să fie vicarul Domnului, iar aceasta nu era doar papa, ci şi liderii laici ca Filip, care posedau dreptul divin acordat de Dumnezeu regilor, ce n-a fost pus la îndoială până când Carol I şi Ludovic al XVI-lea[1] şi-au pierdut literalmente capul în iţele acestor lucruri, câteva secole mai târziu. Deşi dizolvarea Ordinului Templierilor l-ar fi îmbogăţit pe Filip, el credea că acţionează în calitate de flagel al Domnului urmând să îndeplinească Voia Sa, ca urmare a păcatelor Templierilor care până mai acum 100 de ani erau prea picante ca să fie povestite de cronicari în latina vulgară sau franceza medie[2].

Filip era un inamic periculos, oricare ar fi fost motivaţiile duşmăniei lui. Există bănuiala că el ar fi mijlocit asasinarea a doi Papi consecutivi, reuşind să aducă în poziţia de papă pe un aliat al său, arhiepiscopul de Bordeaux, ales sub numele de Clement al V-lea în 1305. Regele i-a cerut lui Clement, care era, în calitate de papă, patronul spiritual al Templierilor, să suprime acest Ordin. Spre surpriza sa, noul papă calculă îndelung dorinţa protectorului său regal, care continua să-i considere pe Clement propria sa creaţie. Papa respinse încălcarea autonomiei sale de către rege, chiar dacă ea era mai degrabă iluzorie.

Regele îl forţase pe Clement să abandoneze Roma şi să se stabilească la Avignon, un oraş-stat controlat de o ramură napolitană a dinastiei franceze, localizat în afara graniţelor Franţei. Motivul oficial pentru această nouă Romă era faptul că papa Clement avea sănătatea prea şubredă ca să se mai poată întoarce în vechea Romă. Scuza infirmităţii papei nu a reuşit să

[1] Carol I Stuart (1600 – 1649), rege al Angliei, Scoţiei şi Irlandei din 1625. A fost decapitat la 30 ianuarie 1641, în urma celui de-al doilea război civil englez. Ludovic al XVI-lea (1754 – 1793), rege al Franţei şi Navarrei între 1774 şi 1791. A fost executat la 21 ianuarie 1793 de către regimul republican instaurat după revoluţia din 1789. (*n.t.*).

[2] Limba franceză vorbită între secolele al XIV-lea şi al XVII-lea până la dezvoltarea limbii franceze clasice. (*n.t.*).

păcălească pe nimeni şi transferul Sfintei Episcopii din Oraşul Etern în fieful francez a scandalizat toată Europa. Această perioadă din istoria papalităţii este denumită simbolic „Captivitatea Babiloniană”, un dezastru care echivala moral cu înrobirea biblică a israeliţilor. Cronicarii contemporani îl acuză pe papă şi de alte păcate, pe lângă abandonarea Romei, precum aventura amoroasă cu o contesă franţuzoaică sau practicarea *simoniei*, adică vânzarea unor funcţii religioase în schimbul banilor, practică deloc rară, ba chiar endemică printre predecesorii lui Clement, fie că erau papi sau înalţi prelaţi. Inamicii lui pretindeau chiar că ar fi vândut moaşte ale Bisericii.

Presiunea lui Filip asupra papei reflecta o dorinţă obsesivă de a distruge Ordinul pretutindeni în Europa, chiar dacă averile de care îi expropria pe Templieri nu ajungeau în vistieriile Franţei, ci chiar în cele ale unor monarhi sau nobili străini, inclusiv ale periculoşilor săi rivali care ar fi putut să investească banii câştigaţi în urma gestului său în proiecte militare îndreptate chiar împotriva sa. Ca monarh într-un sistem autarhic, Filip nu avea nevoie de aprobarea papei ca să confişte averile unor conaţionali, chiar dacă ei erau războinici respectaţi peste hotare, ba chiar consideraţi oameni sfinţi. Bizantinismul[1] şi galicanismul[2] plasau drepturile regale deasupra celor ale papalităţii sau înalţilor prelaţi ai Bisericii, oferind astfel o justificare teologică asupra confiscării de pământ sau avere de către rege, dar insistenţa lui în privinţa nimicirii conglomeratului internaţional al Templierilor sugera ceva mai mult decât simplă lăcomie sau răzbunare. Poate că s-ar putea explica mai degrabă prin megalomania care alimenta acest pogrom exterminator.

În proclamaţii repetate, Filip critica făţiş depravarea morală a tuturor membrilor Ordinului, nu doar a călugărilor perverşi din propriul său regat. Filip vroia să arate malignitatea originilor acestui Ordin şi nu doar să-i „extirpeze chirurgical” din sânul Templierilor pe unii călugări ale căror practici religioase se îndepărtau de creştinism din pricina unei toxice proximităţi cu Islamul.

---

[1] Concentrare a puterii în mâinile şefului statului care este şi capul Bisericii. (*n.t.*).

[2] Doctrină politico-religioasă ataşată de dogmele catolice, apăra în primul rând independenţa bisericii franceze faţă de autoritatea Papei. (*n.t.*).

Clement nu mai putea rezista regelui prea multă vreme. La doar două luni de la încoronarea sa, el trimise scrisori Maeştrilor Ospitalierilor din Malta şi Templului din Cipru, poruncindu-le să sosească în Franţa în scopul plănuirii unei noi cruciade. Motivele ascunse ale papei erau transparente în instrucţiunile oferite Marilor Maeştri: „Poruncesc să sosiţi fără întârziere, în mare taină şi cu puţine călăuze, de vreme ce de partea aceasta a mării sunt destui cavaleri care să vă urmeze”.

Marele Maestru al Ospitalierilor citi printre rânduri şi ghici de ce papa insista ca ei să ajungă în Franţa cu o infimă escortă. El n-a luat în seamă convocarea şi a rămas în Malta. Bănuielile lui probabil că au fost stârnite şi de porunca pontifului de a veni cu toată averea ordinului care putea fi transportată.

Liderul Templierilor, Jacques de Molay, s-a dovedit mai puţin cinic şi a onorat convocarea tradiţionalului binefăcător al Ordinului care fusese de sute de ani papa, chiar dacă actualul pontif locuia acum la Avignon şi se comporta mai degrabă ca vicarul lui Filip decât ca al lui Hristos. S-a supus tuturor instrucţiunilor papei, dar a dovedit o oarecare suspiciune luând cu el 60 de cavaleri înarmaţi care să păzească tezaurul atunci când a părăsit Ciprul şi s-a întors în Paris în anul 1307. De Molay se gândea că banii vor fi în siguranţă imediat ce vor fi depozitaţi în Templul din Paris, dat fiind faptul că în fortăreaţa acestuia se găseau în afara oricărui pericol atât de multe averi ale nobililor.

Pentru a înlătura orice bănuială, Filip îl primi pe de Molay cu tot onorul cuvenit unui principe, căci, judecând după domeniile controlate de Templieri, Marele Maestru avea toată puterea de care se bucura orice monarh, în afară de titlu. În mai 1308, regele şi de Molay călătoresc împreună la Poitiers, unde papa îi aştepta ca să organizeze o nouă cruciadă pe care însă nu avea nicio intenţie să o promoveze. Filip era grăbit şi îi ceru lui de Molay să mărturisească anumite practici păgâne ale Templierilor. Regele îşi întări porunca trimiţând papei, prin intermediari, mesajul că, dacă nu îi va susţine insinuările, papa însuşi avea să fie acuzat de erezie. Grandomania regelui în a se plasa deasupra papei, dovadă de eterodoxie, pare mai puţin şocantă dacă ţinem seama că ameninţarea a fost făcută în inima Franţei, cu oştile regelui de jur împrejur. Iar „captivitatea babiloniană”, prin definiţie, implică şi un captiv babilonian.

Clement, extenuat, îi spune lui Filip că nu crede în acuzaţiile de erezie aduse membrilor Ordinului, mai cu seamă în privinţa

practicilor păgâne de care aceştia erau acuzaţi că ar face uz în timpul ritualurilor de iniţiere. Aceste practici deveniseră de-a dreptul complicate şi extrem de picante de când acuzatorii regelui le lărgiseră paleta. Poate că singurul lucru care este adevărat din lungul şir de ficţiuni este că Templierii nu mai urmau niciun fel de regulă. Calomniatorii Ordinului spuneau adevărul atunci când susţineau că membrilor acestuia nu li se permitea să păstreze o copie după Carta Templului şi ritualurile sale pestriţe.

Dar motivaţiile calomniatorilor nu aveau nicio legătură cu regulile Cartei sau cu faptul că acestea nu mai existau. În ciuda mărturiilor şi audierilor numeroase din toată Europa, nicio Cartă a Templierilor nu a putut fi adusă ca probă acuzatoare, chiar dacă acolo ar fi fost sau nu pasaje incriminatoare!

Cum poziţia sa devenea din ce în ce mai şubredă, Clement îi abandonă pe Templieri şi încercă să se salveze pe sine sau ce mai rămăsese din autoritatea ori din autonomia papală, de acum existentă doar în amintiri. În timpul întâlnirii sale cu de Molay, papa îi ceru un lucru pe care subordonatul său, Marele Maestru, l-a respins din capul locului. Clement voia ca Templierii şi Ospitalierii, rivali de secole, să se unească într-un singur ordin. Ideea aceasta reflecta o preocupare care preceda cu mult domnia lui Clement. Filip era şi el obsedat de unirea celor două ordine care ar fi simplificat şi consolidat dominaţia sa, controlând astfel nu două, ci un singur ordin militar care ar fi deţinut atâtea bogăţii.

După căderea Acrei, opinia publică avea nevoie de un ţap ispăşitor, iar pontiful acelei perioade, papa Nicolae al IV-lea, a fost acuzat şi condamnat că nu a trimis bani apărătorilor oraşului atunci când Europa a întors spatele cruciaţilor. Nicolae a contraatacat, pretinzând că rivalitatea dintre Templieri şi Ospitalieri a sleit energiile ambelor ordine şi tocmai lipsa lor de solidaritate, iar nu avariţia papei, a dus la căderea ultimului bastion creştin din Orient. Clement invoca acum aceleaşi argumente ca să justifice unirea celor două ordine într-unul singur.

În două memorii publice, în 1306 şi 1307, de Molay a adus o argumentaţie neconvingătoare, generalizând că „inovaţiile sunt aproape totdeauna periculoase” , şi o pledoarie de apărare care afirma că Nicolae inventase presupusele disensiuni dintre cele două ordine doar ca să-şi acopere propria vină în pierderea Acrei.

Dacă exista rivalitate între cele două ordine, acest lucru nu făcea decât să nască o competiţie sănătoasă care consolida eforturile şi nicidecum nu le şubrezea, susţinea de Molay. De fapt, punând capăt antagonismului camaraderesc dintre cele două ordine, s-ar fi oferit un ajutor nescontat păgânilor, năruind orice speranţă a Europei vestice de a mai recuceri vreodată Orientul creştin.

Molay a citat multe exemple ca să-şi atingă scopul: atunci când Ospitalierii se bucurau de o spectaculoasă victorie, Templierii au luptat cu şi mai mare îndârjire pentru a obţine acelaşi succes.

Atunci când Templierii au impresionat cu oştile şi materialul de război strânse pentru începerea unei noi cruciade, Ospitalierii s-au simţit obligaţi să trimită în Est un contingent de soldaţi şi mai mare. Era un hei-rup de bun-augur pentru atingerea scopului tuturor părţilor implicate – stapânirea creştinilor în Palestina. Molay a propus şi o fascinantă incursiune în istorie pentru a-şi pleda cazul, în ciuda reputaţiei internaţionale de războinici zeloşi, nu exista nici măcar un caz de vărsare de sânge între membrii celor două ordine.

Armonia dintre ordinele religioase contrasta, însă, cu certurile dintre liderii laici care subminaseră multe alianţe îndoielnice în Palestina. De Molay a mai profitat de întrunirea de la Poitiers şi pentru a condamna anumiţi principi europeni care îi jecmăneau pe Templieri pe temeiuri îndoielnice, invocând sfânta tradiţie de a oferi bani Ordinului şi nu de a-l deposeda de ei. Marele Maestru a respins şi sugestia papei că o reorganizare similară îi consolidase în trecut pe Ospitalieri şi i-ar fi putut salva şi pe Templieri.

Papa îi îndemna să-şi unească forţele cu regele creştin al Armeniei şi să lanseze un nou asalt în Ţara Sfântă din baza militară a acestui rege în Asia Mică. De Molay îl contrazise, afirmând că o alianţă atât de fragilă împotriva celei bine organizate armate a Islamului ar fi fost de-a dreptul sinucigaşă şi că numai o combinaţie de forţe armate de cavaleri şi infanterişti, care să numere 15 000 de cavaleri şi 5 000 de pedestraşi, ca aceea condusă de Ludovic al Franţei din timpul succesului militar din Ţara Sfântă petrecut cu câteva decenii în urmă, ar putea face faţă unei astfel de provocări. De Molay nu se dovedi cinic, ci un priceput istoric atunci când scrise papei că o astfel de armată gigantică a Vestului ar putea mai degrabă să fie folosită împotriva împăratului bizantin din Est, precum au făcut cruciaţii europeni când au cucerit Constantinopolul la începutul secolului.

Dacă argumentele birocratice şi filosofice împotriva pretenţiilor papei erau legitime, respingerea directivelor militare ale papei contrasta cu tradiţia seculară de obedienţă. Supunerea care menţinuse Ordinul îl putea distruge însă, acum. Soarta foarte diferită a Templierilor faţă de cea a Ospitalierilor este acum instructivă şi tragică privită retrospectiv. În timpul şederii lor în Cipru după căderea Acrei, amândouă ordinele, nemaiavând de urmat o cauză religioasă, s-au implicat în politică şi au participat la expediţiile militare ale regelui insulei. Ambele organizaţii deţineau flote invidiate de europeni. În vreme ce forţele navale ale Templierilor rămâneau ancorate în doc sau se ocupau de comerţ, nemaiavând nicio legătură cu afacerile militare sau religioase, Marele Maestru al Ospitalierilor îşi folosea flota ca să sufle de sub nasul împăratului bizantin insula Rhodos, în 1309. Baza operativă a Templierilor s-a întors în Europa spre propria anihilare, dar Cavalerii Ordinului Sfântul Ioan[1] au păstrat baza lor maritimă departe de intrigile Europei, conservând-o în insula Malta, unde s-au refugiat după pierderea Rhodosului în favoarea otomanilor, în 1522. Una dintre marile întrebări ale istoriei este ce s-ar fi întâmplat dacă şi Templierii ar fi avut o insulă în Mediterana de Est unde să se poată refugia...

În timp ce de Molay şi Clement îşi disputau argumentele organizatorice, Filip s-a hotărât să acţioneze pe cont propriu. Dar nu înainte de a împrăştia prin agenţii săi zvonuri, acuzându-i pe Templieri de pierderea Ţării Sfinte şi mituindu-i pe oamenii dispuşi să comită sperjur. Regele era atât de disperat să găsească voci critice la adresa Ordinului încât trase toate sforile, folosind chiar şi cei mai îndoielnici martori. Squin, cunoscut şi sub numele de Esquieu de Florian, un fost locuitor al oraşului Bezieres din Palestina, arăta cât de jos coborâse regele. Filip îl închisese pe de Florian pentru ceea ce cronicarii acelor vremuri definesc ca „samavolnicie”. Dar l-a graţiat apoi, doar ca să poată mărturisi sub jurământ că Templierii comiteau acte de erezie. Un alt martor propus de rege, Nosso de Florentin, un Templier căzut în dizgraţie şi care fusese condamnat la temniţă pe viaţă de către Marele Preceptor al Franţei pentru „sacrilegii” nespecificate, a depus mărturie din închisoare în privinţa unei serii de orori în care el şi fraţii săi de religie fuseseră implicaţi.

[1] Ospitalierii mai purtau numele şi de Cavaleri ai Ordinului Sf. Ioan din Ierusalim. (*n.t.*).

Mărturia plină de amănunte a celor doi ticăloşi trebuie să fi îngrozit urechile celor care ascultau aceste acuzaţii într-o epocă în care barbaria era surclasată doar de falsa pudoare. Prin „puterea vorbelor unor pungaşi condamnaţi”, spune cu ironie cronicarul victorian Charles Addison, Filip şi-a trimis aprozii prin tot regatul, încredinţându-le instrucţiunea secretă de a reţine pe fiecare membru al Ordinului. Instrucţiunile conţineau şi o justificare a arestărilor. Regele se declara oripilat de atrocităţile de care auzise cu puţin timp în urmă. În depeşele sale către aprozi el scria:

„Filip, Rege al Franţei, prin voia lui Dumnezeu, grăieşte către preaiubiţii şi credincioşii săi cavaleri:

O împrejurare deplorabilă, vrednică de plâns, încărcată de amărăciune şi durere, un lucru monstruos, pe care nimeni nu-i poate asculta fără să simtă oroare, acte abominabile de care nu s-a mai pomenit, enormităţi şi atrocităţi potrivnice oricărui simţământ omenesc au ajuns până la urechile noastre”.

Chiar şi prin filtrul afectat, tipic victorian, al traducerii scrisorii lui Filip (făcute de Addison), cititorul modern nu poate să nu observe că excesivul uz de forţă nu dovedea altceva decât o îndoielnică veridicitate a acuzaţiilor regelui.

Scrisoarea regelui conţinea amănuntele unor crime odioase comise de Templieri. Ei erau acuzaţi de insultă adusă lui Hristos căruia îi provocaseră o durere mai mare decât cea pe care i-o pricinuiseră romanii, batjocorind crucifixul şi închinându-se la alţi idoli, practicând „obiceiuri impure şi ticăloşii potrivnice firii” pe care regele cu graţie evită să le detalieze. Templierii, spunea Filip, erau nişte „lupi înfometaţi îmbrăcaţi în piei de oaie”.

Oferi acuzaţilor chiar şi o portiţă de scăpare, care suna mai degrabă a propunere fără alternativă. Aprozii săi erau îndreptăţiţi să folosească tortura în cazuri de necesitate, doar dacă Templierii nu mărturiseau de bunăvoie aceste crime, caz în care li se cruţa viaţa. Dar regele înăspri chiar şi această ofertă, stabilind o altă crudă pedeapsă pentru mărturisire.

De la bun început, criticii independenţi ai regelui s-au declarat împotriva arestării, dezbătând legitimitatea acuzaţiilor aduse Templierilor, precum şi motivele regelui de a le formula. La trei săptămâni după arestare, un politician genovez, Cristiano Spinola, se plângea de lăcomia şi lipsa de milă a lui Filip. Regele francez apăra cererea papei de a uni cele două ordine, dar Spinola simţea că regele voia să-şi exercite controlul asupra unui

întreg mai degrabă decât să-şi dilueze autoritatea între două puternice ordine transnaţionale. Dante îl denumi pe Filip „un nou Pilat” în „Purgatoriul” său (XX, 91), o stranie analogie, de vreme ce persecutorul lui Hristos, care avea de rezolvat urgenţe politice prin uciderea Mântuitorului, nu fusese nicidecum mânat de lăcomie precum Filip. În cântul din *Divina Comedie*, care descrie soarta avarilor, Dante îl acuză pe regele francez, şi nu pe Templieri de lăcomie. Filip nu numai că persecutase doi Papi consecutiv – se plângea poetul florentin –, dar „adusese şi nelegiuita sa lăcomie în Templul însuşi”.

Florenţa acelor timpuri părea să fie patul cald al criticilor papei şi al francofobilor. Boccaccio a adăugat critica lui la polemica lui Dante, aşa cum a făcut şi compatriotul său, cronicarul florentin Giovanni Villani. Când Filip a căutat să obţină sprijinul şi justificările morale printre intelectualii locali pe care presupunea că îi are sub control, aceştia i-au arătat independenţă academică, făcându-i de ruşine pe toţi aceia care abandonaseră venerabilul Ordin şi punând sub semnul întrebării scuza că viaţa le era pusă în pericol.

Atunci când regele le-a cerut părerea, teologii de la Universitatea din Paris i-au oferit-o, situându-se de partea papei. Filip violase legile canonice pentru că poruncise arestarea şi judecarea Templierilor de către laici şi nu de Sfânta Biserică. Intelectualii admiteau că Filip avea dreptul să-i aresteze pe cei care păcătuiau, dar judecata finală trebuia să aparţină clericilor, şi nu curţilor de judecată laice.

Filip insista asupra jurisdicţiei regale asupra speţei, nevrând să rişte un verdict potrivnic într-o arenă a clericilor care ar fi putut fi părtinitori cu cei care purtau straie monahale. Regele a pretins că, înainte de a porunci arestările, ceruse şi primise aprobarea papei, că respectase ierarhia din orânduiala bisericii franceze, precum şi pe cea a nobilimii.

Acceptul tuturor nu fu deloc surprinzător. Papa era un „captiv babilonian” la Avignon, iar oamenii cu influenţă din sânul Bisericii şi al nobilimii aveau interese imobiliare în privinţa unor pământuri pe care precedenţii pontifi le oferiseră Templierilor pentru ceea ce pare acum cea mai hilară superstiţie născută de progresistul Ev Mediu: biletul către Rai.

Într-o eră a comunicării primitive, arestarea Templierilor a fost coordonată şi efectuată cu o precizie care depăşea chiar şi supranaturalul. La 13 octombrie 1307, aprozi şi jurişti numiţi

seneşali, înarmaţi până-n dinţi, au apărut în faţa tuturor comanderiilor din Franţa ale Ordinului renegat, i-au jefuit pe călugării războinici care se predară fără luptă, sugerând faptul că acuzaţiile asupra stilului lor de viaţă era justificat şi că aceşti războinici, care fuseseră cândva biciul pe spinarea Islamului, acum erau doar nişte laşi.

Filip părea să se simtă pe un teren destul de nesigur. Aprobarea papei şi a Franţei nu era îndeajuns pentru tulburatul rege. El le-a scris tuturor monarhilor, rugându-i să adopte aceeaşi atitudine şi să îi aresteze pe Templieri. Un agent secret, Bernard Peletin, a dus o scrisoare a lui Filip noului rege încoronat al Angliei, Eduard al II-lea, cu descrieri şi mai explicite ale perversiunilor Templierilor, pe care doar delicateţea sa părea să-i fi împiedicat a le detalia în ordinele înmânate aprozilor săi. Eduard acţionă imediat. Îl trimise pe Peletin înapoi la regele său cu o scrisoare în care spunea că acuzaţiile erau absurde şi incredibile, iar în Anglia nu urma să aibă loc niciun asalt simultan asupra Templului. În cazul în care neîncrederea lui Eduard se dovedea a fi nejustificată, mai adăuga regele, şi acuzaţiile erau adevărate, Eduard urma să înceapă şi el investigaţiile, promiţând că va ţine legătura cu omologul său de viţă regală.

Hotărât, Filip organiză o campanie de defăimare în ţara sa. Călugări care au acţionat ca nişte ziarişti de casă au fost desemnaţi să ţină predici în pieţele oraşelor din toată Franţa, amănunţind şi amplificând acuzaţiile pe care le folosise la arestarea Templierilor. Idolatria acestora era descrisă în detalii. Ei venerau un idol îmbălsămat şi îmbrăcat în piei de animal.

„Pe chipul acestui idol în loc de ochi sunt doi cărbuni, luminoşi ca strălucirea cerului şi fără îndoială că speranţa Templierilor era în acea lumină. Acesta era Dumnezeul lor atotputernic, iar ei credeau în el din toată inima”, proclamau călugării în predicile lor.

Nu este de mirare că regele Eduard, în pofida jindului său de a pune mâna pe averea Templierilor, se îndoia de aceste acuzaţii care alimentau ofensiva lui Filip.

Arderea trupului după moarte a fost un subiect tabu pentru creştini până în secolul al XX-lea, dar Templierii erau acuzaţi că incinerau trupurile fraţilor lor duşi de pe această lume. Incinerarea nu era, însă, o acuzaţie chiar atât de serioasă pentru Filip, astfel că riscă fluturând canibalismul sub nasul opiniei publice! Cenuşa morţilor era amestecată în mâncarea şi băutura

călugărilor, astfel pretindea regele. Acuza medievală a arderii pruncilor, deseori folosită ca să justifice pogromul împotriva altei minorităţi bogate – evreii –, era acum adusă şi Templierilor. După ce erau arşi de vii, pruncii erau mâncaţi. Cavalerii le deflorau şi pe fecioare şi comiteau „o seamă de orori prea absurde şi prea dezgustătoare pentru a fi rostite”, spunea cronicarul victorian Addison, deşi în realitate el era prea stânjenit ca să descrie una dintre acele „absurde orori”: homosexualitatea. De fapt... era prea stânjenit să o descrie în engleză, căci Addison era un cronicar mult prea conştiincios ca să nu redea toate amănuntele, astfel că în *Istoria Cavalerilor Templieri*, publicată în 1842, îl cita pe un cronicar medieval, Guillaume Paradin, în franceză, sperând că cititorii săi victorieni nu cunoşteau această limbă. Pentru a fi sigur de asta, citatul era în limba franceză medie, pe care nici cititorii săi bilingvi nu o prea puteau desluşi, după cum un student modern găseşte engleza lui Chaucer din *Povestirile din Canterbury* aproape ininteligibilă.

Textele cenzurate ale lui Addison citau oblic fragmente de confesiuni în care se spunea: „femmes et fils seduites pour etre de ce secte...” („femei şi copii erau seduşi să intre în rândurile Ordinului”).

Prima acuzaţie legată de pederastie nu era făcută de către regele Franţei, ci de un apropiat al său, acuzatorul principal, un judecător burghez de la curtea regală, numit Guillaume de Nogaret. Pentru prima dată, în 1308, în timpul consiliului întrunit la Poitiers, Nogaret a introdus acuzaţia de pederastie, citând chiar pe Saladin, care pretinsese nu doar că Templierii îl violaseră, dar şi că ei au pierdut bătălii din pricina nocivelor efecte ale sodomiei.

În anii '90, Peter Partner era destul de sigur pe sine ca să califice acuzaţiile de homosexualitate ca fiind „pure invenţii” exprimând consesul comunităţii istoricilor.

Molay se arătă stupefiat de acuzaţiile aduse de Nogaret şi lăsă de înţeles prin uimirea sa că era pentru prima oară când auzea de astfel de practici şi le negă, dar, supus torturii, avea să le recunoască, urmând să-şi retracteze mărturisirea.

Filantropia şi pioşenia Templierilor erau prea bine cunoscute ca să poată fi ignorate sau suprimate de poveştile spuse cândva de Saladin. Călugării predicatori erau angajaţi să-i demonizeze pe Templieri, fiind conştienţi de reputaţia fără pată a acestora, dar

au reuşit să mistifice virtuţile în vicii, anticipând celebra frază a papei „a osândi lăudând cu jumătate de gură”:

„Dădeau şi mai mult de pomană, mergeau des la biserică, ascultau sfaturi, se împărtăşeau şi arătau multă smerenie şi bunătate atât în casă, cât şi în lume doar pentru a ascunde murdăria vieţii lor”.

Dacă fuseseră vreodată pasionaţi de canibalism de copii, atunci Templierii ştiuseră cum să salveze aparenţele.

După douăsprezece zile înspăimântătoare de tortură, niciun membru al Ordinului nu a mărturisit. Au fost încredinţaţi celor mai înverşunaţi rivali ai lor, călugării dominicani, pe care un cronicar al secolului al XIX-lea îi descria ca pe „cei mai rafinaţi experţi în tortură ai acelor vremuri”. Ca şi în Spania şi Italia, dominicanii făceau parte din Inchiziţia franceză, iar Marele Inchizitor a continuat barbarele depoziţii preliminare judecăţii, adăugând la osândirea Templierilor şi insulta, îngăduindu-le dominicanilor să intre în casa lor, în Templul din Paris.

CALVARUL IBERIC: O recreare a răstignirii pe cruce a lui Iisus a fost înălţată la Cardenosa, în apropiere de Avila, Spania, în secolul al XIII-lea.

Dominicanii au fost la înălţimea reputaţiei lor de interogatori letali. O sută patruzeci de Templieri au îndurat interogatorii atât

de brutale, încât treizeci şi şase dintre ei au murit la câteva săptămâni după aceea, în timp ce se aflau încă în custodia dominicanilor. Cavalerii au dovedit că pot îndura tortura cu acelaşi stoicism şi curaj cu care se aruncau în luptă şi, deşi câţiva dintre ei au mărturisit, toţi au retractat apoi confesiunile smulse sub constrângere.

Istoricul victorian Charles Addison se arătase stânjenit de acuzaţiile legate de practicile pederaste, dar nu a cruţat niciun rând din descrierea detaliată a torturii.

Un drug de fier le imobiliza picioarele, iar tălpile victimelor erau întâi unse cu grăsime de animal sau cu untdelemn, apoi puse la flacără. Focul era reglat cu foale, astfel încât să fie mai intens sau mai slab, în funcţie de nivelul de cooperare al victimei. Această ingenioasă calibrare a durerii îi înnebunea de satisfacţie pe călugării torţionari. Mulţi dintre Templieri au rămas infirmi pentru totdeauna din pricina chinurilor îndurate. Unul dintre ei, Bernard de Vado, a leşinat în timpul torturii, dar mai apoi a retractat tot ceea ce spusese şi a fost predat unui oficial laic. El a dezvăluit şi înfiorătoarea explicaţie a faptului că a mărturisirit:

„M-au ţinut atât de mult timp în vâlvătaia flăcărilor încât carnea de pe călcâie s-a nimicit cu totul şi două bucăţi de os s-au rupt din mine, iar eu vi le pot arăta”, le-a spus el celor care îl întemniţaseră. Un alt Templier a spus că, după ce îi fuseseră smulşi patru dinţi, a mărturisit pentru a putea să-i păstreze pe cei care îi mai rămăseseră.

Dominicanii mai practicau şi alt fel de tortură: cea psihologică. Ei le-au arătat Templierilor scrisori măsluite, semnate de Marele Maestru, prin care acesta mărturisea crimele pomenite de acuzatorii lor şi-i sfătuia şi pe subordonaţii lui să-i urmeze exemplul. Abuzul fizic nu s-a dovedit eficient, dar scrisorile falsificate se pare că au zdruncinat moralul Templierilor, iar cei care nu au putut fi convinşi de foc au mărturisit după ce au citit falsele scrisori.

Spre deosebire de omologul său victorian, Peter Partner – istoric al secolului al XX-lea – nu a părut deloc impresionat de descrierea torturii suferite de Templieri, lucru care explică de ce critica graba cu care de Molay şi subordonaţii săi au mărturisit.

Nefiind nişte stoici moderni de fotoliu, ca Peter Partner, europenii acelor vremuri au fost oripilaţi de tratamentul scandalos la care au fost supuşi Templierii. Deşi regele Angliei nu

părea deloc deranjat de confiscarea bogăţiei Ordinului, el a respins ideea torturării. La o lună după ce infernul se dezlănţuise la Paris, Eduard al II-lea a trimis scrisori regilor Portugaliei, Castiliei, Aragonului şi Siciliei, denunţând practicile regelui Franţei. Eduard a scris că agentul regelui francez, Bernard Peletin, sosise la Curtea sa cu documente care încercau să dovedească faptul că Templierii se făceau vinovaţi de „orori respingătoare credinţei catolice”. Amintind de serviciile pline de demnitate făcute de Templieri în Palestina şi de „cuviinciosul devotament faţă de Dumnezeu”, Eduard declară că aşa-zisele dovezi nu erau decât nişte glume cinice. El mai menţionă că acuzaţii similare nu se mai aduseseră nicicând, în cele două secole de existenţă a acestui Ordin. Regele englez îi implora pe destinatarii scrisorilor sale, ca la spusele regelui francez, să plece „o ureche surdă pentru a nu auzi calomniile acelor oameni răuvoitori” şi sugeră adevăratul motiv pentru naşterea acestor calomnii: „lăcomia şi invidia”. Eduard îi rugă pe monarhii europeni să nu confişte proprietăţile Templierilor din regatele lor până când o judecată cinstită, fără tortură, nu dovedea de care parte era adevărul.

Eduard mai trimise o scrisoare şi lui Clement, recomandându-i să conducă şi el propriile investigaţii. Dar papa era doar o creaţie a regelui Franţei şi captiv în Avignon. Înainte ca scrisoarea să ajungă la el, Clement deja emisese o bulă papală adresată apărătorilor Ordinului în Europa. Clement insista că acuzaţiile nu erau recente, contrar celor susţinute de Eduard. Papa auzise de mult timp zvonuri despre „perfida lor abjurare şi depravarea [lor] detestabilă şi eretică”.

Şiretul pontif a admis că reputaţia Templierilor de războinici sfinţi şi călugări smeriţi îl făcuse şi pe el să asculte cu scepticism aceste zvonuri.

Aşadar, ce anume îl făcuse pe papă să se răzgândească? În mod ironic, acelaşi lucru care însă îl făcuse pe regele Eduard să respingă legitimitatea acuzaţiilor: tortura. Clement invoca faptul că mărturisirile smulse cu ajutorul torturilor erau dovada păcatelor lor. Papa îi porunci regelui Angliei să urmeze exemplul lui Filip şi să confişte toate averile Templierilor din regat, precum şi toate pământurile.

Lăcomia lui Eduard a învins până la urmă simţul dreptăţii, pentru că bogăţia Ordinului trezea o irezistibilă tentaţie. Deşi papa precizase în actul său oficial ca proprietăţile Templierilor şi

lichidităţile să fie ţinute în siguranţă de către „persoane de încredere” în timpul investigaţiilor şi judecăţii, Eduard a decis că el era cea mai de încredere persoană din regatul său. Proprietăţile Ordinului şi bunurile mobile au fost inventariate, iar oamenii regelui s-au oferit să aibă grijă de fermele Templierilor şi de recolta care urma să fie culeasă, pentru ca regele să nu sufere nicio pierdere, căci de acum era a lui. Eduard trimise papei scrisoarea sa de protest în 20 noiembrie. La o lună după aceasta, dădu o poruncă discretă ca fiecare prefect de comitat din Anglia să dispună arestarea Templierilor şi confiscarea bunurilor lor, subliniind că aceşti funcţionari erau doar custozi ai acestor bunuri, pentru că ele, în fapt, aparţineau regelui. Eduard se dovedea a fi, deci, nu numai lacom, ci şi extrem de minuţios. Instrucţiuni similare au fost trimise şi în Scoţia şi Irlanda. Ordinele erau sigilate şi trebuiau deschise doar în 8 ianuarie 1308. În acelaşi mod în care lovitura lui Filip îi lovise pe Templieri în Franţa, toţi cavalerii din Anglia, Scoţia şi Irlanda au fost arestaţi în aceeaşi zi, o desfăşurare de forţe uimitor de bine coordonată pentru acea epocă în care sistemul de comunicare era atât de primitiv, iar călătoria atât de primejdioasă.

William de la More, Maestrul Templului din Londra şi oficial de rang înalt în arhipelagul britanic, împreună cu câţiva călugări din capitală au fost arestaţi şi puşi în „custodie drastică” în Castelul din Canterbury. Dovedind independenţă faţă de autorităţile laice, episcopul de Durham îi porunci regelui să-i elibereze pe de la More pe cauţiune. În august, Clement a emis o altă bulă, *Faciens Misericordiam*, adresată arhiepiscopului de Canterbury şi altor clerici englezi, punând pe tapet câteva argumente pe care le fluturase şi pe sub nasul lui Eduard. Ei bine, da, şi papa fusese suspicios la început, din pricina smereniei cavalerilor în timp de pace şi a ferocităţii dovedite în războiul sfânt, dar regele Franţei îl convinsese de păcatele lor, care nu putuseră fi mărturisite decât sub dreapta tortură...!

Dar exista o diferenţă izbitoare între bula emisă pentru Eduard şi cea pe care au primit-o clericii din partea papei, iar cei mai cinici cronicari spun că lăcomia era adevărata motivaţie pentru această vânătoare de vrăjitoare, iar Clement folosea acest act pentru a nega astfel de speculaţii:

„Fiul drag al lui Dumnezeu, Filip, ilustrul rege al Franţei, nu din imbolduri avare (de vreme ce nu vrea să ia nicio bucată din domeniile Templierilor, nu, el s-a dezis de murdăria aceasta), ci

din înflăcărat zel pentru dreapta credinţă”, declara papa în actul său, „mi-a adus dovezile fără de tăgadă asupra păcatelor călugărilor”.

Clement era ori extrem de greşit informat, ori pur şi simplu necinstit, pentru că Filip, ale cărui vistierii erau sărăcite, îi deposedase pe Templieri în folosul lui propriu.

Eduard reuşise şi el să-i tâlhărească pe Templieri. Clement a decis să-l condamne pe regele englez pentru lăcomia sa, ignorând-o pe cea a lui Filip, doar pentru că acestuia din urmă îi era prizonier. Eduard primi scrisoarea papei, în care i se aducea la cunoştinţă crunta pedeapsă pentru abuzuri pe care le comisese însă şi omologul său de pe continent. Papa voia şi el partea lui din această mină de aur. Clement se plânse că Eduard distribuia pământurile Templierilor favoriţilor săi şi îl anunţă că îşi va trimite emisarii pe insulă pentru a înregistra averile confiscate în numele pontifului. Emisarii lui Clement mai erau însărcinaţi şi cu judecarea călugărilor acuzaţi, pentru că papa se temea că Eduard nu era deloc adeptul mărturisirilor smulse sub tortură, precum regele Franţei sau călugării dominicani. O judecată în Anglia urmată de o graţiere ar fi creat un scandal, pe care nici chiar sofistul papă nu ar mai fi reuşit să-i înăbuşe cu niciuna dintre bulele lui de excomunicare. Răspunsul indiferent al lui Eduard la criticile şi ordinele papei sugerează lipsa de consideraţie pe care acesta i-o arăta. Eduard se dovedi a fi un maestru orwellian al discursurilor cu două înţelesuri atunci când i-a scris papei, negând că el ar fi confiscat averea Templierilor: „În privinţa bunurilor Templierilor noi nu am chibzuit ce să facem cu ea până acum, şi nici nu avem de gând să facem altceva decât ce este în dreptul nostru asupră-i şi ce este după voia Celui de Sus”. Insolenţa lui Eduard marchează întrucâtva primele semne de proto-protestantism, trecând peste capul papei, arătând că ştie să negocieze cu „şeful cel mare” fără... intermediari.

Eduard dădu, însă, puţin înapoi şi îngădui celor doi inchizitori papali din Franţa, abatele Lagny şi preotul canonic de Narbonne, să sosească în Anglia ca să-i judece pe Templieri. Dar a dovedit că nu avea încredere în ei, poruncind arhiepiscopului de Canterbury şi episcopilor de Londra şi Lincoln a fi „prezenţi în persoană” în timpul interogatoriului condus de înalţii prelaţi francezi.

În total, 229 de Templieri au fost aruncaţi în temniţă în diverse castele din regat. Mulţi dintre ei au scăpat, îmbrăcându-se în haine obişnuite şi ascunzându-se în sălbăticia Scoţiei, Irlandei şi Ţării Galilor. Maestrul englez, William de la More, care fusese anterior eliberat pe cauţiune, a fost închis în Turnul Londrei din porunca regelui împreună cu membrii de rang înalt ai Ordinului, inclusiv trezorierul (de la care se spera că sub tortură va dezvălui comorile ascunse ale Ordinului), cu Humbert Blanc, un erou militar renumit care supravieţuise luptei de la Acra doar ca să-şi sfârşească „meritoriile şi memorabilele misiuni pentru apărarea credinţei creştine într-o temniţă din turn”, după cum spunea un cronicar contemporan. După întemniţarea ierarhiei Templierilor, puţinul care mai rămânea din proprietăţile lor şi care nu fusese confiscat de rege, căzu în mâinile tâlharilor fără titlu. Dovedindu-se cel puţin la fel de cupid ca şi monarhul francez, Eduard trimise doi oameni de încredere ca să-i găsească pe hoţi, recuperă pierderile şi-i trimise la osândă pe nelegiuiţi.

Soarta Templierilor nu era deloc promiţătoare. Înainte de a fi interogat vreunul dintre prizonieri, arhiepiscopul de Canterbury, acţionând la ordinele papei, a poruncit ca bula papală să fie citită în fiecare biserică din Anglia în 22 septembrie. În actul oficial, papa oglindea conceptul medieval de jurisprudenţă prin care acuzatul era considerat vinovat înainte de a i se dovedi nevinovăţia. Papa spunea că era absolut convins de vina Templierilor şi ameninţa cu excomunicarea pe oricine ar fi fost de altă părere. În privinţa Templierilor care se mai aflau încă în libertate, oricine ar fi îndrăznit să-i adăpostească sau să le arate „bunătate sau sprijin” ar fi fost excomunicat. Inchizitorii papalităţii sosiră în Anglia în prima săptămână a lunii octombrie, aducând cu ei o lungă listă de acuzaţii, ce fură citite prizonierilor din Turn, care zăceau acolo de aproape doi ani.

În 22 octombrie, inchizitorii papali i-au însoţit pe prelaţii francezi şi englezi la palatul episcopal din Londra pentru a citi acuzaţiile, 87 la număr, pe care istoricul Charles Addison, cu un talent „gibbonian”[1] le critică sever ca pe „monumente ale nebuniei umane, superstiţiei şi credulităţii”.

Presupusele crime aduse credinţei se asemănau plictisitor de mult cu cele comise de Templierii din Franţa. Ca parte a ritualului

[1] Edward Gibbon, istoric iluminist englez, recunoscut pentru stilul său ironic în denigrarea religiei, autor al lucrării *Declinul și căderea Imperiului Roman. (n.t.).*

lor de iniţiere, Templierii negau divinitatea lui Hristos, scuipau crucifixul, apoi îl călcau în picioare. Unele dintre acuzaţii păreau chiar nimica toată comparativ cu altele, dar într-o epocă a superstiţiei, acuzaţia că preoţii Templieri nu rosteau cuvintele prin care transformau pâinea şi vinul în trupul şi sângele lui Hristos în timpul slujbei era mult mai şocantă decât ar putea să ne pară nouă azi. Articolul 30 al listei de acuzaţii descria practicile pederaste ale membrilor Ordinului, dar istoricul Charles Addison recurge la o elipsă în text atunci când le aminteşte, doar că de data aceasta nu s-a mai putut ascunde în spatele francezei vechi. „Atunci când primeau noi membri în Ordin, când erau pe cale să o facă sau la ceva timp după ce îi primeau, gazdele şi persoanele acceptate se sărutau pe gură, pe buric sau...!!!” Addison omite cuvântul „anus” şi adaugă în citat semne de exclamare.

Oripilatul literat victorian mărturiseşte că a recurs la cenzură şi refuză să repete articolele 39 până la 45, care conţineau „crime şi orori prea îngrozitoare şi dezgustătoare ca să poată fi amintite”. Restul articolelor, mai puţin picante, se învârteau în jurul ideii idolatriei faţă de alte divinităţi, inclusiv închinarea în faţa un craniu omenesc, care era menţionată şi în confesiunile din Franţa.

Istoricii secolului al XX-lea au fost mai toleranţi faţă de practicile pederaste care ar fi avut loc în ritualul de iniţiere şi pe care însă nici cronicarii medievali nu s-au sfiit să le descrie şi să le lase posterităţii pe de-a-ntregul şi detaliat, silindu-i pe cronicarii victorieni la autocenzură. Candidaţii erau nevoiţi să jure că vor oferi favoruri sexuale altor membri consacraţi din cadrul Ordinului pentru a putea să dobândească titlul de călugăr sfânt.

Pe lângă comiterea de sacrilegii, ritualul de iniţiere părea să fie extenuant de vreme ce implica sărutarea atâtor părţi ale corpului (printre care şi pe cele ale dosului dezgolit, buricului sau zonei lombare) sau a idolului Baphomet, care era o presupusă variantă de pronunţare a numelui profetului Mahomed. În funcţie de confesiune, imaginea lui Baphomet părea să se schimbe în cea a unei pisici care se regăsea în poveştile cu monştri sau demoni din folclorul francez, reprezentând un personaj de ficţiune din basmele despre vrăjitoare şi erezii. Cu toate că mulţi dintre Templieri negau aceşti idoli, mărturisirile sub tortură depăşiseră chiar şi imaginaţia acuzatorilor, iar idolul luă atât de multe

înfăţişări pe cât de mare era numărul învinuiţilor. Pentru câţiva dintre ei, idolul era un craniu, alţii se închinau unor moaşte, uneia sau mai multor pisici, unui desen pe perete sau unei grinzi de lemn, unui cap omenesc cu barbă lungă aşa cum aveau Templierii. Imaginea idolului devenise un accesoriu vestimentar în anumite rapoarte, fiind purtată la centură prinsă de o cordeluţă. În ciuda imaginii sale neobişnuite, s-ar părea că acest idol nu a atras niciodată atenţia până la această judecată. Iar atunci când nu era folosit pentru plăceri sexuale din ritualurile de iniţiere, acest obiect de veneraţie manifesta capacităţi supranaturale care făcea copacii să crească sau plantele să înmugurească.

Idolul şi numărul său vast de întrupări părea mai degrabă luat dintr-un test Rorschach[1] oglindind creativitatea victimelor şi eficacitatea torţionarilor. În vreme ce obiectul veneraţiei suferea toate aceste mutaţii, monotona repetare a numelui său – Baphomet – existent în confesiunile Templierilor sugera, după părerea lui Peter Partner, o sursă unică, iar aceea era mai degrabă persecutorul, şi nu învinuitul. Acuzaţiile susţineau că idolul era originar din Islam, ceea ce era absurd de vreme ce profetul Mahomed interzicea venerarea oricărei imagini zugrăvite şi niciun cronicar arab nu menţionase vreodată că musulmanii ar fi practicat acest gen de idolatrie. Parte dintr-o campanie calomniatoare, idolul reflecta mai degrabă percepţia creştină despre idolatrie, şi nu pe cea islamică. (În pofida interzicerii idolatriei de-a lungul istoriei ambelor religii, acest gen de veneraţie a fost atribuit fie de creştini musulmanilor, fie de musulmani creştinilor, reprezentând cea mai gravă formă de insultă, care ar fi comparabilă în zilele noastre doar cu acuzaţia de pedofilie care se foloseşte astăzi ca asul din mânecă în luptele pentru obţinerea custodiei copiilor sau vânătoarei de vrăjitoare precum în cazul Mc Martin[2]).

---

[1] Testul Rorschach este o metodă de evaluare psihologică, folosită de obicei pentru stabilirea trăsăturii personalității sau a stării emoționale. *(n.t.).*

[2] Autorul vrea să ilustreze prin acest caz dezastrul la care se poate ajunge prin simpla invocare a unor chestiuni delicate. Cetățeanul nord-american Mc Martin a fost acuzat de practici sataniste. De aici locuitorii unui oraș american de provincie au început o vânătoare de vrăjitoare din care o serie de persoane nevinovate au de suferit. Dovezile în acest caz erau niște presupuse amintiri prin regresie ale

Acuzaţiile creşteau proporţional cu numărul părţilor intime implicate în ritualurile de iniţiere. Pe lângă sărutarea anusului sau al penisului între membrii Ordinului, Templierii mai erau acuzaţi şi de sărutarea părţilor intime ale idolului. În plus, pe lângă scuiparea pe crucifix, lista aberaţiilor a mers până acolo încât cavalerii au fost acuzaţi că urinează şi defechează pe imaginea lui Hristos. Nimic din plăsmuirile imaginaţiei nu a fost lăsat deoparte în zelul acuzatorilor de a aţâţa minţile credincioşilor. Patru sute de ani mai târziu, Voltaire, celebrul filosof ateu declarat împotriva Bisericii, negă lista aproape cu acelaşi dispreţ cu care o făcuse şi Addison. Filosoful francez ripostă: „Astfel de acuzaţii i-au distrus pe Templieri”.

Contemporan cu Addison, Jules Michelet era mai puţin sceptic în privinţa acuzaţiilor aduse Templierilor şi lansă ipoteza că trebuie să fi fost un sâmbure de adevăr în adnotările din timpul judecăţii cavalerilor. Dar Michelet susţine că atitudinea lor era bazată pe reverenţă, nu pe sacrilegiu, de vreme ce lepădarea de Hristos de către Sfântul Petru, nu reprezenta negarea profanatoare a divinităţii lui Iisus. Istoricul german Heinrich Finke, în cartea sa Papalitatea şi distrugerea Templierilor, îi absolvă pe aceştia de orice erezie şi susţine că au fost împinşi la dezastru de judecătorii corupţi, de papalitate şi de diverşi monarhi. Istoricul modern Matthew Barber le susţine şi el nevinovăţia, pe când Jean Favrier scrie în biografia regelui Filip că Templierii chiar se angajaseră în acte de sacrilegiu, dar atribuia acest comportament ignoranţei şi mediocrităţii maeştrilor acestui Ordin şi nicidecum lipsei de credinţă sau abuzului.

Din nefericire pentru Templieri, călăii lor nu împărtăşeau deloc părerile lui Voltaire sau filosofía acestui ilustru gânditor.

După citirea acuzaţiilor, William de la More şi 30 de subordonaţi le negară pe toate şi susţinură că fraţii lor din Franţa au comis sperjur atunci când au făcut astfel de mărturisiri.

Unul câte unul, Templierii au respectat care era natura actelor de iniţiere, şi care constau doar în jurăminte de castitate şi sărăcie. Cu toţii au dat dovadă de un foarte bun instinct de conservare adăugând că în ritual era inclusă şi promisiunea de a „salva Ţara Sfântă cu toată puterea şi de a o ocroti de duşmanii credinţei creştine”, amintindu-le astfel acuzatorilor de unde provenea notorietatea lor internaţională. În timpul examinărilor,

unor copii. *(n.t.).*

cavalerul Thomas le Chamberlein insistă asupra faptului că iniţierea semăna până la perfecţiune cu cea practicată oriunde în Europa, adăugând, cu consecinţe fatale pentru ei, faptul că la ritual nu erau admişi membrii laici. Inchizitorii au speculat de îndată această mărturisire şi au cerut să ştie de ce se păstra atâta mister. Templierii nu au putut să ofere un răspuns concret. Humbert Blanc, eroul bătăliei de la Acra şi al doilea în rang după Marele Maestru din Franţa, se întâmpla să se afle într-un port din Anglia atunci când Templierilor li se confiscau proprietăţile, unde a şi fost reţinut. Întrebat de ce ritualurile lor de iniţiere erau atât de misterioase şi ascunse ochiului public, Blanc şi-a dat seama de gigantica poartă de speculaţie pe care fratele Thomas le Chamberlein o deschisese acuzatorilor şi a răspuns cu tristeţe: „Din pricina prostiei noastre fără de margini”.

Membru al Ordinului de peste 40 de ani, Blanc a negat toate aceste acuzaţii şi a repetat în faţa camarazilor săi arestaţi: „Dacă Marele Maestru din Franţa a mărturisit toate aceste crime, el a minţit”. Această frază a lui Blanc era de o deosebită gravitate, pentru că Templierii erau recunoscuţi pentru supunerea oarbă faţă de liderul lor, care acum era acuzat de sperjur de mulţi dintre membrii seniori ai Ordinului.

Şapte martori care nu făceau parte din rândurile Ordinului au depus mărturie în 19 şi 20 noiembrie, dar scopul mărturiilor lor continuă să fie subiect de dezbatere pentru că ei nu erau Templieri şi deci puteau să ofere în cel mai bun sau rău caz doar speculaţii legate de ritualul de iniţiere la care aceşti „martori” nu putuseră, fireşte, participa. Un notar public, William le Dorturer, în mărturia sa spuse că „misterul ritualului nu poate avea decât motive rele, mai degrabă decât unele bune”, dar fu nevoit să recunoască faptul că nu văzuse niciodată rezultatele acestor „motive rele”. Trei martori, un fost mesager care lucrase în Templul din Londra, un preot pe nume Richard de Barton şi Radulph de Rayndon, identificat sub titulatura „un om bătrân”, au depus mărturie că auziseră numai lucruri bune despre Templieri în Anglia. Inchizitorii papali, disperaţi, se agăţau de orice slăbiciune.

Dar interogatoriile din palatul episcopului Londrei nu conduceau la nimic concludent şi, din ordinul papei, arhiepiscopul de Canterbury reuni un conciliu de înalţi prelaţi şi teologi universitari de la catedrala Saint Paul pentru a-i achita sau condamna pe Templieri.

O altă bulă papală susţinea prezumţia de vinovăţie din punctul de vedere al papei, precum şi descrieri detaliate ale crimelor Templierilor care urmau să fie rostite cu glas tare la convocarea conciliului. După şase zile de deliberări, prelaţii din conciliu trimiseră o petiţie regelui pentru a-i elibera de sarcini pe inchizitorii papali şi de a da clericilor englezi dreptul de a interoga acuzaţii la judecata ecleziastică. Moţiunea a fost, practic, o palmă dată papei şi negarea autorităţii lui şi probabil că a avut ecou în tot regatul. Dar regele Eduard a găsit cererea conciliului rezonabilă şi i-a dat curs.

Între timp, membrii ramurii scoţiene a Ordinului erau interogaţi în Biserica Sfintei Cruci din Edinburgh cu rezultate similare. Templierii scoţieni au repetat şi ei cu toţii natura reverenţioasă a ritualurilor de iniţiere şi au refuzat să susţină că ar fi adevărate acuzaţiile abominabile care le erau aduse. 41 de martori, printre care stareţi, preoţi, călugări sau servitori ai Templierilor depuseră mărturii împotriva cavalerilor, dar, ca şi omologii lor englezi, toţi au adăugat că erau doar simple bănuieli. În vreme ce alte ordine monastice îşi performau ritualurile în mod public, cu pompă, secretele iniţierii Templierilor îi făceau pe aceşti martori să bănuiască „tot ce putea fi mai rău” fără a putea dovedi însă niciuna dintre suspiciuni. Noi acuzaţii, care nu erau în bula papală, au fost rostite la aceste interogatorii, dar zvonurile dominau, iar dovezile clare lipseau cu desăvârşire. Stareţul Bisericii Sfintei Cruci din Edinburgh îi acuză pe Templieri de furt de proprietăţi în dauna vecinilor. Abatele Dumferlyn admise că nu avea dovezi directe pentru aceste acuzaţii, dar insistă asupra ideii că „auzise multe lucruri şi încă îi mai bănuia de multe altele”. Servitorii Templierilor care nu erau membri ai Ordinului şi nu participaseră la ritualurile de iniţiere, împreună cu ţăranii care lucrau pământurile cavalerilor n-au făcut decât să confirme că stăpânii lor efectuau aceste ritualuri în taină. Chiar şi mărturii indirecte au fost admise la judecată. Câţiva martori au declarat că i-au auzit pe „nişte bătrâni” spunând că Templierii pierduseră Ţara Sfântă doar pentru că erau păcătoşi, ceea ce servea ca pe tavă motivaţia eşuării cruciadelor cauzată de călugării războinici în primul rând, începând cu căderea Acrei.

Sub noua jurisdicţie a clericilor englezi, investigaţiile asupra Templierilor s-au reluat în ianuarie 1310 la biserica Sf. Dunstan West. Procesul împotriva Ordinului devenea vulnerabil, cu martori care îşi contraziceau propriile mărturii. Parohul Bisericii

Sfânta Maria de la Strode insista că avea „mari bănuieli” că acuzaţii erau vinovaţi de actele groteşti din timpul ritualului de iniţiere, dar, spre deosebire de servitorii Templierilor din Scoţia, parohul a declarat că fusese prezent la unele dintre aceste ritualuri, dar recunoştea că nu văzuse nimic neobişnuit. Vicarul Bisericii Sf. Martin-In-The-Fields, un preot de la Biserica Sf. Clement şi mulţi alţi clerici londonezi au depus mărturie că ei nu aveau nicio dovadă directă sau indirectă despre ororile comise de Templieri. Mai târziu, tot în acea lună, la audierile ţinute în capela Binecuvântatei Maria de Berkyngeschere din Londra, un servitor al Templierilor a sugerat că aceştia făceau nenumărate abuzuri. John de Stoke, care fusese servitor al călugărilor de peste 20 de ani, descrise neobişnuitele servicii funerare ţinute la moartea unui membru nesupus din rândurile Ordinului. Decedatul fusese ţinut prizonier două luni înainte de moarte pentru a mărturisi furtul de proprietate. Vinovatul, Walter le Bachelor, fusese excomunicat şi înmormântat după obiceiurile Templierilor. Templierii erau severi, dar nu erau nemiloşi, căci, chiar înainte de moarte, excomunicarea lui Bachelor a fost anulată, deoarece el şi-a mărturisit păcatele unui preot al Ordinului şi astfel i s-a permis să primească sfânta împărtăşanie şi miruirea. Într-o epocă în care credinţa în focul iadului era aproape palpabilă şi reală, clemenţa arătată de membrii Templierilor pe patul de moarte al cavalerului infractor era impresionantă şi mărinimoasă.

În prima săptămână a lunii februarie, în timpul interogatoriilor ţinute prin diverse biserici londoneze, alţi 34 de Templieri au jurat că faptele acuzate de papă, şi mai cu seamă sacrilegiile presupuse a fi fost comise în timpul ritualurilor, nu se întâmplaseră niciodată. Aceşti Templieri pretindeau că liderul francez, Jacques de Molay şi secundul său în comandă, Marele Preceptor, au minţit atunci când au susţinut că asemenea orori se comiteau în temple.

Cum procesul împotriva Templierilor era din ce în ce mai şubred, regele a dat ordin la începutul lui martie ca Templierii să fie ţinuţi în celule separate pentru a-i împiedica să-şi coroboreze mărturiile în faţa judecătorilor. Condiţiile din temniţe trebuie să fi fost extrem de vitrege, căci, în timpul audierilor din 3 martie de la palatul episcopal din Londra şi din alte câteva biserici, Templierii au menţionat că mulţi dintre cavalerii Ordinului au murit în captivitate.

Noi acuzaţii au fost puse pe tapet la aceste audieri, printre care şi aceea că Templierii îşi făceau înmormântările în taină. Nu se menţiona niciun fel de sacrilegiu, dar nevoia de mister în această ceremonie implica, fireşte, faptul că ceva trebuie să fi fost putred şi acolo. Respingând şi această acuzaţie aparent inofensivă, Maestrul Templului din Anglia, William de la More, a arătat că dascălii din bisericile din apropiere deseori ţineau ceremonii discrete chiar în interiorul sediului Templierilor.

În Irlanda, o hilară audiere la Biserica St. Patrick din Dublin anticipa afirmaţia lui Voltaire cum că istoria se repetă, întâi ca tragedie, iar apoi ca glumă. După ce 30 de Templieri au negat că ar fi comis sacrilegii, martorii acuzării au admis că depoziţiile lor se bazau doar pe zvonuri şi bănuieli. Dar ceea ce se judeca la Dublin era o nimica toată faţă de acuzaţiile de blasfemie şi pederastie care au fost aduse în discuţie în Anglia şi Franţa. 41 de martori irlandezi, majoritatea călugări, au depus mărturie pentru că observaseră că Templierii nu mai erau atenţi în timpul slujbelor şi se uitau în pământ în timpul târnosirii şi împărtăşaniei!

La sfârşitul lunii martie, procesul împotriva cavalerilor aproape că eşuase, iar regele, disperat, le-a permis eficienţilor inchizitori desemnaţi de papă să preia frâiele interogatoriilor conduse la catedrala din Londra. Binecunoscuta cruzime a delegaţilor papei îi părea acum ispititoare regelui pentru că doar ei puteau contrabalansa notorietatea şi reputaţia Templierilor care erau judecaţi la Lincoln. Renumiţii eroi internaţionali ai cruciadelor, unii dintre ei ajunşi la vârste venerabile, susţineau că ritualurile de iniţiere pe care Templierii le ţineau în Londra erau identice cu cele care se ţineau în toată Europa şi Palestina, inclusiv în Franţa, şi că niciun sacrilegiu menţionat în bula papală sau în lista de acuzaţii din Franţa nu s-a petrecut în vreun Templu al Ordinului. În timpul judecăţii din Franţa, câţiva Templieri au mărturisit că au purtat asupră-le anumite obiecte de vestimentaţie intimă sau centuri, lucru care denota fetişism. La Lincoln, unul dintre războinicii bătrâni, Robert de Flamilton, a recunoscut faptul că se purtau aceste articole de îmbrăcăminte, dar a reamintit auditoriului serviciile militare îndeplinite de Templieri în Ţara Sfântă. În privinţa centurilor, ele erau atinse de altarul Fecioarei Maria din Nazaret şi erau purtate de cavaleri ca talismane sfinte, nu ca fetişuri. Cu toată greutatea vârstei şi reputaţiei sale militare, Hamilton îi acuză de minciună pe

călugării care încercau să dea o conotaţie obscenă centurilor purtate de Templieri.

În timpul judecăţii din York, în luna mai, Templierul Stephen de Radenhall alimentă suspiciunile legate de ritualurile iniţiatice. Spre deosebire de fraţii săi, care au descris ritualurile lor în detaliu pentru a le dovedi nevinovăţia, Radenhall refuză să discute acest aspect, susţinând că jurase să păstreze în taină ritualul pentru comemorarea camarazilor morţi în temniţe. Niciun alt Templier nu mai menţionase un astfel de jurământ. Murdara campanie împotriva Templierilor continuă cu plictisitoarea recapitulare a acuzaţiilor tuturor martorilor din insulele engleze şi din Irlanda care fuseseră deja audiaţi. După sfânta slujbă ţinută la catedrala din York în 20 mai, arhiepiscopul porunci ca bula papală emisă la începutul procesului să fie citită din nou.

În iunie, lacheii papei au reluat judecata la Lincoln, dovedind un interes morbid în privinţa unei noi arii de protocol al Templierilor, anume ritualurile autoimpuse de penitenţă, care până atunci nu mai generaseră nicio acuzaţie şi nici nu iscaseră vreo bănuială de comportament nepotrivit în acest sens. Se pare că Templierii erau cei mai aspri critici ai lor înşişi, cel puţin până când regele francez le-a depăşit entuziasmul. Şaisprezece Templieri au susţinut că forma de autoflagelare la care se supuneau cei care se căiau erau trei lovituri cu un bici de piele aplicate pe spatele dezgolit.

Nemaiavând nimic senzaţional de descoperit, inchizitorii papei au pus la păstrare adnotările din timpul judecăţii şi au plecat la Londra, unde Maestrul Ordinului din Anglia, William de la More, fusese chemat pentru o nouă depoziţie alături de alţi 38 de cavaleri, preoţi militari şi slugi. Inchizitorii păreau obsedaţi de penitenţa Templierilor şi i-au poruncit lui de la More să descrie mai detaliat autoflagelarea. Un psiholog modern ar putea fi iertat, nu-i aşa, dacă ar găsi un soi de voyeurism sau ecouterism în obsesivul interes al inchizitorilor pentru aceste sinuoase particularităţi legate de flagelarea membrilor nesupuşi din rândurile Ordinului. Examinatorii i-au ordonat lui More să repete cu precizie cuvintele folosite în timpul flagelării păcătoşilor. Dacă acuzatorii sperau să găsească în acele cuvinte ceva care să aducă a sadism diavolesc, trebuie să fi fost tare dezamăgiţi atunci când de la More rosti laconic: „Frate, roagă-te lui Dumnezeu şi el te va ierta”. Apoi le spunea celorlalţi Templieri care erau rugaţi să participe la penitenţă ca martori: „Iar voi,

fraţi, implorați pe Domnul să ierte păcatele lui şi spuneţi Tatăl Nostru”.

Apoi păcătosul era mustrat şi sfătuit să nu mai păcătuiască din nou. De la More nu era preot, dar a fost acuzat că a rostit Tatăl Nostru după flagelarea păcătosului. More negă că ar avea îndeletniciri preoţeşti şi că tot ce a făcut a fost să spună păcătosului să fie iertat „aşa cum a putut”. Rupând în mod extrem de curios solidaritatea, un alt Templier l-a contrazis pe de la More şi a precizat că Maestrul folosea cuvinte care numai preoţilor le era permis să le folosească, atunci când invocau mântuirea: „Te iert în numele Tatălui, Fiului şi Sântului Duh”. Dar acest Templier a mai afirmat că Marele Maestru, prevăzător pentru mântuirea păcatului, îl trimitea pe păcătos la unul dintre preoţii Templului, pentru că era o epocă a superstiţiei în care iertarea păcatelor făcea diferenţa dintre Iad şi Rai, iar de la More avusese conştiinţa de a-l trimite pe păcătos şi la preot, care era unicul îndreptăţit să „gestioneze” izbăvirea. La sfârşitul audierilor din Londra, reprezentanţii papei au întocmit un memorandum în care susţineau că mărturiile Templierilor şi ale martorilor interogaţi în procese dovedeau că membrii Ordinului practicau ritualuri care nu erau în armonie cu dreapta credinţă. Memoriul nu preciza în amănunt ritualurile pentru a putea justifica de ce erau considerate neortodoxe, fără îndoială din pricina faptului că în timpul audierilor nu s-au putut descoperi aşa-zisele dovezi ale ereziei.

Judecata din Anglia nu a adus nimic dramatic prin mărturiile audiate, iar membrii Ordinului din această ţară încă îşi mai puteau susţine nevinovăţia în ciuda repetatelor interogatorii şi durelor condiţii din închisori, pentru simplul motiv că maşinăria inchiziţiei engleze, spre deosebire de cea a francezilor, nu fusese „unsă” cu înspăimântătoarea tortură. Istoricii rămân perplecşi la dramatica diferenţă dintre modus operandi al procedurilor din Anglia şi cel al francezilor îndreptat împotriva Ordinului. Regele Eduard nu era, poate, atât de lacom şi de disperat ca falitul său omolog regal de pe continent, dar, oricare ar fi fost motivele, el a interzis cu desăvârşire torturarea Templierilor. Legea engleză se „încrunta” la aceste practici din procesele de judecată, dar în Franţa drepturile omului pur şi simplu nu existau în secolul al XIV-lea, ci funcţiona doar graţierea prin mărinimia regelui. Datorită bunului-simţ şi dubioasei veridicităţi a confesiunilor obţinute prin constrângere, tortura a fost exclusă treptat, de-a

lungul secolelor, din practicile de judecată, poate şi pentru faptul că eficienţa sa era trecătoare – acest lucru fiind dovedit şi de atitudinea Templierilor francezi care au retractat tot ce au mărturisit, imediat după ce au scăpat din mâinile torţionarilor. În regat, în capitală şi în provincii, toţi Templierii au retractat tot ceea ce mărturisiseră.

Furios, Filip a ordonat furibund întemniţarea multor astfel de „recidivişti", îndesându-i în sălile de judecată ecleziastică, pentru a da un lustru religios furiei sale nemărginite. La comanda regelui, arhiepiscopul de Sens, o altă marionetă, cum era şi papa, îi condamnă pe disidenţi la moarte. Într-un tribunal din Paris arhiepiscopul îşi justifică sentinţa spunând condamnaţilor: „Voi aţi pus pe fraţii voştri care au intrat în rândurile Ordinului să jure că se leapădă de credinţa în Hristos şi să scuipe pe sfânta cruce, iar voi înşivă aţi văzut aceste crime. Astfel aţi consimţit la căderea în păcat şi erezie".

Erezia era, de fapt, o acuzaţie nouă care nu fusese dovedită sau recunoscută de către Templierii francezi, dar acuzatorii lor nu şi-au făcut deloc griji în privinţa consistenţei verdictului şi nici de crearea unui precedent, astfel încât îşi adânciră mâinile în desaga de învinuiri. Arhiepiscopul continuă: „Mărturisiţi ca să meritaţi izbăvirea şi să mai fiţi încă o dată iertaţi de sfânta biserică. Dar, dacă vă lepădaţi de mărturisire, Biserica nu vă mai poate ierta, căci căderi din nou în acelaşi păcat. Sunteţi, prin acestea, eretici pierduţi în păcat, iar eu vă condamn la focul veşnic".

Dreptatea sau concepţia grotescă a francezilor despre ce însemna ea a fost măsluită. La 12 mai 1310, la doar o zi după ce arhiepiscopul îi condamna la moarte pe Templieri, Biserica predă 54 de cavaleri călăilor laici. Aprozii monarhului îi escortară pe condamnaţi pe câmpul din suburbia pariziană Porte St. Antoine des Champs, unde au fost arşi pe rug. Răzbunarea regelui era de o cruzime copleşitoare. Pentru a spori agonia victimelor sale, monarhul porunci ca lângă ruguri să se pună materiale uşor inflamabile astfel încât Templierii să ardă de vii şi nu să piară din cauza fumului inhalat, lucru care se petrecea adesea când lemnul era umezit sau tratat ignifug ca un ultim act de milă arătat condamnatului. În pofida propagandei stârnite de papă împotriva cavalerilor, clericii, regele Franţei şi martorii acestei osânde au fost năuciţi de atitudinea stoică a călugărilor muribunzi în timpul înfiorătoarelor execuţii.

Nu toţi membrii Ordinului din Franţa au clacat sub tortură însă. După ritualul execuţiei ereticilor ţinut în suburbiile Parisului, arhiepiscopul de Sens îi târî din temniţele lor pe Templierii care refuzaseră să mărturisească şi îi condamnă la închisoare pe viaţă, apoi îi aruncă din nou în celulele lor. Curajul şi demnitatea Templierilor care au retractat confesiunile făcute sub tortură sau care nu au fost clintiţi în poziţia lor sunt subliniate de soarta mult mai fericită a celor care s-au recunoscut vinovaţi. Ei au primit mântuirea şi reprimirea în sânul Bisericii lui Hristos şi au fost eliberaţi. Dar, în ciuda înspăimântătoarelor consecinţe ale curajului lor, Templierii din toate colţurile Franţei au continuat să retracteze mărturia falsă smulsă de torţionari.

Înfiorătoarele execuţii s-au prelungit până în august şi au avut loc în Paris, Lorena, Normandia, Carcassone şi Senlis. În total, 113 Templieri au pierit numai în capitala Franţei, dar numărul victimelor din provincii rămâne un mister.

Furia regelui împotriva acestui Ordin a degenerat, însă, de la patologie la necrofilie. Aprozii săi au exhumat leşul fostului vistiernic al Templului din Paris şi l-au ars. În plină activitate a călăilor, nemiloşii inchizitori lucrau cu vervă. Soarta vârstnicilor Ordinului, care fuseseră cândva eroi în bătălii glorioase purtate împotriva păgânilor, era vrednică de milă. Observatori ai procesului spun că, tremurând, sugrumaţi de panică, aceşti vechi luptători refuzau să moară. Erau însă aproape de moarte din pricina temniţelor mizere şi au mai dat o dată dovada curajului lor şi au retractat confesiunile, iar acest lucru însemna moarte, fără îndoială. Curajul i-a părăsit însă repede şi au implorat încă o audiere, mărturisind din nou, recunoscând vinovăţia şi implorând mila judecătorilor, care, în pofida retractărilor anterioare, le-a fost acordată. Umiliţi şi dispreţuiţi, cândva bravi războinici, aceşti bătrâni au fost eliberaţi. Templierii tineri se dovediseră mult mai ofensivi.

La Chateau d'Alaix, patru prizonieri au murit sub tortură, iar 20 şi-au mărturisit vinovăţia în acuzaţii care aduceau la lumină un nou, supranatural şi diavolesc element la ritualurile Ordinului. Pe lângă vechile învinuiri de venerare a capului unui idol, călugării mărturiseau acum că diavolul le apărea adeseori în forma unei pisici vorbitoare în graiul omenesc, promiţându-le recolte fără margini, mai mult pământ şi averi. Mărturiile lor nu erau consecvente, pentru că unii dintre ei descriau capul idolului ca fiind al unui om bătrân cu barba lungă, în vreme ce alţii

susţineau că idolul le apărea sub chipul unei femei frumoase. Mai erau şi alţii care au mărturisit că, în timpul ceremoniilor lor, apăreau mulţi diavoli, dar, în locul graţioasei pisici, ei luau deseori formele unor femei frumoase. În Anglia, Templierii continuau să-şi apere nevinovăţia, iar papa ştia prea bine de ce. În iunie 1310, Clement trimise o depeşă regelui Eduard, condamnând lipsa de cooperare în folosirea torturii şi îi porunci să folosească roata[1]. Clericii englezi îl presau pe rege să adopte metodele francezilor. După o rezistenţă de două luni, Eduard a cedat custodia Templierilor care erau întemniţaţi în Turnul Londrei. El porunci custodelui Turnului, John de Crumbewell, să-i transfere pe prizonieri în diverse temniţe controlate de inchizitorii papali şi dădu mână liberă torţionarilor. Un motiv pentru comportamentul schimbător al lui Eduard era faptul că monarhul poruncea oamenilor papei să plătească pentru custodia Templierilor.

Clericii englezi nu erau însetaţi de sânge precum acoliţii francezi ai papei, iar sensibilitatea lor este reflectată într-un curios decret emis la Londra pe 21 septembrie în timpul judecării publice a Templierilor. După dezbateri violente, prelaţii au căzut de acord să se folosească tortura dacă Templierii refuzau să coopereze, dar se stipula că „mutilarea pe viaţă sau distrugerea vreunui mădular al trupului” erau cu desăvârşire interzise, la fel ca şi „necumpătata vărsare de sânge”.

Autorităţile civile împărtăşeau temperamentul moderat al clericilor. Patru luni mai târziu, Eduard porunci iarăşi transferul lor, căci custodele Turnului Londrei încă nu-i predase pe prizonieri în mâinile inchizitorilor. Charles Addison scrie: „Temnicerii acestor nefericiţi păreau a fi mai miloşi şi mai plini de respect decât judecătorii lor, căci s-au codit să îndeplinească porunca regelui”. Eduard se justifică în scrisoarea sa din 23 octombrie trimisă custodelui Turnului când îi aminteşte că făcea asta doar ca să nu pară ireverenţios faţă de ordinele papei. Eduard făcuse un compromis atunci când îi întemniţase pe Templieri în Turnul Londrei, dar acum era nevoit să îngăduie inchizitorilor papali să-i supună interogatoriului după bunul lor plac şi, deopotrivă, torturii.

Sentimentul de vinovăţie al lui Eduard faţă de tratamentul nedrept aplicat Templierilor este sugerat şi de scrisoarea trimisă

[1] Instument de tortură menționat și în cărțile de istorie a românilor. *(n.t.).*

o lună mai târziu, pe 22 noiembrie, primarului Londrei, adresându-se cetăţenilor oraşului, în care explica faptul că a trebuit să se supună ordinelor papei atunci când a acceptat ca tortura să fie folosită în interogatorii. În mod inexplicabil, el mai anunţă şi că va plăti în continuare cheltuielile pentru trebuinţele Templierilor, chiar dacă aceştia se aflau sub controlul reprezentanţilor papei. Săptămâna următoare, regele şi-a „dres” mila prin ticăloşie. Pe 12 decembrie, el porunci ca Templierii să fie transferaţi în Lincoln şi întemniţaţi în celule izolate din închisori pe care le controlau oamenii primarului, dar nu în Turnul Londrei, de vreme ce simpatia custodelui turnului pentru Templieri rămânea în continuare suspectă. Pentru prima dată regele adăugă umilinţa la toate suferinţele Templierilor, punându-i în lanţuri de fier şi înfometându-i. Deşi primarul avea custodia acestor deţinuţi, inchizitorilor papali li se garantase de către rege accesul liber în temniţele lor, îngăduindu-le să „le tortureze trupurile în orice chip ar fi socotit ei că era mai nimerit”.

După trei ani de temniţă grea în care fuseseră supuşi torturii, înfometării, izolării şi frigului insular, se presupunea că Templierii reflectaseră suficient de mult, astfel încât să poată compărea dinaintea inchizitorilor papali şi episcopilor de Londra şi Chichester în două jurisdicţii londoneze – Ludgate (Biserica Sf. Martin) şi Bishopsgate (Biserica St. Botoph), în 30 martie 1311. Prezumţia torţionarilor că degradarea umană şi disperarea ar face din ei victime mai cooperante s-a dovedit a fi nechibzuită... Cu toate că îndураseră tortura şi li se garanta libertatea, dacă mărturiseau aşa cum le cerea scenariul papei, toţi cavalerii au refuzat acest lucru susţinându-şi nevinovăţia şi la aceste audieri. Furioşi, membrii tribunalului i-au azvârlit din nou în temniţă pentru noi şedinţe de tortură, punându-i în lanţuri şi mai grele. De vreme ce Templierii refuzau să recunoască acuzaţiile, judecătorii lor au apelat la admiterea afirmaţiilor aşa-zişilor martori care nu contribuiseră la judecată decât cu zvonuri şi calomnii, doar câteva dintre ele auzite la prima mână. Mulţi dintre cei 72 de „martori” erau membri ai ordinelor monastice rivale – Carmeliţi, Augustini, Dominicani şi Minoriţi. Un călugăr irlandez, Henry Thanet, fără să-şi dezvăluie sursele a depus o mărturie prin care susţinea că Templierul Hugh de Nipurias a dezertat în Palestina şi s-a convertit la Islam. Comandantul Templierilor din Castelul Pelerinilor, mai susţinea acest martor, a

ordonat unor membri ai Ordinului să se lepede de numele lui Hristos în timpul ritualurilor de iniţiere, dar acuzatorul n-a fost capabil să dea numele acestui comandant sau ale recruţilor despre care era vorba.

Irlandezul mai adăugă că auzise de un alt Templier, al cărui nume a rămas un mister, care se închina unui idol din bronz, cu două feţe care grăia omeneşte şi care avea puterea de a răspunde la toate întrebările.

Folosindu-se de un pasaj biblic, John de Nassington s-a jurat că doi Templieri, Milo de Stapleton şi Adam de Everington, aveau ca idol un viţel pe care îl sărbătoreau la festivalul anual ţinut la mănăstirea Templehurst din Anglia. Sir John de Eure, prefectul comitatului York, aminti de o cină onorată prin prezenţa sa de William de la Fenne, preceptorul Templierilor din mănăstirea Wesdall. La masă, acuzatul trase o carte de sub manta şi i-o dădu soţiei sirelui. Lipită de o pagină era o bucăţică de hârtie care conţinea o listă de credinţe eretice. Documentul spunea că lisus nu era fiul lui Dumnezeu şi al Fecioarei Maria, ci că muritorul plod era al Mariei şi al lui losif; lisus era un fals profet crucificat pentru păcatele sale şi nu ale omenirii. Pe lângă acestea mai erau şi alte erezii care nu puteau decât să oripileze urechile medievalilor. Spre deosebire de absurdele mărturii legate de pisici grăitoare şi viţei idolatrizaţi, această poveste avea un sâmbure de adevăr. Proprietarul cărţii, William de la Fenne, scos din temniţă, a confirmat multe dintre detaliile pomenite ale cinei în cauză, dar a negat existenţa unei bucăţi de hârtie şi ereziile. Acuzatul a mai întrebat de ce calomniatorul lui aşteptase şase ani pentru a povesti toate aceste grave învinuiri.

William de la Forde, un preot influent şi paroh al bisericii Crofton, din comitatul York, se prezentă cu şi mai multe zvonuri. Un preot augustin, defunct, violase jurământul confesiunii şi îi împărtăşi lui William de la Forde păcatele unui Templier, Patrick de Rippon, care i se spovedise. În timpul ritualului de iniţiere, lui Patrick i s-a ordonat să se lepede de Hristos, să scuipe pe „reprezentaţia” de pe crucifix, să adore şi să sărute imaginea unui viţel aşezat pe altar, lucruri pe care el le-a făcut „plângând cu amărăciune”.

Nicio acuzaţie nu mai era considerată meschină sau absurdă. Un martor ocular afirma că văzuse un Templier profanând altarul. Un călugăr minorit, Robert de Oteringham susţinea că, în urmă cu multă vreme, un oaspete al Templierilor găzduit la

mănăstirea lor din Ribstane, din comitatul York, a auzit un capelan dojenind nişte călugări zgomotoşi. „Diavolul vă va arde!” spusese el, iar oaspetele, curios, se furişă să vadă ce se petrecea, iar atunci a văzut cum doi Templieri se aflau implicaţi în activitatea pe care Charles Addison o găsise atât de stânjenitoare, încât o lăsă netradusă din latina medievală: „Brachis depositis, tenentem faciem versus occidentem et posteriora versus altare.”

Iată ce spunea acest citat şi ce considerase cronicarul victorian prea picant pentru auditoriul victorian: „cu pantalonii lăsaţi în vine, avea faţa întoarsă către apus, iar dosul către altar”. Martorul acestei poznaşe scene avea o memorie excelentă, căci îşi aminti aceste detalii la 20 ani după întâmplare. Oaspetele Templierilor de la o altă mănăstire din comitatul York a auzit zgomote venind dinspre capelă la miezul nopţii – un moment foarte neobişnuit pentru liturghii bisericeşti. Trăgând cu ochiul pe gaura cheii, nu a putut vedea nimic suspect şi a presupus că se sărbătorea un sfânt, dat fiind numărul mare de lumânări aprinse la altar. A doua zi de dimineaţă, a întrebat un Templier ce sfânt sărbătoreau, iar acesta a pălit cerând îndurare: „Mergi din calea asta şi, dacă mă iubeşti sau vrei întrucâtva să îmi cruţi viaţa, nu mai vorbi niciodată despre aceasta”. În timpul aceluiaşi popas, când doi bărbaţi au intrat în capelă, martorul a încercat să ia în mână un crucifix pe care îl văzu pe podea, dar unul dintre cei doi îl opri rostind: „Leapădă jos crucea şi vezi-ţi de drum în pace”. După acest memento de calomnii, inchizitorii citiră cu glas tare mărturiile mai serioase ale doi membri ai Ordinului din Franţa, după ce fuseseră traşi pe roată. În timpul iniţierii, Robert de St. Just mărturisi că se lepădase de numele lui Iisus şi scuipă „lângă” cruce. Un Templier de rang înalt, Godefroy de Gonneville, preceptorul Templierilor din Aquitania şi Poitou, mărturisi şi el că, în cadrul ritualului din Templul din Londra, cu 28 de ani în urmă, căpetenia ramurii engleze a Ordinului îi arătă imaginea unui crucifix într-o carte de rugăciuni şi îl obligă să se lepede de Hristos. Alarmat, novicele refuză, iar englezul îl linişti spunându-i că nu comite un păcat. După explicaţia unor cronici bizantine, unul dintre Marii Maeştri, care era ţinut captiv de un sultan, impusese aceste ritualuri Templierilor săi, pentru eliberarea sa. Englezul insistă că ritualul era un act de smerenie şi de rememorare a lepădării de Hristos a sfântului Petru. Cum novicele încă mai refuza, se ajunse la un compromis şi celorlalţi li

se spuse că ritualul fusese împlinit. În timpul citirii acuzaţiilor, inchizitorii au „uitat” să menţioneze că această mărturisire fusese retractată.

Atunci când un novice refuza să comită sacrilegiu în timpul iniţierii sale, acesta era ucis, susţinea un cavaler laic, Ferinsius le Mareschal, care pretindea că bunicul său intrase în Ordinul din Londra perfect sănătos şi ieşise mort la trei zile după aceea. Cavalerul spunea că „bănuia” că bunicul său fusese ucis de doi călugări camarazi, dar nu oferi nicio dovadă pentru a-şi justifica bănuiala.

Un călugăr augustin căruia nu i se specifică numele spuse sub jurământ că un Templier îi spusese că sufletul omenesc există tot atât cât sufletul unui biet câine. Parohul bisericii Godmersham, identificat doar cu numele de Roger, jură că în urmă cu 15 ani fusese convins să nu intre în Ordin de un Templier care insinua că ritualurile de iniţiere conţineau sacrilegii, dar nu dădu mai multe detalii despre ce sacrilegii ar fi fost vorba.

Vicarul Bisericii St. Clement din Sandwich depuse mărturie că auzise poveşti despre un tânăr băiat care reuşise cumva să se ascundă într-o încăpere unde liderul Ordinului din Anglia ţinea o slujbă la care îi învăţa pe Templieri cum să acumuleze averi. Martorul fireşte că nu auzise aceste lucruri chiar de la băiat, căci acesta fusese tras în sabie de călugărul care l-a descoperit. Din ascunzătoarea sa băiatul văzuse că unui Templier îi scăpase centura şi se repezi să o ridice, iar călugărul îi „mulţumi” intrusului luându-i viaţa.

Nici mărturiile la a treia mână nu i-au stânjenit pe inchizitorii vorace. Un alt călugăr minorit, John de Gertia, a spus că a auzit de la o femeie căreia îi povestise secundul Ordinului din Anglia că un servitor Templier ascuns în dulap îi văzuse pe călugări performând un ritual prin care trebuiau să sărute ceea ce Charles Addison iarăşi s-a sfiit să traducă din latină: „culum idoli”, adică fundul idolului, apoi să scuipe pe crucifix. Oricum, unul dintre călugări refuză să participe plângând: „Am fost un om rău în lume şi am vrut să intru în Ordin ca să îmi mântuiesc sufletul, dar ce puteam face mai rău decât asta? Nu am să fac ceea ce îmi porunciţi!”

Deoarece călugărul refuză să îndeplinească regulile ritualului, Templierii l-au azvârlit într-un puţ unde îşi găsi sfârşitul. Martorul mai susţinu că o rudă de-a contelui de Warrenne dispăruse la doi

ani după ce intrase în rândurile Ordinului şi totul rămăsese un mister în ciuda eforturilor depuse de unii nobili influenţi care voiau să afle ce se petrecuse cu el.

Elaborata farsă a acestui telefon fără fir – depoziţii la mâna a doua şi a treia – continuă. Un alt călugăr minorit, John Walby de Bust, a spus că a auzit de o încăpere secretă din castelul Templierilor din Londra în care se găsea capul unui idol turnat în aur. Pe patul de moarte, conform spuselor acestui martor, unul dintre Templierii de rang înalt le-a dezvăluit subordonaţilor săi că puteau dobândi puteri supranaturale dacă îl venerau pe acel idol.

Richard de Koefel, un călugăr al unui ordin ce nu a putut fi identificat în înscrisurile procesului, susţinea că un anume John de Dingeston îi spusese ceva ce ştia de la Templierul Walter le Bacheler în privinţa ritualului de iniţiere a fiecărui călugăr care dorea să facă parte din acest Ordin, şi anume că ei trebuiau să-şi vândă sufletul diavolului. Acelaşi martor mai afirma că aflase de la un preot căruia îi spusese un vicar, duhovnic al unui Templier, că în confesional acesta îi dezvăluise că exista o clauză secretă în Carta Templierilor, dar ea nu putea fi dezvăluită *„niciunui muritor”*.

Martorul nu fu capabil să explice logica prin care puteau morţii să respecte o clauză ascunsă *tuturor muritorilor*.

Un preot numit Gasper de Nafferton, care prudent se descrise ca „fost angajat, dar niciodată membru” al Ordinului, susţinu că, în timpul celor şase luni în slujba Templierilor, i se interzisese cu desăvârşire să vizioneze vreunul dintre ritualurile de iniţiere. Atunci când încercă să spioneze ceremonia privind printr-o gaură în zid, unul dintre Templieri îl ameninţă cu moartea.

Călugărul minorit John de Donygton, al 76-lea martor, depuse mărturie în timpul extenuantei judecăţi, jurând că un bătrân, membru al Ordinului, al cărui nume nu şi-l mai amintea, îi spusese că Templierii aveau patru obiecte de idolatrie în Anglia, unul în sacristia Templului din Londra, altul în mănăstirea Bistelesham, altul în comitatul Lincoln, iar ultimul într-un loc pe care nu şi-l mai amintea, dar ştia că se găsea undeva de-a lungul râului Humber. Martorul mai susţinea că liderul Templierilor, William de la More, fusese cel care impusese venerarea acestor patru obiecte şi flutură în sala de judecată un papirus imens care conţinea descrierea ritualului de iniţiere sub forma unor scrisori „extra-large”. Bătrânul Templier îi mai spusese acestui martor că mulţi dintre cavaleri aveau obiecte de idolatrie şi le purtau

asupră-le oriunde mergeau. Cavalerii de bună credinţă încercau să îi prevină pe novici, spunea acest martor, iar unuia dintre ei, după ce a cedat Ordinului averi importante, i s-a spus: „Va fi rău de soarta ta dacă ne vei înmulţi rândurile”. Când nou-venitul ceru explicaţii, mentorul său îi spuse: „Ne vezi pe dinafară, nu pe dinăuntru. Bagă de seamă ce faci, căci mie mi s-a pecetluit limba”. Un alt Templier mai bătrân a repetat novicelui aceleaşi ameninţări.

Martorul şi-a încheiat depoziţia cu o poveste dezlânată despre o anume conspiraţie pusă la cale de sarazini şi Templieri ca să elimine suflarea creştină în Ţara Sfântă. După ce toţi martorii şi-au depus acuzaţiile, membrii seniori ai Ordinului englez, inclusiv liderul acestuia, William de la More, au apărut în faţa inchizitorilor în Biserica Toţi Sfinţii, din Londra, şi şi-au prezentat lungile declaraţii de nevinovăţie scrise în franceză normandă, şi nu în latină, ca să poată fi citite la cererea lor în bisericile din tot regatul şi înţelese de mulţime sau măcar de nobilii a căror limbă de origine era franceza lui William Cuceritorul. Liderii Templierilor au amintit în declaraţiile lor lungile bătălii în care luptaseră pentru salvarea Ţării Sfinte şi au negat că s-ar face vinovaţi de toate ereziile şi sacrilegiile de care fuseseră acuzaţi. La sfârşitul depoziţiei, ei şi-au implorat torţionarii să facă public documentul exact aşa cum fusese scris, fără părtinire şi fără să fie aranjat de acuzare. Inchizitorii papali au fost revoltaţi de acest document, pentru că se aşteptau, probabil, ca liderii Templierilor să îşi construiască mărturisirile după scenariul torţionarilor, nu să renunţe la ele... Astfel că nesupuşii cavaleri au fost azvârliţi din nou în celulele lor. Regele dădu noi porunci temnicerilor din toată Anglia să sporească greutatea lanţurilor deţinuţilor şi pe cea a torturii.

După cum spun relatările din timpul acestor audieri, Templierii au fost supuşi unor torturi sofisticate, psihologice, alternând bunătatea cu brutalitatea, adică o versiune medievală a trucului *poliţistul rău-poliţistul bun*, practicat în zilele noastre. Doctori în teologie şi înalţi prelaţi ai Bisericii i-au vizitat pe Templieri în închisoare încercând să-i determine să mărturisească prin diverse înşelătorii, dacă tortura fizică nu se dovedise eficientă. Când s-a dovedit că niciuna dintre metode nu dă roade, disperaţi, inchizitorii i-au adus pe călugării francezi care aveau pregătire specială în tragerea pe roată.

În vreme ce Templierii refuzau să cedeze, doi soldaţi servanţi şi un capelan al Ordinului au clacat şi au mărturisi în cele din urmă. În 23 iunie, unul dintre servanţi, Stephen de Stapelbrugge, a fost adus la Newgate în timpul audierilor asistate de episcopii de Londra şi Chichester, arhiepiscopul de Canterbury şi câţiva teologi. în timpul audierii sale, Stapelbrugge dezvălui că existau două versiuni ale ritualului de iniţiere, una dintre ele sacră, iar cealaltă profană. Călugărul susţinu că în timpul iniţierii doi membri ai Ordinului i-au stat de-o parte şi de alta cu săbiile scoase din teacă.

Brian le Jay, Marele Preceptor al Angliei porunci novicelui să se lepede de Hristos şi să scuipe pe crucifix. Temându-se pentru viaţa sa, călugărul spuse că s-a supus lepădării de Hristos, dar a făcut în aşa fel încât să nu nimerească pe crucifix atunci când a scuipat. În acel moment, călugărul căzu în genunchi şi imploră iertare, insistând că nu-i mai păsa de viaţa sa, ci doar de mântuirea sufletului.

Două zile mai târziu, un alt călugăr servant, Thomas Tocci de Thoroldeby a apărut înaintea episcopilor de Londra şi Chichester, arhidiaconului de Salisbury şi a altui cleric de la Biserica Sf. Martin din Londra. În timpul relatării sale, omul bătu câmpii despre serviciile aduse de Templieri în Ţara Sfântă şi despre jurământul de sărăcie. Un inchizitor nerăbdător îl întrerupse, întrebându-l dacă are ceva de mărturisit. Templierul dezvălui că unul dintre inchizitori, stareţul de Lagny, îl vizitase în temniţa sa şi îl ameninţase cu tortura dacă nu avea de gând să-şi mistifice mărturia. Acuzatul a fost trimis înapoi în celulă, iar stareţul chiar îşi ţinu făgăduiala. La doar patru zile după tortură, călugărul s-a întoars la judecată, de data aceasta cu o altă variantă a povestirii lui Stapelbrugge. El a mărturisit că i s-a poruncit să scuipe pe imaginea Fecioarei Maria în timpul iniţierii sale, dar în loc de asta el sărută picioarele statuetei Fecioarei, fără să stârnească mânia celor doi Templieri care stăteau lângă el cu săbiile scoase din teacă. El a mai spus, de asemenea, că îl auzise pe Marele Maestru din Londra lepădându-se de Iisus de mai mult de-o sută de ori şi a pretins că pentru acesta „un fir de păr din barba unui sarazin preţuia mai mult decât tot trupul unui creştin”. Soldatul a mai afirmat că membrii Ordinului speraseră în secret ca Islamul să stăpânească peste Ţara Sfântă. Cu altă ocazie, când nişte cerşetori au cerut pomană în numele Fecioarei Maria, Marele Maestru răspunse: „Care fecioară? Fie ca fecioara de care

grăieşti să atârne în spânzurătoare!”, apoi aruncă un bănuţ în mâzga de pe jos, astfel ca cerşetorul să-şi afunde mâinile în mizeria îngheţată pentru a-l putea apuca.

Cei doi servanţi Templieri erau analfabeţi şi au pus degetul pe mărturia făcută în sala de judecată. Soarta acestor călugări era folosită drept exemplu pentru ceilalţi Templieri care nu voiau să mărturisească. Ei au fost din nou primiţi în sânul Bisericii după ce răspunseră afirmativ învinuirilor şi avură parte de-o lungă ceremonie religioasă, neobişnuită pentru nişte oameni atât de umili, ţinută chiar la palatul episcopului din Londra şi condusă chiar de arhiepiscopul de Canterbury.

Acum că liderul Ordinului din Anglia fusese incriminat, inchizitorii au mers mai departe, vrând capul Marelui Maestru, Jacques de Molay. După ce a fost torturat, John de Stoke, un capelan Templier, a apărut în faţa episcopilor de Londra şi Chichester în biserica Sf. Martin pe 1 iulie 1311. Anterior, capelanul insistase că nu fusese nimic neobişnuit în ritualul iniţiatic ţinut pentru el. Acum depoziţia lui se schimbă spunând că, la un an după ceremonia sa de iniţiere, Marele Maestru, în timpul unei vizite la Londra, l-a dus în camera de dormit şi i-a poruncit să cadă la piciorul patului. Acolo John de Stoke a fost obligat să se lepede de Hristos, flancat de doi Templieri ameninţători cu săbiile scoase din teacă.

Când capelanul a refuzat, Marele Maestru l-a ameninţat că-l va zvârli într-un sac şi-l va duce „într-un loc care nu poate fi numit deloc prietenos”, adăugând că cei doi ucigaşi din încăpere erau gata să folosească săbiile la un simplu semn. Capelanul întrebă, atunci, dacă fiecărui membru al Ordinului i se cerea să se lepede de Hristos, iar Marele Maestru i-a confirmat. Temându-se să nu fie ucis de cei doi Templieri înarmaţi, el s-a supus poruncii liderului său.

La două zile după această mărturisire, capelanul repetă totul în detaliu în faţa unei imense mulţimi adunate în afara catedralei Sf. Paul printre care se afla arhiepiscopul de Canterbury şi un alt înalt prelat. Prezenţa acestor clerici reflecta importanţa campaniei de defăimare a reputaţiei Templierilor.

Spre deosebire de servantul său analfabet, maestrul Ordinului din Anglia nu a putut fi constrâns. Pe 5 iulie, episcopul de Chichester îl vizitează pe William de la More în închisoare însoţit de avocaţi ai Bisericii şi teologi pentru a-şi consolida ameninţările cu argumente intelectuale. Episcopul a sfârşit prin a-l implora pe

More (care îşi retractase confesiunea) să îşi mărturisească crimele şi să primească mântuirea promisă şi libertatea. De la More răspunse că nu poate mărturisi crime pe care nu le-a comis, iar episcopul porunci să fie zvârlit din nou în celula sa izolată. Inchizitorilor nu le-a surâs norocul, dar au continuat şi cu subordonaţii lui de la More ceea ce însemna, oricum, un nivel mai înalt decât un soldat îngrozit dispus să mărturisească. Pe 6 iulie, episcopii de Londra, Winchester şi Chichester, au mai făcut o incursiune în temniţe, de data aceasta la Southwark, unde l-au interogat pe Philip de Mewes, căpetenia Templierilor din mănăstirea Garwy, dar şi pe alţi membri ai Ordinului. Toţi acuzaţii şi-au abandonat poziţia şi au semnat o lungă listă de practici eretice inventate de episcopi. Documentul conţinea şi garantarea în scris a mântuirii sufletului în cazul recunoaşterii păcatelor.

Curând, tot mai mulţi membri ai Ordinului îşi adăugară numele pe această mărturisire comună, inclusiv Michael de Baskeville, secundul comandantului Templierilor din Anglia, care, împreună cu alţi 17 membri, a fost primit în sânul Bisericii pe 9 iulie, într-o ceremonie deschisă ţinută la palatul episcopului Londrei.

Câţiva Templieri slăbiţi de tortură erau prea bolnavi ca să mai facă faţă unui eveniment public precum acesta şi un grup de episcopi le-a garantat mântuirea sufletului într-o ceremonie privată ţinută la capela Sfânta Maria care se afla chiar lângă prima lor temniţă, Turnul Londrei, astfel că s-a scurtat timpul de transportare al călugărilor muribunzi. Natura privată a acestui eveniment mai avea şi scopul de a împiedica ochiul mulţimii de a vedea starea în care ajunseseră călugării Templieri din pricina torturii, ceea ce ar fi născut subit întrebarea dacă mărturisirile lor erau bazate pe adevăr. Notarul public care înregistra procedurile a fost şocat de starea de sănătate a pocăiţilor. „Erau atât de bătrâni şi infirmi că nici nu se mai puteau ţine pe picioare”. Notarul mai subliniază depresia emoţională a acestor oameni care fuseseră cândva mari războinici şi care, spune notarul, au izbucnit în lacrimi în timpul ritualului umilinţei lor. Suferinţa lor a fost recompensată cu o formă de libertate care nu era chiar atât de generoasă pe cât fusese cea acordată altor martori ai acuzării. Suferinzii au fost trimişi în mănăstiri, unde urmau să facă penitenţă pentru crimele comise. Urmând spectacolul londonez al judecăţii şi mântuirilor, alţi Templieri au fost obligaţi să mărturisească public în faţa catedralei din York.

În cele din urmă, fiecare Templier din Anglia a cedat în faţa torturii cu excepţia a doi dintre ei: William de la More, care a murit în Turnul Londrei într-o celulă izolată, şi fratele întru credinţă Humbert Blanc, Marele Preceptor de Auvergne din Franţa, care fusese prins şi închis în Anglia. De la More muri proclamând nevinovăţia sa şi a tuturor membrilor Ordinului. Într-o rară demonstraţie de generozitate, regele Eduard a refuzat să-i confişte Marelui Maestru proprietăţile şi a poruncit ca ele să fie vândute pentru ca răposatului comandant să i se plătească astfel datoriile, în care au fost incluse, în mod cinic, şi cheltuielile de detenţie, lucru care şochează din nou printr-o atipică lipsă de lăcomie a regelui Eduard. Sfârşitul lui Blanc a fost de o tristeţe aparte şi grotescă, dacă luăm în considerare deosebitele servicii militare aduse de el în luptele din Palestina şi reputaţia sa de strălucit războinic. După căderea Acrei, el a rămas în cetate şi a continuat lupta de gherilă împotriva cuceritorilor musulmani. Acest vârstnic general de oşti ar fi trebuit să-şi sfârşească zilele mai degrabă ca un Eisenhower şi nu ca un Petain[1]. Blanc, în schimb, şi-a petrecut ultimele zile „de pensie” în temniţa din Turnul Londrei. Slăbit şi doborât de lanţurile din ce în ce mai grele şi vizitat de inchizitorii care nu reuşiseră să şteargă memoria de curaj a acestui erou, Blanc a murit de aşa-zise „cauze naturale”. În pofida folosirii torturii şi a reputaţiei inchizitorilor de oameni feroce, campania împotriva Templierilor în Tarragona şi Aragon, adică actuala Spanie, a eşuat. Membrilor Ordinului din acele provincii nu li s-au putut smulge false mărturisiri. Templierii au mai fost absolviţi de acuzaţii şi în Portugalia şi Germania.

Istoricul victorian Charles Addison exagerează când spune că Templierii „au avut de suferit” numai în Franţa şi pe domeniile papei, de vreme ce şi Templierilor englezi soarta, cu toate că a fost mai puţin crudă decât cea a camarazilor lor francezi, le-a adus dizolvarea, dacă nu chiar nimicirea.

Drama şi cabotinismul au continuat în Franţa. Pe 16 octombrie 1311, papa însuşi a făcut o călătorie la Vienne şi Lyon pentru reunirea unui conciliu în care s-a proclamat abolirea Ordinului după citirea în public a ereziilor Templierilor şi mărturiile unora

[1] Phillippe Petain a fost erou național în primul război mondial, dar, după 1944, a fost acuzat de trădare și colaborare cu naziștii. A murit în închisoare după ce pedeapsa cu moartea i-a fost comutată de președintele Franței, Charles de Gaulle. *(n.t.)*.

dintre membri. Ceea ce până atunci fusese doar o formalitate, de data aceasta i-a explodat papei drept în faţă atunci când s-a pomenit confruntat cu o rebeliune în rândurile ierarhiei clericilor francezi. Nepotul papei, un prelat italian, împreună cu episcopii de Rheims, Sens şi Rouen ţineau partea lui Clement, dar restul oamenilor Bisericii au cerut ca abolirea Ordinului, care presupunea arderea pe rug a vinovaţilor, să nu se facă până când acuzaţilor nu li se dădea şansa de a-şi apăra cauza.

Regele şi papa erau furioşi de răzmeriţa clericilor, iar papa dizolvă imediat conciliul pentru a nu fi umilit în public. Invocând doar propria autoritate atunci când refuză orice aprobare clericală pentru decizia sa, papa a dat de înţeles că va pronunţa sentinţa de unul singur. Sau aproape. Pentru că înainte de a arde pe rug nişte războinici atât de respectaţi şi de puternici, Clement a decis să se sprijine pe adunarea clericilor francezi la începutul anului 1312. Conciliul ţinut cu uşile închise încerca să prevină o ulterioară umilire a papei printr-o nouă răzmeriţă precum cea de la Vienne. Papa nu avea de ce să se mai teamă. Avea mai mulţi sorţi de izbândă în faţa noului conciliu şi reuşi să-i constrângă pe mulţi cardinali şi episcopi francezi rebeli să ratifice decizia de a dizolva Ordinul. Noua declaraţie a papei cu privire la abolirea Ordinului adăuga termenul de „perpetuu”, ceea ce voia să însemne că trebuiau eliminate toate elementele ce aminteau de Templieri, astfel încât simplul fapt de a purta o mantie cu crucea roşie atrăgea imediat excomunicarea. Simbolul pe care cândva creştinătatea occidentală îl purta ca semn de devotament faţă de salvarea Ierusalimului de sub puterea păgână era acum o condamnare sigură la Iadul veşnic.

La a doua sesiune din Vienne din primăvara lui 1312, papa şi Filip cel Frumos împreună cu cei trei fii ai monarhului au legitimat decretul abolirii Ordinului. Se temeau probabil de obiecţii violente în privinţa decretului, de vreme ce numeroase forţe regale îi flancau pe papă şi Filip atunci când decretul a fost proclamat în public. Contrar obiceiurilor precedente folosite în judecarea Ordinului, de data aceasta nicio dezbatere sau mărturie nu mai era permisă înaintea disoluţiei anunţate. Însă mai trebuia rezolvată o chestiune înainte ca mascarada judecării Templierilor şi pedepselor publice să fie desăvârşită. Liderul internaţional al Templierilor, Jacques de Molay, încă ferm în declararea nevinovăţiei sale, trebuia eliminat. Spre deosebire de modul relativ milos în care liderii englezi fuseseră lăsaţi să se

stingă din viaţă în închisori sau mănăstiri, furia regelui francez voia o debarasare mult mai brutală de „păcătosul principal”.

În martie 1314, cel care fusese cândva marele Molay, acum un bătrân de peste şaptezeci de ani, zăcea în închisoare de mai mult de şapte ani. În timpul întemniţării sale, durele condiţii de încarcerare şi tortură îl făcuseră să mărturisească, dar el a retractat această recunoaştere a păcatelor, acuzând că mărturisirea era un fals. Într-o ultimă încercare disperată de a se salva, i-a numit pe acuzatorii săi sperjuri şi i-a provocat pe clerici să rezolve problema în luptă, acolo unde ar fi avut sorţi de izbândă datorită curajului său de militar, iar sentinţa sa să fie dată de pierderea sau câştigarea duelului. N-a fost o surpriză pentru nimeni că papa şi inchizitorii săi au refuzat propunerea lui Molay, căci ar fi fost un act de sinucidere să intri în duel cu un monstru sacru al luptei, în care poate doar războinicul Filip ar fi avut oarece sorţi de izbândă.

În locul unui turnir sau duel cu sabia, de Molay a urcat pe eşafod şi a înfruntat condamnarea la ardere pe rug în 18 martie 1314, în faţa catedralei Notre Dame din Paris. Plebea a fost chemată să participe ca să mai audă încă o dată acuzaţiile împotriva Templierilor citite de episcopul de Alba.

Tot condamnaţi la arderea pe rug au fost şi Templierii de viţă nobilă Guy, fratele prinţului Dauphiny şi Marele Preceptor al Franţei, Hugues de Pairaud, inspector-general al Ordinului, şi Geoffroi de Charney, Marele Preceptor al Normandiei. Ei au fost duşi la locul de osândă purtând lanţurile infamiei. Temându-se de o răscoală a mulţimii, regele a adus la eşafod un contingent de soldaţi care îi supravegheau pe condamnaţi. Disperat sau poate ros de sentimentul de vinovăţie, delegatul papal îi mai imploră încă o dată pe osândiţi să-şi retracteze nevinovăţia şi să mărturisească crimele. Guy de Dauphiny şi Hugues de Pairaud se răzgândiră atunci când vâlvătaia focului le atinse picioarele şi acceptară compromisul oferit de inchizitor.

Molay a rămas de neclintit chiar şi atunci când l-au cuprins flăcările şi, ridicându-şi braţele îngreunate de lanţuri, a făcut o surprinzătoare mărturisire adresată mulţimii pe care regele regreta acum că o invitase să participe.

„Îmi mărturisesc păcatul... de a fi suferit, spre ruşinea şi dezonoarea mea, chinul torturii din frica de moarte, de a fi grăit falsă mărturie învinuind de păcate ruşinoase şi nedreptăţi sfântul Ordin care a servit cu nobleţe cauza creştinătăţii. Dispreţuiesc

viaţa mizerabilă şi ruşinoasă câştigată scrijelind o ultimă minciună la această înşelătorie”.

Discursul lui de Molay l-a inspirat pe Godefroy de Charney, Marele Preceptor al Normandiei, care şi-a declamat şi el nevinovăţia în faţa mulţimii.

Ajunşi în această situaţie, temându-se că discursurile însufleţitoare ar putea cauza o revoltă care ar putea chiar să-i elibereze pe cei doi, delegatul papal îi scoase de pe eşafod şi-i azvârli din nou în temniţă. Cei doi au mai supravieţuit, însă, foarte puţin după aceasta, câteva ore, de fapt.

Imediat ce află despre acest incident, regele turbă de furie. Fără a se mai deranja în a-i consulta pe conspiratorii săi – papa şi episcopii –, regele a ordonat executarea imediată a lui de Molay şi Charney. De data aceasta mulţimea nu a mai fost adunată. În locul unui spectacol public oferit în lăcaşe religioase, eşafodul a fost înălţat pe o mică insulă din mijlocul Senei, lângă grădina palatului regal, unde se afla mănăstirea Sf. Augustine. Modul în care au fost executate victimele sugera perfect furia regelui. În loc de lemne de rug, regele a poruncit să se aducă cărbuni, pentru ca moartea să survină lent şi chinuitor. Chiar şi Ioana d'Arc a suferit o moarte mai blândă decât nefericiţii lideri Templieri.

În faţa inevitabilului şi crudului sfârşit, cei doi foşti războinici n-au arătat nimic altceva decât un stoicism lăudat de martorii execuţiei printre care şi călugărul cronicar Guillaume de Nangis, care a scris: „Păreau gata să înfrunte vâlvătaia cu linişte şi prin aceasta au mai trezit încă o dată admiraţia şi uimirea celor care le-au văzut sfârşitul, prin vrednicia lor şi printr-o ultimă tăgăduire”.

Legendele ţesute în jurul violentei morţi a Templierilor au apărut aproape imediat. Acuzatorii se pare că au fost pedepsiţi pentru crimele lor împotriva cavalerilor. La 13 luni după moartea lui de Molay, papa suferi un atac de dizenterie şi muri. Chiar şi după moarte Templierii păreau să aibă puterea magică de a se răzbuna, căci trupul neînsufleţit al papei a luat foc în timpul slujbei de înmormântare în capela din Carpentras din Franţa. Rudele lui au fost şi ele pedepsite. Vasta avere a coruptului papă a fost furată de condotierii italieni şi germani dintr-o biserică unde fusese depozitată pentru mai multă siguranţă.

Înainte de moartea sa, papa porunci ca averea Templierilor să fie oferită rivalilor acestora, Cavalerii Ospitalieri, dar acest

transfer de averi nu a avut niciodată loc, iar bogăţiile au căzut în ghearele monarhilor care îi acuzaseră. Regii Castiliei, Aragonului şi Portugaliei au arătat ceva mai puţină lăcomie şi au donat pământurile şi averile confiscate ordinelor militare religioase, după care au numit ei înşişi pe Marii Maeştri ai acestor organizaţii. Regii Boemiei, Neapolelui şi Siciliei nici măcar nu s-au obosit să manevreze acele resorturi financiare care ar semăna astăzi cu firmele-căpuşă, acordându-şi pe faţă dreptul asupra proprietăţilor Templierilor. Coruptele vlăstare ale filantropilor pioşi care lăsaseră moşteniri Templierilor s-au bucurat de oarecare succes în revendicarea unor patrimonii, aşa cum au făcut şi Cavalerii Ospitalieri care deschiseră judecată asupra unor proprietăţi înhăţate de papă. Deşi s-a bucurat de închirierea unor domenii sau bunuri ale Templierilor pe tot timpul cât au fost încarceraţi, regele Filip avu neobrăzarea, de a da în judecată pe Ospitalieri pentru a primi 200 000 de livre pe care susţinea că le cheltuise din cauza judecării şi întemniţării Templierilor. Fiul său, Ludovic al X-lea, pe drept cuvând poreclit „îndărătnicul” cerea şi el 60 000 de livre de la Ospitalieri în schimbul cedării proprietăţilor pe care le tâlhărise de la Templieri.

Regele Franţei muri din cauze necunoscute în acelaşi an cu aliatul său, papa Clement al V-lea. În ultimul an al vieţii, se confrunta cu traume politice şi personale. Clericii şi nobilii se revoltaseră împotriva taxelor impuse de el. Răzbunarea Templierilor nu i-a cruţat nici pe moştenitorii săi. Trei dintre nevestele fiilor săi au fost condamnate pentru adulter şi două dintre ele au fost executate. Superstiţioşii, cum de altfel erau toţi medievalii, ar fi împărtăşit opinia cronicarului Monsieur Raynouard care scria: „Istoria ne dovedeşte că aceia care au uneltit osânda Templierilor au avut cu toţii parte de o moarte ticăloasă şi prea timpurie”. Eduard al II-lea al Angliei, care fusese mai blând cu Templierii decât omologul său francez, suferi şi muri de cauze binecunoscute: penetrarea intestinului gros cu un vătrai încins de către curtenii săi, care păreau a protesta mai degrabă împotriva amanţilor săi pederaşti, decât împotriva eşecurilor sale pe câmpul de luptă.

Ni-l putem imagina pe victorianul Addison roşind atunci când a scris despre soarta lui Eduard:

„Necazurile lui Eduard al II-lea, Rege al Angliei şi oribilul său sfârşit în Castelul Berkeley sunt binecunoscute ca să le mai amintesc”.

Sau poate că aceste lucruri nu erau deloc pe gustul cititorilor de istorie ai secolului al XIX-lea?

Soarta lui Eduard, asemeni multor mituri născute odată cu osândirea Templierilor, era greu de legat de victimele regelui. Liderul Templului din Anglia, William de la More, a murit în închisoare în 1312. Eduard a fost străpuns în dos cu vătraiul 15 ani mai târziu, în acest timp, averile generate de mănăstirile Templierilor se vărsau în pungile vistieriei regale, adică în punga regelui însuşi. Supravegherea domeniilor a fost lăsată în grija clericilor şi a unor nobili influenţi precum episcopul de Lichfield şi Coventry, un feudal din Norfolk numit John de Wilburgham şi a altor 32 de custozi. În timp ce oamenii din fruntea Ordinului fuseseră deproprietăriţi, cavalerii şi slujbaşii ordinului au fost puşi pe liber, însă li s-a permis să rămână în mănăstiri sau în aşezămintele în care se aflau.

Chiar înainte de desfiinţarea Ordinului, Eduard nu s-a putut abţine să se mai servească din bogăţiile călugărilor întemniţaţi. În ianuarie 1312, lui William de Slengesby, care administra moşia Templierilor de la Ribbestayn în comitatul York, i se porunci să trimită custodelui castelului de la Knaresburgh 100 de saci cu porumb, 10 saci cu ovăz, 20 de viţei graşi, 80 de oi şi două „căruţe zdravene” pentru a fi de folos garnizoanei palatului. Regele a promis că va rambursa totul prin vistiernicul său, dar nu şi-a respectat niciodată promisiunea. La o lună după aceasta, Eduard nici măcar nu şi-a mai bătut capul să promită nimic şi a împroprietărit pur şi simplu cu moşiile Templierilor din comitatul York, Etton şi Cave pe un favorit al său – Contele de Athol.

Regele a făcut inventarul averilor mobile din comanderii până la ustensilele şi relicvele din capele şi a poruncit ca toate să intre în posesia contelui.

Papa a fost oripilat de toate aceste înhăţări de pământ nelegitime şi a emis bule care, însă, au fost respinse sau pur şi simplu ignorate. La întrunirea conciliului din Vienne, care servea drept praf în ochi la procesul Templierilor, papa a emis un decret în 16 mai 1312 poruncind transferul proprietăţilor Templierilor în posesia Ospitalierilor în ciuda faptului că judecata finală a liderilor Ordinului Templierilor nu avusese încă loc. Două decrete adresate în mod special arhiepiscopilor de Canterbury şi York le poruncea acestora să se supună întocmai ordinelor papei, dar ele n-au fost luate în seamă. Pe 21 august, Eduard scrise maestrului Ospitalierilor din Anglia că ordinele papei intrau în conflict cu

prerogativele regale şi parlamentare. Minuţioasă, scrisoarea regelui trimisă la sediul Ospitalierilor din Clerkenwell spunea stareţului să nu cumva să încerce acapararea proprietăţilor Templierilor „prin chinuri groaznice sau pedeapsă”.

În ianuarie 1313, Eduard a făcut cea mai simbolică şi importantă acaparare de proprietăţi, chiar Templul londonez, pe care îl dărui altui favorit de-al său, Aymer de Valence, conte de Pembroke. În luna mai, plăti împrumutul comercianţilor londonezi, dându-le creditorilor săi moşiile Templierilor. La sfârşitul anului, Eduard încetini distribuţia de proprietăţi după o cruntă avertizare primită din partea papei şi porunci ca toate pământurile care aparţinuseră Templierilor să fie transferate Marelui Maestru al Ospitalierilor. Pungile, care s-au umplut prin generozitatea lui Eduard, însă nu voiau să împartă noile proprietăţi astfel că judecătorii au început să fie mituiţi pentru ca, pe viitor, regele să nu-i poată deposeda pe noii beneficiari de donaţiile primite. Papa, proaspăt revenit la Roma, i-a excomunicat pe toţi deţinătorii de domenii care nu se supuneau decretelor lui.

La doar zece ani după aceasta, succesorul papei s-a implicat într-o dispută legată de proprietăţi. În decretul emis în 1322, papa Ioan al XXII-lea, reamintea beneficiarilor cavalerilor Templieri că nesupunerea îi condamna la focul iadului. Bula sa arăta cât de mare era lăcomia universală atunci când papa se plângea că până şi clericii englezi care primiseră o parte din averile Templierilor refuzau acum să cedeze ceva Ospitalierilor.

În fine, în 1324, papa Ioan îi convinge pe parlamentarii englezi să ordone transferul proprietăţilor Templierilor către Ospitalieri. Parlamentul a acţionat probabil constrâns de papă care promitea că banii vor fi folosiţi la organizarea unei noi cruciade în Ţara Sfântă. Dar deţinătorii proprietăţilor Templierilor din Anglia, cei mai mulţi dintre ei feudali extrem de influenţi, refuzară să se supună ordinelor Parlamentului, susţinând că acesta nu avea putere de anulare asupra donaţiilor regale.

La douăzeci de ani după desfiinţarea Ordinului Templierilor, proprietăţile lor din Anglia încă mai erau subiect de dispută sau de luptă. În 1334, în timpul domniei lui Eduard al III-lea, Parlamentul adoptă un nou decret confirmând transferul către Ospitalieri a proprietăţilor defuncţilor cavaleri şi ordonă prefecţilor de comitate să acţioneze în consecinţă în numele regelui.

Între timp, membrii de rang inferior ai Ordinului Templierilor, care reuşiseră să scape de execuţie, au căzut în completă uitare, în pofida promisiunii oficiale că vor primi sprijin financiar, nici regele şi nici favorizaţii care primiră proprietăţi ale Templierilor nu au contribuit la asigurarea dotei de patru penny promisă în schimbul depoziţiei la judecată, iar mulţi dintre ei erau simpli soldaţi. Un istoric afirmă că, dacă aceşti călugări înduraseră foametea, mulţi dintre ei supravieţuind chiar şi 20 de ani după judecată, probabil că suferinţele lor nu fuseseră chiar atât de crunte. Vărsând lacrimi de crocodil, Eduard al III-lea, care îşi însuşise precum tatăl lui multe dintre proprietăţile Templierilor, îl muştruluieşte pe stareţul Ospitalierilor la Clerkenwall că nu are grijă de Templieri. Potrivit scrisorii lui Eduard către stareţ, călugării care fuseseră cândva mândri războinici „sunt pe cale să ajungă cerşetori la drumul mare”. Arhiepiscopul de Canterbury pasă, de asemenea, Ospitalierilor şi altor beneficiari sarcina de a asigura stipendii pentru călugării deproprietăriţi, scriind: „Această neomenie trezeşte mila noastră şi ne pătrunde în suflet cu o durere mişcătoare. Ne rugăm şi vă rugăm cu stăruinţă să fiţi buni şi în numele lui Dumnezeu şi prin mila Lui să le daţi cele trebuincioase traiului”. Lamentarea arhiepiscopului era plină de ipocrizie de vreme ce şi el fusese unul dintre înalţii prelaţi care se înfruptaseră din marile averi ale războinicilor şi ar fi putut să le asigure el însuşi stipendiile. Arhiepiscopul de York a fost acela care i-a luat sub aripa lui pe Templieri, găsindu-le adăpost în mănăstirile sale.

Templierii de rang înalt erau prea mândri sau practici ca să mai aştepte un act de caritate, care oricum a venit la câteva decenii după aceea, şi poate că nici măcar nu pentru toţi. Temându-se de persecuţii sau consecinţe încă şi mai grave, mulţi îmbrăcară haine civile şi se pierdură în mulţime.

Deşi fuseseră criticaţi pentru viaţa extravagantă înainte de abolirea Ordinului, acum gustul lor pentru risipă se manifesta şi mai pregnant ajungând până la punctul în care papa condamnă stilul lor de viaţă sibarit: mulţi renunţaseră la jurământul de celibat şi se căsătoriseră, lucru pentru care au fost din nou muştruluiţi de suveranul pontif. Într-un act trimis arhiepiscopului de Canterbury, papa declara că aceste mariaje sunt „concubinaje nelegiuite” şi le reaminti foştilor călugări că, deşi Ordinul fusese dizolvat şi liderul lor ars pe rug, ei trebuiau să respecte pe viaţă „jurământul de castitate veşnică” şi să-şi abandoneze soţiile.

Pentru a-i determina să respecte aceste jurăminte, papa le-a poruncit să-şi ducă traiul în mănăstiri.

În timpul şederii lor în Ţara Sfântă, Templierii au adoptat obiceiul musulman de a purta bărbi lungi, care aveau o semnificaţie atât practică, cât şi simbolică, astfel fiind deosebiţi credincioşii de eunucii care îi serveau pe curtenii sau pe înalţii funcţionari din toată lumea islamică. Când Templierii s-au reîntors în Europa după căderea Acrei, şi-au păstrat aceleaşi obiceiuri. După dizolvarea Ordinului, au fost stigmatizaţi în aşa măsură încât oricine purta barbă era în pericol de a fi linşat. Aşa cum menţionează Charles Addison, „atunci când fugarii s-au hotărât să renunţe la portul lor pentru că erau vânaţi ca fiarele sălbatice, se pare că era periculos pentru orice civil să poarte o barbă mai veche de câteva săptămâni”.

Ne putem da seama cu uşurinţă cât de periculos era să porţi barbă amintindu-ne că, atunci când valetul lui Eduard al II-lea a făcut jurământul solemn de a nu se bărbieri până nu va încheia pelerinajul la mormântul unui sfânt, înfăţişarea lui era un pericol atât de mare încât regele a trebuit să explice într-o scrisoare pe care valetul o purta asupră-i motivaţia înfăţişării sale hirsute şi dădea ordin ca nimeni să nu îl atace în timpul călătoriei sale.

Partea a III-a LEGENDA

Chiar şi după sute de ani de la tragicul sfârşit al Templierilor, întrebările cine şi ce i-a distrus pe aceştia rămân un mister pentru istorici. Niciunul dintre istoricii moderni nu crede că acuzările legate de idolatria unor demoni sunt adevărate şi se îndoiesc şi de cele legate de pederastie, fie că ele au fost practicate în scopuri recreaţionale sau că erau parte din ritualurile lor de iniţiere. Şi atunci de ce a fost ucis de Molay şi 54 dintre călugării săi? Care au fost motivele?

În cartea sa *Cavalerii Templieri şi mitul lor* (1990), Peter Partner insistă că lăcomia ar fi fost vioara a doua a orchestrei, exprimând o sinceră bănuială că Templierii jucau în aceeaşi ligă cu diavolul: „Lăcomia şi invidia poate că i-au influenţat pe acuzatori, dar în străfundul conştiinţei lor aceştia simţeau că luptă cu ei ca şi cu diavolul şi uneltirile lui”.

Încercarea de a citi gândurile unor oameni care au trăit în urmă cu un mileniu este totdeauna foarte înşelătoare, mai ales că avem de-a face cu minţi intoxicate de superstiţie, care acum ni se par caraghioase – ca să fim indulgenţi –, căci par a fi mai degrabă mânate de o ipocrizie fără margini. Să fi fost doar o coincidenţă faptul că regele francez era falit şi i s-a părut la îndemână să atace una dintre cele mai bogate organizaţii din regatul său cu acuzaţii care nouă ni se par putrede din punct de vedere moral şi suspecte din punct de vedere juridic? Filip a declanşat literalmente o vânătoare de vrăjitoare care l-a şi îmbogăţit în timpul judecăţii. Motivul lăcomiei pare să fie extrem de plauzibil dat fiind că şi un monarh ca Eduard al Angliei, care obişnuia să îi favorizeze pe Templieri datorită serviciilor aduse de aceştia în trecut, a găsit extrem de tentant să se înfrupte din această vastă resursă „naturală” vulnerabilă, gata de a fi prădată.

Partner mai scrie, de asemenea: „Ruina Templierilor a venit, probabil, din motivele cele mai fundamentale ale Evului Mediu,

furia regelui faţă de atitudinea arogantă şi nesupusă a unor vasali”.

Dacă doar nesupunerea a alimentat mânia regelui Filip şi nevoia de a avea supuşi disciplinaţi a determinat comportamentul acestuia, de ce nu şi-a întors privirea şi spre alţi vasali rebeli, mai precis spre latifundiarii laici care reprezentau mult mai multe „regate în regat” decât Templierii şi care îşi controlau feudele ca nişte principi autonomi? Soarta înfiorătoare a lui Eduard al II-lea demonstrează ceva extrem de evident: nu aceşti călugări, ci nobilii trebuiau suprimaţi pentru că ei chiar aveau oportunitatea de a comite regicid. Partner pare a fi nedrept când sugerează că, deşi nu erau decât zvonuri, acuzaţiile de erezie, fără foc nu iese fum, deci venerarea diavolului şi pederastia aveau un sâmbure de adevăr, în pofida aromelor prefabricate şi monotone legate de mărturiile de judecată: „Poate că atunci când s-au întors din Ţara Sfântă unde au fost privaţi de şansa martiriului în lupta cu păgânul, câţiva Templieri au luat-o pe căi destul de neortodoxe. Dar dovezile anchetelor din Franţa arată că, dacă existau călugări angajaţi în acest fel de practici, aceştia erau destul de puţini. Şi că, deşi era vorba de lucruri anormale, în niciun caz nu putea fi vorba de erezie”. Cu alte cuvinte, braţele lenevite care nu se mai dedicau războiului sfânt au căzut în tentaţia unor îndeletniciri diavoleşti. Niciun istoric modern nu mai crede o iotă din generoasa interpretare asupra veridicităţii acuzaţiilor aduse împotriva Templierilor. Unicul lor păcat – care, într-o lume plină de invidie şi de voracitate, din nefericire, se dovedea a fi şi cel mai cumplit – era prosperitatea financiară.

Potrivit legendei, Jacques de Molay i-ar fi blestemat de pe rug atât pe Filip, cât şi pe papă să îl însoţească la judecata divină într-un an de zile. La puţin timp după trecerea unui an de la execuţia sa, papa Clement moare de dizenterie, iar Filip moare şi el, tot după un an, din cauze necunoscute. Împlinirea blestemului lui Jacques de Molay a condus la superstiţia că Ordinul avusese într-adevăr puteri diavoleşti. O altă explicaţie nedovedită oferită de anumiţi istorici este aceea că Templierii supravieţuitori pogromului i-au otrăvit atât pe marele pontif, cât şi pe Filip. Legenda blestemului Marelui Maestru a fost înfloritâ de-a lungul secolelor care au urmat. Cronicarii susţin că de Molay a blestemat o dinastie întreagă de regi francezi. Henric al II-lea, unul dintre succesorii lui Filip, moare într-un duel în care

adversarul său i-a înfipt vârful lăncii prin ochiul drept pătrunzând în creier. Henric al IV-lea a fost ucis de un rebel protestant. Cea mai cunoscută „victimă” a legendarului blestem se pare că a fost Ludovic al XVI-lea. Una dintre legende spune că un descendent al Templierilor a urcat pe eşafod după ce regele a fost decapitat, şi-a scăldat mâinile în sângele acestuia şi ar fi strigat: „Jacques de Molay, ai fost răzbunat!”. Faptul că acest incident de la celebra execuţie a regelui care a fost asistată de o mare de mulţime nu a fost consemnat de niciun cronicar demn de încredere este mărturia vie că soarta Templierilor era o sursă de mituri chiar şi la patru veacuri de la nimicirea lor.

Dacă motivaţiile lui Filip erau în cea mai mare parte pecuniare, el nu a reuşit să îşi atingă scopul în totalitate. Un secol de viaţă paşnică a acestor călugări de lux îi domesticise pe temuţii războinici care se supuseră fără luptă aprozilor regelui apăruţi la porţile mănăstirilor lor cu căruţe cu coviltir ca să îşi încarce prada. Numai că reţeaua de iscoade a Templierilor îi înştiinţase din timp, iar cea mai mare parte din averea în bani şi aur a cavalerilor dispăru înainte ca lacheii lui Filip să o poată înhăţa.

Acest lucru este dovedit şi de faptul că multe dintre mănăstirile Ordinului au fost abandonate de către călugări. Când oamenii lui Filip au încercat să prade flota puternică a Templierilor în portul La Rochelle din sudul Franţei, ei nu au mai găsit nici urmă de nave, dispărute cu desăvârşire. Flota inferioară a Templierilor din sudul şi nordul Franţei, Flandra şi Portugalia a părăsit şi ea porturile, apărând doar în legende. O flotă atât de puternică volatilizată pur şi simplu în albastrul cerului este, fără îndoială, unul dintre marile mistere ale Evului Mediu. Tot astfel au dispărut din cetăţile Templierilor şi documentele sau registrele imperiului lor financiar. Mulţi istorici speculează faptul că averea Ordinului ar fi fost încărcată pe flota privată din portul La Rochelle spre o destinaţie necunoscută. În orice caz, banii sau registrele Templelor nu au fost găsite niciodată.

Este mai mult decât probabil că Filip nu a reuşit să confişte „comorile” Ordinului pentru că, la fel ca şi bogăţiile evreilor, tezaurul Templierilor pare a fi mai degrabă fantezie decât realitate.

Templierii au fugit în Nord. Scoţia era în război cu Anglia în timpul dizolvării Ordinului şi mulţi Templieri englezi sau francezi au căutat refugiu în Scoţia. Papa îl excomunicase pe regele scoţian, Robert Bruce, în 1306, cu un an înainte de a da decretul

papal care îi dizolvase pe Templieri. Deja damnat de suveranul pontif, Bruce a ignorat complet papalitatea astfel că trupe ale Templierilor au luptat alături de regele scoţian în 1314 în bătălia de la Bannockburn, care a garantat Scoţiei independenţa faţă de dominaţia Angliei timp de trei secole.

Cronicarii timpului menţionează că superioritatea pregătirii militare a Templierilor a decis soarta bătăliei în favoarea lui Bruce, de vreme ce regele scoţian avea doar 6.000 de războinici, iar englezii 20.000. Legenda spune că, în pofida superiorităţii numerice, forţele engleze au părăsit câmpul de luptă atunci când au apărut Templierii din spatele oştilor scoţiene. Înveşmântaţi în mantia albă pe care se afla simbolic crucea roşie, Cavalerii ofereau un tablou teribil, păreau stafiile unor cruciaţi morţi demult, care ofereau un miraculos ajutor scoţienilor depăşiţi numeric. Deşi trupele engleze păreau să aibă controlul asupra bătăliei, regele englez, la vederea acestor apariţii fantomatice, a fugit înspăimântat, iar oştile sale au urmat exemplul monarhului. Deşi Eduard mai suferise înfrângeri pe câmpul de luptă, pierderea bătăliei de la Bannockburn pare să fi adăugat ultima picătură în cupa de venin a aristocraţilor englezi care s-au văzut nevoiţi să îl asasineze.

Nu există referinţe clare, ci doar legende în privinţa faptului că Ordinul a continuat să prospere în Scoţia timp de alte patru sute de ani. Se spune că descendenţii Templierilor au luptat alături de Iacob al II-lea Catolicul în Scoţia şi în Irlanda împotriva ginerelui său protestant, William al III-lea. În Germania, după dizolvarea Ordinului, Templierii au renunţat la purtarea bărbii, au îmbrăcat hainele civile şi s-au amestecat cu mulţimea. Alţii i-au ameninţat pe prinţişorii mai slabi de înger şi au reuşit să termine procesele în favoarea lor fiind achitaţi de acuzaţii similare celor care în Franţa i-au dus pe fraţii lor la eşafod. În pofida nevinovăţiei dovedite în faţa curţilor de judecată, Ordinul a fost abolit şi în Germania, iar unii dintre Templieri au intrat în rândurile Ospitalierilor sau ale cavalerilor Teutoni. În Spania, Templierii au intrat în diverse ordine monastice. În Portugalia, au schimbat pur şi simplu titulatura Ordinului cu una nouă: Cavalerii lui Hristos. Vasco da Gama a fost unul dintre cei din urmă Templieri, iar protectorul său, prinţul Henric supranumit Navigatorul, fratele regelui, a fost numit Mare Maestru al Ordinului.

Navele lui Cristofor Columb au navigat sub steagul Templierilor, crucea roşie pe fond alb, iar descoperitorul Americii

s-a căsătorit cu fiica unui fost Templier portughez. Columb însuşi se pare că a fost un membru secret al grupului proscris, de vreme ce îşi semna numele caligrafiind un triunghi, semn folosit ca simbol pe sigiliile Templierilor. Cu toate că fuseseră desfiinţaţi, Templierii au supravieţuit timp de secole de-a rândul ca personaje de legendă generând atâtea teorii conspiraţioniste. Fervoarea creativă cu care oamenii credeau într-o existenţă perpetuă a Templierilor seamănă astăzi tot mai mult cu poveştile despre conspiraţiile guvernamentale americane care se lăfăie pe dovezi năucitoare legate de existenţa unor extratereştri care vizitează zonele deşertice din sud-vestul SUA.

În cele din urmă, pesimismul şi cinismul care au dus la eşecul cruciadelor şi-au atins apogeul într-un concept filosofic: nihilismul. Subiect al diverselor puncte de vedere culturale sau istorice, Templierii nu puteau decât să supravieţuiască trecutului lor şi să genereze mituri, legende şi elegii, basme despre eroi cu puteri exagerate sau chiar neghiobii rizibile. Înainte de a examina şi alte poveşti, este important să recunoaştem o serioasă consecinţă a sfârşitului Cavalerilor Templieri. Având o legătură tangenţială, dar de netăgăduit, sfârşitul Templierilor a reprezentat începutul Reformării Bisericii. Eşecul dramatic al „bunei credinţe" catolice îndreptate împotriva păgânilor din Orient a dus la o criză materializată prin îndoială sau lipsa credibilităţii care, deşi nu le-au creat, au fost un bun sprijin ideilor lui Luther. El spunea că mântuirea trebuia dobândită doar prin credinţă şi nu prin puterea săbiei, oricât de bine intenţionat ar fi ea mânuită. Un cronicar susţine că Luther ar fi afişat cele 95 de teze în uşa bisericii din Wittenberg cu vârful unei lănci abandonate de un cruciat.

Opiniile legate de vinovăţia Templierilor oscilează până în zilele noastre, reflectând mai degrabă un „zeitgeist"[1] decât fapte dovedite. În timp ce contemporanii Templierilor, care nu se aflau sub controlul papalităţii sau al regelui Filip (Dante, Boccaccio, istoricul Villani şi teologul Sant'Antonino), credeau că ei erau doar victime ale lăcomiei monarhului şi timidităţii papei, la un secol după aceea, istoricii de la Vatican consemnează că acţiunile lui Clement au fost îndreptate doar împotriva „blasfemiilor primejdioase" ale Templierilor. Latinii susţin din motive bine întemeiate deciziile predecesorului lor şi nu exista nicio constrângere din partea vreunui principe local care să îi

[1] Termen din limba germană, care înseamnă „spiritul vremii". *(n.t.).*

împingă să tragă această concluzie. După alţi o sută de ani, în plin avânt hiperraţional al Reformării Bisericii, ucenicii de la Vatican nu s-au mai simţit datori să mai sprijine punctul de vedere al unui papă mort de 200 de ani şi au început să îşi exprime îndoiala asupra dreptăţii prigoanei Templierilor. Călugărul dominican Chacon, din secolul al XVI-lea, s-a făcut ecoul lui Boccaccio şi Dante, declarând nevinovăţia Templierilor care căzuseră victime preocupărilor eminamente financiare şi deloc spirituale ale lui Filip.

Sute de ani mai târziu, scriitorii englezi abordară şi ei chestiunea tot din punct de vedere raţional, dar găsindu-i pe Templieri vinovaţi, nu de prostii sentimentale medievale legate de idoli sau ritualuri erotice, ci de pierderea credinţei şi a ţelului lor. Templierii nu mai erau credincioşi şi nu mai duceau o viaţă religioasă, pentru că stilul lor de viaţă era cât se poate de civil şi chiar hedonist, păstrând straiele călugăreşti. Ei au fost pe drept cuvânt dizolvaţi de către rege din pricina lipsei de credinţă şi ascetism, nu pentru crimele sau ororile făcute împotriva naturii umane: „Din pricină că nu mai aveau credinţă, ci trăiau în îndestulare, fură nimiciţi şi umiliţi prin porunca regelui”, scrie istoricul englez Thomas Wright în 1859. Această interpretare victoriană a evenimentelor a fost atribuită mai târziu şi acţiunilor lui Henric al VIII-lea care „nimici şi umili” bogatele mănăstiri din regatul său, dar în realitate tot lăcomia şi nu repulsia l-a motivat pe Henric să acţioneze împotriva stilului de viaţă monastică de lux, într-o asemănare izbitoare cu Filip.

Superstiţia coexista cu raţionalismul în timpul Reformei şi unul dintre cele mai influente texte despre vrăjitorie din secolul al XVI-lea, *De Occulta Philosophia*, scris de umanistul german Henric Cornelius Agrippa von Nettesheim, conţinea ceea ce pare a fi o achitare de blasfemie a Templierilor, numai că în schimb ei sunt acuzaţi de vrăjitorie, o altă pecete distrugătoare care face obiectul cărţii *Malleus Maleficarum* scrisă la începutul veacului al XVI-lea.

Agrippa compară practicile diavoleşti ale romanilor eretici cu ritualurile Templierilor. În 1531, Agrippa scrie: „Este bine ştiut că demonii pot fi atraşi prin acte profane, care sunt acele dezgustătoare orori. Psellos povesteşte cum vrăjitorii gnostici foloseau aceste ritualuri asemănătoare celor pe care le făcea Priap în veneraţia sa faţă de un idol numit Panor, în faţa căruia oamenii se închinau dezvelindu-şi goliciunile”. În acest

exhibiţionism liturgic Agrippa aminti de un alt grup persecutat pentru acte abominabile, şi repetă acuzaţia cu precauţie: „Ei [adoratorii priapici] nu erau prea mult diferiţi de Templieri, dacă ceea ce am citit este adevărul curat şi nu legendă despre ereziile lor; lucruri asemănătoare le ştim din îndeletnicirile vrăjitoarelor nebune şi senile care intră în păcate de acest soi”.

Cu toate că afirmase cu precauţie că păcatele Templierilor nu erau altceva decât erezii, Agrippa îi condamna punându-i în aceeaşi categorie cu vrăjitoarele. Cartea lui Agrippa, *De Occulta Philosophia*, a fost cel mai citit text despre vrăjitorie în timpul Renaşterii şi a dat o altă semnificaţie mitului Templierilor. La două secole după ce ei au părăsit scena lumii, cavalerii reapăreau în acest „best seller” acuzaţi de noi practici care la vremea respectivă dominau minţile superstiţioase – vrăjitoria.

În vreme ce Agrippa a disecat pe îndelete acuzaţiile împotriva Templierilor şi le făcu mai picante, mistificându-le sau făcându-le şi mai ambigue, o altă operă păstrată la Universitatea din Paris, *Les Grandes Chroniques de Paris*, regurgita 200 de ani de calomnie spunând că ritualurile de iniţiere ale Templierilor erau orgii mascate de liturghii. Istoricul modern Peter Partner tratează cu multă îndoială aceste „scrieri de cărturari” şi afirmă că în Renaştere cronicile învăţaţilor despre activităţile vrăjitoreşti erau prin ele însele pornografii. În secolul al XX-lea, regizorul Cecil B. de Mille demonstrează o ipocrită „scăpare” condamnând promiscuitatea Templierilor, dar criticii i-au tăiat aripile: condamnarea promiscuităţii nu se face oferind în film detalii indecente senzaţionale.

Textul lui Agrippa a dat tonul unei mode care i-a transformat pe Templieri din idoli în proscrişi în minţile mulţimii. La mijlocul secolului al XVI-lea, istoricul francez Guillaume Paradin publica a sa *Cronică de Savoy*, în care sprijinea insinuările lui Agrippa, dând şi multe alte detalii pentru a-şi „dovedi” teoriile. Cronica lui Paradin este demnă de luat în seamă datorită noilor acuzaţii pe care le aruncă asupra unui Ordin care nici măcar nu mai avea oportunitatea de a se apăra şi datorită unor detalii care chiar şi pe acuzatorii iniţiali ai Templierilor i-ar fi stânjenit destul ca să nu le expună în faţa curţii de judecată sau în spatele unor uşi închise.

Paradin ignoră cu desăvârşire cronicile contemporane procesului şi transferă ritualurile Templierilor de la prozaicele limite ale mănăstirilor la ceva mult mai ocult – cavernele. Mai

implică, de asemenea, şi femeile în aceste ecuaţii ca participante active la ritualuri. Dintre toate presupusele crime comise de Templieri, păcatul trupesc heterosexual nu fusese niciodată menţionat până la Paradin care iată, se decise să publice broderia bogată a teoriei sale. Pruncuciderea era o altă adăugire a lui Paradin la lunga listă de orori ale cavalerilor. Novicii care voiau să facă parte din Ordin erau duşi într-o peşteră unde li se poruncea să se închine în faţa imaginii unui idol (care nu este identificat nici în pisică şi nici în capul lui Mahomed) acoperit în piele umană şi ale cărui trăsături cele mai proeminente erau doi cărbuni încinşi înfipţi în locul ochilor. Pielea de om era o nouă abordare care-i acuza indirect pe cabaliştii Templieri şi de canibalism. După ce comiteau obişnuitele crime lepădându-se de Hristos, scuipând pe crucifix şi alte asemenea blasfemii, călugării stingeau luminile din peşteră. Atunci femei necunoscute împreună cu deja notoriii călugări homosexuali se dedau plăcerilor carnale orgiastice.

Acuzaţiile de orgie nu se bazau pe nicio relatare istorică, dar vindeau cronicile ca pâinea caldă. Paradin rafinează acuzaţia de canibalism şi susţine că cenuşa Templierilor morţi era amestecată în băuturi care serveau drept vin sacru în timpul slujbelor cavalerilor. Orgiile implicau şi copii pe care Templierii îi violau şi îi pasau de la unul la altul până când copiii îşi dădeau ultima suflare. Infanticidul era suprema bilă neagră a Europei premoderne, iar acuzaţia mai fusese deseori aruncată asupra altei minorităţi considerate malefice, evreimea, care, potrivit unui zvon foarte răspândit, foloseau copii creştini ca sursă de sânge pentru ritualurile lor secrete. Templierii dădeau o altă utilizare pruncilor morţi.

După ce îi ardeau la frigare pe copii, din leşul lor storceau un soi de ulei cu care ungeau chipul idolului. Pe lângă orgiile heterosexuale, Paradin nu uită să adauge şi sodomia în relatările sale.

Citând din *Crandes Chroniques de France* publicată cu două decenii înaintea cărţii sale, Paradin menţionează actele de trădare pe un ton inflamator, care, dacă ar fi fost adevărate, ar fi fost cu siguranţă aduse în discuţie la judecata Templierilor, în urmă cu 250 de ani. Deşi fuseseră incontestabili eroi ai cauzei creştine din Ţara Sfântă, Paradin susţine că Templierii îl trădaseră pe Ludovic în favoarea sarazinilor, care l-au capturat pe regele francez cu sprijinul călugărilor. Ludovic fusese prizonier

al sarazinilor, dar, până la Paradin, niciun cronicar, nici măcar cruzii inchizitori ai papei de la Curtea lui Filip cel Frumos nu se gândiseră la o asemenea acuzaţie absurdă. Învinuirile lui Paradin de infanticid şi orgii heterosexuale erau noi în cronicile europene, dar nu îşi aveau originile în scrierile lui. El doar le făcuse faimoase sau infame în Occident. Paradin plasează basmele despre orgii heterosexuale şi prunci în caverne, inspirându-se din cronica unui teolog bizantin şi om de stat al secolului al XI-lea, Psellos, anticipând existenţa Templierilor, căci, în fapt, cronicarul descria practicile unui grup de eretici denumiţi *bogomili*[1].

Renascentist influenţat de lecturile clasice ale Romei şi Greciei (de când Constantinopole căzuse şi toţi savanţii fugiseră din capitala asediată în Vest), Paradin compara ritualurile Templierilor cu banchetele orgiastice ale Romei Antice. El mai susţinea că alcoolismul era endemic printre membrii Ordinului folosindu-se de expresia „a bea ca un Templier”, contrazicând temperamentul sobru al cavalerilor, o analogie care nu se regăsea în procesul iniţial în care ar fi fost folosită, fără îndoială, ca acuzaţie dacă ar fi fost un sâmbure de adevăr în ea. Un istoric contemporan cu Paradin îl obrăzniceşte pe „cronicar”. Sărind în apărarea evreilor, lucru rar, dacă nu chiar unic în acele vremuri, avocatul şi filosoful politic francez Jean Bodin compara persecuţiile împotriva acestei naţii cu cele împotriva Templierilor. În cartea sa, *Six Livres de la Republique* (1576), deşi se afla sub protecţia fratelui monarhului francez în castelul căruia slujea drept consilier, Bodin menţionează sarcastic faptul că regii aveau prostul obicei „de a se umple de bogăţiile şi sângele altor oameni”.

Deşi era pe statele de plată ale fratelui regelui, ducele de Alençon, Bodin avu curajul să îi acuze strămoşul, pe Filip al IV-lea, de persecutarea şi executarea Templierilor pe baza „unor învinuiri care fuseseră măsluite doar ca să ofere scuza confiscării feudelor şi bogăţiilor acestora”. Dar aceasta nu era o ştire nouă. Boccaccio şi prietenii săi poeţi mai făcuseră astfel de acuzaţii la adresa Bisericii cu câteva secole în urmă, dar Bodin părea să fie primul care plasa exterminarea Templierilor într-un context mult mai larg decât vânătoarea de vrăjitoare, iar subiectul său principal era persecutarea evreilor.

[1] Sectă religioasă de sorginte gnostică, apărută în secolul al X-lea, în Bulgaria, ale cărei doctrine s-au răspândit și în Occident, influențînd apariția ereziilor catare în Italia și în sudul Franței. *(n.t.)*.

Bodin îşi sprijină argumentele spunând că umaniştii germani dovediseră nevinovăţia Templierilor. Faptul că Bodin se baza pe situaţia din Germania avea o bătaie mai lungă – opresiunea caselor regale. A fost un act de mare curaj din partea unui om de cultură să dea glas unei opinii academice independente în contextul unei Europe renascentiste.

Dar Bodin era un om ajuns la vârsta senectuţii şi, în ciuda influenţelor noi ce veneau din Constantinopole, el credea cu sinceritate în vrăjitorie. Dar, pur şi simplu, nu credea că Templierii o practicau. Faţă de cartea *De Occulta Philosophia* nu avea decât dispreţ, iar pe autorul său îl considera „un maestru vrăjitor”.

Cu timpul, reabilitarea Templierilor îşi făcea timid loc, câteodată izvorând din locuri neaşteptate. La o jumătate de secol după ce Bodin îi exonera de orice vină pe Templieri, un preot iezuit din Flandra, M. Del Rio, ajunse la aceeaşi concluzie ca şi Bodin. Opiniile lui Del Rio erau absolut şocante, căci Bodin era un curtean francez şi un renascentist, în vreme ce Del Rio era autorul tratatului *Disquisitionum Magicarum Libri Sex* (1679), care era un manual de referinţă extrem de răspândit folosit de vânătorii de vrăjitoare pentru a depista pe practicanţii de magie neagră. Omul care scrisese un manual de depistare a vrăjitoriilor examinase probele din procesul Templierilor şi concluziona că aceştia erau absolut nevinovaţi!

Evoluţia părerilor faţă de Templieri nu se termina doar cu exonerarea lor de orice vină. Spre sfârşitul Renaşterii şi începutul erei moderne, călugării se simţeau foarte ataşaţi emoţional de romanticul sfârşit al Templierilor. Cum praful de puşcă încheie agresiv era feudală, făcând din război o afacere şi mai periculoasă, exista o oarecare nostalgie faţă de timpuri mai puţin sângeroase când pe câmpurile de luptă erau lănci care străpungeau romantica inimă a cruciaţilor, nu ghiulele de 4 kilograme care te lasă fără picioare. La sfârşitul Renaşterii, în secolul al XVI-lea, cruciaţii din Ţara Sfântă deveniseră eroii din creaţiile literare ale unor genii precum Ludovico Ariosto, Torquato Tasso şi Edmund Spenser.

Chiar şi adversarii vehementi ai papei de la curtea lui Iacob I al Angliei deveniseră apărătorii Templierilor. Sir George Buc, un maestru al petrecerilor şi mare învăţat la Curtea regelui Iacob, în tratatul său *The Third Universitie Of England* (1631), lăuda curajul şi smerenia călugărilor războinici care purtau „războiul

nostru contra păgânătăţii apărând Mormântul Sacru al Domnului şi binecuvântatului Mântuitor Iisus Hristos de profanatorii turci, sarazini sau alţi barbari şi cruzi ticăloşi". Buc amplifică părerea lui Bodin expusă cu jumătate de secol înaintea sa, că Filip îi condamnase pe Templieri pentru bogăţia lor şi nu din credinţă şi îl acuză pe papa Clement că fusese o marionetă de lemn la uneltirea abolirii Ordinului.

Buc face o analiză semiotică a sigiliului Templierilor care fusese folosit ca dovadă a homosexualităţii. Sigiliul înfăţişa doi cavaleri care călăreau pe acelaşi cal. Pecetea trebuia să simbolizeze sărăcia Ordinului care nu îşi permitea un cal pentru fiecare cavaler. Această dispunere în şa luase o sinistră turnură cu savoare homoerotică folosită în acuzaţiile legate de practicile din ritualurile de iniţiere. Dar lui Buc pecetea i se părea un semn glorios de cavalerism patinat de trecerea timpului, pentru „modernul" secol al XVII-lea. Sigiliul, scria Buc, „era o emblemă a dragostei şi milei, o adevărată hieroglifă a bunătăţii religioase şi nobleţei camaraderiei soldăţeşti", lucru care îi inducea lui Buc nostalgia „nobilei cavalerii de demult". Curţile catolice ascunse sau cele nu chiar atât de secretoase ale Angliei din vremea Restaurării[1] îi ridicară pe Templieri la rangul de adevăraţi eroi.

Elias Ashmole, unul dintre fondatorii Societăţii Regale din Londra, îi ridica în slăvi pe Templieri în tratatul său din 1672 Instituţiile, Legile şi Ceremoniile Nobilului Ordin al Jartierei[2], din acelaşi motiv pentru care Buc o făcea cu o jumătate de secol înaintea sa, apărarea Ţării Sfinte, o regiune care pentru occidentali devenise un fel de himeră fantastică şi nu o bucată foarte palpabilă de pământ. „Templierii şi Ospitalierii", scria Ashmole, erau „principalele columne care sprijiniseră pentru atâta vreme Regatul Ierusalimului. De aceea luptele lor cu păgânii şi sacrificiul vieţilor lor pentru iubirea lui Dumnezeu şi apărarea Ţării Sfinte trebuie să fie veşnic în amintirea noastră". Protestant ardent printre curtenii ambigui de pe lângă regele Stuart, Ashmole îl învinuia pe papă de căderea Templierilor în dizgraţie. Ei pierduseră când au jurat loialitate papei, şi nu Patriarhului din Ierusalim, iar papa îi răsplătise cu înaltă trădare. Singura vină de care se făceau vinovaţi Templierii era masiva lor

[1] Restaurarea dinastiei Stuarților în regat în anul 1660. (n.t.).

[2] Ordinul Jartierei – înaltă decorație engleză. Ordinul este dedicat Sf. George, bărbații îl poartă la genunchiul drept prins pe o panglică albastră, iar femeile (începând din 1987) la brațul drept. (n.t.).

bogăţie, iar Ashmole îi denumea „nobili cavaleri, care aveau faima de bogătaşi în Vest şi renumele deloc mai neînsemnat de bravi războinici în Est... Aceasta a prilejuit multor oameni cu greutate să le judece bogăţia ca fiind cea mai oribilă dintre crime”.

PRIMA VÂNĂTOARE DE VRĂJITOARE: Regele falit al Franţei, Filip al IV-lea, şi-a rezolvat problemele financiare acuzându-i pe nedrept pe templieri de erezie, vrăjitorie şi activităţi homosexuale. Ordinul a fost dizolvat de către rege în 1314, iar ultimul său mare maestru, Jacques de Molay, a fost ars pe rug după ce a refuzat oferta papei de a mărturisi crimele pe care nu le comisese, ca să se salveze de la arderea pe rug.

Reputaţia Templierilor era ca vinul bun, se făcea din ce în ce mai bună odată cu trecerea timpului, Templierii fiind comparaţi cu războinicii cei mai valoroşi ai trecutului. La începutul secolului al XVIII-lea, Templierii erau menţionaţi în albumul iezuitului Filippo Buonanni, *Ordinum Equestrium et Miliarium Catalogus Imaginibus Expositus* (1711). Un prototip al „cărţii de pe măsuţa de cafea”, *Ordinum Equestrium* includea ilustraţii abundente care îi înfăţişau pe Templieri purtând nu simbolul celebru al crucii roşii de pe mantia albă, ci armurile soldaţilor romani.

Asemenea curţii catolice a Angliei din vremea Restauraţiei, care s-a folosit de imaginea Templierilor în scopuri politice, Curtea franceză aflată sub influenţa cardinalului Richelieu în prima jumătate a secolului al XVII-lea găsea absolut necesar să-i condamne pe Templieri şi să sprijine poziţia lui Filip pentru a întări galicanismul, care menţinea supremaţia regelui asupra Bisericii franceze. Propagandiştii lui Richelieu erau bibliotecarii Curţii regale, Jacques şi Pierre Dupuy, care au publicat o serie de tratate sub numele de *Traitez Concernant l'Histoire de France, Scavoir la Condemnation des Templiers* (1700). Richelieu şi publiciştii lui îl susţineau pe Filip ca fiind primul dintr-o lungă dinastie de monarhi care a definit şi a apărat drepturile coroanei regale franceze în faţa autorităţii papale.

Primul tratat, publicat în 1654, era remarcabil deoarece conţinea mărturiile din procesele originale ale Templierilor ţinute cu trei secole în urmă. Pierre Dupuy insistă că regele a acţionat împotriva Templierilor numai din motive religioase şi nega acuzaţiile de lăcomie. Autorul cită abundent din criticul virulent al Templierilor, Guillaume de Tyr, ignorând sursele imparţiale. Versiunea lui Dupuy minimalizează tentativa iniţială a papei Clement de a rezista lui Filip. De asemenea, lasă în umbră lăcomia regelui pretinzând că papa îi dăduse binecuvântarea în a confisca domeniile Templierilor, chiar dacă documentele acelor vremuri arată limpede cum papa lupta să reintre în posesia

averilor Templierilor pe care le înhăţaseră monarhul şi o mare parte din nobilime, în ciuda ordinelor pontifului.

Opiniile lui Dupuy sunt evident marcate de interesele patronilor săi regali şi ecleziastici, dar tratatul este de nepreţuit pentru istorici, pentru că, în ciuda prejudecăţilor galicane, este primul care descrie procesul Templierilor în detaliu, apărarea lor şi mărturiile despre tortura suferită în temniţele lui Filip. Argumentele fraţilor Dupuy păreau atât de inatacabile, încât timp de o jumătate de secol de la publicarea lor nimeni nu a cutezat să le contrazică.

În relatările sale despre Captivitatea Babiloniană, Etienne Baluze, un istoric respectabil cu păreri mult mai independente, îi găseşte şi el vinovaţi pe Templieri, dar îl absolvă pe Filip de a fi avut un rol activ în persecuţia şi exterminarea lor. Biograful pontifilor de la Avignon, în tratatul său din 1693 *Vitae Paparum Avenionensium*, publica edictele papale promulgate de Clement împotriva Templierilor care, insista Baluze, ofereau dovezi ale vinovăţiei călugărilor conducând la inevitabila abolire a Ordinului care, potrivit însemnărilor fraţilor Dupuy, se scufundase în depravare chiar cu un secol înainte ca monarhul francez să cureţe toată acea murdărie.

Ironic, reputaţia mistică a Templierilor a înflorit în secolul al XVIII-lea în pofida renumelor acestui veac de Eră a Raţiunii şi Iluministă. Nostalgia inspirată de războinicii galanţi, dar damnaţi copleşea bunul-simţ al iluminiştilor. Templierii erau de-acum şi beneficiarii unui revizionism istoric care îi făcu pe toţi cronicarii Bisericii suspecţi şi ţinta atacurilor unor figuri importante ale secolului precum Voltaire şi Gibbon. Fascinaţia pe care o simţea clasa de mijloc faţă de cavalerism şi aspiraţiile burghezilor de a urca pe scara socială adoptând o astfel de atitudine a creat o putere de seducţie post-mortem a cavalerilor Templieri, generând apariţia multor cărţi bine vândute care conţineau ilustraţii demne de manuscrisele cu anluminuri din Evul Mediu. Cele opt volume ale *Istoriei Ordinelor Monastice Militare Religioase* (1714 – 1719) scrise de călugărul anglo-francez Pierre Helyot îi evidenţia pe Templieri prin laude excesive care nu aveau nimic de-a face cu revizionismul antipapal şi aveau foarte multe în comun cu nostalgia unei „Ere de Aur” care nu existase niciodată decât în cărţile asemănătoare celei lui Helyot. În 1721, a fost publicată o istorie a călugărilor războinici în patru volume,

în care erau menţionate nu mai puţin de cinci alte lucrări contemporane cu acelaşi subiect!

Nu numai că fascinaţia faţă de ordinul dispărut s-a trezit iar la viaţă în secolul al XVIII-lea, însă tot atunci au apărut şi straniile sale reîncarnări ce supravieţuiesc până astazi sub forma Francmasoneriei. Data neoficială a formării Francmasoneriei este considerată a fi anul 1736, adică anul în care un cavaler scoţian, susţinător al unui aspirant catolic la tronul Angliei, Bonnie Prince Charlie[1], a ţinut un discurs în Franţa, unde se refugiase ca să scape de prigonitorii săi englezi.

Scoţianul *chevalier* numit Ramsay avea origini umile, dar avea protectori puternici, printre care şi pe cardinalul Fenelon, prim-ministrul lui Ludovic al XV-lea, al cărui secretar şi moştenitor literar fusese. În pofida originii sale umile, Ramsay a fost recompensat prin ridicarea la rangul de cavaler al Ordinului Sf. Lazăr, un succesor al defunctelor ordine militar-religioase cruciate. Ramsay se adresă unei loji de nobili francezi care se numeau francmasoni şi pretindeau a fi urmaşii unei bresle medievale a pietrarilor. Fiind un tânăr ambiţios care dorea să urce pe scara socială, sperând să îi transforme pe aceşti nobili francezi în versiunea laică a iezuiţilor care să aibă lider pe regele Franţei, şi nu pe papă, Ramsay se decise să mistifice rădăcinile masonilor urcându-i pe scara socială de la o simplă breaslă de meşteri pietrari, găsindu-le legături ancestrale cu războinicii călugări ai erei cruciadelor. Ramsay credea că un pedigriu atât de glorios, îi va atrage pe aristocraţii francezi. Deşi cavalerul nu a reuşit să convingă că această breaslă avea ca strămoşi cavaleri cruciaţi, el a câştigat totuşi de partea lui o serie de membri aristocraţi.

Templierii mai erau încă oile negre ale istoriei Franţei în mintea monarhiştilor şi apărătorilor lui Filip cel Frumos, precum Ramsay, astfel că, în discursul său, scoţianul pretindea că Ospitalierii ar fi fost „antecedentele” istorice ale masonilor. Singura problemă pe care o avea mitologizarea creativă a lui Ramsay era faptul că pedigriul, adică Ospitalierii, erau chiar foarte vii şi operaţionali sub o „autentică reincarnare” şi purtau numele de Cavalerii de la Malta, avându-şi baza geografică în mijlocul Mediteranei. Aşa că, oricât de antipatici i-ar fi fost filofrancezului Ramsay Templierii,

[1] Carol Eduard Stuart, nepot al lui Iacob al II-lea al Angliei. Ramsay era profesorul fiilor prințului Carol Stuart și membru al societății Regale. (n.t.).

de vreme ce toţi fuseseră exterminaţi, nu se mai aflau în poziţia de a putea nega degenerarea în breasla pietrarilor, astfel că foarte curând lojile masonilor din toată Europa s-au grăbit să pretindă că Ordinul căzut în dizgraţie era strămoşul lor spiritual autentic, având în vremuri apuse Templul lui Solomon din Ierusalim ca sanctuar, astfel că acest templu deveni simbolul noului ordin al masonilor.

Ritualurile de iniţiere cu simbolurile lor misterioase le atrăseseră Templierilor unele din cele mai grave acuzaţii. Acum, Ramsay justifica aceste simboluri ca pe un mod al călugărilor medievali de a-i identifica pe Sarazinii infiltraţi în ordin cu scopul de a comite asasinate. Cunoaşterea simbolurilor secrete îi deosebea pe adevăraţii credincioşi de *Hashshashini*. Punând în practică acest precedent istoric, care va crea un nou set de probleme şi acuzaţii, masonii au adoptat şi ei simboluri secrete pentru a-şi delimita identitatea de bădăranii neluminaţi care încercau să distrugă breasla lor aristocratică.

În timp ce monarhistul Ramsay ţinea de imaginea Templierilor, un autor francez neidentificat de la mijlocul secolului al XVIII-lea publica un tratat în Germania, *De la Maçonnerie parmi les Chretiens*, care furniza o pseudo-legătură istorică a masonilor cu Templierii. Tratatul îl cita pe abatele italian din secolul al XII-lea, prieten al regelui Richard Inimă de Leu, Gioachino da Fiore (din Calabria) care susţinea că Templierii erau descendenţii înţelepţilor esenieni[1], un ordin de călugări asceţi ai secolului I d.Hr., ale căror manuscrise de la Marea Moartă sunt poate, alături de mormântul lui Tutankhamon, cea mai importantă descoperire a secolului al XX-lea.

Tradiţiile esenienilor, care, susţine autorul tratatului, aveau puteri magice sau supranaturale, fuseseră transmise custozilor Sfântului Mormânt din Ierusalim, care, la rândul lor, le încredinţaseră Templierilor. Potrivit autorului acestui tratat, adevărata bogăţie a Templierilor în variantă revizionist-masonică consta în învăţăminte vechi de secole despre puteri secrete, nicidecum moştenirea averilor palpabile imobiliare. În această relatare se spunea că Jacques de Molay, în noaptea dinaintea

[1] Autorii manuscriselor de la Qumran (Marea Moartă) au fost esenienii sau esenii, o comunitate religioasă evreiască ce a locuit vreme de câteva secole în zona Mării Moarte. Se presupune că ei au apucat să-și ascundă manuscrisele cu puțin înainte ca împăratul Vespasian să distrugă comunitatea în anul 67 d.Hr. (n.t.).

arderii sale pe rug, l-a trimis pe nepotul său, contele de Beaujeu, la mausoleul în care erau îngropaţi toţi Marii Maeştri ai ordinului. Misiunea contelui era de a sustrage giulgiul pregătit pentru Molay, de care acesta ar fi avut nevoie după executarea sa. Însă giulgiul acesta era unul special, în ale cărui falduri încăpătoare erau ascunse tainele ordinului: coroana ultimului rege al Ierusalimului, un sfeşnic din Templul hierosolimitan care fusese furat atunci când împăratul Titus devastase oraşul şi patru statuete de aur ale evanghelişti lor care fuseseră salvate din Biserica Sfântului Mormânt, înainte ca oraşul să cadă în mâinile sarazinilor. Tratatul îl cita pe Molay care mai informa pe nobila sa rudă că în cei doi pilaştri de piatră din Mausoleul Marilor Maeştri de lângă intrarea corului se afla fabuloasa comoară a Templierilor.

Ca toate celelalte legende despre bogăţiile Ordinului care cauzaseră atâtea suferinţe membrilor săi, acest tratat nu menţionează ce s-a întâmplat cu giulgiul lui de Molay şi cu strălucitoarele sale comori şi nici de ce „palpabilii” masoni, de îndată ce au aflat de coloanele înţesate de nestemate, nu le-au folosit pentru a se îmbogăţi.

Cam în acelaşi timp cu publicarea tratatului francez, un alt izvoditor, un autointitulat nobil scoţian, care îşi luase numele de George Frederick Johnson, pretindea că „înţelepciunea” secretă a ordinului – „înţelepciunea” fiind aici mai degrabă un eufemism cu pretenţii spirituale pentru cunoaşterea locurilor unde se aflau bogăţiile templierilor –, fusese transmisă de Jacques de Molay Templierilor supravieţuitori, care se refugiaseră în Scoţia cu toate aceste informaţii şi creară un nou ordin, Cavalerii Marelui Leu al înaltului Ordin al Lorzilor Templului. Johnson se „unse” el însuşi ca paroh general al noului ordin şi pretinse că avea informaţii de primă mână despre „înţelepciunea” profitabilă transmise de Jacques de Molay.

Aristocratul-surogat Johnson rezumă una dintre ambiţiile francmasonilor, care era aceea de a urca pe anevoioasa scară socială de la o poziţie joasă la cea de nobil, într-o epocă în care clasa socială avea aceeaşi importanţă ca şi culoarea pielii înainte de Mişcarea pentru Drepturile Civile.

Peter Partner înţelesese foarte bine despre ce era vorba când a scris: „Invenţia legendelor despre Templieri a fost folosită drept unealtă pentru a crea titluri nobiliare la scară mare”. Asta părea a fi adevărata avere a Templierilor – înnobilarea imediată! Ca

paroh general al Ordinului Templier al Lorzilor Scoţieni, Johnson a făcut cavaleri sute de membri ai organizaţiei sale care au fost integraţi într-o anumită ierarhie şi care confereau ordinului un stil şi un statut. Cavalerilor de rang inferior li se cerea să arate deferenţă celor din rangurile superioare, prin ritualuri elaborate şi secrete, lucru care a fascinat pur şi simplu societatea evident bazată pe ierarhie din acea epocă. Un preot german numit Samuel Rosa, în timpul Războiului de Şapte Ani, organiză 72 de „pifani" neo-Templieri care să se afle sub comanda a nouă „Cavaleri ai lui Dumnezeu". Atât Rosa, cât şi Johnson nu erau doar buni recrutori, dar şi excelenţi şarlatani, percepând sume exorbitante pentru admiterea în Ordin, pentru titluri şi ospeţe. Şi cum afacerea lor se baza pe un mit, Rosa şi Johnson nu s-au ruşinat să mai croşeteze legendele originale, ca să-şi promoveze mai bine „antrepriza". Johnson se lăuda că membrii ordinului său îl asasinaseră pe amiralul britanic Byng, care era comandant al flotei mediteraneene a Angliei doar cu numele, pretinzând că el era adevăratul comandant.

Implicarea mitului Templierilor în francmasonerie a avut un efect extrem de malign asupra organizaţiei, contribuind la reputaţia negativă şi controversată care a afectat gruparea la începutul secolului al XIX-lea, generând suspiciuni paranoide similare celor legate de comunism la începutul secolului al XX-lea.

Ritualurile masonice menţionau „trei abominabili" care erau răspunzători de moartea ultimului Mare Maestru, Jacques de Molay. Aceştia erau regele Filip al IV-lea, Clement al V-lea şi un misterios Templier renegat Noffodei, ultimul aducând acuzaţii la judecarea membrilor Ordinului în Franţa, susţinea Johnson, mărturie inexistentă în înscrisurile procesului. Ritualurile masonico-templiere erau unele din cele mai prost păzite secrete ale acelei epoci. Unul dintre ritualuri se spunea că ar conţine un jurământ al membrilor de rang superior de a răzbuna moartea lui de Molay prin asasinarea descendenţilor lui Filip, adică regele Franţei. Dacă această conspiraţie era adevărată sau nu, cert este că serviciile secrete franceze credeau povestea acestei vendete masonice şi îi ţineau sub strictă supraveghere pe membrii organizaţiei care, în ciuda faptului că aveau sânge albastru şi erau servitori ai regelui, juraseră să îl ucidă.

Întruchiparea francmasonă a Ordinului Templier s-a dovedit extrem de populară, depăşind graniţele şi trecând peste ocean.

Prima lojă masonică din Lumea Nouă se înfiinţase cu jumătate de deceniu înainte de Revoluţia Americană. Versiunea nouă templier-francmasonă era în competiţie cu versiunea mai veche, britanică a masonilor; prima lojă templier-masonică a fost fondată în Anglia în 1778. Templierii germani, spre deosebire de fraţii lor din alte ţări, nu ofereau avansări sociale şi se conservară într-un cerc exclusivist de membri aristocraţi.

Fascinaţia pentru „templierismul german" care nu oferea titluri ambiţioşilor care voiau să urce pe scara socială, provenea din practicile oculte şi din studierea alchimiei. Junkerii germani nu râvneau la statut social, ci la transformarea plumbului în aur. Cel mai proeminent lider al Templierilor din secolul al XVIII-lea era aristocratul german Karl Gottehelf von Hund care deţinea domenii uriaşe în estul Saxoniei. Era un maestru al organizării şi recrutării şi probabil un paranoic suferind de halucinaţii. El nu era un şarlatan ca ceilalţi promotori ai Templierilor – Johnson şi Rosa –, dar motivaţiile sale erau la fel de mercenare. Diferenţa era că Hund credea în poveştile legate de alchimie.

Loja sa, denumită „Stricţii Observatori" cercetau transformarea plumbului şi a altor metale comune în aur, lucru care era la fel de imposibil ca şi alte superstiţii ale acelei epoci: panaceul pentru orice durere sau elixirul tinereţii. Von Hund nu credea în libertatea academică, şi una dintre condiţiile acceptării ca membru era credinţa oarbă în descoperirile şi concluziile Ordinului. Prezumţia de bază era că organizaţia lui von Hund fusese fondată de „superiori necunoscuţi". O lojă din Boemia trimisese un „elixir al tinereţii" unei loji din Jena, Germania, care, la rândul ei, trimisese o mostră autoproclamatului Mare Maestru, von Hund. Acesta din urmă a trimis licoarea unui doctor din Hamburg care a dat dovadă de un lăudabil bun-simţ şi a refuzat ca substanţa să fie experimentată pe subiecţi umani, recomandând experimentele pe animale. Von Hund îşi pierdu interesul faţă de acest experiment şi trecu la o nouă manie care îl conduse la credinţa că era confidentul lui Bonnie Prince Charlie, supranumit „Tânărul Pretendent". Hund pretindea că se întâlnise cu acesta, deşi în realitate nu se întâmplase acest lucru, iar Pretendentul era liderul secret al organizaţiei conduse de Hund.

Von Hund era bogat în domenii imobiliare, dar nu în lichidităţi şi avea dificultăţi în a-şi subvenţiona ordinul tot mai numeros.

O vreme, a cochetat cu posibilitatea intentării unui proces descendenţilor Cavalerilor Ospitalieri, care moşteniseră veniturile

Templierilor pe care clericii nu apucaseră să le declare nule. Succesorii Ospitalierilor, Cavalerii de Malta, rezistară pretenţiilor lui von Hund, iar zurliul aristocrat îşi mută centrul preocupărilor şi obsesiilor în altă zonă.

În acel moment existau trei moştenitori autodeclaraţi ai testamentului Templierilor: Rosa, Johnson şi Hund. Rosa îl provocă pe Johnson la un duel magic al testării dibăciei în luptă, pe care îl pierdu, şi îşi părăsi ordinul îngropat în ruşine şi dizgraţie. În ciuda pedigriului aristocratic artificial, Johnson se bucura de sprijinul aristocraţilor germani autentici care reprezentau majoritatea ordinului său. Puterea poziţiei sale era atât de mare încât von Hund, care, deşi era un snob desăvârşit în privinţa obârşiilor comune, a încercat să se alieze cu organizaţia lui Johnson. Curiozitatea lui von Hund a fost, probabil, stârnită şi de pretenţia lui Johnson că ar poseda puteri secrete care îi fascinau pe aceşti neotemplieri. Rivalii căzură de acord să se întâlnească în 1764 în fortăreaţa medievală din Altenberga, Turingia. Povestea acestei întâlniri are elemente de operă bufă dacă nu ţinem cont de nefericitul sfârşit.

Johnson a apărut la castel însoţit de „cavalerii" săi îmbrăcaţi în armuri medievale. El justifică această demonstraţie de forţă fluturată pe sub nasul lui Hund ca pe o precauţie împotriva unui eventual atac al marelui duşman al Ordinului, Frederick cel Mare, pe al cărui teritoriu se consuma întâlnirea. Armata şi harnaşamentele desuete ale lui Johnson trebuie să fi fost de minim pericol pentru Frederick, unul dintre cei mai mari generali ai lumii, dar von Hund nu a fost deloc amuzat de vreme ce şi el a apărut cu o escortă picant vestimentată în port de inspiraţie medievală. Johnson a ameliorat situaţia oferind o elaborată reverenţă feudală lui von Hund, care, la urma urmei, era un aristocrat autentic de rang înalt în lumea reală, şi nu numai în cea fantastică creată de organizaţiile lor. Dar paranoicul german nu venise la Altenberga pentru ceremonii feudale. Lojile sale îi arătau destulă reverenţă acasă. Von Hund voia să afle natura secretelor lui Johnson, iar când Johnson n-a reuşit să-i ofere nimic plauzibil pe parcursul sejurului de trei zile, von Hund l-a denunţat ca fiind un „farseur" şi l-a provocat la o confruntare armată. Ambele tabere erau echipate de luptă şi se prezentau cam cum ar arăta pentru noi, oamenii moderni, cei care pun în scenă evenimente din timpul Războiului Civil, dar Johnson nu numai că nu s-a dovedit a fi un aristocrat, dar nici măcar simplu bărbat,

căci a declinat provocarea lui von Hund şi a fugit de pe câmpul de luptă împreună cu „luptătorii” săi.

Von Hund se dovedi a fi un periculos inamic şi un „om de ştiinţă” căruia nu îi plăcea să fie ţinut în întuneric în privinţa secretelor de mare importanţă. În loc să îl lase pe Johnson să dispară într-o deplorabilă anonimitate ca şi Rosa căruia nu îi reuşise niciun truc „magic”, escorta de aristocraţi şi spioni dibaci ai lui von Hund l-au prins pe Johnson, şi în teritoriu german pre-*habeas corpus* îl ţinu captiv fără proces pe nefericitul lider în fortăreaţa Wartburg timp de un an până la moartea sa în 1775. La un an după acest eveniment, Von Hund a vizitat mormântul rivalului său îmbrăcat într-un costum pe care îl concepuse personal pentru rangul de „Mare Maestru Teritorial al Ordinului”.

Natura exclusivistă a organizaţiei lui von Hund, care favoriza accesul în rândurile Ordinului aristocraţilor, născu un gol spiritual şi o năzuinţă a oamenilor de rând ce fu împlinită de un cărturar german care creă o frăţie templieră rivală şi încă un mit care să poată justifica originile sale şi să îl legitimeze ca moştenitor al tradiţiei templiere.

Un orientalist care studia la Universitatea din Gottingen, August Starck de Mecklenburg, primi un post de profesor la Sankt Petersburg după absolvire. În pofida obârşiei sale umile, ca fiu al unui pastor protestant, Starck reuşi să se lipească de o lojă Templieră, poate din pricina faptului că protectorul său era un influent aristocrat grec, Contele Melesino. Masonii, în fapt, i-au asigurat postul de profesor în capitala rusă, post pe care l-a părăsit în 1766 pentru a se dedica studiului misterelor masonilor la Paris, unde s-a convertit la catolicism. Convertirea era un lucru obişnuit în rândurile masonilor în acele vremuri, deoarece ei credeau că preoţii catolici erau deţinătorii înţelepciunii seculare a Templierilor şi părea mai probabil ca aceşti preoţi să împărtăşească diverse informaţii doar coreligionarilor lor.

Cu sau fără secrete, Starck s-a întoars în Germania unde a pus bazele unui nou ordin, nu al Cavalerilor Templieri, ci unul denumit al „Clericilor Templieri” care era deschis şi aspiranţilor fără sânge albastru. Starck pretindea că în Evul Mediu un ordin al preoţilor canonici sau al clericilor Templului coexista în paralel cu ramura militar-religioasă a Ordinului Cavalerilor Templului lui Solomon. Ca sursă a fanteziei sale, Starck cita un pasaj inexistent dintr-o cronică a celui mai virulent critic din toate timpurile al Templierilor, Guillaume, arhiepiscopul de Tyr.

Starck a compilat o nouă istorie a Cavalerilor Templieri având curioasa strategie de a confirma câteva dintre cele mai dure acuzaţii aduse călugărilor războinici în timpul judecării lor, lucru foarte bizar pentru cineva care dorea să pună bazele unei afaceri ca aceea. Starck pretindea că scriitorul renascentist Henric Cornelius Agrippa din Nettesheim fusese membru al ramurii clericale a Ordinului, o altă pretenţie bizară de vreme ce Agrippa scrisese că Templierii se făceau vinovaţi de vrăjitorie, absolvindu-i de blasfemie şi idolatrie. Starck ignoră esenţa scrierilor lui Agrippa şi repetă vechiul clişeu că Templierii se închinau lui Baphomet... şi integră acest lucru în noul ritual al propriului său ordin!! Nu mai este nimic surprinzător în faptul că masonii deveniseră obiectul spaimei şi ostilităţii populaţiei, din vremurile Iluminismului şi până în secolul al XIX-lea, fiind suspectaţi de cele mai negre secrete. Starck era sedus de idolul Baphomet pentru că poseda puteri misterioase, pe care Templierii, printr-o ironie a sorţii, deşi trăiseră într-o epocă mult mai superstiţioasă, nu le exploataseră niciodată. Ritualul lui Starck pentru târnosirea unui nou membru al lojii sau a unui preot canonic era mult mai blasfemiator decât ar fi putut vreodată să prefabrice inchizitorii cei mai virulenţi ai lui Filip sau Clement. Capul lui Baphomet trona pe un altar lângă o biblie şi în faţa a şapte lumânări din care doar trei erau aprinse.

Starck – care mai târziu avea să abjure credinţa sa catolică şi să devină preot protestant – îmbrăţişă genul de ceremonie mai sofisticată a catolicilor în contrast cu practicile liturgice rigide ale credinţei sale iniţiale şi integră multe dintre ritualurile catolice în noul său templu al oamenilor de rând. În timpul târnosirii şi ritualurilor iniţiatice, se citeau pasaje din Vechiul şi Noul Testament, urma un soi de exorcism efectuat cu apă şi o botezare a noilor preoţi canonici cu mir. Ritualul lua sfârşit cu o metodă care i-ar fi trimis pe practicanţii ei din preiluminism direct la eşafod, într-o Europă obsedată de vânătoarea de vrăjitoare. Admiterea novicelui în Ordin era pecetluită prin atingerea idolului în speranţa de a intra în posesia puterilor sale magice. Ca orice bun profesor, Starck oferea explicaţii de subsol. Originea acestei harababuri liturgice provenea din nişte documente pe care Starck le „găsise” atât într-o mănăstire abandonată de Templieri în Auvergne, Franţa, cât şi în altă mănăstire din Rusia, o pretenţie de-a dreptul absurdă de vreme ce Ordinul nu se extinsese atât de departe. Absurditatea

provenienţei liturghiei a devenit ironic de credibilă, tocmai datorită faptului că nimeni nu şi-ar fi închipuit că cineva ar putea plăsmui ceva atât de neverosimil...

„Învăţămintele” lui Starck au devenit atât de populare, mai ales că rivalii săi aristocraţi nu ofereau explicaţii academice de niciun soi, încât organizaţia sa canonică atrase destul de mulţi membri aspiranţi din rândurile aristocraţiei, cărora Starck le dădu consimţământul şi îi atrase exagerând dragostea Ordinului pentru liturghie şi costumaţie. Designul ţinea cont de ierarhia Ordinului din pricina practicilor exclusiviste din templele controlate de aristocraţi. Fraţii de rang inferior purtau mantii mov asemănătoare preoţilor catolici. Membrii de rang superior evocau glorioasa croială a membrilor autentici, adică mantiile albe până la pământ, pe care era brodat talismanul crucii roşii pe piept. O beretă purpurie le conferea o ultimă tuşă ceva mai clericală.

Templierismul canonic al lui Starck atrase un uriaş număr de noi membri. În ciuda învăţămintelor curioase, el nu era un şarlatan ca Rosa sau Johnson, şi nici obsedat de aur ca paranoicul von Hund. Starck părea să fie un profesor serios, dar nechibzuit, care şi-a dedicat existenţa scoaterii la lumină din colbul vremurilor a unui ordin religios. Cercetările sale îi impresionau pe colegii săi cultivaţi, iar Starck primi din nou posturi de profesor la Universitatea Königsberg din Prusia, apoi la Universitatea Mitau din Kurland.

Popularitatea şi puterea poziţiei lui Starck crescură apoteotic la o întrunire asistată de Templierii lui von Hund şi ai lui Starck la Kohlow, în Prusia, în 1772. Pentru a salva aparenţele, aristocraţii şi oamenii din popor fuzionară într-un singur ordin, şi von Hund fu nevoit să părăsească Ordinul, dar se retrase cu un titlu onorific. El mai suferi o ulterioară umilinţă când fu obligat să anunţe că el însuşi, şi nicidecum „superiorii necunoscuţi” pe care îi plăsmuise din imaginaţia sa fecundă, era iniţiatorul ordinului său aristocratic.

Hegemonia lui Starck nu a durat mai mult decât cea a lui von Hund, căci la aceeaşi întrunire de la Kohlow, în 1772, casta aristocratică a organizaţiei lui Starck se impuse prin alegerea Ducelui de Brunswick pe post de „Superior Suprem al Ordinului”. Pierzând controlul propriei sale creaţii, Starck se dovedi un supravieţuitor şi un oportunist de carieră. El îi abandonă pe membrii Ordinului în mâinile aristocraţilor şi ocupă postul de capelan la Curtea ducelui Meckenburg-Strelitz din Darmstadt.

Stricteţea desfăşurării ritualului părea să fi părăsit Ordinul odată cu Starck, căci templierismul german se transformă într-o castă lipsită de superstiţii sau misticism.

Chiar şi cu un duce cu sânge regal ca „Superior Suprem”, templierismul german era destul de vulnerabil, ameninţat din Nord din motive politice şi religioase.

Noul rival avea un rang superior atât lui von Hund, cât şi Ducelui de Brunswick. Liderul templierismului suedez nu era altul decât regele Gustav al III-lea care preferase să fondeze un nou ordin scandinav pentru că monarhul devotat protestantismului bănuia că mai degrabă bombasticul von Hund, şi nicidecum Bonnie Prince Charlie, fusese liderul secret al ramurii germane a Ordinului. Convertirea religioasă la catolicism a lui Starck şi a altor Templieri protestanţi adăuga la îngrijorarea legitimă a regelui Gustav în privinţa puterii papei şi pe aceea legată de pretendentul iacobit[1] la tronul britanic.

Cu alchimia sa înşelătoare, ritualurile îndoielnice şi prinţii săi rătăcitori, templierismul în Epoca Raţiunii părea un anacronism, aflându-se în pericolul de a deveni propria sa parodie. La adăpostul slujbei bine plătite de capelan la Curtea protectorului său din Darmstadt, răspopitul Templier Starck scria cu sinceră amărăciune în tratatul său din 1782, *Über die alten und neuen Mysterien*, (despre comedia grotescă în care s-a transformat Ordinul): „Care mai este folosul masoneriei dacă nu e decât o continuare a cavalerismului medieval? Dar, dacă astfel stau lucrurile, ea devine o instituţie fără ţel, hilară”, scria profesorul care introdusese veneraţia capului profetului în liturghia sa neotemplieră.

„Un cavaler în armura sa era respectat în întunecimea timpurilor barbare din Evul Mediu, căci el avea un ţel, dar în vremurile noastre el este pur şi simplu caraghios. Dacă iese în mulţime, este ţinta ocărilor, căci înfăţişarea sa îi atrage pe copii în drum şi, pe cât de serios îşi mânuieşte lancea, pe atât de mult este batjocorit! Iar, dacă cineva se joacă de-a cavalerul în singurătatea sa, pare să aibă minţile tulburate. Întreaga lume s-a schimbat şi, ca să atribui francmasoneriei cavalerismul de demult, ar însemna să nu ţii cont de vremurile de azi: e ca şi cum ai scoate la iveală o legiune romană în lumea modernă”.

[1] Iacobiții erau susținători ai regelui Iacob al II-lea și al descendenților săi în Anglia. (n.t.).

Nu este nevoie să fii cinic să-ţi dai seama că Starck a avut revelaţia ridicolului anacronic abia după ce controlul asupra ordinului i-a fost negat. În ciuda pesimismului lui Starck, Ducele de Brunswick a revitalizat Ordinul, atrăgând recruţi din Italia, Elveţia şi chiar Franţa, ţara care nu făcuse până atunci altceva decât să distrugă pe strămoşii spirituali ai lui Brunswick. Deşi von Hund recunoscuse că „necunoscuţii superiori" care fondaseră ramura germană a Ordinului, existaseră numai în imaginaţia sa halucinată, ducele rămase un credincios al acestuia şi îl trimise pe curteanul său, baronul Watcher, în Italia, în căutarea acestor strămoşi imaginari.

Fireşte că misiunea lui Watcher eşuă lamentabil, căci „necunoscuţii superiori" erau pur şi simplu de negăsit, dar călătoria sa avu un beneficiu amuzant când îl întâlni pe Carol Eduard Stuart, adică pe fondatorul Ordinului din fanteziile lui von Hund. Tânărul Pretendent negă sec, spunând că habar nu avea de existenţa acestui ordin, cu atât mai puţin ar fi putut fi fondatorul lui! Dezminţirea publică a prinţului ajută la înlăturarea suflului catolic care încă mai atârna de renumele Ordinului şi datorită căruia mulţi dintre membri se converteau la catolicism, lucru care devenise foarte în vogă în zorii mişcării romantice a secolului al XIX-lea. Misiunea lui Watcher îl costase pe nobilul său patron o avere, iar baronul se simţea vinovat să se întoarcă în Germania doar cu nedumerirea prinţului exprimată public. Amintindu-şi câteva pagini din mitologizarea făcută de von Hund şi Starck, Watcher îl cadorisi pe Brunswick cu basme de senzaţie despre „martori oculari" care participaseră la ritualurile iniţiatice ale Templierilor, care implicau demoni veniţi direct din iad, halucinaţii care i-ar fi făcut să roşească şi pe cei mai inventivi persecutori ai Ordinului original. Deşi nu reuşise să-i găsească, Watcher pretindea că are cunoştinţă de locaţia „superiorilor necunoscuţi" inventaţi de von Hund. Trăiau alături de şapte călugări (pe care baronul dintr-o „fină neglijenţă" nu îi întâlnise personal) în şapte peşteri care se căscau sub o nenumită mănăstire din Toscana.

„Descoperirile" lui Watcher se dovediră a fi prea mult pentru ramura canonică post-Starck, astfel că membrii începură să polemizeze şi să îl condamne pe Brunswick pentru basmele fantasmagorice, lucru care a dus la diviziunea lojilor „Observatorilor" lui von Hund şi Canonicilor lui Starck la

întrunirea din 1772 de la Kahlow. O avalanşă de informaţii apărute atât din cinism, cât şi din superstiţie fragmentă cele două ramuri în unităţi şi mai neînsemnate de neotemplierism.

Poveştile nebuneşti ale lui Watcher nu numai că nu au reuşit să convingă pe nimeni, dar l-au împins pe Brunswick să aibă serioase îndoieli cu privire la credibilitatea Ordinului său, astfel că el trimise scrisori membrilor lojilor încercând să înţeleagă dacă se afla pe calea cea dreaptă. Bine intenţionatul duce trebuie să fi fost dezamăgit de răspunsul nesolicitat al unui nonmembru, un gânditor reacţionar recunoscut pentru lucrările sale politice, Joseph de Maistre, a cărui opinie despre ordinul templier reflecta în totalitate punctul de vedere medieval, deloc surprinzător din partea unui savant care, ceva mai târziu, va scrie un tratat destinat apărării Inchiziţiei Spaniole. Maistre îi scria ducelui că exterminarea totală a Templierilor în 1314 nu era câtuşi de puţin o pierdere pentru omenire: „Fanatismul i-a creat, lăcomia i-a distrus, şi asta este totul”.

Aprecierea lui Maistre asupra Templierilor nu reflecta reputaţia pozitivă a cavalerilor războinici creată de istoricii contemporani mai puţin reacţionari.

Ducele mai făcu o ultimă încercare de a-şi salva Ordinul templierist, încercare care sfârşi prin a-l distruge cu totul. În 1782, el ţinu o întrunire la Wilhelmsbad, în nordul Germaniei. Trebuie că a fost o deprimantă adunare a câtorva nobili care s-a încheiat cu un adevărat fiasco, nicidecum cu speranţa de a resuscita Ordinul muribund. Membrii alchimişti nu au putut prezenta nicio „descoperire”. Superiorii Necunoscuţi nu fură dezvăluiţi. La întrunire s-a mai concluzionat şi faptul că folosirea alchimiei de către Templierii originari nu poate fi dovedită. Participanţii au votat scoaterea practicilor oculte din ritualurile lor, precum şi toate legăturile cu tradiţiile vechilor Templieri. Existau motive practice în repudierea acestor obârşii. Epoca Raţiunii, după cum observa mult mai târziu Charles Dickens, era şi Era întunericului, iar superstiţioşii, în special cei extremişti, reacţionari sau ultraconservatori, încă mai credeau în depravarea morală a Ordinului medieval. Dezicându-se de Templierii originari, membrii prezenţi la Wilhelmsbad explicară că o asociere cu Ordinul iniţial ar fi „un potenţial pericol care ar putea stârni neîncrederea guvernanţilor faţă de masoni. În orice caz, vechiul Ordin este în dezacord cu obiceiurile sau perspectivele

moderne”. Francmasoneria a supravieţuit; Templierii au trecut într-o altă dimensiune, a legendei şi rizibilului.

Un grup remanent, Bavarezii Iluminaţi, care a supravieţuit abandonului tradiţiilor templiere de la Wilhelmsbad, dovedi că temerile participanţilor la întrunire erau îndreptăţite atunci când atitudinea lor a determinat suprimarea grupului de către govern. În timp ce ritualurile Templierilor fuseseră abandonate în mod oficial, Illuminati continuau să-şi desfăşoare ritualurile în secret, lucru care a născut mii de teorii conspiraţioniste care plăsmuiau diverse practici maligne ascunse în spatele uşilor închise ale organizaţiei. Dar adevărata motivaţie a suprimării acestui grup nu avea nicio legătură cu aceste basme, ci avea foarte mare legătură cu expunerea politicii radicale a acestui grup în faţa unei Europe reacţionare destul de îngrozite de violenţa iacobinismului şi a Revoluţiei Franceze. Confiscarea documentelor secrete ale grupului Illuminati de către forţele civile bavareze în 1787 dovedea că organizaţia nu respectase acordul de la Wilhelmsbad şi că ritualurile templiere erau extrem de populare în rândurile membrilor Illuminati. Documentele lor dezvăluiau faptul că încă mai continuau practicile alchimiste pe care până şi von Hund le repudiase în cele din urmă.

Starck, fondatorul Templierilor Canonici, aflat în siguranţă în postul de capelan în Darmstadt, avea parte de batjocura publică suferită de rivalii săi aristocraţi. Fiind unul dintre primii exponenţi care încurajaseră practicile alchimiste, Starck se transformă acum în cel mai aspru critic al ei, satirizând această pseudo-ştiinţă în romanul său *St. Niçaise*.

Acum Starck nu mai era un ex-mason, ci un virulent antimason. Deşi el era creierul care crease surogatul ritualului medieval care atrăsese atâţia membri în Ordinul său, Starck susţinea acum că acel hocus-pocus liturgic avea menirea de a acoperi de fapt o politică radicală pe care succesorii Templierilor, Bavarezii Iluminaţi, o puneau la cale. În revizionismul său defensiv, Starck – propovăduitorul templierismului – trecuse de la venerarea idolilor medievali la practicile politice radicaliste. Alţi masoni se comportară şi ei ca şobolanii, dezertând de pe nava idealismului naufragiat al Templierilor. Publicistul german mason, Friedrich Nicolai, scrise un pseudotratat adăugând erezia la acuzaţiile aduse Templierilor, susţinând că ei erau moştenitorii spirituali ai sectei creştine eretice cunoscute sub numele de Gnostici. Nicolai se baza pe elemente lingvistice, nu pe legende,

ca să îşi demonstreze punctul de vedere destul de îndoielnic, pretinzând că profetul Templierilor, *Baphomet*, nu reprezenta pronunţarea numelui lui Mahomed în limba franceză medie, lucru care era foarte adevărat. Greşea însă interpretând numele Baphomet ca fiind o combinaţie de trei cuvinte greceşti: culoare, botez şi spirit, termeni foarte frecvenţi în liturghiile gnostice. Istoricul Peter Partner credea că răul provocat grupurilor de masoni templierişti de către Starck şi Nicolai nu putea fi subestimat şi confirmă bănuiala de satanism care planase deasupra lor secole la rând.

În 1788, la un an după eradicarea vlăstarului bavarez al Ordinului, un alt dezertor mason revoluţionar, Nicholas de Bonneville, scrise un tratat în care condamna mitul Superiorilor Necunoscuţi, negând existenţa vreunei comori templiere. Idealist al utopiei socialiste cu o imaginaţie paranoidă extrem de colorată, de Bonneville îi acuză pe Templieri că ar fi avut cel mai improbabil aliat dintre toţi: grupul iezuiţilor. Pe lângă regele Franţei, papalitatea fusese cea mai virulentă forţă de persecuţie a cavalerilor, iar sugestia că armata „personală” a papei, iezuiţii, erau conspiratorii acestora, dovedea cât de avidă era mulţimea să înghită acuzaţiile ridicole adresate Ordinului care pălea din ce în ce mai mult.

Cu talentul lui Starck, Nicolai şi Bonneville, care aveau abilitatea de a ferchezui afirmaţii nebuneşti, masonii-templierişti deveniră într-o asemenea măsură subiectul abuzului şi suspiciunii încât până şi nişte calomniatori ageamii se bucurau de un respect deosebit la relatările lor în faţa mulţimii lacome să audă tot ceea ce era mai rău despre această organizaţie. Contele Cagliostro, renumit mai degrabă datorită faptului că vrusese să o înşele pe Maria Antoaneta cu un colier de diamante pe care ea nu a vrut să-l cumpere, este mai puţin cunoscut în istorie pentru faptul că a jucat un rol în istoria Templierilor. În 1789, Cagliostro a fost interogat de Inchiziţie despre un „expert” al Ordinului şi de practicile lor oculte. Fiind un mitoman patologic, martorul nu a vrut să-şi dezamăgească judecătorii papali.

Contele, care nu era un aristocrat, ci doar un anume Giuseppe Balsamo, din obârşii ţărăneşti, mărturisi că masonii templierişti, inclusiv Bavarezii Iluminaţi, continuau să folosească practicile oculte, adică practici la care nimeni, nici măcar von Hund însuşi nu se mai gândea. Cagliostro nu putea să reziste tentaţiei de a îmbogăţi cu detalii mărturia sa senzaţională şi dezvălui existenţa

unui eşalon şi mai înalt din liturghia masonilor, ceva şi mai interesant decât practicile alchimiste, care se numea „înalta Sărbătoare”.

Acuzaţiile lui Cagliostro erau năucitoare oricum le-ai fi luat. „Înalta Sărbătoare” era constituită de către ierarhia templieristă pentru a răzbuna moartea lui Jacques de Molay prin distrugerea Bisericii Catolice şi a fiecărui monarh din Europa. Destul că francmasoneria din secolul al XVIII-lea părea să fie considerată tot atât de malignă precum mişcarea roşie din secolul al XX-lea, dar prezentată în aceste culori vii de şarlatani precum Cagliostro sau alţii ca el, devenea nihilistă şi mult mai înspăimântătoare pentru credincioşi decât a fost mişcarea bolşevică pentru americanii anilor '50.

Cagliostro, care fusese un timp practicant al mesmerismului, şi-a hipnotizat pur şi simplu ascultătorii cu poveştile sale despre o călătorie misterioasă la una dintre fortăreţele Templierilor din Frankfurt pe Main, unde pretindea că văzuse un document cu detaliile unor planuri de asasinate politice potrivit cărora toate capetele încoronate europene aveau să cadă. Semnat în sânge de om, documentul începea cu formula: „Noi, Marii Maeştri Templieri...”

Ca şi ex-comuniştii chinuiţi de remuşcări, două secole mai târziu, Cagliostro oferea numele unor presupuşi asasini care semnau acest document. Contele îşi forţează credibilitatea şi oferă nume ale unor persoane extrem de influente politic pe care Vaticanul nu îndrăznea să le incrimineze, astfel că proiectul de identificare a asasinilor s-a năruit. Dar la începutul Revoluţiei Franceze, în plină tendinţă antimonarhistă, încă aflată în stadiu de ameninţare în Europa anului 1789, se dădu crezare relatărilor lui Cagliostro referitoare la conspiraţia asasinării monarhilor europeni.

În timp ce un pamfletar îi lega pe Templieri de iezuiţi, un alt „scriitor” plin de imaginaţie îi asocia cu un grup de la capătul opus al spectrului politic al vremii, susţinând că masonii erau iacobini. În timpul Terorii, nebunia înflorea în paginile scrise la fel de prodigios ca şi pe eşafodul unde erau ghilotinaţi aristocraţii. Închis în timpul Terorii, un farmacist creativ, numit Louis Cadet de Gassicourt, reuşi să publice din celula sa o carte, *Mormântul lui Jacques de Molay*, în care îi acuza pe iacobini, instigatorii la teroare, precum Robespierre, Danton etc, că ar fi membri secreţi ai Ordinului Templier. Execuţia lui Ludovic al XVI-lea era vendeta

finală asupra descendenţilor lui Filip cel Frumos care îl ucisese pe Jacques de Molay. Gassicourt se erija în istoric, acuzându-i pe Templieri de colaboraţionism cu *hashshashin*-ii împotriva cărora cavalerii medievali îşi cheltuiseră toate energiile încercând să-i nimicească. Templierii mai erau şi custozii Bastiliei, mai susţinea nebunul farmacist, iar Ducele de Orleans, vărul regelui, era liderul secret al acestor călugări iacobini neglijând faptul că iacobinii înşişi ordonaseră executarea ducelui. Cartea lui Gassicourt era de-acum un best-seller, iar coperta celei de-a doua ediţii publicate înfăţişa o schiţă cu corpul decapitat al victimei Templierilor, Ludovic al XVI-lea.

Măcar iezuiţii n-au putut fi acuzaţi că ar fi membri secreţi ai Ordinului. Abatele Augustin de Barruel se afla în Anglia în timpul Terorii, era iezuit şi un istoric amator, precum Gassicourt. Templierii existaseră dinaintea erei cruciadelor, susţinea abatele, iar liderul lor originar trăise în secolul al III-lea d.Hr., un eretic numit Mani, fondatorul maniheismului[1]. Acum Templierii aveau două rădăcini eretice, gnosticismul şi maniheismul. Polemiştii păreau să se întreacă în a găsi obârşii din ce în ce mai antice ale Ordinului Templier. Vrăjitoria, satanismul şi idolatria erau prea în vogă ca să-i mai satisfacă pe aceşti calomniatori. Abatele mai legă Ordinul şi de protoprotestanţii eretici, catarii, a căror erezie se extinsese în secolele al XII-lea şi al XIII-lea. Fiecare latură politică extremistă avea, cu siguranţă, un Templier ascuns pe undeva, prin umbră, susţinea abatele, care identificase diverşi membri secreţi de-a lungul întregii istorii a Ordinului: antimonarhistul Cola di Rienzo, din 1348, napolitanul revoluţionar Masaniello, asasinii lui Henric al IV-lea al Franţei, precum şi membrii Comitetului Salvării Publice, inclusiv Robespierre şi Marat erau toţi parte a ceea ce părea a fi cea mai eclectică şi mai durabilă organizaţie din istoria omenirii. Celebra întrunire de la Wilhelmsbad din 1782, deşi fusese organizată de liderul de viţă regală al Templierilor, ducele de Brunswick, a fost evenimentul unde se plănuise Revoluţia Franceză, potrivit teoriilor abatelui de Barruel.

Ţinta polemicilor lui Barruel, însă, nu erau amintirea sau reputaţia Templierilor dispăruţi de secole deja, ci moştenitorii lor moderni, masonii. Deşi Barruel credea că Templierii aveau legătură cu gnosticii, albigenzii sau sataniştii, acuzarea lor era

[1] Doctrină religioasă din Imperiul Persan, potrivit căreia lumea este guvernată pe două principii, al binelui și al răului. *(n.t.)*.

răsuflată şi secundară faptului că masonii pretinseseră că aceşti veneratori ai diavolului şi protoprotestanţi eretici erau strămoşii lor spirituali. În Epoca Raţiunii, abatele scria că masonii „juraseră răzbunare" împotriva moştenitorilor celor care îl executaseră pe Jacques de Molay, marele captiv de la Avignon şi Filip, şi îşi exersau sentinţa decapitând păpuşi îmbrăcate în veşmintele papei şi ale monarhului. Deşi Anglia îi oferise un refugiu lui Barruel care era aristocrat şi cleric, pentru a-l apăra de o Franţă anticlericală şi antiaristocratică în plină domnie a Terorii, cititorii săi englezi nu i-au dat prea mare crezare. Din ceaţa opiului, Thomas de Quincey[1] îşi mai aminti faptul că citise pe la vreo 10 ani aiurelile lui Barruel despre conspiraţii care străbăteau milenii şi susţinea că nici măcar la acea fragedă vârstă nu crezuse o iotă. Într-o trecere în revistă asupra celor două conspiraţii tainice, Quincey rămase uimit de puterea celor două frăţii – masonice şi templiere – de a comunica prin telepatie. „Cum ar putea nişte oameni care au trăit în timpuri şi locuri diferite, care nu se cunoşteau între ei, nici nu auziseră unii de alţii, nici nu grăiau aceeaşi limbă, să fie părtaşi la aceeaşi trădare împotriva religiei care domină înaltul cerului, îmi întrece puterea de înţelegere".

Ar fi fost oripilat să realizeze că Barruel, în mod neintenţionat, a popularizat înţelepciunea Ordinului Templier şi pe cea a masonilor, făcând aceste organizaţii mult mai accesibile maselor. Scrierile germanilor Starck şi von Hund erau încâlcite şi imposibil de urmărit. Chiar şi un apărător al masonilor, precum Quincey, se plângea de traducerea din germană a tratatului masonic, spunând: „Germanii nu au nici cea mai vagă idee asupra conceptului de stil. De aceea i-am făcut [autorului] favoarea de a-i spăla chipul murdar pentru a-l face mai prezentabil".

Istoric neînsemnat, dar strălucitor povestitor cu o imaginaţie demnă de Stephen King, Barruel era un maestru al stilului astfel încât făcu repede ca nedesluşitele mistere care îi legau pe Templieri de mişcarea masonică să fie mult mai accesibile mulţimii şi le perpetuă astfel mitul până în zilele noastre.

Nu toţi oamenii de litere erau detractori. Curtea de „dreaptă" judecată care îl condamnase pe Jacques de Molay la moarte furniză un material pentru dramaturgie şi se dovedi un subiect irezistibil pentru unii scriitori sau poeţi germani, dar din nefericire

[1] Scriitor englez, autor al cărții *Confesiunile unui opioman englez* (1821). *(n.t.)*.

toţi erau mediocrităţi ale căror lucrări nu avură succes şi fură îngropate în uitare. Un mare poet german, Lessing, abordă acest subiect doar ca să-i ridiculizeze pe Templierii germani contemporani pentru portul lor prea teatral.

Două drame în versuri mai serioase s-au scris în Germania în 1790, printre care cea a lui Zacharias Werner, *Die Sohne des Tals (Fiii văilor)*, piesă care reproducea pe scenă în mod sângeros şi monoton judecarea lui de Molay.

La sfârşitul secolului al XVIII-lea, în Epoca Raţiunii, raţiunea sau represiunea a eliminat templierismul german ca pe ultimul stoc de victime medievale. Von Hund şi Ducele de Brunswick la întrunirea de la Wilhelmsbad aboliseră ramura germană a templierismului, iar guvernul reacţionar bavarez cu teama sa paranoidă de iacobinism i-a exterminat pe Illuminati datorită radicalismului virusului francez care trecuse bariera Rinului. În Franţa, însă, templierismul se bucura de o renaştere, promovată de rebelul Napoleon care proteja ordinul pentru că îi permitea să supravegheze aristocraţia şi să o ţină ocupată cu nişte ritualuri şi obiceiuri distanţate de scopuri mai periculoase precum restaurarea vechiului regim.

Ca şi desueţii fraţi germani, templieriştii francezi fondară un nou ordin bazat pe mistificări, „dovedite” ca falsuri cinice. Doi medici au scris biblia franceză a templierismului. Unul dintre falsificatori era dr. Ledru, care fusese medicul de familie al ducelui de Cosse-Brissac înainte de Revoluţia Franceză. Celălalt seminarist, Bernard Raymond Fabre-Palaprat, fusese preot în timpul Revoluţiei, dar abandonă această profesie periculoasă în timpul Terorii, dedicându-se mult mai sigurei profesii de medic.

Toţi neo-Templierii se confruntau cu aceeaşi problemă. Nu ştiau cum să adapteze Ordinul medieval la mutaţiile modernităţii. În 1804, Ledru a pretins că era în posesia unei cărţi scrise la zece ani de la moartea lui Jacques de Molay. Presupusul autor al documentului era succesorul lui de Molay, John Marck Larmenius (John Marck de Armenia), care era alesul succesor al lui de Molay şi, rândul său, a cedat conducerea lui Thomas Theobald de Alexandria. Din motive cunoscute doar de creativul doctor Ledru, Theobald excomunică ramura scoţiană a Ordinului care se bucură în continuare de protecţia regelui Scoţiei datorită serviciilor militare oferite de cavaleri împotriva duşmanilor englezi.

Theobald îi condamnă şi pe Cavalerii Ospitalieri de vreme ce moşteniseră rămăşiţele bogăţiilor templiere. Falsul lui Ledru era o adevărată enciclopedie, în care erau înşiruiţi toţi Marii Maeştri ai Ordinului de la de Molay şi până în vremurile sale, lucru care produse rumoare având în vedere că timp de atâtea secole Ordinul nu existase. Falsul mai conţinea înfloriturile pompoase ale semnăturilor fiecărui presupus Mare Maestru menţionat. Ledru era un falsificator prodigios fără a fi tot pe atât de educat, spre deosebire de Bernard Raymond Fabre-Palaprat. Limbajul „cartei" lui Ledru care data din anul 1324 era limba franceză a secolului al XVIII-lea, nicidecum limba franceză medievală. Ledru dovedi şi că nu era deloc la curent cu evenimentele curente de vreme ce a trecut ca Mari Maeştri ai unui Ordin din ce în ce mai iacobin pe câţiva prinţi Bourboni, care se ştie că fuseseră victime şi duşmani ai revoluţiei iacobine.

Talleyrand spunea de Bourboni: „Ei nu îşi aminteau nimic, dar nici nu uitau nimic", lucru foarte adevărat, căci ei îşi amintiră numele şi titlurile lor elaborate atunci când Ledru le distorsionase. Distratul falsificator deformase titlurile complicate ale Bourbonilor când adăugă sigiliile lor pe carta mistificată.

Dar Ledru se dovedi un falsificator suficient de bun ca să atragă câteva personaje influente, în pofida micii dispute avute din pricina titlurilor Bourbonilor, încolonându-i în noile loji ale Ordinului Cavalerii Crucii, în onoarea talismanului crucii roşii brodate pe mantia albă a cavalerilor medievali. Spre deosebire de misterioşii paranoici germani, francezii îşi ţineau ceremoniile în public. Nu se ascundeau şi graţie faptului că Napoleon încuraja nuanţa antimonarhică a noii organizaţii (în ciuda faptului că din aceasta făceau parte mulţi membri ai vechiului regim care îl considerau pe împărat uzurpator). În 1808, pentru comemorarea execuţiei lui Jacques de Molay, noii Templieri francezi ţinură un recviem martirului Mare Maestru la Biserica Sf. Pavel din Paris. Locul era încărcat de o rezonanţă specială pentru frăţia nou-născută pentru că slujba se ţinea lângă închisoarea unde Molay fusese întemniţat înainte de moarte. Participanţii aveau costume sofisticate pe care Templierii medievali nu le-ar fi putut recunoaşte. Complexitatea costumaţiei, la fel de falsă ca şi „carta" neotemplieriştilor, reflecta noua eră a Romantismului care răzbătea din bătrânicioasa Epocă a Raţiunii, idolatrizând tot ce era gotic, inclusiv pe Templieri, care trăiseră în timpurile înfloritoare ale acestui stil arhitectonic.

Noul Mare Maestru, fostul popă Fabre-Palaprat, a condus serviciul religios în compania unui preot autentic, Abatele Pierre Romains Clouet, de la catedrala Notre Dame, preotul canonic al noii organizaţii. Napoleon dădu aprobarea guvernamentală oficială, spre deosebire de guvernul bavarez care îi persecutase pe neo- templieriştі, oferindu-le un detaşament de soldaţi ca să-i însoţească pe parcursul procesiunii. Ledru fusese foarte ocupat. Nu numai că falsificase o cartă extrem de elaborată care dăduse născare unui ordin cu totul nou, dar împreună cu confederaţii lui mai reuşi să plăsmuiască şi nişte relicve de o provenienţă la fel de dubioasă cum ar fi sabia şi chiar moaştele lui de Molay sau coiful delfinului[1] D'Auvergne care, pretindeau ei, fusese ars pe acelaşi rug cu martirul medieval.

Dacă muribundul Ordin templierist german reuşise să inspire producţii teatrale, mişcarea burgheză templieristă din Franţa lui Napoleon a dat naştere unei iniţiative literare şi mai entuziaste. Un umanist respectat, dar mediocru dramaturg, François Raynouard, scrise piesa în versuri *Templierii*, pusă în scenă la Théâtre Français în 1805, capitalizând fascinaţia faţă de medievalism în general şi Templieri în special. Melodrama a avut un succes uriaş în rândurile populaţiei pariziene, dar nu plăcu unui iubitor al teatrului extrem de important care scrise o cronică la adresa piesei, împărtăşită doar şefului poliţiei sale secrete. Lui Napoleon îi displăcuse piesa şi se simţi obligat să scrie despre aceasta într-o scrisoare trimisă lui Fouche. Importanţa piesei şi tema sa sunt subliniate de faptul că împăratul îşi luase o pauză de la luptele din Pultusk în Polonia ca să-şi scrie părerile despre aceasta.

Raynouard îl prezenta pe Molay ca martir al Templierilor. Napoleon avea obiecţii şi prefera ca persecutorul său, Filip cel Frumos, să fie în rolul eroului. Napoleon nu era de acord cu tema piesei, că de Molay era nevinovat şi ura criticile la adresa lacomului rege al Franţei. Obiecţiile lui Napoleon păreau ciudate de vreme ce Templierii erau eroi iacobini, iar Napoleon era moştenitorul tronului după revoluţia iacobină. Dar din 1805, fostul revoluţionar era acum un împărat parvenit şi se dăduse de partea monarhilor, ignorând faptul că Filip era strămoşul acelora pe care el însuşi îi înlăturase de la putere pentru a putea deveni Împăratul Franţei. Obiecţiile lui nu erau de natură arivistă, ci filosofică şi chiar estetică. Fiind el însuşi un poet amator şi

[1] Titlu feudal purtat de unii conți francezi. *(n.t.).*

scriitor de dramaturgie, credea că tragedia politică nu era cauzată de asasinate, ci de o serie ineluctabilă de evenimente care creau dezastre asupra cărora scriitorii nu aveau niciun fel de control. Un psiholog modern ar înţelege partea profitabilă a schimbării poziţiei lui Napoleon în această teorie, căci astfel împăratul părea să sugereze că succesul în bătălii şi diplomaţie era, de asemenea, consecinţa unui destin ireversibil şi imposibil de evitat.

Într-o notă pur estetică, împăratul responsabil de moartea unui milion de francezi în decursul atâtor războaie, găsea că reprezentarea pe scenă a arderii pe rug şi a torturii lui de Molay era ceva dezgustător de privit.

Moştenirea Templierilor continua să-l fascineze pe Napoleon în ciuda altor preocupări mai îngrijorătoare. Ajutat de suveranul pontif, Napoleon şi-a însuşit arhivele papalităţii şi le-a transportat la Paris, împreună cu scrisorile celor trei copii de la Fatima, care sunt depozitate astăzi la Vatican. Legenda spune că papa deţinea informaţii vitale despre Templieri, secretul puterii lor şi locul în care erau ascunse comorile acestora. Napoleon spera să descopere secretele Ordinului exterminat printre documentele prăfuite ale Vaticanului.

Deşi Napoleon nu putea suporta piesa lui Raynouard, respecta educaţia aleasă a scriitorului care a fost unul dintre puţinii oameni de cultură cărora li s-a permis să frunzărească numeroasele file prădate de la Vatican şi aduse la Paris, alături de papa Pius al VII-lea, în 1810. Raynouard a dovedit că se ocupa minuţios de această sarcină şi a publicat informaţii necunoscute până atunci cu privire la Templieri, dar nimic din ce dorea pretenţiosul Napoleon sau fabuliştii care sperau să li se adeverească zvonurile cu privire la acest subiect. Noile documente ale procesului cavalerilor în faţa inchizitorilor papei au fost de natură să-i exonereze de vină pe Templieri, căci nu s-a văzut nicio dovadă în privinţa satanismului lor sau a faptului că se închinau la diverşi idoli diavoleşti. Dar umanistul nu a fost capabil să satisfacă sau să dezică legendele populare care îi descriau pe Templieri sau pe moştenitorii lor masoni ca pe nişte balauri de basm.

Dar, la fel de mult, pe cât îl dezamăgi ca artist sau ca sursă de noi teorii conspiraţioniste pe împărat, pe atât îl impresionă printr-o raţională, istorică prezentare a acestui Ordin demult apus. Alţi aşa-zişi cărturari au preferat să perpetueze sau chiar să

înflorească vechile mituri care denigrau Ordinul şi pe moştenitorii lui spirituali.

Idolul Baphomet continua să fie obsesia creatorilor de legende despre Templieri. În 1818, orientalistul austriac, Joseph von Hammer-Purgstall, publică un lung eseu în limba latină, *Mysterium Baphometis Revelatum*, într-un jurnal academic, în care se cita afirmaţia lui Nicolai că Templierii erau gnostici şi îi acuza pe cavaleri că-l idolatrizau pe zeul păgân Baphomet. Mai degrabă polemist şi propagandist plătit, decât orientalist, von Hammer-Purgstall ignoră transcrierile procesului publicate de Raynouard şi scrise că Templierii fuseseră „condamnaţi de propriile monumente de vinovăţie şi apostazie, idolatrie şi impuritate, precum şi pentru erezia de a fi gnostici". Într-o carte publicată un an mai târziu, a făcut o afirmaţie ridicolă, spunând că Templierii se aflau în aceeaşi ligă cu rivalii credinţei creştine, *hashshashin*-ii, legând încarnarea sectei ismaeliţilor (care mai există şi în zilele noastre condusă de imam) de francmasonerie. Acuzaţia de asasini plătiţi mai adăugă o pagină la mitologia masonică. Nu era nicio coincidenţă că Hammer-Purgstall locuia la Viena şi plătit de reacţionarul Metternich care simţise aproape izul iacobinismului şi găsea templierismul masonic suficient de periculos încât să angajeze oameni de cultură, precum Hammer-Purgstall, ca să comită „asasinate" de natură culturală.

Vienezul câştigă un onorariu bun adăugând şi alte elemente eretice la acuzaţiile împotriva Templierilor, pretinzând că membrii medievali se ghidau după învăţămintele grupului eretic creştin al Ofiţilor. În loc să scuipe pe crucifix, aşa cum fuseseră acuzaţi Templierii, ereticii ofiţi blestemau numele lui Iisus. Aceşti eretici se lepădaseră de Hristos şi negau că ar fi Mântuitorul omenirii, lucru de care von Hammer-Purgstall îi acuză de altfel şi pe membrii Ordinului medieval, cât şi pe moştenitorii săi spirituali din secolul al XIX-lea.

Nu exista nicio sursă scrisă care să confirme că grupul ofiţilor se angajase în practici sexuale, astfel că omul de cultură „a găsit" sau a confecţionat vase pretinzând că datau din epoca clasică, înfăţişând membri ai grupului ofiţilor în activităţi sexuale care semănau izbitor de mult cu cele atribuite ritualurilor iniţiatice templiere. În ciuda unei perioade de aproape un mileniu care îi separa, între cele două grupuri, iată, existau legături dovedite de elemente arheologice contrafăcute. Omul lui Metternich era extrem de educat. Pentru prima oară Templierii

au fost acuzaţi şi de idolatrizarea falusului, ceva ce pe Filip sau papa Clement i-a stânjenit suficient ca să nu plăsmuiască şi să nu aducă în faţa tribunalului, chiar dacă interogatoriile nu erau deschise publicului avid să audă picanterii atât de neobişnuite.

O jumătate de secol mai târziu, un respectabil cercetător al istoriei antice, Thomas Wright, a fost atins de aberaţiile falice ale lui von Hammer-Purgstall şi în eseul său *Un discurs despre venerarea lui Priap şi legătura lui cu teologia mistică a anticilor*, el descrie ritualurile care implicau idolatria faţă de falus ca pe o formă de protest social împotriva clasei dominante şi conducătoare. Istoricul avea dreptate în privinţa semnificaţiei acestui ritual al plebeilor bazându-se şi pe scrierile altui istoric onorabil, Michelet, dar Wright adăugă faptul că şi societăţi secrete aristocratice participau la această formă de protest (împotriva cui? a lor înşile?) şi îi cită pe Templieri ca edificator exemplu al acestui tip de societate care venera simbolul penisului.

În timp ce predecesorii săi erau mulţumiţi să-şi dovedească verbal teoriile falsurilor, von Hammer-Purgstall descoperise „dovezi concrete” sub forma unor monede, medalii sau rămăşiţe, cioburi ale unor artefacte din epoca clasică – adică atunci când erezia era înfloritoare – până la apogeul perioadei templierilor o mie de ani mai târziu. Umanistul confecţionă două sicrie templiere care, spunea el, ar fi fost dezgropate într-un sit arheologic, iar aceste artefacte medievale erau decorate cu basoreliefuri care înfăţişau orgii gnostice din secolul al II-lea d.Hr. Imaginile de pe sicrie erau suspect de asemănătoare cu ilustraţiile exemplificatoare care fuseseră publicate cu câţiva ani în urmă în tratatul lui von Hammer-Purgstall despre veneraţia Templierilor faţă de idolul Baphomet. Se mai specula că bogatul duce de Blacas, un ministru reacţionar din regimul post-napoleonian al lui Ludovic al XVIII-lea, ar fi plătit să intre în posesia acestor artefacte false fabricate în ateliere ocultiste care înfloriseră în Europa epocii romantice, datorită pasiunii pentru misticism şi superstiţie. Sicriele trebuie să fi fost un premiu pentru ducele antiiacobin şi excelentă muniţie pentru războiul împotriva iacobinilor pătaţi: francmasonii.

Contribuţia cea mai importantă a lui von Hammer-Purgstall a fost prima (dar cu siguranţă nu ultima) legătură a Templierilor cu Sfântul Graal, lucru care a mai creat o legendă care susţinea că lojile masonice încă se mai aflau în posesia cupei Mântuitorului

de la Cina cea de Taină. Sursa de informaţii a umanistului era un poet medieval, şi nu un istoric, Wolfram von Eschenbach, al cărui poem epic *Parsifal*, pe lângă că l-a inspirat pe Wagner, a mai creat şi legenda potrivit căreia Cavalerii Mesei Rotunde, inclusiv regele Arthur însuşi, erau cu toţii Templieri. Ca să menţină tenta antitemplieră, această asociere îl obliga să înnegureze reputaţia lui Camelot, lucru pe care von Hammer îl înfăptui citând o altă lucrare epică despre Masa Rotundă, cea a lui Sir Thomas Malory *În căutarea Sfântului Graal* în care autorul scria „înaltul ordin şi *hotarul* pe care atât de mult l-a râvnit", frază în care germanul mistifică înţelesul cuvintelor din engleza veche, pretinzând că „mete"[1] era de fapt o variantă distorsionată a cuvântului grecesc „meta", care înseamnă spirit, iar von Hammer găsea că aceasta era o referire la idolul Templierilor, Baphomet.

O altă referire la acel „meta" există şi în poemul *Parsifal*, a lui Eschenbach, iar asta confirma bănuielile umanistului german. Cavalerii regelui Arthur, mai decise el pe deasupra, la fel ca şi tagma Templierilor erau eretici gnostici, iar Graalul era folosit în ritualurile gnostice. Deşi fanteziile năucitoare ale lui von Hammer-Purgstall fuseseră publicate într-o limbă moartă, într-o publicaţie academică orientalistă obscură din Viena, într-un fel sau altul asocierea Templierilor cu Sfântul Graal a ajuns extrem de cunoscută şi a rămas unul dintre cele mai populare mituri create în jurul Ordinului. Documentaţia extrem de dubioasă a umanistului german a influenţat totuşi figuri marcante precum Goethe, Schopenhauer, Nietzsche şi chiar Marx, pentru care vocile ce evidenţiau corupţia Bisericii creştine încă din primele zile ale creştinătăţii erau irezistibile, iar Northrop Frey şi Levi-Straus au considerat valoroasă concepţia lui von Hammer-Purgstall conform căreia noţiunile sociale şi spirituale moderne au fundament mitic.

În timp ce umaniştii dezbăteau originile şi vinovăţia Templierilor în eseuri scrise în latina devenită limbă obscură, manifestarea populară, de prost-gust a templierismului din secolul al XIX-lea prospera din acelaşi motiv pentru care şi teatrul a continuat să reziste până astăzi. Bernard Raymond Fabre-Palaprat, Marele Maestru al diviziei templieriste cunoscute sub numele de Cavalerii Crucii, a creat o constituţie elaborată pentru propria sa sectă care avea aspiraţii globale şi planuri de extindere a lojilor în Japonia, Rusia şi chiar Congo! Fabre-Palaprat

[1] *Hotar,* engl. *(n.t.).*

avea o mentalitate de iezuit, iezuiţii dând dovadă de supunere oarbă faţă de liderul lor, astfel că, după ce numi patru locotenenţi generali şi *grand-victors*, îi excomunică atunci când aceştia nu i-au mai plăcut, incluzând printre ei un membru marcant, ducele de Choiseul. Această fază a templierismului seamănă cu un Vatican în mic, completat de liderul lor, Anti-papa. După o exagerare a numărului de excomunicări, un Mare Maestru rival, contele Lepeletier d'Aunay, a devenit liderul unei ramuri schismatice, desprinse de Cavalerii Crucii în 1814.

Spre deosebire de ramura lui von Hund formată în urmă cu o sută de ani, care atrăsese un mare număr de aristocraţi, grupul pretenţios al lui Fabre-Palaprat nu conţinea prea mulţi oameni de viţă nobilă, ci doar câţiva care fuseseră favoriţi în vechiul regim. Cavalerii au reuşit să atragă însă două figuri proeminente din Anglia, amiralul William Sidney Smith şi ducele de Sussex, care au implicat comica ramură franceză a Ordinului într-o politică serioasă atunci când încercară în timpul războiului napoleonic să îi elibereze pe francezii masoni care căzuseră prizonieri în mâinile britanicilor. După război, Smith se simţi liber să revigoreze mucegăita organizaţie franceză, transformând-o în centrul unei organizaţii internaţionale încercând să reînvie glorioasele zile ale Palestinei latine. Spre deosebire de Marele Maestru – polemical şi ostentativul Fabre-Palaprat, – Smith avea planuri practice pe lângă idealism. Amiralul spera să smulgă insula Malta de sub controlul muribunzilor Cavaleri Ospitalieri englezi şi să o folosească pentru a revitaliza Ordinul Templier.

Astfel că, în loc să-şi piardă timpul negând presupusele obârşii eretice sau îmbrăcând noii recruţi ai Ordinului în costume medievale stânjenitor de caraghioase cum făcuseră predecesorii săi, amiralul plănuia să folosească Malta ca punct de lansare pentru lupta împotriva inamicului, Islamul, care în acea epocă era reprezentat de piraţii barbari. Smith a propus nici mai mult, nici mai puţin decât o nouă cruciadă, fenomen care căzuse în desuetudine cu sute de ani înainte şi multe tentative anemice de a „resuscita” acest ideal eşuaseră. Aceşti noi călugări trebuiau să se mai confrunte încă o dată cu un vechi duşman. Smith luptase în fruntea celor care doreau abolirea monarhiei în Anglia şi vedea în Cavalerii Crucii pionii cei mai importanţi în lupta împotriva comerţului cu sclavi, lucru care era un concept nou la acea vreme. La un nivel mai puţin idealist însă, pe lângă deposedarea Cavalerilor Sfântului Ioan din 1767 insula Malta, Smith mai spera

şi să găsească o parte din bogăţiile pe care Ospitalierii le moşteniseră după exterminarea membrilor Ordinului Templier. Se discuta chiar de unirea noilor Templieri cu vechii Ospitalieri, dacă aceştia din urmă ar fi putut fi convinşi să intre în organizaţia francmasoneriei.

În ciuda noului statut de unică superputere în Europa după bătălia de la Waterloo, Imperiul Britanic se găsea într-o stare de criză asemănătoare celei ce a urmat implicării Statelor Unite în conflictul din Coreea de după al Doilea Război Mondial.

Malta era prea strategic plasată în spaţiul de control al Mediteranei ca să fie folosită în atingerea unor idealuri precum nostalgicul romantism cavaleresc al amiralului sau pentru mult prea moderna preocupare de a aboli sclavia.

În timp ce Smith încerca să găsească un rol modern, relevant unui Ordin care existase în urmă cu sute de ani, excentricul Mare Maestru trăgea într-o direcţie diametral opusă, adică spre argumentele ezoterice despre erezie şi ritualuri mistice. Fabre-Palaprat îşi baza noua filosofie pe un manuscris antic grec, *Levitikon*, de care-l găsise întâmplător într-un anticariat. Manuscrisul *Levitikon* nu era datat şi se credea a fi o revizionistă Evanghelie după Ioan, dar conţinutul său era atât de eretic, încât cu siguranţă i-ar fi făcut să roşească până şi pe predecesorii Templierilor, gnostici sau ofiţi.

Însă noul Mare Maestru templierist nu era atât de mofturos şi se aruncă cu patimă asupra lecturii *Levitikon*-ului care deveni repede cartea de căpătâi a Cavalerilor Crucii. Noua Biblie templieră nega nu doar miracolele făcute de Hristos, ci şi învierea însăşi! În schimb, Iisus cel descris de această evanghelie studiase misterele egiptene, iar Dumnezeu era intelectul imaterial. Înţelepciunea divină fusese transmisă de Iisus autorului Evangheliei după Ioan, apoi Patriarhului Ierusalimului, şi se transmisese apoi primului Mare Maestru al Templierilor, Hugues de Payns, atunci când a ajuns în Ţara Sfântă în 1118. Marii Maeştri care au urmat au continuat această tradiţie chiar şi după desfiinţarea Ordinului, dar Fabre-Palaprat nu putuse explica modul în care se realizase acest mister, având în vedere că ultimul Mare Maestru murise înainte să transmită ceva vreunui succesor apărut la secole distanţă. Toţi membrii inclusiv laicii aveau puterea de a ierta păcatele şi puteau să o împărtăşească noilor recruţi ai organizaţiei.

În 1828, Fabre-Palaprat îşi sistematiză, dacă acesta este cuvântul potrivit, filosofia în jurul noţiunilor „Marii Binecuvântări”, „Sfintei Biserici a lui Hristos” şi „Bisericii Creştinilor Primitivi”. Noul Ordin fu denumit Templierismul Ioanit deoarece era întemeiat pe Evanghelia după Ioan şi era propovăduitorul unei religii seculare. Fabre-Palaprat însă şi-a ales prost momentul pentru că monarhul Bourbon reacţionar se încrunta la orice semăna a Biserică Naţională a Revoluţiei Franceze sau la orice era în afara catolicismului controlat de vechea Romă. Aşadar n-a fost o simplă coincidenţă faptul că Fabre-Palaprat a amânat publicarea noii biblii a ordinului, *Levitikon*, sau *Expose des Principes Fondamentaux de la Doctrine des Chretiens Catholique Primitifs (Expunerea Principiilor Fundamentale ale Creştinilor Catolici Primitivi)*, până în 1831, adică la un an după ce regimul liberal orleanist a venit la putere.

Fabre-Palaprat a decis că noua lui organizaţie, în ciuda nuanţei laice pe care o dovedea, avea nevoie de un fel de papă şi l-a ales pe Ferdinand Chatel, un preot radical, fondatorul Bisericii Catolice Franceze, care, deşi era franceză, era orice altceva, dar nu catolică! Amestecul de protestantism şi galicanism al lui Chatel respingea din principiu orice autoritate papală, dezaprobând slujba în latină, anticipând naşterea celui de-al doilea conciliu ecumenic de la Vatican cu mai mult de un secol, ţinând liturghia în limba poporului. Chatel respingea şi celibatul preoţesc sau secretul confesiunii şi milita pentru alegerea episcopilor după modelul presbiterian, adică de către membrii Bisericii şi nu prin decizia papei. Clericul descoperi că principiile *Levitikon*-ului se pliau foarte bine pe interesele lui şi îi ceru binevoitorului Fabre-Palaprat să îl numească „arhiepiscop al Galilor”, adică liderul religios al Bisericii Primitive, o altă titulatură a templierismului lui Fabre-Palaprat.

Din anumite motive, bisericile lui Chatel şi Fabre-Palaprat aveau sedii separate, dar învecinate. Chatel îşi deschise „afacerea” în Montmartre perpetuând dragostea Templierilor pentru ornamentul bogat, ornamentând Biserica cu draperii negre împrumutate de la un antreprenor de pompe funebre, un bust al tolerantului rege Ludovic Filip, un steag tricolor care sublinia galicanismul Bisericii sale şi un afiş cu numele a trei oameni pe care Chatel îi considera cei mai influenţi din istoria omenirii: Confucius, Parmentier – cel care a adus cartoful în

Franţa – şi Lafitte – un bancher obscur, susţinător al lui Ludovic Filip.

În apropiere, într-o fostă cramă, Fabre-Palaprat îşi localiză biserica în cartierul parizian Curtea Miracolelor de lângă Poarta Sf. Denis.

Ca şi templieriştii germani ai secolului precedent, Fabre-Palaprat intui cum să atragă noi membri apelând la snobism şi obsesiile parvenitismului care infestaseră ilegitima monarhie a familiei de Orleans care îşi detronase rudele de sânge, familia de Bourbon.

Marele Maestru adora să plăsmuiască titluri încă şi mai pompoase: redecorata cramă primi numele de Curtea Apostolică a Templului şi de atunci toate documentele organizaţiei trebuiră să poarte acest titlu impresionant pe plic. Organizaţia începu să racoleze membri de la cel mai înalt nivel, din guvern, ajungând chiar şi în anturajul regelui.

În 1831, Jean-Marie Ragon, un oficial al unui cabinet ministerial şi membru al Templului Ioanit, îşi schimbă numele în Jean-Marie de Venise şi primi titlul de Vicar Primatial al Bisericii Catolice Franceze. Un publicist de renume, Guyot, edită „broşura” Ordinului, adică „Manualul Cavalerilor Ordinului Templului”. Titluri pe care monarhia însăşi se codise să le acorde erau oferite cu generozitate de către Fabre-Palaprat şi al său „papă”, Chatel.

Ca într-un microcosmos al bătăliilor cezaropapismului vechi de secole, Marele Maestru şi vicarul său au început să-şi dispute autoritatea, iar Chatel fu excomunicat din Ordin. Separarea fu atât de veninoasă încât Fabre-Palaprat îi aduse lui Chatel acuzaţii de erezie, iar la proces, vicarul, care refuză să participe, fu reprezentat de o păpuşă de cârpă. Sfada pe dogme continuă la nivelul claselor sociale poate din pricină că adevăraţii aristocraţi din Ordin respingeau titlurile de fanfaronadă ale membrilor burghezi. Ducele de Choiseul grăbise sciziunea Ordinului, bazându-se pe simpatia sa faţă de vechiul ideal cavaleresc al neotemplieriştilor, în opoziţie cu mistificarea Evangheliei după Ioan confecţionată de Fabre-Palaprat, iar ducele trecu la conducerea unei noi generaţii de emigranţi din sânul congregaţiei.

Fabre-Palaprat reuşi să conserve luciul aristocratic al bisericii sale convingându-l pe venerabilul amiral Sir William Sydney Smith să facă parte din grupul său în pofida preferinţei acestuia de a da o interpretare cavalerească moştenirii Templului, fiind

prin aceasta, poate, mai aproape de camaradul său aristocrat, ducele de Choiseul.

Separaţionistul Fabre-Palaprat moare în 1838, iar Smith, ales Mare Maestru reuneşte ordinul ioanit cu ramura separaţionistă a Ducelui de Choiseul. Reuniunea nu reuşi să readucă la viaţă organizaţia care avu de suferit de pe urma unor preocupări religioase obscure, iar Ordinul se autodizolvă la începuturile anilor 1840.

Numărul membrilor templierişti se diminua tot mai mult, gata-gata să dispară cu totul, însă Templierii supravieţuiau în imaginaţia unor figuri literare proeminente din secolul al XIX-lea. Dacă scriitorii germani din secolul al XVIII-lea fuseseră nişte dramaturgi de mică importanţă, un veac mai târziu, doi dintre cei mai mari literaţi ai vremii au găsit în Templieri o sursă de inspiraţie pentru multe opere.

Balzac, acest Dickens al francezilor şi apropiat, dacă nu chiar membru al francmasoneriei, în romanul său *Studii Filosofice despre Caterina de Medici*, din 1836, a creionat o versiune fictivă a lui Fabre-Palaprat. Personajul balzacian realizează ceva ce oportunistul Mare Maestru nu ar fi sperat niciodată, adică o audienţă la regele Carol al X-lea şi metresa lui în timpul căreia îi povesteşte nobilului său ascultător despre misterele Ordinului pe care îl moştenise de la părinţii medievali ai organizaţiei. Personajul Marelui Maestru din roman, Lorenzo Ruggieri dovedeşte o elocvenţă mult superioară celei a încuiatului Fabre-Palaprat şi mai evidenţiază şi cunoştinţele amănunţite ale autorului asupra trecutului istoric al Templierilor, precum şi asupra versiunilor lor contemporane. Cu o oarecare impertinenţă, Ruggieri îi spune regelui că, deşi predecesorul său, Filip cel Frumos i-a ars pe rug pe Templieri, el nu a reuşit să distrugă misterioasele lor învăţăminte care fuseseră transmise de-a lungul veacurilor. Romanul are o tentă mesianică pentru că eroul romanului lui Balzac prezice construcţia unui nou Templu şi că Ordinul va renaşte glorios din cenuşă. Opera scriitorului este însă un roman comic, căci, după audienţa la Carol, Ruggieri mărturiseşte unui camarad Templier că tocmai reuşise să-i joace cea mai mare farsă regelui credul. Dar în *Louis Lambert* – un roman al istoriei Templierilor din perspectiva lui Balzac – Ordinul este zugrăvit în ton eroic.

Notoriu medievalist al secolului, Sir Walter Scott nu a putut ocoli legenda Ordinului, de vreme ce atâtea romane îşi plasau

acţiunea în acea epocă, dar Templierii săi sunt sinistri, nu comici şi nici eroici ca personajele zugrăvite de Balzac. În *Ivanhoe*, marele Maestru este un bigot disperat să demonstreze că Ordinul său nu este pătat de păcatul ereziei şi aruncă asupra eroinei evreice această învinuire. Doi alţi Templieri din roman nu îşi onorează jurămintele monastice, iar un altul este un personaj amoral, la limita ateismului. Marele Maestru şi camarazii săi călugări se evidenţiază încă şi mai sinistru în romanul lui Scott *Talismanul*, liderul lor fiind descris ca:

„[...] aflat la cârma acelui grup neobişnuit, pentru care Ordinul era totul şi omul era nimic – căutând să-şi întindă puterea chiar cu preţul primejduirii religiei pe care frăţia jurase să o ocrotească –, acuzat de vrăjitorie şi erezie, deşi, prin natura lor, aceşti preoţi creştini (bănuiţi de legături secrete cu sultanul, cu toate că prin jurământ se dedicaseră apărării sau recuperării Templului Sfânt), cât şi întregul ordin şi comandantul lor, Marele Maestru, erau nişte mistere la tălmăcirea cărora cei mai mulţi dintre oameni se cutremurau”.

Spre deosebire de criticii zgomotoşi ai secolului al XVIII-lea, Scott opera din necesitate literară, el avea nevoie de ticălosul personaj care să-şi răsucească mustaţa, doar pentru a da picanterie romanului, nu din nevoia de a convinge despre un fapt istoric. Dar asta nu îl opri pe cel mai aspru critic al Templierilor, von Hammer-Purgstall să citeze din *Ivanhoe* în cartea sa *Dezvăluirea misterului lui Baphomet* – ca şi când era o sursă istorică de importanţă primordială şi nu un roman al secolului al XIX-lea.

Scriitorul şi poetul, Gérard de Nerval, în *Călătorie în Orient* (1851), care este o generoasă fantezie asupra sejurului autorului în Orient, îi prezintă pe Templieri ca pe sinteza Islamului şi creştinătăţii, iar hibridul acestor două religii dăinuise până în veacul scriitorului întrupaţi în druzii creştini arabi din Siria[1], pe care îi descrie ca „francmasoni ai Orientului”. Societatea druzilor era una secretă, iar membrii săi, susţine Nerval, se recunoşteau între ei arătându-şi o figurină a idolului Baphomet. Spre deosebire de şarlatanul personaj balzacian sau Marele Maestru

[1] Druzii sunt membrii unei secte care s-au separat de Islam în urmă cu aproape un mileniu, majoritatea lor fiind localizați în Liban și Siria sau în munții Haiffa din Israel. Unii servesc astăzi interese militare la granițele Israelului. *(n.t.)*.

guignol[2] din romanul *Ivanhoe*, Templierii lui Nerval reprezentau o sănătoasă alternativă la corupţia papei şi monarhiei, amănunt care spre deosebire de poveştile fantasmagorice cu druzi este mult mai aproape de adevărul istoric. Nerval exagerează adevărul însă atunci când interpretează anticlericalismul Templierilor drept protoradicalism şi inspirator al revoluţiilor care au cuprins Europa în 1848, cu trei ani înainte ca el să fi scris jurnalul său de călătorie.

În pofida interpretării diverse şi contradictorii a istoriei Templierilor, Balzac, Scott şi Nerval prezintă o nouă şi importantă perspectivă asupra Ordinului medieval, deplasând dezbaterea trecutului şi prezentului său de la inaccesibila şi pseudo-ştiinţifica teorie despre superiori necunoscuţi sau mistere gnostice, popularizând templierismul sau francmasoneria prin ficţiune sau jurnale de călătorie.

Istoricii au refuzat să lase publicul să judece şi au continuat să ţească teorii fanteziste şi deloc ştiinţifice despre necuviinţele Templierilor. Istoricul francez Jules Michelet a fost la fel de violent ca şi von Hammer-Purgstall în expunerea sa asupra Ordinului şi la fel de „neistoric”. Cu toate că Michelet editase transcrierea proceselor Templierilor, lucru care în mod firesc ar fi trebuit să îl facă favorabil cauzei acestora de vreme ce dovezile judecăţii fuseseră smulse doar cu ajutorul torturii, iar verdictul avea duhoarea unei crime judiciare, Michelet credea că acuzaţiile de sodomie erau totuşi îndreptăţite. El mai găsi că era de neiertat faptul că ei respinseseră formarea unei ramuri auxiliare de călugăriţe Templiere (de vreme ce Michelet era un proto-feminist şi admirator al lui Ibsen şi al lui Shaw), deşi această interdicţie părea a fi mai degrabă un antidot împotriva concubinajului care era endemic în ordinele călugăreşti medievale.

Unii apărători ai Templierilor găseau că monotonele asemănări din confesiunile călugărilor sugerau constrângerea, dar Michelet credea că sunt autentice din pricina neînsemnatelor diferenţe dintre confesiuni. El a sugerat că aşa-zisa scuipare a crucifixului

[2] Guignol este o păpușă creată de Laurent Mourguet, un dentist amator. Din pricina oamenilor care îl asociau cu durerea și cu țipetele pacienților săi, el și-a creat un înlocuitor, păpușa de lemn Guignol, care spunea povești comice oamenilor. În urma acestei deprinderi, Mourguet devine păpușar, iar marioneta sa – un renumit personaj comic. (*n.t.*).

şi expunerea unor părţi intime ale corpului din timpul ritualului lor de iniţiere avea origini sacerdotale şi că era de fapt o pioasă evocare a lepădării sfântului Petru de Iisus după arestarea lui în Grădina Gheţimani. Michelet mai era de părere că persecutorii Templierilor au exagerat piosul ritual până ce făcură din el un sacrilegiu şi un ritual pornografic care-i oripila şi încânta în acelaşi timp pe spectatorii tribunalelor medievale sau ai proceselor religioase. Liberalul Michelet mai considera că elitismul Ordinului era repugnant. Dar ceea ce era cel mai rău, din punct de vedere raţionalist, şi nu mistic, era că îi găsea pe Templieri vinovaţi de diverse tipuri de idolatrie, nu adoratori ai vreunui cap de pisică, ci adoratori ai Ordinului însuşi. Membrii săi, scria Michelet, se considerau „temple vii". El categorisea acest egotism ca „satanic", chiar dacă nu în sensul strict al cuvântului, dar credea literalmente ceea ce scria în transcrierile proceselor în privinţa practicilor profanatoare şi obscene, iar nuanţa pederastă zăcea tocmai în misoginismul membrilor Ordinului, împotriva căruia Michelet avea atâtea obiecţii.

Verdictul complex al lui Michelet asupra Templierilor, pederaşti, misogini, naivi, egolatri, dar nu adoratorii unui idol sau vrăjitori, a devenit un standard preţios pentru istoricii legitimi ai acelui secol.

(Dând o ultimă lovitură Ordinului, bătrânul, poate chiar senilul von Hammer-Purgstall, a renunţat în 1854 la tăcerea sa după ce citise transcrierile procesului publicate de Michelet susţinând că acuzaţiile păreau îndreptăţite. În transcrierile din proces se menţiona veneraţia Templierilor faţă de [Ioan Botezătorul], ceea ce îi permise autorului, care era mai degrabă lingvist decât istoric, să întărească acuzaţiile de sodomie atunci când afirmă că în transcrierile procesului apărea numele „Janbetif" (Ioan Botezătorul), care mai era şi denumirea argotică arabă pentru cuvântul *anus*.)

Michelet era liberal şi istoric, dar nu şi politician. Politicienii care nu erau istorici găseau alte foloase legendelor Templierilor, căci ele serveau mai degrabă intereselor lor politice şi nu istoriei.

În 1832, radicalul italian şi militant timpuriu al mişcării de Risorgimento[1], Gabrielle Rossetti, care va fi eclipsat de mişcarea literară iniţiată de fiul său, Dante Rossetti, publică în siguranţa

[1] „Renașterea națională", secolul al XIX-lea în Italia. Risorgimento descrie perioada din istoria Italiei în care statele din peninsula italic se unesc într-unul singur. (*n.t.*).

conferită de exilul său la Londra un tratat intitulat *Sullo Spirito Antipapale che Produsse la Riforma*. Tratatul se folosea de moştenirea Templierilor ca să atace cel mai dezgustător obstacol al mişcării Risorgimento, papalitatea. Fiind polemist, nu istoric, Rossetti ignoră inconvenientul care deriva din faptul că Templierii erau iezuiţii Evului Mediu, iar carta lor originală avea atât sigiliul papei, cât şi consimţământul său pentru organizarea cruciadelor. Rossetti inventă o asociere între Templieri şi ereticii catari. Conform acestui tratat, ambele grupuri contribuiseră la consolidarea ideologiei care condusese la reforma protestantă a Bisericii. Cel puţin revoluţionarul italian avea dreptate în privinţa reformei religioase şi a catarilor, dar evaluarea sa făcută Templierilor era prea complexă şi în antiteză cu criticii Ordinului precum Barruel şi von Hammer-Purgstall.

În a doua sa carte despre acest subiect, pe care fiii săi au blocat-o din pricina temerii că fervoarea sa antireligioasă îl va costa postul de profesor la o şcoală publică engleză, Rossetti afirma că Templierii nu erau doar aliaţi cu catarii, ci chiar făceau parte din această sectă eretică. Cu toate că avea o poziţie radicală în politică, Rossetti era un romantic, care iubea tot ce era gotic, element extrem de pregnant în romantism. Astfel, politicianul polemist scrise că Templierii erau membrii Mesei Rotunde a regelui Arthur lucru care îi plasa pe Templieri înaintea secolului al XII-lea când Hugues de Payns intrase în fortăreaţa asediată a regelui Baudouin din Ierusalim.

Un politician de la mijlocul secolului al XIX-lea, Éugene Aroux, adoptă legătura inventată de Rossetti dintre catari şi Templieri şi scrie în *Les Mystères de la Chevalerie et l'Amour Platonique au Moyen Age* că înainte ca inchiziţia şi cruciada să îi extermine pe catari, aceştia au reuşit să îşi transmită toate secretele Templierilor care au supravieţuit propriei lor exterminări, încarnându-se în organizaţii precum francmasoneria.

În timp ce Rossetti şi Aroux puteau doar să lanseze speculaţii despre relaţia catari-Templieri, un fals celebru din 1877 „demonstra” adevărul acestei ipoteze. Un mason german, J.F.L.T. Merzdorf produsese un manuscris care pretindea că doctrina Templierilor data din veacul al XIII-lea. Conţinutul falsului sugera că Merzdorf era familiarizat cu scrierile lui Nerval, Aroux şi Michelet, pentru că intelectualul falsificator incorpora multe dintre teoriile lor în documentul său contrafăcut. Merzdorf era un şarlatan, dar şi un minuţios cercetător, lucru care nu se putea

spune despre cei mai mulţi dintre inocenţii fantezişti ai istoriei Templierilor.

Manuscrisele falsificate păreau o biblie a catarilor, doar că aveau rostul de a face lista de credinţe ale Templierilor, printre care şi erezia maniheistă potrivit căreia lumea era împărţită între două forţe: binele şi răul. Inspirat din transcrierile lui Aroux cu privire la procesul Templierilor, textul lui Merzdorf afirma că ceremonia de iniţiere a cavalerilor includea şi sărutul organelor genitale, dar falsificatorul tradusese greşit textul lui Aroux, scriind că novicele era cel căruia i se sărutau părţile intime şi nicidecum cel care le săruta, aşa cum scria în textul original. De la Nerval, Merzdorf preluase ideea alianţei Templierilor cu druzii sirieni.

Venerarea lui Baphomet, care provenea din numeroase texte istorice, apărea şi în farsa literară a lui Merzdorf, plus ideea originală că versetul de început al Coranului era citit la începutul ceremoniilor iniţiatice ale cavalerilor Templieri. Dar în acest moment al istoriei, Ordinul devenise o atât de vastă enciclopedie de erezii şi orori, încât călugărilor războinici le-ar fi trebuit săptămâni întregi ca să le îndeplinească pe toate la slujba de iniţiere.

Falsurile lui Merzdorf erau literare, nu liturgice, deşi ele erau pline de referiri religioase. Creaţiile fanteziste ale lui Nicolai sau Starck fuseseră preluate pentru a plămădi ritualul iniţierii Templierilor. Merzdorf nu era nici membru al masoneriei şi nicio minte religioasă. El voia să producă un *best-seller*, lucru care s-a şi întâmplat.

Istoria Templierilor şi miturile care s-au ţesut în jurul acestora păreau a fi un test Rorschach care scotea la iveală mai degrabă problemele psihice ale celor care studiau Ordinul şi nu pe cele ale membrilor acestuia. Aflaţi în centrul atenţiei vreme de secole, aceşti versatili călugări puteau inspira radicali sau reacţionari, credincioşi sau atei.

Oameni de ştiinţă sau mitologi, aflaţi la capete diferite ale spectrului politic, aveau uneori aceleaşi opinii. Radicalii interpretau pe Templieri ca proto-protestanţi şi membri ai „coloanei a cincea” înăuntrul Bisericii Catolice, rol pe care îl confirmau şi conservatorii, dar îl blamau, în vreme ce radicalii îl îmbrăţişară ca pe o ideologie proprie. În 1890, un amalgam oximoronic de conservatori romantici anticlericali sub conducerea scriitorului englez Bulwer Lytton formulează o

filosofie utopică ce propovăduia sfârşitul democraţiei, considerată de ei decadentă. Locul democraţiei trebuia luat de o oligarhie aristocratică progresistă. Ei foloseau ca fundament al mişcării lor doctrina templieristă, inclusiv falsurile ţesute despre aceasta.

Învăluit în giulgiul miturilor, nu este deloc surprinzător că templierismul a fost preluat şi de un grup mai potrivit, folcloriştii, care au mai adăugat o pagină la mitologia care părea suprasaturată de mutaţii.

Oamenii de ştiinţă nu au mers dincolo de epoca creştinismului timpuriu ca să identifice obârşiile Templierilor, însă folcloriştii găseau că aceştia existau încă din epoci precreştine. Folcloristul britanic Alfred Nutt, în *Legendele Sfântului Graal* (1902), readuce în discuţie credinţa anterioară potrivit căreia cavalerii regelui Arthur erau Templieri şi insistă că pe deasupra ei erau şi preoţi celţi care existaseră dinaintea erei creştine. De vreme ce cavalerii existaseră înainte ca Cina cea de Taină să fi avut loc, rămânea un mister ale cui buze sacre băuseră din mult căutatul pocal de vin sau Graal.

Poziţia lui Nutt fu acceptată şi îmbogăţită de o membră a Societăţii Folclorice, Jessie L. Weston, care reuşi în cartea *Căutarea Sfântului Graal* să îi înrudească pe precreştinii cavaleri ai Mesei Rotunde cu ereticii gnostici ai secolului al IV-lea, ai căror persecutaţi supravieţuitori trăiseră îndeajuns de mult ca să transmită învăţămintele secrete Templierilor medievali. Indiferent despre ce învăţăminte ar fi vorba, doamna Weston nu dori să le dezvăluie, pe motiv că ar fi atât de ameninţătoare faţă de dogmele catolice, încât faptul că Templierii intraseră în posesia lor i-a dus la pierire, după cum susţin teoriile ei. Dacă această afirmaţie nu are niciun fel de credibilitate, nu acelaşi lucru îl putem spune despre originalitatea ei. Timp de veacuri, Templierii fuseseră portretizaţi ca victime ale lăcomiei proprii sau ale celei a monarhului francez, în funcţie de interpretarea adoptată de istoric. Noua abordare folcloristă pretindea că cunoaşterea pe care o deţineau, şi nu bogăţia, pecetluise soarta Templierilor.

La sfârşitul secolului al XIX-lea, fascinaţia exercitată de societăţile secrete a atins apogeul, iar folcloriştii preţioşi, de felul doamnei Weston cu ale ei aşa-zise taine templiere, i-au avut ca urmaşi pe decadenţii acelui *fin de siècle*, care au fost bucuroşi să scormonească în amănunţime afacerile unui Ordin care de-acum

era acuzat de tot felul de lucruri: că urinau pe Iisus, sau că adoptaseră idealurile Revoluţiei franceze cu secole înaintea evenimentului, că erau preoţi celţi precreştini, sau satanişti adoratori ai pisicii.

Un jurnalist german, ocultist şi socialist pentru o perioadă de timp necunoscută, Theodor Reuss, fondă un Ordin al Templierilor Orientali, pe care îl folosi ca mijloc de atragere a unor membri cotizanţi. Reuss pretindea că Templierii medievali fuseseră satanişti, dar nu făcu prea mulţi bani cu noul lui ordin în Germania, astfel că în 1906 plecă în Anglia cu un nou titlu, acela de Mare Maestru Suveran al Ordinului Templului Orientului. Reuss susţinea că are dovezi că noua sa organizaţie era legată în mod direct de Templierii medievali, dar această informaţie cu o puternică aromă satanistă era mult prea incendiară ca să fi fost menţionată vreodată de Templieri. Tot ce putea Reuss să ofere ca dovadă era o istorie a Ordinului expusă verbal, pe care era foarte fericit să o relateze, în ciuda caracterului său scandalos. Pe lângă satanism, ritualurile lui Reuss se învârteau în jurul venerării falice şi a contactului genital. Reuss puse în practică acuzaţiile false aduse cândva Templierilor.

Şase ani după apariţia lui Reuss în Anglia, o figură şi mai sinistră preluă moştenirea Ordinului. Un magician englez de circ, Aleister Crowley, s-a autointitulat: *Preasfântul, Preailustrul, Preailuminatul şi Preaputernicul Baphomet al X-lea, Rex Summus Sanctissimus, străvechi Mare Maestru al Statelor Unite ale Americii, Mare Maestru al Irlandei, Iona* etc...

Pe lângă titlurile megalomane, plasa satanismul şi venerarea idolilor ca şi credinţe de căpătâi ale organizaţiei sale, de aceea Crowley îşi luase numele idolului-pisică Baphomet.

Potrivit unei cărţi publicate la o jumătate de veac mai târziu, *Dilema Magică a lui Victor Neuburg*, ritualul de sodomie era doar un preludiu al ceremoniei de iniţiere, ceva ce nici cei mai veninoşi critici ai Ordinului nu susţinuseră. Una dintre victimele acestor abuzuri era chiar Victor Neuburg, personajul pomenit în titlul cărţii, a cărui „dilemă” părea mai degrabă înspăimântătoare decât magică.

Cine se aseamănă se adună. Unul dintre discipolii lui Crowley, generalul J.F.C. Fuller, a devenit membru al Uniunii Britanice a Fasciştilor în anii 1930.

Dreapta politică franceză adoptă şi ea legenda Templierilor. În anii 1880, misticul conservator Alexandre Saint-Yves d'Alveydre

ţesu o nouă legendă care îngemăna teoriile conspiraţioniste populare existente la acea vreme. În noua sa mitologie, Templierii erau magicieni care posedau puteri oculte pe care le foloseau ca să devină adevăraţii (dar tainicii) conducători ai Europei în Evul Mediu – o afirmaţie bizară de vreme ce liderul acestor călugări omnipotenţi a sfârşit ca hrană pentru viermi. La fel ca o sumedenie de alţi plăsmuitori pe teme templiere, Saint-Yves d'Alveydre era un parvenit prin forţe proprii, pretinzând că însuşi papa îi atribuise titlul nobiliar. El dădu frâu liber imaginaţiei sale plăsmuind un grup de călugări puternic şi omniprezent care dominaseră Ierusalimul, Africa şi chiar capitala spirituală a inamicilor religioşi: Mecca! Istoria prezentată de autor era la fel de tulbure ca şi titlul „acordat" lui de papă. În pofida conservatorismului lor, Templierii medievali mai formaseră, în plus, o proto-federaţie formată din rege, clerici, nobilime şi oameni de rând care s-a constituit la timp, pentru a înăbuşi Revoluţia Franceză. Saint-Yves d'Alveydre şi-a rezumat toată istoriografia sa dezaxată într-o carte intitulată ironic *La France vraie* (Adevărata Franţă) în 1887. Se spune că Charles de Gaulle, un alt conservator excentric, era un fan al acestei istoriografii.

Dacă liderul francezilor liberi[1] s-a călăuzit după lucrarea lui Saint-Yves d'Alveydre, a fost nevoit să îşi înăbuşe entuziasmul, căci se spunea că un grup de masoni denumiţi sinarhişti erau membri proeminenţi ai regimului colaboraţionist Vichy. Acest vlăstar masonic exista din 1920, iar conducătorii săi, printre care se aflau politicieni de marcă, oameni de afaceri şi de ştiinţă, au semnat Pactul Revoluţionar Sinarhist din 1922, care era un plan al preluării puterii printr-un puci executat în stil franţuzesc. Lovitura de stat nu a avut loc, iar regimul de la Vichy, sprijinit entuziast de ocupanţii germani, a încercat să reprime ramura sinarhistă a masoneriei, în ciuda faptului că un oficial proeminent al regimului de la Vichy, Pierre Pucheu, conducea această organizaţie secretă. Sinarhiştii, însă, păreau să fie doar o fantezie brodată pe legende templiere, parte dintr-o campanie murdară împotriva guvernului de la Vichy generată fie de francezii liberi înainte de eliberare sau de „a cincea coloană" formată din liberalii aflaţi în sânul regimului de la Vichy.

[1] Charles de Gaulle a creat, la Londra, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial mișcarea de rezistență „Franța Liberă". *(n.t.)*.

Dacă opera lui Saint-Yves d'Alveydre nu a reuşit să creeze o mişcare politică, ea a fost muza fanteziştilor care au continuat să fie bântuiţi de obsesii legate de legendele templiere în secolul al XX-lea. Poetul simbolist Victor-Emile Michelet a adunat toate teoriile lui Saint-Yves d'Alveydre în volumul *Le Secret de la Chevalerie* (1930), în care este preluată fascinaţia faţă de idolul Baphomet, poetul susţinând printre altele şi că Templierii puseseră bazele Adunării Legislative Franceze. Michelet s-a dovedit mai degrabă un poet creativ decât un istoric atunci când a afirmat că oraşele portuare hanseatice din Evul Mediu erau conduse de druizi, lucru care însă nu i-a oprit pe scriitorii generaţiilor următoare să considere aceste rătăciri fanteziste drept relatări concrete despre trecut.

Documentându-se din textele lui Saint-Yves d'Alveydre, Louis Charpentier, în „istoria” sa scrisă în 1967, *Les Mystères Templiers*, a scris că Sfântul Bernard făcuse o pauză de la redactarea Regulii Templierilor pentru a-i trimite pe cavaleri la Ierusalim ca să aducă în Europa celebrul Chivot al Legii[1] îngropat sub podeaua sediului lor, în Templul lui Solomon. Misiunea suna a profanare sau furt în dauna conducătorului cetăţii Ierusalimului. Templierii lui Charpentier erau arhitecţii catedralelor gotice europene, pe care le finanţau datorită practicilor alchimice şi cu argintul importat din continentul american cu trei sute de ani înaintea descoperirilor lui Cristofor Columb.

Chivotul fusese adus în portul La Rochelle şi, potrivit unor lucrări publicate în anii '60 şi '70, prada zace îngropată fie în Gisor, fie în Tomar, în Franţa. Documentarele TV au exploatat aceste teorii cu neruşinare.

David Hatcher Childress, un istoric obscur care ar putea fi mai degrabă un romancier, crede că Templierii descoperiseră Lumea Nouă cu un secol înainte de a o face un alt presupus Templier, Cristofor Columb.

În lunga sa introducere la cronica victoriană a lui Charles G. Addison *Istoria Cavalerilor Templieri*, Childress afirmă că prinţul Henry Sinclair, stăpân peste insulele Orkney din nordul Marii Britanii, era Mare Maestru al Ordinului în anul 1398 atunci când l-a angajat pe celebrul explorator şi priceput cartograf Nicolo Zeno

[1] Biblicul Chivot al Legii este o cutie de lemn poleită cu aur pe care Moise a construit-o la porunca lui Dumnezeu. Ea găzduiește tablele pe care sunt scrise cele zece porunci. *(n.t.)*.

să piloteze nava sa de pe insulă spre regiunea americană denumită astăzi Noua Scoţie. (Potrivit lui Childress, Cristofor Columb a folosit un veac mai târziu hărţile lui Zeno pentru a ajunge în America). Ca un pelerin din vremuri străvechi, prinţul căuta un refugiu pentru proscrişii Templieri într-un ţinut nelocuit. Henry aduse cu el 300 de colonişti Templieri şi construi un castel pentru a se adăposti în Noua Scoţie. Childress nu ne dezvăluie soarta coloniştilor sau a acestui Roanoke[1] canadian. După ce petrecu iarna în Nova Scoţia, flota prinţului Henry, care era finanţată din presupusa comoară a Templierilor pe care nimeni nu a reuşit să o găsească, navigă de-a lungul coastei de est a Americii de Nord. Potrivit afirmaţiilor lui Childress, chipul sculptat în piatră descoperit la Westford, statul Massachusetts aparţine cavalerului James Gunn, unul dintre prietenii prinţului Henry şi membru al expediţiei acestuia.

În 1992, un descendent al prinţului, Andrew Sinclair, publică o carte, *Sabia şi Sfântul Craal*, cu scopul de a dovedi că strămoşul său făcuse călătoria în America cu aproape un veac înaintea lui Cristofor Columb.

Un alt istoric şarlatan, Michael Bradley, pretinde că a găsit locul de veci al legendarei comori a Templierilor localizat în Nova Scoţia. Bradley descrie un tunel făcut de mâna omenească la o adâncime de peste 30 de metri care se intersectează cu alte tuneluri de acces în centrul provinciei Oak Island. Aventurierii au cheltuit milioane de dolari încercând să găsească acest tunel care se află sub apă şi este supranumit „groapa cu bani” pentru că este locul de veci al tezaurului Templierilor. Până acum, canalul de televiziune Discovery Channel nu a făcut nicio vizită acestui loc, deşi Fox Network se arăta interesat.

Istorici legitimi spun că tunelul a fost construit de piraţii secolului al XVII-lea, care îşi depozitau prada acolo, dar Sinclair şi Michael Bradley insistă amândoi în cartea *Sfântul Graal dincolo de Atlantic* (1988) că tunelul fusese construit de prinţul Henry şi pelerinii săi persecutaţi, cu 200 de ani înainte ca piraţii englezi să se folosească de această gaură subterană. Pe lângă tezaurul Templierilor, „groapa cu bani” mai conţinea şi documente în care erau specificaţi descendenţii biblicului rege David, cât şi descendenţii lui Iisus. Aceste documente ar duce la concluzia că ambele personaje biblice aveau legături de sânge cu regii

[1] Roanoke este prima colonie englezească în Lumea Nouă, în secolul al XVI-lea. *(n.t.)*.

francezi din dinastia Merovingienilor. Un lucru extrem de important, aceşti fantezişti bănuiesc că limanul doldora de comori nu adăpostea numai Sfântul Graal, ci şi o altă comoară templieră, descoperită în pământul Ierusalimului, Chivotul Legii.

Soarta altor Templieri nu a asociat legende atât de năucitoare, dar aceştia au fost amplu cercetaţi de istorici de marcă. În 1522, ramura prusacă a Templierilor germani, Cavalerii Teutoni, s-au declarat laici, au repudiat Roma şi au acordat sprijin lui Martin Luther. Războinicii papei şi reprezentanţii lui în Ţara Sfântă trecuseră la religia protestantă – poate ca un act de supremă răzbunare împotriva unui papă corupt, marionetă în mâna lui Filip cel Frumos, papa Clement al V-lea.

Câteva ritualuri templiere, în mod special în Scoţia, acolo unde Ordinul Templier nu a fost niciodată oprimat, au continuat să fie ţinute în ceremonii discrete de către moştenitorii lui repudiaţi, francmasonii, susţin zeloşi ai organizaţiei.

Cum mulţi dintre părinţii fondatori ai Americii erau francmasoni, istorici obscuri susţin că Statele Unite datorează propria existenţă versatilului ordin al călugărilor războinici, care nu s-au putut salva pe ei înşişi, dar au reuşit să salveze coloniile americane de sub opresiunea britanică. Elemente tradiţionale ale Templierilor se păstrează până în zilele noastre în organizaţii de tip „frăţie” precum Lojile Masonice, Cavalerii lui Columb sau Grupul Shriners[1].

Succesorii spirituali ai Templierilor, însă, nu au moştenit averea lor care se încăpăţânează să rămână nedescoperită, depozitată în siguranţă în proza fabuloasă a unor scriitori prea înfierbântaţi, care se pretind a fi istorici.

Dacă istoricii şarlatani au folosit mitul Templierilor pentru a-şi vinde cărţile, majoritatea romancierilor sfârşitului de secol XX oferă un cadru mult mai verosimil acestor călugări, în lucrările lor de ficţiune. Marele romancier englez Lawrence Durrell în cartea sa *Monsieur* creionează la fel ca şi creativul von Hammer-Purgstall şi Nicolai o legătură a Templierilor cu gnosticii sau cu ofiţii. Ineluctabilul Baphomet ridică şi el capul în romanul lui Durell. În 1966, Thomas Pynchon scrie clasicul, de-acum, roman *Strigarea lotului 49* în care prezintă o societate ocultă a Templierilor în America zilelor noastre. Romancierul italian Italo

[1] O anexă a francmasoneriei, grup cunoscut pentru celebrele „Spitale Shriners pentru copii”, instituţii nonprofit pe care grupul le administrează. *(n.t.)*.

Calvino era de părere că Templierii medievali au constituit un subiect de inspiraţie pentru falsurile istorice, satirizându-le ritualurile misterioase, acuzându-i de un solipsism[1] care i-a purtat către inevitabila distrugere.

* * *

O combinaţie flamboiantă între putere şi tragedie, o fabulă cu morală care atinge punctul culminant prin acuzaţii de imoralitate, povestea Cavalerilor Templieri încă mai răscoleşte imaginaţia populară, fascinându-l pe cititor cu istoricele şi autenticele lor fapte de seamă, dar şi cu legendarele lor reîncarnări.

Templierii sunt o oglindă de tip Rorschach, de multe ori o casă a surprizelor din care răsuflă nu filosofía lor, ci a examinatorilor lor. De-a lungul secolelor ei au reprezentat aproape orice pentru oameni: locul lor în politică sau polemică era atât de elastic încât au fost plasaţi în orice zonă a spectrului politic, în funcţie de nevoia oricărui politician, om de ştiinţă sau polemist. Istoriografii docţi i-au găsit la fel de irezistibili ca şi şarlatanii. Templierii rămân la fel de contemporani ca şi ritualurile secrete ale scăpătaţilor din clasele înalte cărora le mai place să se îmbrace în costume ridicole şi să participe la ceremonii semireligioase. (Diverşi membri ai monarhiei britanice au condus organizaţia Masonilor Templieri în această ţară în timpul secolului al XX-lea).

Plecaţi de mult de pe scena istoriei – oare? – aceşti călugări războinici continuă să supravieţuiască în legende şi mituri sau în documentarele televiziunii.

Găsirea adevărului va rămâne, fără îndoială, o iluzie sau ceva la fel de imposibil precum descoperirea Sfântului Graal...

Sfârşit

[1] Cocept filosofic potrivit căruia singura realitate este omul și conștiința lui, iar restul lumii există numai în conștiința individului. *(n.t.)*.

Bibliografie

Barruel, Abbe Augustin de, Memoirs Pour Servir a L'Histoire du Jacobinisme. Londra: 1797-1798.

Baudouin, A., Lettres Inedites de Philippe Le Bel (Mémoires de L'Academie des Sciences, Inscriptions et Belles-Lettres de Toulouse). 1886.

Bernard de Clarivaux, Sf. „Liber ad Milites Templi de LaudeNovae Militiae," in Sancti Bernardi Opera, ed. J. Leclerq. Rome: 1963.

Bue, George, „The Third Universitie of England," in John Stow, Annales ora General Chronicle of England. Londra: 1631.

Buonanni, Filippo, Ordinum Equestrium et Militarium Catalogus Imaginibus Expositus. Roma: 1711.

Burman, Edward, The Templars Knights of God. Rochester, Vt.: Destiny Books, 1986.

Cadet de Gassicourt, Charles Louis, Le Tombeau de Jacques Molay ou Le Secret des Conspirateurs, a Ceux Qui Veulent Tout Savoir. Paris: 1796.

Chacon, Alonso, Vitae et Res Gestae Pontificum Romanorum et S.R.E. Cardinalium. Rome: 1677.

Charpentier, Louis. Les Mystères de la Cathédrale de Chartres. Paris: R. Laffont, 1966.

- Les MystèresTempliers. Paris: R. Laffont, 1967.

Clement IV, Les Registres de Clement IV (1265-8). Paris: 1904.

Clement V, Regestum dementis Papae V... Nunc Primum Editum Cura et Studio Monachorum Ordinis S. Benedicti. Rome: 1885-1892.

Crowley, Aleister, Magick withoutTears. Hampton, N.J.: 1954.

Curzon, H. de, La Regie du Temple. Paris: Libraire Renouard, H. Laurens, 1886.

De Bonneville, Nicholas, La Maçonnerie Ecossoise Comparée avec Les Trois Pressions et Le Secret des Templiers du 14e siecle. Paris: 1788.

Del-Rio, Martin, Disquisitionum Magicarum Libri Sex. Köln: 1679.

Dupuy, Pierre, Traitez Concernant L'Histoire de France, Scavoir La Condemnation de Templiers. Paris: 1 700.

Fabre-Palaprat, Bernard Raymond, Esquisse du Mouvement Heroique du Peuple de Paris dan Les Journées Immortelles des 26, 27, 28 et 29 Juillet 1830. Paris: 1830.

- Levitikon, ou Expose des Principes Fondamentaux de La Doctrine des Chretiens CathoFiques Primitifs. Paris: 1831.

Favier, Jean, Philippe le Bel, Paris: Fayard, 1978.

Finke, Heinrich. Papsttum und Untergang des Templerordens. Münster: 1907.

Guillaume de Nangis, Gesta Sanctae Memoriae Ludovici Regis Franciae, in Recueil des Flistoriens des Gaules et de La France, ed. Bouquet, M. et al. Paris: 1 738-1876.

Hammer-Purgstall, Joseph von, „Mysterium Baphometis Revelatum" Fundgruben des Orients: 1818.

- Memoire Sur Deux Coffrets Gostiques du Moyen Age du Cabinet de M. Le Duc de Blacas. Paris: 1832.

- Die Schuld der Templer, Denkschriften de Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse. Vienna: 1855.

Lambert, Malcolm, Medieval Fleresy, Popular Movements from Bogomil to Flus. Londra: Edward Arnold, 1977.

Levi, Eliphas, Flistoire de La Magie. Paris: G. Balliere, 1860.

Leys, A. M., The Forfeiture of the Lands of the Templars in England, in Oxford Essays in Medieval Fiistory, ed. F. M. Powicke. Oxford: Clarendon Press, 1934.

Lyons, M. C, and D. E. P. Jackson, •Saladin: The Politics of Floly War. Cambridge: Cambridge University Press, 1982.

Merzdorf, J. F. L. T., Die Geheimstatuten des Ordens der Tempelherren. Halle: 1877.

Michelet, Jules, La Sorciere. Paris: 1862.

- Histoire de France, Paris: 1835-1867.

- Le Procès des Templiers, Paris: 1841-1851.

Michelet, Victor-Emile. Le Secret de La Chevalerie. Paris: C. Bosse, 1930.

Mollat, G. Les Papes DAvignon (1305-1378). Paris: Letouzey & Ane, 1965.

- Lettres Communes de Jean XXII, Paris: 1904-28.

Napoleon I. Correspondance de Napoleon I Publie Par Ordre de L'Empereur Napoleon III, Paris: 1858-69.

Nicholson, Helen, Templars, Hospitallers, and Teutonic Knights: Images of the Military Orders, 1128-1291. Leicester: Leicester University Press, 1993.

Nicolai, Friedrich, Versuche über die Beschuldigungen Welche dem Tempelherrerorden Gemacht Worden und über dessen Geheimnisse. Berlin şi Stettin: 1782.

Nodier, Charles, Oeuvres Completes. Paris: 1832-1837.

Nutt, Alfred, The Legends of the Holy Grail. Londra: D. Nutt, 1902.

Odo de Deuil, De Profectione Ludovici VIII in Orientem, editat şi tradus de V G. Berry. New York: 1948.

Paradin, Guillaume, Chronique de Savoye. Lyons: 1552.

Paris, Matthew, English History from the Year 1215 to 1273. Londra: Henry G. Bohn, 1852.

Partner, Peter, The Knights Templar and Their Myth. Rochester, Vt.: Destiny Books, 1990.

Perkins, C, The Wealth of the Knights Templars in England and the Disposition of It after Their Dissolution, in American Historical Review, xv: 1909-10.

Raynouard, François, Les Templiers, Tragedie. Paris: Giguet et Michaud, 1805.

- Monuments Historiques Relatifs à La Condemnation des Chevaliers du Temple et à L'Abolition de Leur Ordre, Paris: Impr. DA. Egron, 1813.

- Etude sur „Mysterium Baphometi Revelatum”, Journal des Savants, 1819.

Runciman, Steven. A History of the Crusades, Harmondsworth: Peregrine, 1978.

Saint-Yves d'Alveydre, Joseph Alexander, La France Vraie. Paris: 1887.

Seward, D., The Monks of War: The Military Religious Orders, Londra: Eyre Methuen, Ltd., 1972.

Starck, Johann August, Über Die Alten und Neuen Mysterien. Berlin: F. Maurer, 1782.

Strayer, Joseph R, The Reign of Philip the Fair. Princeton: University of Princeton Press, 1980.

- Medieval Statecraft and the Perspectives of History, Princeton: University of Princeton Press, 1971.

Upton-Ward, J. M., ed. and trans., The Rule of the Templars. Suffolk, UK: Boydell, 1992.

Villani, Giovanni, Selections from the First Nine Books of the Croniche Florentine of Giovanni Villani, tr. R. E. Selfe şi P. H. Wicksteed. Londra: 1896.

Voltaire, „Des Conspirations contre Les Peuple ou des Proscriptions* in Nouveaux Melanges Philosophiques, ¡Historiques, Critiques, etc., 7767.

Weston, Jessie L., From Ritual to Romance. Garden City, NY: Doubleday, 1957.

- The Quest of the Floly Grail. New York: Haskell House, 1964. William of Tyre, A FUstory of Deeds Done beyond the Sea (tr. by Emily Atwater Babcock & A.C. Krey). New York: Octagon Books, 1976.

Wright, Thomas, A Discourse on the Worship of Priapus and Its Connection with the Mystic Theology of the Ancients. Londra: tipărit privat, 1865.

Despre autor

Frank Sanello, editorialist la mai multe jurnale şi autor cunoscut în toate colţurile SUA, a scris mai mult de 15 cărţi despre istorie şi film, apreciate de critici:

The Opium Wars: The Addiction of One Empire and the Corruption of Another (Războaiele Opiumului. Dependenţa unui imperiu şi corupţia altuia);

To Kill a King: An Encyclopedia of Royal Murders and Assasinations from Ancient Egypt to the Present (Să ucizi un rege: O enciclopedie a regicidelor şi a asasinatelor din Egiptul antic până azi) şi

Steven Spielberg: The Man, the Movies, the Mythology (Steven Spielberg: Omul, Filmele, Legendele).

Sanello lucrează în prezent la *Faith and Finance in the Renaissance: The Rise and Ruin of the Fugger Empire (Credinţa şi finanţele în Renaştere. Înălţarea şi ruina imperiului Fugger)*, o epopee despre puternica familie Fugger, influenţii bancheri germani al căror echivalent florentin a fost familia de Medici.

Jurnalist de peste 25 de ani, Sanello a scris articole pentru cotidianele *Washington Post, Los Angeles Times, Chicago Tribune, Boston Globe şi New York Times*.

Înainte de a deveni scriitor, Sanello a fost critic de film pentru cotidianul *Los Angeles Daily News* şi reporter financiar pentru *United Press International*.

Autorul este absolvent *magna cum laudae* a Universităţii din Chicago şi deţine un master al şcolii de film al Universităţii din California, Los Angeles. De asemenea este deţinător al centurii roşii în Tae Kwon Do şi s-a oferit voluntar la instructajul artelor marţiale pentru fundaţia non profit „AIDS Project” din Los Angeles.

Sanello trăieşte în Los Angeles cu cele patru pisici ale sale Catullus, Cesare, Thisbe şi Pelegrino.

Adresa sa de e-mail este: fsanello@aol.com.

Cuprins

Partea I PALESTINA.....3
Partea a II-a EUROPA.....63
Partea a III-a LEGENDA.....115
Bibliografie.....170
Despre autor.....174

În colecţia TOTAL au apărut:

Paul RUSSELL
CELE MAI INFLUENTE 100 DE PERSONALITĂŢI GAY

D.EVANS
DICŢIONAR INTRODUCTIV DE PSIHANALIZĂ LACANIANĂ

Jean FERRÉ
DICŢIONAR DE SIMBOLURI MASONICE

N. COSMESCU
FORMULA 1. SCENA ŞI CULISELE MARILOR PREMII

Rosa Sala ROSE
DICŢIONAR CRITIC DE MITURI ŞI SIMBOLURI ALE NAZISMULUI

Malek CHEBEL
DICŢIONAR DE SIMBOLURI MUSULMANE

Jean-Jacques BEDU
CODUL DA VINCI - SURSELE SECRETE

Jean-Jacques BEDU
ÎNGERI ŞI DEMONI - SURSELE SECRETE

Grlffith EDWARDS
DROGURILE - O TENTAŢIE UCIGAŞĂ

Hélène RENARD
DICŢIONAR DE VISE

Michael SHAPIRO
CEI MAI INFLUENŢI 100 DE EVREI DIN TOATE TIMPURILE

Claude MOSSÉ
MARILE IMPOSTURI ALE ISTORIEI

Tory Czartowski
CELE MAI IMPORTANTE 500 DE MĂRCI ALE LUMII

Nlcholas J. KAROLIDES, Margaret BALD & Dawn B. SOVA
100 DE CĂRŢI INTERZISE - ISTORIA CENZURII ÎN LITERATURA MONDIALĂ

Kathleen TURNER
SPĂLAREA CREIERULUI - ŞTIINŢA MANIPULĂRII

Hans-Dieter OTTO
LEXICONUL ERORILOR MILITARE

Walter-Jôrg LANGBEIN
LEXICONUL ERORILOR BIBLICE

Jonathan VANKIN & John WHALEN
CELE MAI MARI 80 DE CONSPIRAŢII DIN TOATE TIMPURILE

Hélène RENARD
DICŢIONAR DE VISE

Hans-Dieter Otto
LEXICONUL ERORILOR JURIDICE

Francesco Monte
MAGIA VISELOR - DICŢIONAR DE SIMBOLURI ONIRICE

Călin Hentea
NOILE HAINE ALE PROPAGANDEI

Robert L.D. Cooper
CODUL FRANCMASONILOR DEZVĂLUIT - Adevărul despre Cheia lui Solomon şi Frăţie

Brandon Toropov şi Pr. Luke Buckles RELIGIILE LUMII - GHID ESENŢIAL

COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ

EDITURA PARALELA 45
Piteşti, jud. Argeş, cod 110174, str. Fraţii Goleşti 130
Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492
Tel.: 0753 040 444;
0721 247 918.
E-mail: **comenzi@edituraparalela45.ro**
sau accesaţi **www.edituraparalela45.ro**

Tiparul executat la *Graficprint Industries*
Tel: 0752 754 147
e-mail: silviustancu@graficprint.eu

PRIMA ISTORIE COMPLETĂ A TEMPLIERILOR!

Istoria Cavalerilor Templieri, ordinul medieval de călugări-războinici care au luptat în Cruciade, este o epopee întinsă de-a lungul mai multor secole, care cuprinde elemente contradictorii precum idealism şi cinism, vitejie şi laşitate, pioşenie şi depravare.

Oficial, ei alcătuiau Ordinul Cavalerilor Săraci ai lui Hristos, a căror misiune era să asigure trecerea lipsită de primejdii a pelerinilor sosiţi la locurile sfinte din Ierusalimul sfâşiat de războaie, la începutul secolului al XII-lea. În ciuda legământului lor de sărăcie, templierii s-au dovedit a fi foarte pricepuţi oameni de afaceri, renumiţi pentru cinstea lor. Mănăstirile lor slujeau drept „bănci" în care capetele încoronate şi nobilii Europei aveau siguranţa să-şi depună banii. Templierii conduceau şi şcoli medicale foarte respectate.

Deşi ordinul monastic a fost scos în afara legii peste tot în Europa, templierii au supravieţuit în mit şi legendă până-n zilele noastre. Pseudoistoricii şi adepţii teoriei conspiraţiei susţin că ei continuă să existe ca membri tainici ai francmasonilor.

În *Cavalerii templieri*, renumitul istoric Frank Sanello examinează adevărata istorie a acestor slujitori ai Domnului şi ai lui Mamon, şi demontează miturile ofensatoare care au luat naştere după moartea lor. Apelând la cele mai recente cercetări academice, el descrie atât teoriile ştiinţifice serioase, cât şi pe cele extravagante, care perpetuează un fenomen ce a dispărut cu sute de ani în urmă, dar a supravieţuit în memoria colectivă. Într-un stil alert şi atractiv, Sanello oferă publicului larg o saga captivantă, în care conflictul Est-Vest devine la fel de relevant ca şi evenimentele din lumea modernă.

TOTAL

ISBN 978-973-47-0136-0

PARALELA 45
EDITURA